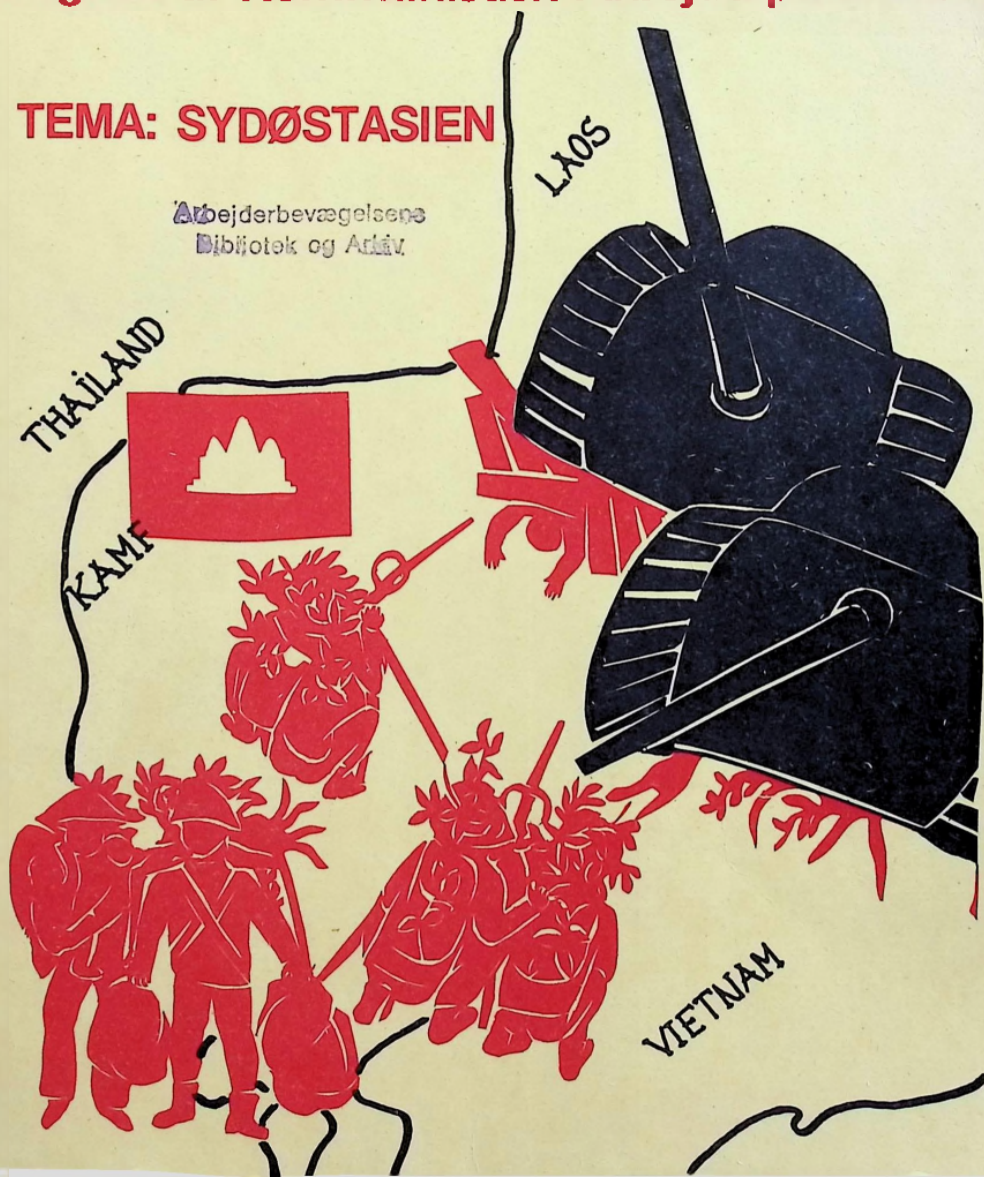

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Udgivet af Kommunistisk Arbejderparti 2-3/79

TEMA: SYDØSTASIEN

Arbejderbevægelsens
Bibliotek og Arkiv

Dette nummers indhold:

Dette temanummer om den seneste udvikling i Sydøstasien er blevet til på baggrund af, at netop dette område idag er et af de vigtigste brændpunkter i den internationale klassekamp. Dette nummer af **KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT** er et vigtigt led i forståelsen af situationen i Sydøstasien og et vigtigt indlæg i diskussionen med den øvrige venstrefløj, der i modsætning til KAP har forsvaret Vietnams besættelse af Kampuchea og angrebet Kinas berettigede forsvarsaktion overfor Vietnam og Sovjetunionen.

Lederen: Krigen mellem Kina og Vietnam, uddyber KAP's syn på Kinas gensvar overfor Vietnams aggressioner, gennem en grundig analyse af situationen i hele Sydøstasien, herunder Sovjetunionens rolle. Artiklen giver en grundig kritik af venstrefløjens holdning til konflikten. Der er i tilknytning hertil forskellige dokumenter, der viser venstrefløjens stillingtagen.

Kronikken: Kampuchea - venstrefløjens og kampen for national selvstændighed beskæftiger sig med Vietnams besættelse af Kampuchea. Den vurderer, hvad kampen for national selvbestemmelse betyder for kampen for socialismen og kritiserer venstrefløjens forståelse heraf og dens mangel på forståelse af imperialismen og proletarisk internationalisme. Til denne artikel er der også dokumenter.

Om udviklingen i Kampuchea sætter spørgsmålstegn ved den indre udvikling i Kampuchea. Indlægget støtter kravet om Kampucheas selvstændighed, men kritiserer især Kampucheas kommunistiske parti for ikke at have ført en klassealliancepolitik i overensstemmelse med principperne fra den nydemokratiske revolution. I tilknytning til denne artikel findes grundlaget for den Nationale Enhedsfront og dens regering fra 1970.

Grænseproblemerne mellem Kampuchea og Vietnam belyser den historiske udvikling i grænsestriden og afslører Vietnams hykleri og selvmodsigelser i dette spørgsmål. Artiklen kommer endvidere ind på Vietnams planer om en indokinesisk federation.

Cambodia - udvikling og fremtidsudsigter 1975-78, er et stort uddrag af en ikke hidtil offentliggjort bog af den mydede sydøstasiens ekspert Malcolm Caldwell. Den handler om den økonomiske udvikling i Kampuchea især med vægt på landbruget og indeholder mange værdifulde oplysninger og gode analyser.

Hetzkampagnen mod Demokratisk Kampuchea, er en anmeldelse og vurdering af en bog af Torben Røttbøl der udkommer her i foråret. Den beskæftiger sig med den internationale pressehetz mod Kampuchea.

Pro-vietnamesisk propaganda beskæftiger sig med Kampucheahørningen i november 1978 og er en vurdering af de synspunkter omkring Kampuchea, Vietnam, Sovjetunionen og USA der fremkom her. Artiklen tager udgangspunkt i anmeldelsen af en Demosbog om Sydøstasien.

FORLAGET ★ OK

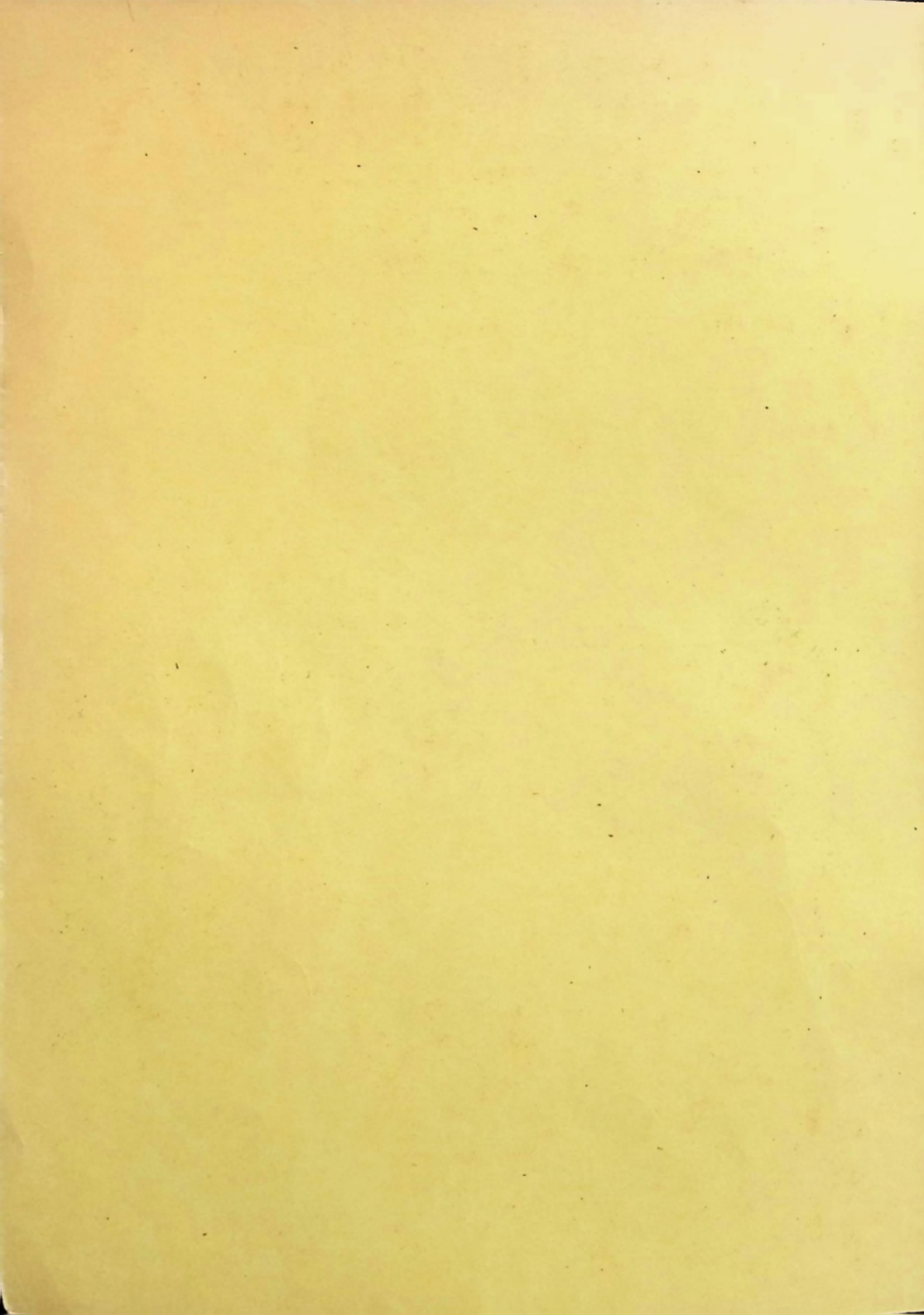
Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

3260896287

Pris 30,00 kr.

ISSN: 0105-1903

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Arbejderbevægelsen
Bibliotek og Arkiv

INDHOLD

Til vore læsere	side 2
LEDER: Krigen mellem Kina og Vietnam	side 3
Dokumenter til lederen	side 22
Kronik: Kampuchea - venstrefløjen og kampen for national selvstændighed	side 24
Dokumenter til kronikken	side 30
Om udviklingen i Kampuchea	side 33
Dokumenter	side 41
Grænseproblemerne mellem Kampuchea og Vietnam	side 45
Cambodia - udvikling og fremtidsudsigter 1975-1978	side 56
Hetzkampagnen mod Demokratisk Kampuchea	side 84
Provietnamesisk propaganda	side 91

Redigeres af et udvalg. Ansv. redaktør Frederik
Dehlholm.
Redaktionen afsluttet d. 10. marts 1979.
Løssalgspris 30,- kr. Abonnement 105,- kr. for 8
numre.

Forlaget OKTOBER, Studiestræde 24, 1455 Kbh. K
ISSN 0105 - 1903
Papirklip på omslaget og indeni numret er klippet af
Nicole Henius.

Sydøstasien er idag et af de vigtigste brændpunkter i den internationale klassekamp. Derfor tog KAP i efteråret 1978 initiativ til dannelse af Kampuchea-komiteen til forsvar for Kampuchea's truede selvstændighed. Da Vietnam ved nytår besatte Kampuchea øgede KAP kraftigt sin indsats for at forsvare Kampuchea's selvstændighed. Den selvstændighed, som hovedparten af de erklærede venstrefløjspartier i Danmark, ser stort på.

Vi udsender nu dette dobbeltnummer af Kommunistisk Tidsskrift for at styrke den selvstændige orientering om Kampuchea, igennem at oplyse om forholdene i Sydøstasien og igennem at debattere udviklingen i dette område, samtidig med at vi giver en kraftig kritik af de erklærede venstrefløjspartiers og organisationers stillingtagen til de senere begivenheder i dette område.

I de to supermagters kamp om verdensherredømmet er Sovjets rolle som den mest aggressive og dermed farligste supermagt i de sidste år blevet mere og mere tydelig: Det Sovjet dominerede Angola sender tropper ind i Zaire, Etiopien laver en storstilet Sovjetisk støttet aggression for at besætte hele Eritrea og knuse dets befrielsesbevægelse og dette med en grusomhed der ikke lader USA meget efter i forhold til USA's krig mod Vietnam, Det sovjetdominerede Syd-Yemens grænseprovokationer overfor Nord-Yemen, Sovjets nyvundne dominans i Afghanistan hvor Afghanistan nu kræver grænseændringer overfor Pakistan, Sovjets indlemmelse af Vietnam i Comecon og afslutning af en militærpagt med Vietnam, Vietnams stationering af 50.000 soldater i Laos til bekæmpelse af indre oprør, Vietnams grænseprovokationer overfor Kampuchea og Vietnams derpå følgende sovjetstøttede besættelse af Kampuchea, Vietnams grænseprovokationer overfor Kina.

Mønstret i dette er klart, selvom Sovjet er meget stærkt militært er dets politiske styrke i og overfor andre lande ikke i særlig høj grad bygget på økonomisk indflydelse, da Sovjet ikke står særlig stærkt økonomisk set i forhold til USA. Sovjets politiske og ideologiske indflydelse i andre lande er derfor for en dels vedkommende afhængigt af dets socialistiske udhængsskilt. Derfor gør Sovjet alt hvad det kan for at dække over sin aggressive fremfærd, for at kunne vinde indpås i befrielsesbevægelser, der kæmper for at smide USA-imperialismen ud, og derfor laver Sovjet store hykleriske propagandamure om sig selv, fx. dets diplomatiske brud med Chile. Derfor ser vi, at Sovjet verden over endnu kun er i stand til at vinde frem pr. stedfortræder. Denne sovjetiske fremfærd er spidset til i Asien, med det Sovjet-inspirerede militærkup i Afghanistan (som grænser op til Kina), og specielt med Vietnams ekspansion i Sydøstasien. Det er heroverfor, at Kina har svaret igen og markeret at det ikke vil sidde roligt og se på, Vietnams/Sovjets grænseprovokationer og på at Sovjet

gennem undersøgelse af de omkringliggende lande søger at inddæmme Kina.

I lederen tager vi Kina's gensvar overfor Vietnam op. Artiklen uddyber KAP's stillingtagen for denne aktion, specielt igennem at belyse hele situationen i Sydøstasien. Artiklen giver samtidig en grundig kritik af de danske erklærede venstrefløjspartiers stillingtagen til Kina's gensvar. Denne artikel efterfølges af nogle dokumenter, der viser disse partiers stillingtagen til Kina's gensvar. Den politiske kronik behandler de såkaldte venstrefløjs partiers og organisationers stillingtagen til Vietnams besættelse af Kampuchea, og er ligesom den foregående artikel efterfulgt af dokumenter, der viser disse organisationers stillingtagen. Betydningen af en kritik af disse synspunkter må ikke undervurderes, specielt i betragtning af den betydning Sovjets socialistiske image spiller for dets bestræbelser for at opnå verdensherredømme. I denne sammenhæng skal også anmeldelsen af bogen om Kampuchea-horinger ses.

Forholdet mellem Vietnam og Kampuchea inden Vietnams besættelse omtales igennem en artikel om grænsestridighederne imellem de to lande og om Vietnams planer om en indokinesisk føderation.

Den indre udvikling i Kampuchea tager vi op ved:

- 1) at bringe et stærkt kritisk debatindlæg om udviklingen i Kampuchea's Kommunistiske Parti's politiske linie. Selvom vi naturligvis forsvare Kampuchea's selvstændighed - uanset, hvad vi mener om Partiets politiske linie, er dette indlæg vigtigt. Man kan nemt i forsvaret for Kampuchea's selvstændighed komme til at forsvare Kampuchea i et og alt. Dette indlæg beskæftiger sig specielt med partiets hurtige brud med den nydemokratiske revolutions klassealliancepolitik: Som dokument til denne artikel hører det i 1970 vedtagne grundlag for den nationale front og for dens regering. Vi opfordrer vores læsere til at skrive debatindlæg til Kommunistisk Tidsskrift om dette indlæg.
- 2) Ved at bringe en stor del af en uafsluttet bog af den myrdede Malcolm Caldwell om udviklingen af de økonomiske forhold i Kampuchea samt af den politiske udvikling set i forhold hertil. Redaktionen deler ikke Cadwells store begejstring for udviklingen i Kampuchea. Vi bringer hans veldokumenterede artikel, da den giver et væld af værdifulde oplysninger.
- 3) Ved at bringe en anmeldelse af Torben Retbølls bog om den hetzkampagne der er blevet ført i pressen mod Kampuchea.

Angående den indre udvikling i Vietnam i de senere år og specielt om situationen i dag, vil vi henvise til artikelserien i Arbejderavisen i numrene 11-13/1979.

Red.

Leder:

KRIGEN MELLEM KINA OG VIETNAM

Krigen mellem Kina og Vietnam har vakt stor opmærksomhed - og mange har fordømt Kinas militære aktion. Vi vil i det følgende se på de domme, som er kommet fra DKP, SF og VS. Desuden vil vi beskæftige os med Albaniens Arbejds Partis kommentar til krigen. Endelig vil artiklen blive afrundet med nogle principielle betragtninger ud fra KAPs standpunkt.

Arbejderbevægelsens
Bibliotek og Arkiv

Den 17. februar i år udbrød der krig mellem Kina og Vietnam. Store kinesiske tropestyrker rykkede ind over den vietnamesiske grænse.

Det kinesiske angreb var blevet varslet ved flere lejligheder. Den kinesiske viceministerpræsident Deng Xiaoping havde i ugerne forinden gentagne gange antydnet, at Kina var ved at miste tålmodigheden med Vietnam. I verdenspressen blev Deng refereret for at have sagt, at Vietnam skulle have en »lære-streg«.

Forud for angrebet kom der flere og flere meldinger fra kinesisk hold om vietnamesiske grænseprovokationer. Og det var disse grænseprovokationer, der fra kinesisk side blev givet som den aktuelle begrundelse for, at Kina iværksatte sit modangreb.

I en leder i Kinas kommunistiske Partis hovedorgan *Folkets Dagblad* den 18. februar - dagen efter igangsættelsen af angrebet - gav den kinesiske regering sin begrundelse for aktionen. I lederen hed det bl.a., at situationen ved den kinesisk-vietnamesiske grænse var blevet utålelig på grund af stadige vietnamesiske overfald på kinesisk territorium og personel, overfald, der havde kostet mere end 300 kinesiske statsborgere livet. Og Lederen erklærede videre, at jo større tilbageholdenhed, Kina viste over for Vietnam, desto frækkere blev de vietnamesiske ledere, de optrappede provokationerne. Derfor måtte Kina gå til modangreb. Kina måtte sikre en rolig og stabil grænse.

De anførte vietnamesiske grænseoverfald var således den egentlige,

Kinesiske grænsestyrker rykker ind i Long Son-provinsen i Vietnam i februar 1979.

konkrete begrundelse for, at Kina gik til angreb på Vietnam. Men Lederen i *Folkets Dagblad* nøjes ikke med at tale om grænsekonflikter, den kommer også ind på den store politiske rolle, Vietnam spiller. Den kommer ind på Vietnams tætte kontakt med Sovjetunionen, på Vietnams besættelse af Kampuchea, på fordrivelsen af de i Vietnam boende kinesere og på Vietnams stræben efter hegemoni i Indokina og med videre perspektiv i Sydøstasien som fortrop for socialimperialismen.

Folkets Dagblad indesnævrer således ikke den igangværende konflikt og aktionen mod Vietnam til udelukkende at handle om et mod-svar på grænsekrænkelser. Ganske vist er det grænsekrænkelserne, som helt konkret har ført til den massive væbnede modoffensiv, men det er i sidste instand Vietnams almene ag-

gressive politik i Sydøstasien og over for Kina, der har ført til, at den kinesiske reaktion er blevet så voldsom. (*Folkets Dagblads leder er aftrykt i sin fulde ordlyd i ARBEJDERAVISEN, nr. 8, 21/2 1979.*)

I. FORDØMMELSER AF KINAS AKTION.

a. DKPs reaktion på Kinas angreb.

Den kinesiske væbnede offensiv mod Vietnam har forårsaget mange foldige reaktioner - også i Danmark. Vi skal først se på disse reaktioner. Derpå vil KAPs analyse blive lagt frem.

Kinas angreb var en kærkommen anledning for DKP til at foretage et fremstød på det udenrigs-

politiske område. DKP er et af de få revisionistiske partier i Vesteuropa, som endnu står last og brast med Sovjetunionen. Den »eurokommunistiske« linie er ikke slået igennem i DKP. »Eurokommunismen« repræsenteres herhjemme endnu kun af SF.

DKPs nære tilknytning til det sovjetiske parti har i en vis forstand isoleret partiet fra mange venstreorienterede, som er mere eller mindre skeptiske over for såvel den indre udvikling i Sovjetunionen som over for den sovjetiske verdenspolitik. Denne isolation har bl.a. vist sig i forbindelse med venstrefløjens holdning til den sovjetiske besættelse af Tjekkosllovakiet. Omend SF, VS og andre kan være uenige om, hvad der var grunden til denne besættelse, og omend de kan være uenige om, hvad perspektivet er i solidariteten med det tjekkoslovakiske folk - en ting er man enig om: at tage afstand fra besættelsen. Kun DKP står tilbage med en faktisk godkendelse af besættelsen.

Også andre sovjetiske eller sovjetisk inspirerede handlinger har vakt modvilje blandt mange venstreorienterede. Sovjets støtte til det etiopiske militærdiktators krig

mod Eritrea er et eksempel. Og Vietnams besættelse af Kampuchea blev - omend både SF og VS trådte vande - trods alt ikke opfattet således som DKP gør det, dvs. som en entydig retfærdig proletarisk internationalistisk handling.

DKPs utvetydige sovjetroskab har således i flere sammenhænge isoleret det fra de mange venstreorienterede, der er knyttet løsere eller fastere til SF og »det nye venstre« omkring VS. Men Kinas angreb har skabt muligheder for at bryde denne isolation i et vist mål. DKP har i denne forbindelse kunnet udnytte den dobbelt-holdning, store dele af de venstreorienterede omkring SF og VS har til Sovjetunionen og til den sovjetiske internationale politik. For disse kredse står Sovjetunionen som en faktor, der kan fungere som en allieret i kampen mod imperialismen.

Det er trivielt at nævne, at KAP bekæmper denne vaklende holdning til socialimperialismen, at KAP betragter Sovjetunionen som den ene af verdens folks hovedfjender, og at KAP opfatter Sovjetunionen som en opadstigende og fremfærende supermagt, hvis hegemoni-stræben truer med at kaste verden

ud i en tredje verdenskrig.

KAPs opfattelse af Sovjetunionen og dennes internationale rolle er den diametralt modsatte af DKPs. Og det er klart, at DKP vil udnytte en hvilken som helst situation til at trække de vaklende venstreorienterede væk fra en tilnærmelse til KAPs standpunkt og over på et standpunkt, der ligger nærmere DKPs.

Selv om KAP er et lille parti til DKP, er det det eneste, der konsekvent udfordrer DKP og Sovjetunionen. Det er det eneste parti der bestandigt trækker i den skepsis, de vaklende midterplacerede venstreorienterede har over for den sovjetiske globale politik. Derfor er det vigtigt for DKP ikke alene at indfange disse venstreorienterede, men også at slå hårdt til »maoisterne«. Og »maoisterne« er i dansk sammenhæng KAP og i international sammenhæng først og fremmest Kinas kommunistiske Parti. Taktisk set var Kinas angreb på Vietnam en gunstig begivenhed for DKP. Man kunne slå flere fluer med et smæk. Dels kunne man »gemme« Sovjetunionen, eftersom det var Vietnam, der blev angrebet, dels kunne man udnytte selve den omstændighed, at det var det Vietnam, som havde kæmpet så heroisk mod den amerikanske imperialismes, der nu blev udsat for et nyt overfald, dels kunne man lade Kinas krig med Vietnam »skygge« for Vietnams besættelse af Kampuchea, en handling, der var ved at få de vaklende venstreorienterede til at se med en endog betydelig mistro på Vietnam, og dels kunne man udnytte selve begivenheden, det væbnede angreb ind over et andet lands grænser. Og endelig kunne man udnytte en speciel ideologisk faktor: den skepsis, mange venstreorienterede har oparbejdet i forhold til den linie, der følges i Kinas indre udvikling efter Mao Zedongs død og »de firens« fjernelse. I første omgang havde DKP bestemt heldet med sig. På kort tid lykkedes det DKP at forene de vigtigste - og de fleste - partier og organisationer, hvormed de venstreorienterede skarer sig, til en for-

Der er kræfter der vil udnytte Kinas aktion overfor Vietnam til aktioner overfor KAP. Overmalingen af KAP's bogbutik i Århus er et usmageligt udtryk herfor.

dømmelse af Kina. Dette kom bl.a. til udtryk gennem afholdelsen af en række offentlige protestmøder, der omfattede partier og organisationer som DKP selv, SF, VS, Kommunistisk Forbund m.fl.

Det dkp'ske fremstød imod Kina og for Vietnam sag var effektivt. Men tømmermændene har allerede vist sig. For en ting er udnyttelsen af en pludselig og ikke gennemtænkt harme over noget, som ser forargeligt ud, en anden ting er, at DKP - for at fastholde de vaklen- de venstreorienterede, efter den umiddelbare harme har lagt sig -, også må argumentere for kritikken af Kina. Og dermed kan DKP ikke undgå at inddrage de internationale politiske forudsætninger for krigen mellem Kina og Vietnam.

I denne sammenhæng står DKP imidlertid svagt. Lad os tage nogle eksempler på, hvad DKP siger. Lad os tage den sammenfatning af DKPs standpunkter, som er fremlagt af KOMM.S. (Kommunistiske Studenter, DKPs studenterorganisation) i pjecen »Vietnam har brug for hjælp!»

KOMM S skriver i sin pjece, at baggrunden for det vietnamesiske angreb på Kampuchea - eller som man kalder det: store støtte til KNUFNS (vietnamesernes i december 1978 opstabile »kampuchean- ske befrielsesfront») - skyldtes, at Demokratisk Kampuchea siden dets oprettelse har kastet sig ud i en »uerklæret krig mod Vietnam», en krig, som havde sit udspring i Kinas støtte til Pol Pot-styret.

Ifølge KOMM S er der altså tale om en kampuchean krig mod Vietnam. Og - argumenterer KOMM S - »Folkeretsligt, ifølge FN's charter, har Vietnam ret til at forfølge angriberne og tilintetgøre dem i Kampuchea for at skabe ro ved deres grænser. Men - tilføjer pjecen - »endnu har ingen dog kunnet dokumentere, at Vietnam har gjort brug af denne ret.» (!)

Her går KOMM S uden om det kildne spørgsmål: Har Vietnam tropper i Kampuchea, eller har Vietnam ikke tropper i Kampuchea? KOMM S nøjes med at sige, at Vietnam endnu ikke bevisligt

har tilintetgjort de kampuchean- ske angribere i Kampuchea selv, men de skynder sig samtidig med at sige, at vietnameserne - om de benyttede sig af deres ret - havde FN-chartrets velsignelse!

Grunden til, at KOMM S bevæger sig omkring dette nok så centrale spørgsmål på samme måde som katten om den varme grød, er ikke svær at få øje på. For enhver - også KOMM S ved -, at besættelsen af Kampuchea fandt sted gennem et massivt vietnamesisk angreb, hvor titusinder af tropper rykkede ind i Kampuchea med den nysoprettede »befrielsesfronts folk halsende i hælene.

Det mest bemærkelsesværdige ved KOMM S' betragtninger er imidlertid ikke, at KOMM S på den ene side siger, at vietnameserne i givet fald ville være i deres gode ret til at tilintetgøre kampuchean- ske tropper i Kampuchea selv, og på den anden side føler sig forpligtet over for vietnameserne til at lade, som om vietnameserne faktisk ikke har benyttet sig af denne ret. Nej, det mest bemærkelsesværdige er, at KOMM S faktisk siger, at det er legitimt at rykke ind i et andet land, hvis ens eget land er genstand for en stadig uerklæret grænsekrig.

Med denne legitimering af et eventuelt massivt vietnamesisk angreb på Kampuchea som følge af angivelige kampuchean- ske grænseprovokationer og -overfald har KOMM S i realiteten også indrømmet, at Kina folkeretsligt har lov til at besvare grænseprovokationer med en massiv forfølgelse af de provokerende ind i disses land.

KOMM S kan imidlertid ikke nøjes med at legitimere modangreb over grænserne som følge af grænseprovokationer med henblik på at skabe en rolig og stabil grænse. Nej, KOMM S er nødt til at legitimere, at Vietnam erobrer et helt land ud fra de hævdede grænsekonflikter mellem Kampuchea og Vietnam. Om erobringen af Kampuchea skriver KOMM S i pjecen:

»Men Vietnam ville ikke i længden kunne klare de stadige angreb

fra Kampuchea. Efter års tapning af kræfterne, med grænsekrig og naturkatastrofer, var det nødvendigt for Vietnam at bidrage til KNUFNS' hurtige sejr.»

Nydeligt, ikke sandt! De vietnamesiske ledere stabler en »befrielsesfront» på benene i december 1978, hvorefter man installerer denne front i Pnom Penh, ikke så meget for kampucheanernes egen skyld, men fordi Vietnam ikke længere kan »bære deb». Og hvorfor kan Vietnam ikke længere bære situationen, men må gribe til invasion. Jo, dels på grund af grænsekrænkelserne og dels på grund af et helt internt forhold i Vietnam selv: naturkatastroferne!

Med andre ord: Grænsekrænkelser plus indre vanskeligheder er for KOMM S - og dermed DKP - tilstrækkelig grund til en totalbesættelse af et naboland!

Forskellen mellem Kinas aktion mod Vietnam og Vietnams overfald på Kampuchea står - set i forhold til KOMM S' argumentation - helt klar. KOMM S må medgive, at Kina har ret til at besvare grænseprovokationer med en forfølgelse af de provokerende ind på disses eget territorium. Vietnam har jo ifølge KOMM S ret til det! Så må Kina vel også have samme ret!

Men humlen i det hele er imidlertid, at mens Kina gennemfører en strengt afgrænset aktion og ikke agter at sætte sig på en kvadrattomme vietnamesisk jord, så benytter vietnameserne angivelige grænseprovokationer til at erobre et helt land. Og mens Kina respekterer Vietnams nationale selvbestemmelsesret og suverænitet - også selv om det er tvunget til et begrænset kontraangreb ind på vietnamesisk territorium -, så blæser Vietnam på Kampuchearnes nationale selvbestemmelsesret og søger kun at dække sig bag et figenblad ved at danne den kunstige vietnamesisk styrede »befrielsesfront» - og så ved i øvrigt at gøre et ubehjælpsomt forsøg på at bilde verden ind, at der overhovedet ikke har været vietnamesiske tropper i Kampuchea!

KOMM S - og DKP - kommer således til at træde sig selv over tæer-

ne, når de begiver sig ud i argumentation og ikke bare kan udnytte en hektisk opstået antikinesisk stemning. KOMM S - og DKP - formår ikke at skjule kendsgerningerne: at det er Vietnam, der optræder som aggressor, som erobrer af et naboland, og at den begrænsede kinesiske modaktion ikke mindst må vurderes på denne baggrund. Men mere herom senere.

b. DKPs myte-produktion.

Et væsentligt element i DKPs (og Sovjetunionens) antikinesiske offensiv med henblik på at redde Vietnams ansigt og fremstille kineserne som stræbende efter hegemoni (overherredømme) i Sydøstasien, er de stadige påstande om, at Kina i virkeligheden ikke støttede Vietnams kamp mod USA-imperialismen i årene efter Nixons besøg i Kina i 1972.

Kan DKP få overbevist den venstreorienterede opinion om, at Kina i årene efter 1972 sammenrottet sig med den amerikanske imperialismes *imod* Vietnam, vil DKP stå stærkt. Brede kredse i Danmark var modstandere af USAs beskidte krig i Indokina, og særdeles mange brugte mange kræfter på solidaritetsarbejdet med de indokinesiske folk - og især med det vietnamesiske. Kan DKP spille på falske oplysninger og den meget menneskelige korte hukommelse, så vil det kunne givet et billede af Kina som landet, der faldt vietnameserne i ryggen, og sætter dette billede sig fast, vil de mange, der deltog i solidaritetsarbejdet med Indokina i 60'erne og 70'erne, naturligvis få afsky for Kina.

Lad os tage et par af DKPs historieforklaringer op. Først med udgangspunkt i den allerede omtalte KOMM S-pjece. I denne pjece hedder det:

»Forholdet mellem Vietnam og Kina har længe været køligt. Alleerede i 1972 standsede Kina al militærhjælp til Vietnam, samme år som Nixon besøgte Kina».

Samme påstand har været fremst af formanden for Dansk Vietnamesisk forening, Kirsten Vagn

Jensen, på et offentligt møde på Nytorv i København den 21. februar i år.

Hvad er nu kendsgerningerne?

Kendsgerningerne er, at Kina og Vietnam *hvert eneste år* fra 1971 - hvor Nixons besøg varsledes - til 1974 har indgået aftaler, der indeholder levering af *gratis* økonomisk og militær bistand til Vietnam for det år, der fulgte efter aftalens indgåelse.

Med andre ord: I 1972, 1973, 1974 og 1975 (dvs. til krigens slutning) har Kina leveret gratis militærhjælp til Vietnam ifølge aftaler indgået hvert år i forvejen. (Jvf. disse aftaler i *Peking Review*, 40/1971, 48/1972, 24/1973, 44/1974)

Heroverfor kan man naturligvis hævde, at en ting er aftaler, en anden ting er, om disse aftaler er blevet opfyldt. Men mon ikke de er blevet det. Vietnameserne ville vel næppe have indgået den ene aftale efter den anden om militær hjælp, hvis de aldrig fik så meget som et maskingevær.

Lad os tage et andet eksempel på DKPs og Dansk Vietnamesisk Forenings forsøg på mytedannelse. På ovennævnte møde i København sagde Kirsten Vagn Jensen også, at Saigons fald den 30. april 1975 kun blev genstand for en »lakonisk meddelelse« fra kinesisk side, mens den øvrige verden boltrede sig i omfattende glædestilkendegivelser. (Jvf. *INFORMATION*, 22.2.)

Med »lakonisk meddelelse« menes en særdeles kort meddelelse af fakta - uden kommentarer. Imidlertid var den kinesiske reaktion på Saigons fald alt andet end lakonisk. Det kan man forvisse sig om, hvis man henter *Peking Review* nr. 19, 1975 (9.5.1975) frem fra arkivet. Faktisk bruges det meste af dette nummer af *Peking Review* til at omtale og hyldre Sydvietsnams endelige befrielse. Dels omtales den hilsen, sendt af Mao Zedong, Chu Teh og Chou En-Lai - den øverste stats- og partiledelse - den 30. april med varme lykønskninger til såvel den nordvietnamesiske regering som den provisoriske regering i syd, dels omtales et kæmpe-

møde med 10.000 deltagere, som afholdtes i Folkets Store Hal i Peking under forsæde af Kinas øverste parti- og statsledere og under medvirken af bl.a. repræsentanter fra Nordvietnam og fra den provisoriske regering i syd, dels omtales Saigons fald i en lang selvstændig artikel i bladet, ledsaget af de to sider billeder. Og i de kinesiske talere siges det udtrykkeligt, at »den store sejr i det vietnamesiske folks krig for national befrielse er af enorm international vigtighed og har langt-rækkende historisk betydning«. Endelig erklærer de kinesiske ledere - angiveligt USAs medsamsvorne -, at den amerikanske imperialismes krig mod Sydvietnam har været en yderst brutal nykolonialistisk krig, som har bragt enorme lidelser til det vietnamesiske folk. (Se *Peking Review*, 19/1975, si. 8-19).

Kirsten Vagn Jensens udtalelse om den »lakoniske« kinesiske meddelelse i forbindelse med Saigons fald er således intet andet end ren og skær løgn.

Op mens DKP og dets dækor-ganisationer udspreder regulære usandheder, der skal så tvivl om Kinas bistand og støtte til Vietnam, og mens man fremhæver den sovjetiske bistand, »glemmer« man - og her skal glemmer visseiligen i gæseøjne -, at det faktisk var *Sovjetunionen*, der førte en delog-hersk-politik i Indokina. Det var nemlig *Sovjetunionen*, som undlod at anerkende *Kampuchean Nationale Enhedsfront* og *Kampuchean kongelige Enhedsregering*, der blev dannet i foråret 1970 under ledelse af Sihanouk. Ja, selv om såvel den nordvietnamesiske regering, befrielsesfronten i syd som den laotiske befrielsesfront deltog i en »topkonference for de indokinesiske folk« den 24.-25. april 1970 sammen med den kampucheanse enhedsfront og med denne vedtog et fællesdokument, der proklamerer de fire parter indbyrdes ubrydelige solidaritet, undlod *Sovjetunionen* fortsat at anerkende Sihanouk-fronten!

Sovjetunionens hensigt med

PEKING REVIEW

19

May 9, 1975

Peking Rally Celebrates Complete Liberation Of South Viet Nam

MORE than 10,000 people in the capital met at a grand rally on May 2 to warmly celebrate the great victory of the heroic south Vietnamese people in liberating Saigon and the entire south Viet Nam.

**Vice-Chairman Yeh
Chien-ying's Speech**

SOUTHVIETNAMESE PEOPLE'S VICTORY OF WORLD SIGNIFICANCE

**South Viet Nam Completely
Liberated**

**Ambassador Nguyen Trong
Vinh's Speech**

Comrade Teng Hsiao-ping Congratulates Vietnamese Comrades

Befrielsen af Saigon blev i Kina fejret med store moder og anden hyldest, som det er omtalt i ovenstående klip fra Peking Review.

denne del-og-hersk-politik kan næppe mistolkes. Sihanouk og de kampucheanse befrielsestropper ville bevare deres politiske uafhængighed. Sovjetunionen kunne ikke få det, som den ville have det. Men ved at satse på de prosovjetske kredse inden for den vietnamesiske ledelse opnåede socialimperialisterne den indflydelse, de satsede efter, og som kunne skabe grundlag for at om-danne Vietnam til et brohoved for sovjetisk hegemonistræben i Sydøstasien og for den sovjetiske inddæmningspolitik over for Kina. Og med den vietnamesiske oprettelse af Heng Sanrin-styret i Pnom Penh har Sovjetunionen endelig i Kampuchea fået en regering, som passer i dens kram!

Og den har desuden fået denne anerkendelsesværdige regering på en måde, som svarer nøje til de metoder, socialimperialisterne anvender i underkuelsen af besværlige nationer. Vietnams besættelse af Kampuchea ligger i fuldstændig forlængelse af den sovjetiske politik, der for alvor indledtes med den sovjetiske besættelse af Tjekkosllovakiet i 1968, og som blev knæsat som politisk doktrin af Bresjnev i dennes tale til den polske partikon-gres den 13. november 1968 - toenhjlv måned efter invasionen i Tjekkosllovakiet. Bresjnev sagde bl.a.:

»Socialistiske lahde går ind for en streng respekt for alle landes uafhængighed. Vi er beslutsomme modstandere af indblanding i enhver stats indre anliggender. . . men det er formodentligt bekendt for jer, kammerater, at der findes en fælles naturlov for den socialistiske opbygning, og at, en afvigelse fra denne lov kan føre til en afvigelse fra socialismen overhovedet. Og når der. . . i et givet land opstår en trussel mod socialismens sag, en trussel mod det socialistiske fællesskabs sikkerhed, så er der ikke længere tale om et problem, der blot vedkommer folket i dette land, men et fælles problem for alle de socialistiske lande.» (Cit. fra Scocozza: Danmark i den internationale klassekamp. Kbh. 1978. Si. 151).

» . . . når der. . . i et givet land opstår en trussel mod socialismens sag, en trussel mod det socialistiske fællesskabs sikkerhed, så er der ikke længere tale om et problem, der blot vedkommer folket i dette land, men et fælles problem for alle de socialistiske lande.»

DKP har aldrig - af nærliggende opportunistiske grunde - brudt sig så meget om at reklamere for indholdet i denne Bresjnev-doktrin om de socialistiske landes begrænsede suverænitet. Men det er ikke desto mindre denne doktrin, som igen er taget i anvendelse med Vietnams besættelse af Kampuchea. Og Vietnam selv har da også altid anerkendt doktrinen, al den stund Vietnams regering allerede i 1968 og senest i 1978 har hyldet den sovjetiske invasion i Tjekkosllovakiet. Men denne Vietnams holdning til den sovjetiske invasion gør DKP naturligvis alt for at fortie, vel vidende, at den næppe ville stille de vietnamesiske ledere i et godt lys blandt de vaklende venstreorienterede.

DKPs forsvar for Vietnams handlinger sammenkobles med en anklage mod Kina for at stræbe efter hegemoni i Sydøstasien. »Den anti-imperialistiske solidaritet må bryde de maoistiske stormagtsbestræbelser i Sydøstasien. . . », hedder det i KOMM S-pjecen. Men argumenterne for, at Kina stræber efter hegemoni i Sydøstasien, er ligeså tynde som de argumenter, der skal »be-

vis», at Kina svigtede Vietnam i kampen mod den amerikanske imperialism. Ja, de er så tynde, at de faktisk ikke fremføres.

Kendsgerningerne modsiger da også på alle områder DKPs påstand. Det er et med socialimperialisterne allieret land, Vietnam, der har gennemført en totalerobring af et naboland. Kina har ikke erobret en tomme fremmed jord, mens dette skrives har de kinesiske tropper forladt Vietnam. - Det er Sovjetunionen, som har sin flåde sejlede omkring Indokina, i det indiske ocean og i havet ud for Kina. Kina har sin flåde nær sine egne kyster. - Det er Sovjetunionen, som udlånder at give japanske øer, som retmæssigt tilkommer Japan, tilbage til moderlandet, og som i stedet afholder truende militærøvelser på og omkring de besatte øer. Kina har ikke besat noget område, der tilhører en fremmed stat. - Det er Sovjetunionen, der har fremlagt forslaget om en asiatisk »sikkerhedspagt» rettet mod Kina, mens Kina har indgået en fredsaftale med Japan, der netop understreger de to parter forpligtelse til hverken selv at søge hegemoni eller at tolerere andres hegemonibestræbelser i Asien.

DKPs påstand om kinesisk hegemonistræben i Sydøstasien er intet andet end et propagandafif, som modsiges af fakta.

c. SF sætter sig mellem mange stole.

Det er kun selvfølgeligt, at DKP viderebringer den sovjetiske og vietnamesiske propaganda uden det mindste forbehold. Men hvorledes forholdet det sig med SF og VS, der i flere sammenhænge har udtrykt skepsis over for den sovjetiske globale politik, men som i forbindelse med Kinas kontraangreb på Vietnam utvetydigt fordømte Kina? Hvorledes argumenter disse to partier for deres stillingtagen?

Lad os tage SF først.

Den 23. februar, dvs. 4 dage efter starten på det kinesiske an-

greh, udsendte SF's internationale udvalg en udtalelse om angrebet. Tankegangen i udtalelsen er følgende:

Det er konflikten mellem Sovjet og Kina, der har influeret på den indokinesiske udvikling efter fordrivelsen af de amerikanske imperialister. Skærpelsen af modsætningerne i Indokina har sin oprindelse i det terroristiske Pol Pot-styres angreb på Vietnamese grænseområder. Samtidig måtte Pol Pot-regimets indenrigspolitik nødvendigvis føre til folkelig uro i Kampuchea, men denne uro blev slået ned. Og udtalelsen siger videre:

»Først da Vietnam svarede igen på Pol Pot-regimets provokationer og iværksatte en almindelig modoffensiv, antog den militære udvikling en sådan karakter, at oprørsbevægelsen kunne styrte Pol Pot-regimet».

Og udtalelsen fortsætter:

»Der er dermed (gennem omstyrtelsen af Pol Pot-regimet. Min anm.) åbnet mulighed for en menneskeliggørelse af styret og en udvikling af socialismen i overensstemmelse med Kampuchéas egne traditioner.»

Lad os standse et øjeblik ved denne tankerække i SF's udtalelse. — Det, udtalelsen siger, er, at det er Kampuchea, der lagde op til Vietnams erobring af Kampuchea. To faktorer spillede ind: de Kampuchéanske provokationer og det forhold, at Vietnam var nødt til at gribe ind, for ellers ville oprørsbevægelsen mod Pol Pot ikke have kunnet klare sig.

Dermed smutter SF-udtalelsen uden om sagens kerne: nemlig, om Vietnam faktisk har erobret Kampuchea eller ikke! I stedet søger den at sætte sig mellem to stole. På den ene side siger den: Vietnam var tvunget til en »almindelig modoffensiv«! På den anden side siger den: Modoffensiven var i og for sig bare en gunstig betingelse for, at oprørsbevægelsen, der havde så svært ved at klare sig, blev i stand til at styrte Pol Pot-styret!

Det korte af det lange er, hvis

man ser igennem de guldvægtvejede SF-ord: *SF accepterer Vietnams erobring af Kampuchea!* For det er - jævnfør SF's egen formulering - den almindelige modoffensiv fra vietnamsisk side, som gør det muligt for Heng Samrin at sætte sig til rette i Pnom Penh!

Med denne reelle godkendelse af Vietnams »almindelige modoffensiv« slår SF's internationale udvalg »Socialistisk Dagblad«s redaktionelle kommentar til den kinesiske offensiv mod Vietnam på munden. I denne kommentar - lederen side 2, 21.2.1979 - hedder det nemlig:

Efterhånden »var det... en ganske bred kreds af danske socialister, der (trods deres uvilje mod Pol Pot-regimet) tog afstand fra vietnamesernes væbnede intervention i Kampuchea. Det skete ud fra en principiel forkastelse af militær magtanvendelse som acceptabelt middel i internationale konflikter». (Min udh.)

Vi skal senere se lidt mere på dette princip, i denne forbindelse er det bemærkelsesværdige, at »Socialistisk Dagblad«s redaktør Torben Krogh, som har skrevet lederen, må se sig politisk underkendt af SF's internationale udvalg, som faktisk anerkender et brud på dette princip gennem godkendelsen af det vietnamsiske indgreb!

Nu ville SF ikke være SF, hvis det ikke førte sin balancegang til det yderste. Og det sker da også i det internationale udvalgs udtalelse. Efter at have godkendt den vietnamsiske militære erobring af Kampuchea kommer man med følgende beklagelse:

»...det er tragisk, at dette (åbningen af muligheden for at få et mere menneskeligt styre i Kampuchea. Min anm.) i høj grad skyldes en udenlandsk militær intervention, og den blotte tilstedeværelse af vietnamsiske tropper vil givetvis vanskeliggøre og måske hindre denne proces.»

Med andre ord: Det er »tragisk« men nødvendigt og derfor acceptabelt! Men for at sløre, at SF rent faktisk godkender den vietnamsiske besættelse af Kampuchea, slår

man straks efter syv kors for sig. Det kan være, at tilstedeværelsen af vietnamsiske tropper vil hindre den forudsatte menneskeliggørelse så derfor vil SF have disse tropper ud igen!

Med dette udsagn har SF reelt sagt: Det er i orden, at vietnameserne erobrer Kampuchea og baner vejen for Heng Samrin, hvis de bare trækker sig ud igen! Og dermed har SF rent faktisk legitimeret, at fremmede stater har lov til at militært besætte fremmede lande, hvis de mener, at befolkningen i disse lande burde have en anden regering!

Vietnams marionet i Kampuchea Heng Samrin.

En ting er, at SF godkender udefra kommende militær intervention for at indsætte passende regeringer i et naboland, en anden ting er, at SF's filosoffer over, om vietnameserne nu vil hindre eller fremme udviklingen i Kampuchea af en social orden i overensstemmelse med »Kampuchéas egne traditioner«, er gjort ganske grundigt til skamme af virkeligheden selv. For næppe var blækket blevet tørt på SF's udtalelse, for de vietnamsiske ledere rejste til Pnom Penh og undertegnede en traktat mellem Kampuchéas vietnamsisk indsatte regering og Hanoi. Og i denne traktat hedder det ligeud, at Vietnam har ret til at gribe ind i Kampuchea, hvis det trues af »fjen-

dem. Kort sagt: Vietnam skal nok selv sætte grænsen for, hvorledes det kampuchianske folk tolker retten til at vælge sit eget styre!

Mens SF slører sin faktiske accept af Vietnams besættelse af Kampuchea, står det anderledes til med holdningen til Kinas aktion mod Vietnam. Her er det internationale udvalg ikke i tvivl.

Det hedder således i udtalelsen: »Som følge af sin alliance med det faldne Pol Pot-regime har Kina nu iværksat en invasion af Vietnam. De kinesiske krigsmål er ikke meddelt offentligt, men uofficielt tales der om en straffeekspedition. Det er det samme sprog, som fortidens kejsere anvendte, og som vi også kender fra imperialisterne, når de gjorde brug af »kanonbådsdiplomati«. Det er et sprog, der er udtryk for hovmod og stormagtstænkning».

For det første er det en tilsnigelse, når udtalelsen siger, at Kinas aktion mod Vietnam er en følge af alliancen med det faldne Pol Pot-regime. Det er naturligvis rigtigt, at begivenhederne i Kampuchea er en del af baggrunden for Kinas aktion, men det har intet specifikt med Pol Pot-styret at gøre. Det, Kina vender sig imod, er den vietnamesiske besættelse af Kampuchea, uanset hvad Kina iøvrigt måtte mene om Pol Pot-regeringens politik.

For det andet er det forkert, når udtalelsen siger, at »de kinesiske krigsmål er ikke meddelt offentligt« men at der »uofficielt tales om en straffeekspedition«.

Allerede i *Folkets Dagblads* første erklæring om begrundelserne for den kinesiske aktion trækkes det klart og tydeligt op, at »det modangreb, som grænsetropperne er tvunget til at gennemføre, er en retfærdig handling til forsvar for vor grænse«. Men dette aspekt er kun et i et samlet storpolitisk kompleks. *Folkets Dagblad* fortsætter nemlig med følgende:

»Det er gavnligt at træde op imod vietnamesisk aggression og ekspansion og i forsvaret af fred og stabilitet i Sydøstasien, såvel som i Asien og i Stillehavsområdet.« (Se *ARBEJDERAVISEN*'s fulde gengivelse af teksten, nr. 8, 21.2.1979, s. 3 og 5).

Kan nogen være i tvivl om, hvad Kina mener med disse betragtninger? Kan nogen være i tvivl om, at Kina her klart hentyder til hele den situation, der eksisterer i Asien og Stillehavsområdet, hvor socialimperialisterne søger at skaffe sig overherredømmet og inddæmme Kina? Det er Vietnam, der i den konkrete situation optræder som den åbenlyse aggressor med provokationerne mod Kina, ikke mindst gennem sin fordrivelse af de i Vietnam bosiddende kinesere, og med erobringen af Kampuchea. Men det er hele Asien, der trues, hele Stillehavsregionen. Og hvem er det, der truer her? Naturligvis ikke Vietnam, som blot gør arbejdet i Indokina. Det er Vietnams allierede og inspirator: Sovjetunionen.

Kinas krigsmål er således ikke spor mystisk. Målet er at dæmme op for den tiltagende socialimperialistiske aggressive politik i Asien. Og når man kaster lys over Kinas aktion i denne storpolitiske sammenhæng, er det værd at vende tilbage til SF-udtalelsens angreb på Kina for at foretage en »straffeekspedition«.

Dette ord - straffeekspedition - er der gjort et stort nummer ud af. SF-udtalelsen erklærer, at det er udtryk for »kanonbådsdiplomati«, »kejserspolitik«, »hovmod« og »stormagtstænkning«. Men samtidig må udtalelsen vedgå, at det kun er »uofficielt«, at der tales om »straffeekspedition«.

Ikke desto mindre er det denne betegnelse, som ikke alene SF, men hele den samlede presse bestemt har brugt om det kinesiske modangreb. Sagen er imidlertid den at Kina faktisk aldrig - hverken officielt eller uofficielt har talt om en »straffeekspedition«. Ordet er blevet til som følge af Deng Xiaopings udtalelser til den amerikanske presse, hvor han sagde, at Kina ville give Vietnam en lærestreg (»teach a lesson«).

Hvad mener Kina nu med »at give en lærestreg«? Kinas hensigt er ikke at gennemføre en hæv-

aktion mod nogen, der slår sig i tøjet. Nej, Kinas hensigt med aktionen er at fortælle fjenden, at man ikke længere vil tolerere hans aggressive fremfærd, at man ikke lader sig kujonere af ham. Det er en håndfast belæring, men ikke en straf, en hævn el. lign. Det politiske formål er at forhindre og afværge en videreudvikling af en aggressiv politik og ikke at slå så og så mange ihjel for at »straffe« dem.

Men uden bund i kilderne og uden at sætte tingene i sammenhæng følger SF-udtalelsen den letfærdige stil, pressen anvender i omtalen af Kinas aktion. Og propagandistisk er den gentagne anvendelse af betegnelsen »straffeekspedition« naturligvis også mest virkningsfuld!

SF-udtalelsen slutter med følgende opfordring til Kina:

»Vi må på det bestemteste kræve, at Kina omgående trækker sine tropper tilbage fra Vietnam, indstiller alle militære aktioner og afstår fra alle forsøg på at genindsætte det terroristiske Pol Pot-regime som magthavere i Kampuchea«.

Hvad det første angår, tilbage-
trækningen af tropperne, har SF fået sit ønske opfyldt. De kinesiske tropper er trukket ud i midten af marts. Det, der står tilbage, er tilbage-
trækningen af vietnameserne fra Kampuchea. Også dette krav findes jo i SF's udtalelse.

Men med denne tilbage-
trækning har det vist lange udsigter. SF ved sikkert, at Hanoi overhovedet nægter, at det har tropper i Kampuchea! Faktisk kan vietnameserne slet ikke følge SF's opfordring, for de kan visse-
ligen ikke trække nogle tropper hjem, som ikke eksisterer! Men denne særlige pointe mæler SF-udtalelsen ikke et ord om!

Ikke desto mindre er situationen den - i midten af marts -, at FN's sikkerhedsråd har behandlet en resolution om, at Kina skal trække sine tropper hjem fra Vietnam, og at Vietnam skal trække sine tropper hjem fra Kampuchea. Kina stemte ja til denne resolution, mens Sovjetunionen og Tjekkoslo-

Her fotograferer fru Sihanouk lederne af den Kongelige Nationale Enhedsregering i det indre af Kampuchea.

vakiet stemte nej! Og dermed faldt resolutionsforslaget naturligvis, eftersom det sovjetiske nej er ensbetydende med et veto!

Hele verden ved, at erobringen af Kampuchea fandt sted gennem det, SF kalder en »almindelig mod-offensiv«. Ikke desto mindre nægter Sovjetunionen og Vietnam, at der overhovedet findes vietnamesiske tropper i Kampuchea. Hvorfor - må vi spørge ikke alene DKP, men også SF og VS - dette forsøg på at benægte kendsgerningerne? Hvorfor lyver vietnam, hvis det - som SF hævder det - gør en god gerning gennem sit militære indgreb? Når Vietnam bidrager til at »menneskeliggøre« styret i Kampuchea? Hvorfor fortier man et sådant hæder værdigt initiativ?

Denne sære modsigelse udtaler SF sig som sagt ikke om. Tværtimod. I stedet for at udtrykke sin forundring over, at »befriere« ikke vil vedstå, at de befrier, løfter SF pegefingeren og opfordrer Kina til »ikke at genindsætte det terroristiske Pol Pot-regime som magthavere i Kampuchea«.

Det er åbenbart ikke gået op for SFs internationale udvalg, at Ki-

na faktisk ikke har haft noget at gøre med etableringen af Pol Pot-regeringen. Under hele Kampuchear befrielseskrig mod USA-imperialisterne støttede Kina den af Sihanouk ledede kongelige nationale enhedsregering, som blev oprettet i foråret 1970. (Se også artiklerne om Kampuchea samt denne regerings program andetsteds i dette nummer af Kommunistisk Tidsskrift).

Efter befrielsen af Kampuchea blev den brede alliance, som den Sihanouk-ledede regering repræsenterede, sat ud af spillet. Intet tyder på, at Kina har været specielt begejstret for den indre udvikling i Kampuchea. Gangen i denne udvikling har på mange områder været i strid med den strategi, som Kinas kommunistiske Parti og Mao Zedong på baggrund af dyrt købt erfaringer har udformet for den revolutionære proces i Den tredje Verdens lande. Og senest - i Peking Review, no 7/1979 - har man fra autoritativ kinesisk side med særdeles store bogstaver påpeget nødvendigheden af i Kampuchea at danne »en bred national front i kampen mod den vietna-

mesiske besættelsesmagt.

SF gør således regning uden vært. Kina er ikke interesseret i genrejsningen af den gamle Pol Pot-politik. Men en ting er, hvad Kina måtte mene om udviklingen i Demokratisk Kampuchea, en anden ting er, at det ikke er Kina, der skal udforme udviklingen i Kampuchea. Kinas støtte til Kampuchea - også da Pol Pot regerede - var en støtte til Kampuchear kamp mod de vietnamesiske ledeses trusler om og senere iværksættelse af militær intervention. Kina kunne naturligvis have sin mening om, hvorvidt den kampucheariske indenrigspolitik styrkede eller eventuelt svækkede mobiliseringen mod den vietnamesiske trussel, men disse synspunkter, hvor kritiske de end måtte have været, kan ikke medføre, at Kina undlader at forsvare Kampuchear ret til national selvbestemmelse.

Således forholder det sig med Kinas holdning til Pol Pot og til forsvaret af Kampuchear uafhængighed. - Men SFs internationale udvalg er åbenbart dårligt orienteret!

d. VS - et skridt videre end SF.

Generelt har VS indtaget samme holdning som SF. Men på visse punkter er VS gået et skridt videre. I VS' forretningsudvalgs fordømmelse af Kinas aktion hedder det fx., at Kinas egen argumentation for indgrebet i Vietnam »kun er en tynd fernis over Kinas stormagtsinteresser i Sydøstasien», og at »invasionen ligger i god forlængelse af den reaktionære udvikling i Kinas udenrigspolitik gennem de senere år. Og Kinas alliance med USA-imperialismen blev da også cenerteret med dens besøg hos Carter fornylig». (Se *Socialistisk Dagblad*, 21.2.79).

Vi skal ikke her tage VS' faktiske accept af Vietnams erobring af Kampuchea op, således som denne accept fremgår af VS' udtalelse om det vietnamesiske angreb. (Se denne udtalelse andetsteds i dette nummer af *Kommunistisk Tidsskrift*). Vi skal heller ikke ved denne lejlighed nærmere analysere VS' ejendommelige ide med at etablere en modsætning mellem klassekamp og national kamp. Vi vil udelukkende se på VS' her citerede angreb på Kina.

Forst VS' snak om »Kinas stormagtsinteresser i Sydøstasien». VS-udtalelsen ikke så meget som antyder en argumentation for, at Kina optræder som en stormagtsrussel over for Sydøstasien. Det er som bekendt ikke Kina, der har besat Kampuchea, og det er heller ikke Kina, som har massiv troppestationering i Laos. Det er heller ikke Kina, som har sin flåde sejle i det indiske Ocean.

VS' påstand om »Kinas stormagtsinteresser i Sydøstasien» er således intet andet end en ubevist påstand. Vi venter på beviserne.

Det mest interessante ved VS's udtalelse er imidlertid, at den ser aktionen mod Vietnam som en forlængelse af »den reaktionære udvikling i Kinas udenrigspolitik gennem de senere år», og at den forbinder aktionen med Kinas angivelige »alliance med USA-imperialismen».

Vi ved godt, at VS' ledelse -

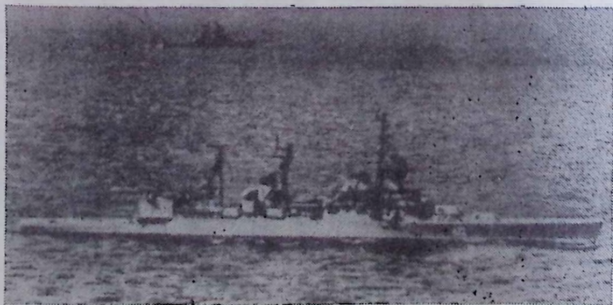
eller i hvert fald den del af den, som mest udtaler sig om internationale spørgsmål - ikke vil få øje på den sovjetiske globale hegemonistiske politik. Baggrunden for denne blindhed er et teoretisk ræsonnement og ikke et ræsonnement på basis af en undersøgelse af kendsgerningerne. For VS' ledelse er Sovjetunionen ikke og kan ikke være en imperialistisk magt, eftersom Sovjetunionen i følge VS ikke er et kapitalistisk samfund, men et »overgangssamfund». I VS' teoretiske verden findes der ikke statsmonopolkapitalistiske samfund. I VS' verden findes der kun privatkapitalisme.

Vi skal ikke gå nærmere ind på en diskussion af dette dogme, vi trækker det kun frem, for at man kan forstå præmisserne for VS' stillingtagen. Og ud fra disse præmisser kommer VS gang på gang til at lukke øjnene for den faktiske sovjetiske politik eller i hvert fald til at bortforklare den. Og under ingen omstændigheder vil VS acceptere, at Sovjetunionen optræder som en hegemonistræbende supermagt. Tværtimod underkender VS Sovjetunionens stræben efter hegemoni, ja, VS opfatter i det store og hele Sovjetunionen som et land, der er løserevet fra det imperialistiske verdenssystem; og som et land, der derved virker hæmmende på dette verdenssystems forsøg på at dominere hele verden. (Jvf. bl.a. VS' kongresmateriale, 1976, VS/Intern Debat, nr. 39

s. 4 ff.)

Det er klart, at med denne opfattelse af hovedaspektet ved det sovjetiske samfundssystem må VS den ene gang efter den anden - når det tvinges til at tage stilling til internationale konflikter - komme til at forsvare Sovjetunionen. Og det er videre klart, at VS dermed også må forholde sig ganske uforstående over for Kinas internationale politik, der netop tager sit udgangspunkt i, at den sovjetiske politik faktisk er imperialistisk og en trussel ikke alene mod Kina, men mod alverdens folk og mod verdensfreden.

Vi skal ikke her gøre forsøg på at overbevise VS om, at Sovjetunionen faktisk er et kapitalistisk samfund og ikke et mystisk klasseuspecifikt »overgangssamfund», hvor arbejderklassen har magten, men ikke har den alligevel. Vi vil blot påpege, at konsekvenserne af VS' dogme om »overgangssamfund» bliver mere og mere uhyggelige, efterhånden som lederne af dette »overgangssamfund» strækker sine fangearme ud over hele verden. For hvad enten man kalder det sovjetiske samfundssystem det ene eller det andet, er det næppe muligt at benægte den kendsgerning, at Sovjetunionen foretager besættelse af andre lande (Tjekkoslova, kiet), at den aktivt støtter krig mod befrielsesbevægelser (Eritrea), at den fastholder troppestationering i og undertrykkelse af en række østeuropæiske lande, og at den truer

Sovjetunionen truer folkene i hele verden. Her er den misilbærende sovjetiske krydser »Admiral Sinyavin», sovjets største flådefartøj i Det Indiske Ocean, fotograferet for nylig i det Sydkinesiske Hav.

Rumænien og Jugoslavien med alskens ulykker, når disse lande træder op imod Moskvas vilje.

At Kina ikke vil lide Tjekkoslovakiets eller endsiges Kampuchas skæbne, gør intet indtryk på VS' ledelsen. Tværtimod udråbes Kinas energiske forsøg på at advare mod den sovjetiske trussel, på at dæmme op for den og på at føre en udenrigspolitik, der medfører en sådan opdæmning, som »reaktionære». Og når Kina skaffer sig et fornuftigt forhold til USA gennem oprettelsen af normale diplomatiske forbindelser, bliver det til en »alliance med USA-imperialismen». VS har ikke den fjerneste forståelse for, at Kina er udsat for et sovjetisk pres fra nord, vest og syd, og at Kina derfor må gøre alt for at neutralisere USA og for at splitte supermagterne.

Nej, for VS er det USA og USA alene, der er den store og stærke imperialistmagt, mens Sovjetunionen i VS' ledelsens bevidsthed objektivt dæmper op for imperialismens uden selv at have hegemonistiske interesser.

Det er klart, at Kinas aktion mod Vietnam og den kinesiske udenrigspolitik i det hele taget bliver uforståelig og endog værdig til fordømmelse, når man som VS' ledelse har sat kikkerten for det blinde øje. Men 1970'ernes realiteter kan ikke skjules eller vendes på hovedet. Ser man ikke perspektiverne i Sovjetunionens rivalisering med USA om verdensoverherredømmet, ser man ikke den trussel, Sovjetunionen udgør mod Kina og mod hele Asien, og indser man som følge heraf ikke nødvendigheden af at træde op mod denne trussel, kommer man rent faktisk til at dække for den sovjetiske ekspansionistiske, verdenspolitik og til at falde kampen mod krigstruslen i ryggen.

e. Den albanske ledelses selv-afløsning.

For vi endeligt går over til Kinas analyse af Kinas aktion mod Vietnam, vil vi se på Albaniens Arbejdets Partis reaktion på aktionen.

KAP diskuterede i efteråret

1977 og foråret 1978 striden mellem Kinas kommunistiske Parti og Albaniens Arbejdets Parti. Denne strid førte til en sprængning af den marxistiske-leninistiske bevægelse. Derfor havde denne strid særlig interesse for KAP.

KAPs store flertal advarede i diskussionerne om det albanske partis linie mod de konsekvenser, denne linie ville få i fremtiden. KAP sagde, at før eller senere ville Albaniens Arbejdets Parti (AAP) ende med at tage socialimperialisterne under armen.

Hvordan har AAP - og AAPs danske broderorganisation DKP(ml) - reageret på den seneste udvikling i Sydøstasien? Vi vil i det følgende se på denne reaktion på grundlag af AAPs kommentar til konflikten mellem Kina og Vietnam. (DKP(ml) egne kommentarer vil ikke blive inddraget, da de er identiske med de albanske).

AAPs kommentar blev offentliggjort som en leder i partibladet *Zeri i popullit* den 21. februar. Kommentaren er senere blevet oversat til dansk og udgivet af *Venskabsforeningen Danmark-Albanien*. I det følgende henvises imidlertid til den engelse udgave, udsendt af det albanske telegrambureau samme dag som offentliggørelsen i *Zeri i popullit*.

AAPs kommentar indledes med en sidestilling af Kinas angreb på Vietnam og Sovjetunionens angreb på Tjekkoslovakiet i 1968. Det bekymrer ikke AAP, at Sovjetunionen besatte Tjekkoslovakiet, mens Kina ikke agtede - og som det har vist sig - heller ikke rent faktisk gjorde forsøg på at besætte Vietnam.

Efter denne falske parallel går AAP over til et varmt forsvar for Vietnam og et skældsordrigt angreb på Kina. »Angrebet på Vietnam», skriver AAP, »er en logisk konsekvens af den socialimperialistiske linie, som blev formuleret af den kinesiske ledelse for lang tid siden, da Mao Zedong og Zhou Enlai var i live, og som nu omsættes i praksis af Deng Xiaoping og Hua Guofeng.»

Nogen demonstration af, hvad

det er for en socialimperialistisk linie, som igennem mange år har domineret kinesisk udenrigspolitik får vi ikke.

Og dog! Efter at have gentaget den borgerlige verdenspresses »oversættelse» af betegnelsen »lærestreg» til »straffeeskspedition» skriver AAP: ver AAP:

»... det vietnamesiske folk har altid været udsat for lidelse fra Kinas herskere igennem århundreder. » Med andre ord: De albanske ledere undser sig ikke for at hive den borgerlige forklaring om, at konflikten mellem Kina og Vietnam blot er en fortsættelse af den kinesiske overklassens forsøg på at undertrykke Vietnam, op af lommen.

Og derpå siger AAP:

»Endog under krigen mod den amerikanske imperialisme lagde de kinesiske ledere hindringer i vejen for og ødelagde - ligesom de sovjetiske socialimperialister og uanset en vis mindre hjælp, som de kan have givet (may have given) - det vietnamesiske folks antiimperialistiske krig.» (Min udh.)

Denne albanske påstand er virkelig mageløs. Den ligger helt på linie med forsøgene på at underkende Kinas støtte til Vietnam, en støtte som alverden ved var af hidtil uset omfang og langt den største af al den støtte, Vietnam fik. Men denne støtte bliver nu af AAP kaldt »en vis mindre hjælp», som måske er blevet givet!

Vi har tidligere set på DKPs ubehjælpssomme forsøg på at vride om på kendsgerningerne omkring Kinas støtte til Vietnam (se ovenfor I, b), så vi skal lade diskussionen om denne støtte ligge her og blot påpege, at Tirana ikke ser sig for god til at repetere den socialimperialistiske propaganda.

Og ligeledes i tråd med denne propaganda skriver AAP, at Nixons besøg i Kina i 1972 førte til, at »Mao Zedong og Zhou Enlai lavede aftaler med USAs præsident til skade for det vietnamesiske folk.» Igen vil vi henvise til behandlingen ovenfor af DKPs myter om Kina. (Ovenfor, I, b).

At AAP gentager disse socialim-

perialistiske travere får være. Det mest interessante ved AAPs kommentar er dens holdning til Vietnams besættelse af Kampuchea. Af gode grunde: For holdningen til denne besættelse kan ikke isoleres fra den stilling, man tager til Kinas aktion mod Vietnam. Hvad siger AAP om Kampuchea?

»I Cambodia (som AAP kalder Kampuchea. Min anm.) har folket, kommunisterne og de cambodjanske patrioter rejst sig imod den barbariske Pol Pot-regering, som ikke var andet end en gruppe provokatører, der var i det imperialistiske borgerskabs og især i de kinesiske revisionisters sold, og som havde som mål at miskreditere socialismens ide på den internationale arena».

AAP tager dernæst Sihanouk til indtægt for, at det kampucheanse regime var et slet regime, hvorpå AAP skriver:

Pol Pot-regimets »antifolkelige linie er også blevet bekræftet af det faktum, at den albanske ambassade i den cambodianske hovedstad, en ambassade for et land, der har givet Cambodias folk al mulig hjælp blev holdt isoleret, ja, rent faktisk omgivet af pigtråd, som om det drejede sig om en koncentrationslejr. . . De albanske diplomater har set, at det cambodianske folk blev behandlet på en umenneskelig måde af Pol Pot- og Ieng Sary-kligen. Pnom Penh var blevet en øde by, tom for mennesker, en by, hvor det endog for diplomater var svært at sikre sig føden, hvor man ikke kunne opdrive en læge eller endstige en aspirin. Efter vor opfattelse var Cambodias folk og patrioter rigeligt længe om at styrte denne klike, som var fuldstændigt knyttet til Beijing og i dennes tjeneste.»

Vel, vi skal være de sidste til at afvise enhver kritik af Demokratisk Kampuchesas politiske linie, omend vi forundres over, at de stakkels albanske diplomater fra deres pigtrådshule kan have observeret så forfærdeligt mange overgreb på den kampucheanse befolkning. Ja, vi er måske endog tilbøjelige til at tro, at pigtråden kunne være en beskyttelse for ambassaden, mordet

på den britiske forsker Malcolm Caldwell var jo et nok så tragisk bevis på, at beskyttelse var tiltrængt.

Det bemærkelsesværdige i den albanske fremstilling af situationen i Kampuchea er imidlertid, at den nok tager Sihanouk som vidne på, at alt langt fra var, som det skulle være i Kampuchea, men helt og aldeles glemmer, at Sihanouk faktisk har fordømt AAPs såkaldte »kommunister» og »patrioter» som vietnamesiske agenter, og at Sihanouk har vendt sig utvetydigt imod den vietnamesiske aggression.

Og hvorfor »glemmer» AAP dette? - Simpelthen fordi AAP ikke fordømmer denne besættelse, men godkender den! Det eneste, man i AAPs kommentar hører om krigshandlinger mellem Kampuchea og Vietnam, er en frit opfunden historie om, at »Pol Pot-gruppen dag for dag offentliggjorde kommunikeer i Pnom Penh, hvor man rapporterede, at tusinder af vietnamesere blev dræbt af den (kampucheanse) hær på vietnamesisk territorium». (min udh.)

Denne oplysning er særdeles interessant, for sådanne kommunikeer findes ganske enkelt ikke. Det, regeringen i Kampuchea erklærede, omkring grænsestridighederne mellem Vietnam og Kampuchea, var, at den havde slået de vietname-

ske tropper, der havde overskredet grænsen til Kampuchea, på flugt og tilført dem tab. Faktisk er det Vietnam, der har talt om kampucheanse angreb på vietnamesisk territorium.

Det mest interessante er imidlertid ikke, at AAP - for at sige det venligt - render med en halv vind. Det mest interessante er, at AAP overhovedet ikke nævner, at Vietnam gennem anvendelsen af store troppstyrker har besat Kampuchea. Ikke et ord om denne besættelse. Tværtimod. Det eneste, vi får at vide er, at »kommunisterne» og »patrioterne» har styrtet Pol Pot. Heng Samrin som kampucheanse patriot!

Og for at sætte prikken over i'et tilføjer AAP minsandten, at disse »patrioter» burde have styrtet Pol Pot langt tidligere!

Med andre ord: AAP godkender den vietnamesiske invasion og besættelse af Kampuchea! Men den gør det på samme fejge måde som Hanoi. Ved at hævde, at det er kampucheanerne selv, der har styrtet Pol Pot, og ved at fortie den massive vietnamesiske militære indrykning i Kampuchea.

Det nærmeste AAP kommer til en udtrykkelig støtte til Vietnams okkupation af Kampuchea bliver fremført ved hjælp af følgende retoriske spørgsmål:

Her er kampvogne og våben, som kampucheanerne har erobret fra Vietnam. (Udstillet i Pnom Penh)

». . . spørgsmålet må stilles: hvorfor har de kinesiske imperialister angiveligt ret til at forsvare Pol Pots barbariske og fascistiske gruppe, mens Vietnam ikke har ret til at støtte de revolutionære og Cambodias folk i bestræbelserne på at bygge et frit, uafhængigt og suverænt land?»

Nu ved de albanske ledere godt, at denne fremstilling af tingene næppe virker overbevisende. De ved godt, at det aldeles ikke er de påståede patrioter, der har sejret i en folkekrig mod Pol Pot, men at det tværtimod er vietnameserne, der har placeret »patrioten« Heng Samrin i Phnom Penh.

For at dække over den faktiske godkendelse af Vietnams besættelsespolitik må AAP derfor gribe til et slørende retorisk spørgsmål - som om spørgsmålet drejede sig om, hvorvidt Vietnam havde ret til at støtte Heng Samrin, når Kina støttede Pol Pot! AAP kan næppe være så politisk uvidende, at det ikke ved, at det aldeles ikke var Kampuchea, der søgte at erobre Vietnam, men tværtimod Vietnam, der faktisk erobrede Kampuchea!

Men Vietnam får sin fulde støtte fra Tirana. Og de albanske ledere går endog så vidt, at de til denne støtte føjer følgende:

»Den vietnamesiske regering har officielt og over for offentligheden afvist de kinesiske påstande om, at det angiveligt skulle tilstræbe oprettelsen af en indokinesisk føderation, og den har erklæret, at Vietnam ønsker, at folkene i denne zone skal leve frit i indbyrdes venskab og hver for sig uafhængige i deres eget land.»

Ja, det har Vietnam sagt, og de skarptseende ledere i AAP har da bestemt ingen grund til ikke at tro Vietnam!!! Når de vietnamesiske ledere nu selv siger det »officielt« og »over for offentligheden! At kendsgerningerne imidlertid med al eftertrykkelighed viser, at Vietnam har sat sig godt og grundigt fast i Laos og har besat Kampuchea, gør intet indtryk på de albanske ledere.

Efter den faktiske accept af Vietnams erobring af Kampuchea har AAP imidlertid behov for på

en eller anden måde at klare det problem, der består i, at Vietnam er allieret med socialimperialisterne. Officielt vender AAP sig jo på det allerskarpeste imod socialimperialismen.

Problemet klares på følgende måde - efter at have fremhævet Vietnams officielle afvisning af, at det har planer om en indokinesisk føderation:

»Vi albanere,« hedder det i kommentaren, »kan gøre denne bemærkning til Vietnam, således som vi har udtrykt det over for dem: hverken under krigen mod amerikanerne eller i dag kan en alliance med det socialimperialistiske Sovjetunionen eller nogen anden imperialistisk stat, eller tilslutning til COMECON, retfærdiggøres. Disse ting er skadelige og farlige både for Vietnam selv og for andre folk.»

Se selv! med stor principfasthed kritiserer AAP Vietnams alliance med Sovjetunionen! Nok støtter man Vietnams erobring af Kampuchea og Vietnam over for Kina, men man skal ikke komme og sige, at AAP ikke er kritisk over for Vietnams forbindelser til Sovjetunionen!

Men den albanske »kritiske« bemærkning er i virkeligheden pinligt afslørende. For den kan kun få en til at spørge AAPs ledelse: Kunne det slet ikke tænkes, at Vietnams handlemåde i Indokina var en logisk følge af bindingerne til socialimperialismen? Eller er AAP-lederne vitterligt kommet så langt ud, at de blindet af deres raseri på Kina forveksler årsag og virkning?

Tilsyneladende. For ellers ville selv AAPs ledelse kunne drage den ligefremme følgeslutning, at Vietnams politik var et resultat af, at det har bastet og bundet sig økonomisk og alliancepolitisk til Moskva. Men denne ligefremme konklusion kan AAP selvfølgelig ikke drage, for i så fald ville de ikke kunne tillade sig at støtte Vietnam så helhjertet. Og derfor virker den beskedne kritik af Vietnam kun som en opportunistisk besværgelse, der skal tjene til at holde de albanske ledere ryk fri. At den så kommer til at virke særligt afslørende,

eftersom de albanske ledere *rent konkret, rent faktisk*, accepterer den sovjetiske ekspansionspolitik i Sydøstasien, er tilsyneladende ikke gået op for kommentarens forfattere.

»Den, som ikke støtter Vietnam idag, støtter krigsmagerne«, skriver den albanske partiledelse bombastisk. Det er klar tale, som intet besværgende kritisk forbehold kan skjule. Den, der ikke støtter socialimperialismens allierede i Indokina, støtter krigsmagerne!

Og lad os da slutte denne gennemgang af AAPs holdning med en ligeså klar tale, affattet på det sprog, som AAP - og DKP(ml) - selv benytter sig af og er i stand til at forstå:

Den albanske partiledelses standpunkt er et åbent og utilsøret forrædderi imod det kampucheanse folk og imod alle folk, som står ansigt til ansigt med den sovjetiske socialimperialisme!

II. KAPs opfattelse af den kinesiske aktion mod Vietnam.

a. Den større baggrund

I det foregående afsnit I har vi polemiseret mod de forskellige fordommelser af Kinas aktion mod Vietnam. Igennem denne polemik vil man kunne aflæse KAPs synspunkter i et vist mål.

Vi vil i det følgende systematisere disse synspunkter.

For at forstå og tage stilling til Kinas militære aktion mod Vietnam er det nødvendigt at sætte denne ind i en større international sammenhæng. Vi har allerede antydnet, at Kina selv har gjort dette. (Jvf. *indledningen til denne artikel*) Er KAP enig i, at den militære aktion var nødvendig? Og: I hvilken strategisk sammenhæng skal den ses? - Aktionen er jo ikke en tilfældig handling, iværksat af tilfældige personer.

Ganske vist har det synspunkt været fremme, at den kinesiske aktion mere eller mindre var en tilfældighed, en eventyrpolitisk handling, hvor man afprovede socialimperialisternes tålmodighed, hvor

Deng Xiaoping er en af de kinesiske kommunister der bl.a. har været jof-fer for omskiftelserne i den Kinesiske ledelse. Her er han fotograferet ved en banket i Japan sammen med statsminister Fukuda.

man tog chancen uden forudgåen- de mere ansvarlige overvejelser over handlingens eventuelle ubehagelige følger.

Dette synspunkt er bl.a. frem- ført af INFORMATION, som i en ledende artikel, signeret Peter Wi- vel, (15/3) fremhævede den »usta- bilitet», der angiveligt skulle præge den kinesiske ledelse, og som skulle medføre, at man egentlig aldrig rig- tigt vidste, hvor man havde den, og hvad den kunne finde på.

Vi skal ikke nægte, at der har været tale om »ustabilitet» i Kinas kommunistiske Partis ledelse, hvis man dermed mener, at der igennem årene er sket en række personskift som følge af benhårde liniekampe. Enhver kan se, at politikken for Kinas socialistiske udvikling er ændret ret så kraftigt efter »De fire's» fald i efteråret 1976.

At sådanne liniekampe finder sted og ledsages af personskift i den allerøverste ledelse er ikke ejen- dommeligt. Socialismen udvikler sig ikke ad en lige vej. Den udvikler sig i zig zag, alt efter klassekampens varierende skærpelse, alt efter de nye problemer, der melder sig under- vejs, og alt efter de sejre og neder- lag, der indhøstes i løbet af den socialistiske opbygningsproces.

Tænker man mekanisk, kunne man blive forledt til at tro, at linie- ændringer i indenrigspolitikken au- tomatisk må medføre ligeså kraftige skift i udenrigspolitikken. Naturlig- vis er udenrigspolitikken ikke upå- virkelig af udviklingen i et lands indre forhold. Vi så jo bl.a. i kultur- revolutionens første - og egentlige - år, at Kina nærmest isolerede sig fra omverdenen og i visse situationer endog kastede sig ud i en radika-

listisk international politik. Hær- værket mod den britiske legation i Peking var kulminationen på denne radikalisme.

Svingninger i udenrigspolitikken, affødt af svingninger i indenrigs- poli- tikken, har således naturligt nok fundet sted. Men man må være opmærksom på, at udenrigspolitik- ken ikke blot udformes ud fra skiftende indre linier, men nok så meget ud fra det samlede behov, Kina har for at sikre sig over for en imperialistisk omverden. Og det be- tyder igen, at visse udviklinger in- den for den internationale politik i den grad stiller krav til Kinas udenrigspolitik, at nok så store in- denrigspolitiske uenigheder kun i begrænset omfang vil smitte af på udenrigspolitikken.

Det er da også karakteristisk, at Kinas isolationistiske politik under en periode af kulturrevolutionen kun blev et meget kort mellem- spil. Både før og efter dette mellem- spil har Kinas udenrigspolitik været do- mineret af Mao Zedongs general- linie: at isolere hovedfjenden - eller hovedfjenderne - med henblik på at sikre Kina og støtte en bred ver- densomspændende enhedsfront imod disse hovedfjender - eller den- ne hovedfjende, hvis der kun har været en.

Og denne udenrigspolitik har haft to ben at gå på: *Dels* har Kina støttet de folkelige befrielseskam- pe mod imperialismen samt prole- tariatets kamp mod kapitalismen og revisionismen (bl.a. gennem Kinas kommunistiske Partis broder- lige forbindelser til de marxistisk- leninistiske partier og organisatio- ner), og *dels* har Kina søgt at samle de lande, der har været og er udsat for den ene eller begge supermag- ters underkuelsesforsøg.

Det er klart, at fra tid til anden snubler de to ben over hinanden. Et frisk eksempel er forholdet til staterne i Sydøstasien uden for Indokina. Det erindres, at Deng Xiaoping forud for sin rejse til bl.a. Thailand og Malaysia erklærede, at Kinas kommunistiske Parti ikke ville afstå fra støtte til og solidari- tet med disse landes befrielsesbe-

vælgelser og kommunistiske partier, selv om det måtte hæmme de mellemstatslige forbindelser mellem Kina og selsvamme lande. Og efter at have afgivet denne erklæring rejste Deng Xiaoping på statsbesøg i disse lande.

Hensigten med disse statsbesøg var at styrke forbindelsen mellem Kina og de sydøstasiatiske lande i Den tredje Verden med henblik på at dæmme op for supermagternes, ikke mindst socialimperialisternes, stræben efter hegemoni over Sydøstasien.

Det er indlysende, at en samtidig støtte til forskellige befrielsesbevægelser og til de regeringer, der bekæmper disse befrielsesbevægelser, er en modsætning. Men hvordan løses denne modsætning?

Nøjes Kina med at støtte befrielsesbevægelserne i de pågældende lande, mens det nægter at have noget som helst at gøre med regeringerne, så svigter Kina i kampen for at dæmme op for supermagternes hegemonipolitik. Og ville det gavne befrielsesbevægelserne, at deres land f.eks. kom under socialimperialistisk overherredømme? Naturligvis ikke.

På den anden side: undlader Kina at støtte befrielsesbevægelserne og nøjes med at kontakte regeringerne for at fremme den antihegemonistiske politik i Den tredje Verden, så svigter Kina ikke alene den proletariske internationalisme men i sidste ende svækker det også kampen mod socialimperialismen og andre hegemonisøgende magter. Hvorfor? Fordi et socialistisk lands svigt af folkets befrielseskamp demoraliserer og demobiliserer det folk, som alene kan tvinge regeringen til at undlade kapitulation over for de hegemonistræbende supermagter.

Det er klart, at denne modsætning mellem støtten til de forskellige landes regeringer for at sikre en antihegemonistisk politik i så vidt udstrækning som muligt og den proletarisk internationalistiske solidaritet med de kommunistiske partier og de forskellige befrielsesbevægelser i snart en og snart en anden situation løses mere

eller mindre heldigt.

Uundgåeligt vil der blive begået fejl, men alternativet til en stadig og nødvendig bestræbelse på at gå på begge ben er, at det socialistiske land isolerer sig. Isolerer man sig og erstatter aktiv udenrigspolitik med proklamationer, svigter man for alvor den livsnødvendige kamp både mod truslen fra skiftende supermagter og mod imperialismen som helhed.

Den kinesiske udenrigspolitik igennem det sidste årti har i det store og hele været udformet ud fra en gennemgående opfattelse af, at der findes to supermagter, der tilstræber verdensoverherredømmet, og at den sovjetiske supermagt er den mest fremfærende i sine bestræbelser på at hale ind på den amerikanske rival.

Intet skift i Kinas kommunistiske Partis ledelse har ført til afgørende ændringer i denne opfattelse, hvis grundlag er verdens realiteter. Det er således historisk ukorrekt, når INFORMATION forsøger at fremstille den kinesiske udenrigspolitik som slingrende og præget af den »ustabilitet«, der bl.a. er kommet til udtryk i forbindelse med først Dengs fald, siden »de fire«s fald og sidenhen igen Dengs tilbagekomst.

Men så meget skal medgives talen om »ustabilitet«, at selv om Kinas udenrigspolitik siden 1970'ernes begyndelse har været præget af en uomtvistelig kontinuitet, så har »de fire«s fald givetvis medført, at den kinesiske udenrigspolitik er blevet mere aktiv. Huas rejse til Rumænien, Jugoslavien og Iran, Dengs rejser til Japan USA og en række sydøstasiatiske lande og andre kinesiske leders rejser til bl.a. en hel række afrikanske lande er udtryk for denne aktive linie. Og denne aktive linie skal igen ses i sammenhæng med de kraftige anstrengelser, Kina gør sig for at forvandle Kina fra at være et økonomisk tilbagestående udviklingsland til at blive en moderne socialistisk magt. - Men præmisserne for udenrigspolitikken er de samme som i begyndelsen af 70'erne: Kamp mod supermagterne og spe-

cielt kamp mod den krigstruende og opadstigende sovjetiske supermagt, som også konkret udgør den største trussel mod Kina selv.

Når man ser på Kinas mere aktive udenrigspolitik siden »de fire«s fald, må man ikke alene se på, hvilke behov, der rejser sig for Kina selv i forbindelse med at skaffe udenlandsk teknologi, handelsaftaler mv. Disse behov er ikke i sig selv den væsentligste grund til den øgede udenrigspolitiske aktivitet. Den væsentligste grund er - når man skal sætte moderniseringer i Kina i forhold til den internationale situation -, at de »fire moderniseringer« i sig selv er en udfordring til den for tiden farligste fjende af Kina: socialimperialismen.

Ud fra sin egen snurre logik har lederne af Albanis Arbejders Parti begrebet denne sammenhæng. I den tidligere omtalte kommentar til Kinas aktion mod Vietnam skriver AAP bl.a., »at bosserne i Peking. . . ikke ventede, indtil år 2.000 indtil de havde afsluttet deres »modernisering« og forvandet Kina til en stormagt på lige fod med og i stand til at konkurrere med Sovjetunionen og USA om verdensherredømmet, førend de kastede sig ud i imperialistiske eventyr gennem angreb på Vietnam. (jvf. om AAPs kommentar, ovenfor, afsnit I, e).

Vender man denne anti-kinesiske kommentar på benene, er der i den den sandhed, at »de fire moderniseringer« vitterligt er en trussel mod sovjetimperialismen. Får Kina moderniseret sit forsvar, moderniseret sin industri og sit landbrug, bliver Kina en velstående socialistisk magt, så bliver Kina også kraftigt styrket i forhold til omverdenen - og socialimperialisternes bestræbelser på at inddæmme og gerne dominere Kina bliver mere og mere besværliggjort.

Det ved de sovjetiske ledere naturligvis udmærket godt. Derfor trapper de - i første omgang via Vietnams udfordrende antikinesiske politik - inddæmningen af Kina op, og derfor er det i allerhøjeste grad nødvendigt for Kina at føre en aktiv udenrigspolitik, som i

Kina har brug for moderniseringer på næsten alle områder, ikke mindst for at lette dagligdagen for bønderne og arbejderklassen.

videst muligt omfang kan sikre Kina imod, at socialimperialisterne kaster sig ud i et angreb på Kina, inden de »fire moderniseringens« politik er ført ud i livet. Kina ved godt, at socialimperialisterne selv er klar over, at Kina hastigt bliver stærkere og ikke svagere, og at socialimperialisternes stræben efter at dominere Kina er et kapløb med tiden. Derfor er truslen fra socialimperialismen blevet mere akut, det er de nærmest kommende år, der afgør, om socialimperialisterne tør gøre noget ved sagen, for socialimperialisterne ved, at styrkeforholdet hurtigt kan vende sig til ugunst for dem selv.

b. Kinas aktion mod Vietnam i strategisk sammenhæng.

Ser man således på Kinas aktuelle aktive udenrigspolitik, vil man kunne finde to afgørende præmisser for den: For det første den *almene* præmis, at socialimperialismen er en opadstigende og krigstruende faktor, som udnytter USA-imperialismens relative svækkelse, og for det andet den *specifikke* præmis, at socialimperialisterne akut udfordres, fordi deres stræben efter verdensoverherredømmet meget

snart kan støde på den alvorligste hindring overhovedet: Et stærkt Kina, der har opnået betydelig styrke gennem »de fire moderniseringer«.

Den *almene* præmis - at den sovjetiske supermagt er 70'ernes opadstigende og krigstruende faktor - har vi kort berørt i afsnit Is polemik mod de partier, der har fordømt Kinas militæraktion mod Vietnam, og KAP har i utallige sammenhænge påvist, at denne *almene* præmis er gyldig. Vi vil derfor ikke komme ind på en længere redegørelse for socialimperialismens fremfusende fremfærd i denne artikel. Vi vil blot gøre opmærksom på, at den for os ligesom for Kinas kommunistiske Parti er en afgørende præmis i forbindelse med en vurdering af, hvad der er internationalt politisk fornuddent i dag for at dæmme op for socialimperialismen og dermed for at forhindre en tredje verdenskrig.

Det er imidlertid ikke socialimperialismens *almene* styrkelse og rækken-sine-fangearme ud over stadig flere kontinenter, som umiddelbart forklarer den kinesiske aktion mod Vietnam. Socialimperialismen har jo igennem hele det seneste årti styrket sig og halet ind på den ame-

rikanske imperialismes.

Nej, det er den *specifikke* akutte skærpelse af modsætningerne mellem socialimperialismen og Kina, som har ført til det drastiske kinesiske skridt. Naturligvis kunne Kina under *andre* omstændigheder have levet med grænsestridigheder og endog med fordrivelsen af de i Vietnam bosiddende kinesere.

Det, der har fået Kina til at tage så håndfast til genmæle, er den særlige optrapning af den socialimperialistiske omringningspolitik, som er kommet til udtryk gennem Sovjetunionens allierede, Vietnams, *hele* fremfærd i Indokina, hvor de vietnamesiske ledere ikke har begrænset sig til grænseeskarmydsler, men desuden har fæstnet jerngrebet om Laos og tilmed - og det er det vigtigste - har besat nabolandet Kampuchea.

Denne besættelse førte til stor opstandelse i verden, ikke mindst i Den tredje Verden. Men trods opstandelsen og trods opfordringer fra Kampuchéas regering til at støtte Kampuchéas kamp mod den vietnamesiske invasion rakte misforståelsen med Vietnams handlinger ikke længere end til forslag i FN om for dømmelsesresolutioner og til protestudtalelser. Rent faktisk kunne Vietnam erobre et naboland, uden at nogen løftede en finger for at komme det til kontakthjælp. Heller ikke Kina greb ind.

I Hanoi og i Moskva måtte denne totale passivitet over for Kampuchéas ønske om at få effektiv støtte nødvendigvis tolkes som et udtryk for, at man åbenbart kunne føre hegemonistisk politik i Sydøstasien og tæt ved Kinas grænser, uden at nogen turde dæmme op for en sådan politik. Og imperialismens historie viser med al tydelighed, at omkostningsfri erobringer giver yderligere blod på tanden. Er f.eks. vestmagternes Münchenpolitik i 30'erne ikke et stort bevis på dette?

Vietnams erobring af Kampuchea var helt klart en sejr i den *almene* socialimperialistiske offensiv, ja, vel nok den mest markante sejr, socialimperialismen har vundet i dens bestræbelser på at skaffe

sig verdensoverherredømmet: Et helt land erobret og slugt! Uden at USAs elitetropper bare nærmer sig! Uden at Kina tør gøre noget effektivt, selv om Kina bestandigt har udtalt, at det støttede Kampuchea mod Vietnams erobringstrusler!

Hadde Kina haft en bistands- og forsvarspagt med Kampuchea, ville Kina have været forpligtet til at gribe ind militært. Det ville have været forpligtet til at angribe Vietnam og til at fortsætte en sådan krig mod Vietnam, indtil Vietnam var blevet slået og havde forladt Kampuchea.

På en måde havde det været ganske rimeligt, om det truede Kampuchea og Kina havde indgået en sådan traktat. Og i så fald havde det været politisk og også folkeretsligt legitimt at sende kinesiske tropper ind i Vietnam.

Men en sådan traktat eksisterede ikke, og en af grundene hertil er naturligvis, at ikraftsættelsen af en sådan traktat - et automatisk kinesisk storangreb på Vietnam, som måtte vare, til vietnameserne var ude af Kampuchea - under de givne internationale styrkeforhold kunne have ført til udløsningen af en stor-krig mellem Kina og Sovjet. En sådan traktat ville i virkeligheden have betydet, at Vietnam automatisk ville have inddraget Kina i krig, eftersom et vietnamesisk angreb på Kampuchea jo automa-

tisk ville have medført, at Kina måtte slå til!

Kina var - og er - ikke stærkt nok til at påtage sig forpligtelser af denne art. Det vidste Vietnam - og Sovjetunionen!

Men selv om traktaten ikke fandtes, og et angreb på Kampuchea derfor ikke automatisk traktatligt kunne opfattes som et samtidigt angreb på Kina, så er det rent faktiske forhold det, at det vietnamesiske militære angreb på Kampuchea ikke af Kina kunne tolkes på anden måde end som et faktisk angreb på Kina!

Vel rykkede de vietnamesiske tropper fysisk ind i Kampuchea, men det var Kina, aktionen var rettet imod - ligeså meget som imod Kampuchea selv. På samme måde som Hitler-Tysklands erobring af Østrig og Tjekkoslovakiet nok fysisk kun var en besættelse af disse to lande, men i realiteten var et angreb på Sovjetunionen!

Den begrænsede kinesiske militære modaktion mod Vietnam må i storpolitisk sammenhæng først og fremmest ses på denne baggrund. Uden Vietnams erobring af Kampuchea havde aktionen næppe fundet sted.

Og dermed er vi også nået til formålet med aktionen. Formålet var ganske klart at sætte en effektiv stopper for en videre omkostningsfri socialimperialistisk og vietnamesisk offensiv.

Kina agter ikke at gentage »Munchen-politikken« fejltagelser. Her ses på konferencen i Munchen i 1938, fra venstre, Göring, Hitler, Ciano (italiensk udenrigsminister), Mussolini, Daladier og Chamberlain.

Kinas aktion mod Vietnam er således en bekræftelse på, at Kina ikke selv vil falde i Munchen-politikken fælde. Strategisk befinder Kina sig endnu i en defensiv situation over for socialimperialismen. Havde det ikke været tilfældet, ville Kina givetvis have ydet Kampuchea langt mere håndfaste garantier, da Kampuchea blev truet af Vietnam.

Men samtidig med at Kina befinder sig i en strategisk defensiv situation over for den sovjetiske supermagt, så betyder det ikke automatisk, at socialimperialisterne nødvendigvis befinder sig i en så gunstig udgangsposition, at der ikke kan dæmmes kraftigt op for deres offensiv. Sovjetunionen står i global sammenhæng ikke kun over for et endnu relativt svagt Kina, den står også over for folkene i hele verden - og den står over for den nok så militært stærke amerikanske supermagt.

Det karakteristiske ved den sovjetiske politik i kampen om verdensoverherredømmet er jo, at den er udtryk for en opadstigende supermagts stræben. Socialimperialismen søger at skaffe sig positioner, som ikke umiddelbart involverer storkonflikter. Det betyder ikke, at den sovjetiske verdenspolitik ikke er krigstruende. For ethvert vellykket sovjetisk fremstød skærper modsætningerne til USA-imperialismen og til Kina. Men det betyder, at socialimperialisterne fortsat er så relativt underlegne, at de indtil videre gør klogest i at skaffe sig en yderligere gunstig udgangsposition gennem aktioner og krige pr. stedfortræder eller gennem infiltration i stadig flere lande.

Da Hitler-Tyskland i 30'erne lagde op til verdenskrigen, var Hitler-Tyskland også en opadstigende, men relativt svag stormagt. Hitler-Tyskland måtte derfor gribe til en styrkelse af sine positioner dels gennem »stiltfærdige« indlemmelser, dels gennem infiltration (f.eks. udnyttelsen af det sudetertyske mindretal i Tjekkoslovakiet) og dels gennem forsøg på at splitte modstanderne og gerne passivisere dem gennem løfter om guld og grønne

skove.

Skal man bruge parallellen Sovjetunionen-Hitler-Tyskland - med alle de forbehold, der nødvendigvis må tages over for historiske paralleller -, kan man konstatere, at erobringen af Kampuchea svarer til erobringen af Tjekkoslavakiet i 1939, omend socialimperialisterne har benyttet sig af stedfortrædere.

har Kina slået igen.

Og aktionen lammede faktisk socialimperialisterne. Ind til aktionen blev sat i værk, havde socialimperialisterne bygget inddæmningen af Kina og hegemonipolitikken i Sydøstasien systematisk og målbevidst op. Først splittelse af de indokinesiske folks kamp mod USA-imperialismen ved ikke at støtte den af Sihanouk ledede

stærk, at den effektivt - og det vil først og fremmest sige: militært - ville være i stand til at gribe ind over for den kinesiske aktion.

Den kinesiske indrykning i Vietnam og senere tilbagetrækning, uden at socialimperialisterne turde gøre andet end at udsende mindre og mindre overbevisende truende erklæringer om, at nu ville man ikke finde sig i det længere, er en sejr over socialimperialismen. Det er den første effektive standsning af socialimperialismens verdensomspændende fremstød. Den sovjetiske papirtigers papir-side er blevet demonstreret for alverden.

Og sejren over socialimperialismen er samtidig en sejr for verdensfreden ret over for den øgede krigstrussel.

c. Er Kinas aktion tilladelig?

En ting er, at den kinesiske militære aktion mod Vietnam er en sejr over socialimperialismen, en anden ting er, om det er tilladeligt, at Kina griber til en militær aktion for at opnå en sådan sejr?

Før man ser på tilladeligheden, må man erinde sig karakteren af aktionen: Der var tale om en begrænset aktion, der var ikke tale om en erobring, om indsættelsen af et marionetregime, om besættelsen af fremmed territorium. Den kinesiske aktion kan således ikke på nogen måde - end ikke i formen - sammenlignes med Vietnams besættelse af Kampuchea.

Men alligevel! Trods alt er der jo tale om krig, om at sende store troppesstyrker ind over grænserne til et naboland!

At KAP har støttet aktionen, har fået nogen til at sige, at KAP i virkeligheden har svigtet sine egne principper omkring den nationale suverænitets ukrænkelighed. I en leder i SFs blad *Socialistisk Dagblad* kommenterede Torben Krogh KAPs holdning til den kinesiske aktion på denne måde:

Først siger han, at mange socialister - efter at have været tøvende på grund af afsky for Pol Pot-regimet - i sidste ende fordømte vietnamesernes væbnede aktion

Igenennem Munchenaftalerne havde de vestlige imperialistiske lande givet Tyskland frie hænder overfor Tjekkoslavakiet, så den 15.3.1939, da de tyske tropper rykkede ind i Prag, blev der ikke rørt en finger. Det socialistiske Kina vil ikke svigte Kampuchea, men aktivt støtte dets kamp for national selvbestemmelse.

Dengang, i 1939, var der ingen, der trådte effektivt og kraftigt op imod Hitler-Tyskland, omend Hitler-Tyskland endnu var noget af en kolos på lerbædder. Idag har Kina - ikke mindst belært af de historiske erfaringer fra forspillet til Anden Verdenskrig - valgt en anden vej: at vise verden, at selv om socialimperialismen bliver stadig stærkere, så er den dog en kolos på lerbædder, så er den dog til at standse, så kan det trods alt lade sig gøre at sige: Hertil og ikke længere!

Med den begrænsede militære modaktion mod Vietnam har Kina foretaget en taktisk modoffensiv i en strategisk defensiv situation. I stedet for at bøje hovedet

kampucheanse befrielsesfront, dernæst infiltration i Vietnam og skaffet sig flertallet i den vietnamesiske partiledelse, derpå etableringen via Vietnam af kontrollen med Laos, derpå pagten mellem Moskva og Hanoi, derpå provokationerne mod Kina gennem fordrielsen af de i Vietnam bosiddende kinesere og endelig - som toppen på kranssekagen - den militære erobring af Kampuchea!

Jo, det gik som smurt for socialimperialisterne og deres vietnamesiske forbundsfæller. Men så sagde Kina stop! Og socialimperialisterne måtte ud fra en vurdering af det internationale styrkeforhold erkende, at den sovjetiske supermagt trods alt ikke er så

mod Kampuchea. »Det skete», skriver han, »ud fra en principiel forkastelse af militær magtanvendelse som acceptabelt middel i internationale konflikter».

Og han fortsætter:

»Netop på dette principielle plan førte KAP sig stærkt frem». Var det ikke netop KAP, skriver han videre, som sagde, »at der i den vietnamesisk-kampucheanse strid ikke burde tages stilling ud fra en vurdering af de to regimers karakter. Konflikten burde vurderes rent principielt - og ud fra den målestok måtte en krænkelser af den nationale suverænitet naturligvis fordømmes.» (Min udh.)

Men KAP var altså ikke andet end en bande hyklere, mener Torben Krogh. For se, om KAP ikke bryder alle sine principper ved at sige, at Kinas aktion var både berettiget og tilladeligt! (Jvf. *SoDa*, 21.2.1979, si. 2).

Torben Krogh blander imidlertid en del ting sammen. For det første har KAP aldrig sagt, at det går ind for en »principiel forkastelse af militær magtanvendelse som acceptabelt middel i internationale konflikter». KAP er ikke et pacifistisk parti. KAP har aldrig sagt og vil aldrig sige, at enhver form for militær magtanvendelse er utiladelig. KAP sonderer i stedet mellem retfærdige krige og uretfærdige krige. F.eks. var Tysklands angreb på Polen en uretfærdig krig, men de allieredes modangreb på Hitler-Tyskland var retfærdige krigshandlinger.

Nej, det KAP har sagt omkring Vietnams krig mod Kampuchea var, at den måtte fordømmes, fordi den var en uretfærdig krig, i og med den ikke kunne begrundes med nødvendigt selvforsvar - ingen angivelig eller faktisk stedfunden grænsekonflikt mellem Kampuchea og Vietnam kan legitimere, at Vietnam besætter Kampuchea. Og det er denne besættelse, som KAP har taget afstand fra og bedt andre om at fordømme!

For Kampuchea blev besat, har vi sagt, at de vietnamesiske tropper, der angiveligt for at forsvare

Vietnams grænser var rykket ind i Kampuchea og havde besat et stort område, burde trække sig tilbage. Men som bekendt trak de sig ikke tilbage. I stedet viste det sig, at okkupationen af dette område kun var et brohoved, som blev brugt som springbrædt for erobringen af hele Kampuchea.

Det er, hvad vi har sagt. Og skulle der tilmed være nogen sandhed i de vietnamesiske påstande om, at det er Kampuchea, der lavede grænsekrænkelserne, så ville vi nok acceptere, at vietnameserne forfulgte kampucheanerne ind på kampucheanisk område, men vi ville stadigvæk fastholde kravet om, at vietnameserne rykkede ud igen. Men - som flere gange sagt - vietnameserne rykkede tværtimod den stik

cippet om, at det er utiladeligt at krænke den nationale suverænitet?

Det er rigtigt, at KAP har sagt og fortsat siger, at man må fordømme krænkelser af et andet lands suverænitet, uanset om man kan lide det regime, der hersker i dette land eller ikke. Det er ikke - efter KAPs opfattelse - tilladeligt, at et land erobrer et naboland og i givet fald forsvare det med, at regimet i dette naboland ikke huer erobrerne. Hvis der blev åbnet op for en sådan trafik i de internationale forhold, ville man acceptere anarki i forholdet mellem staterne. For i så fald kunne stater jo ud fra deres ideologi og politik frit invadere og besætte nabostater ud fra et påskud om,

Krigen mod Hitler-Tyskland var en retfærdig krig, der skulle redde store dele af verden fra det fascistiske diktatur. På billedet ses sovjetiske soldater i Berlin i maj 1945.

modsatte vej - og dertil kommer, at vietnamesernes påstande om kampucheanse grænseoverskridelser må tages med et gran salt, det var faktisk Vietnam, der startede med at besætte kampucheanisk område!

Det korte af det lange er imidlertid, at KAP aldrig kunne drømme om principielt at forkaste militær magtanvendelse i internationale konflikter. Men hvad så med det andet princip, som Torben Krogh sammenblander med princippet om, at militær magtanvendelse i internationale konflikter altid er værdige til fordømmelse? Nemlig prin-

at regimet i nabostaten var udemokratisk, kapitalistisk, folkefjendtligt - eller hvad man nu kunne finde på!

KAP fastholder således, at svaret af den nationale selvbestemmelsesret er et ubrydeligt bud for enhver revolutionær og socialist. Og KAP vil gerne vedstå, at det agter at fordømme den vietnamesiske tramper på dette princip i forbindelse med erobringen af Kampuchea og indsættelse af et marionetstyre.

Kan Kinas militære aktion mod Vietnam nu sættes i samme bås

som Vietnams besættelse af Kampuchea? Torben Krogh mener, at det kan og bør man. Ellers er man en gemen hykler.

Forskellen mellem de to militære aktioner skulle imidlertid være let at få øje på. Kinas aktion kommer *efter* det direkte militære angreb på Kampuchea, som indirekte er et angreb på Kina, Kinas aktion kommer *efter* den vietnamesiske forfølgelse af de i Vietnam bosiddende kinesere, en forfølgelse, der fører til spændinger ved den vietnamesisk-kinesiske grænse, og som udløser grænsekonflikter. (Uanset om man kan konstatere, om de kinesiske påstande om så og så mange grænseprovokationer fra vietnamesisk side er korrekte eller ikke, så tilsiger ens politiske fornuft, at fordrivelsen af de i Vietnam bosiddende kinesere nødvendigvis må skabe et pres på grænsen. Og det er Vietnam, der sætter dette pres i gang).

Den kinesiske militære aktion mod Vietnam er et *svar* på det in-

direkte angreb på Kina, som besættelsen af Kampuchea er udtryk for, og et *svar* på grænsetrykket. Og ligesom KAP intet har at indvende imod, at provokatorerne forfølges ind på eget landområde - uanset om der er tale om kampucheanerne, der (hvis det er rigtigt) har provokeret ved Vietnams grænse, eller om der er tale om Kinas forfølgelse i 1962 af de indiske grænseprovokatorer langt ned i Indien.

At en krigstilstand betyder overskridelsen af grænser, uanset om det sker som følge af et beskedent forsvar eller som følge af et massivt modangreb, er ikke *i sig selv* et brud på den nationale suverænitet. Men sker overskridelsen ikke i forsvarets øjemed, dvs. trækker tropperne sig ikke tilbage til eget territorium efter at have sikret ro og stabilitet ved grænsen og efter at have kolnet aggressorernes hoved, men fortsætter de tværtimod angrebet indtil landet er erobret og regeringen skiftet ud, så er der tale om et

brud på princippet om enhver nations ret til selvbestemmelse.

Kina har ikke gjort sig skyld i et sådant brud med aktionen mod Vietnam. Det er ene og alene Vietnam, der har gjort sig skyld i et sådant brud gennem besættelsen af Kampuchea og indsættelsen af Heng Samrin-styret.

KAP kan således ikke fordømmes som hyklere, fordi det tager afstand fra Vietnams eroblingspolitik, mens det støtter og godkender Kinas aktion mod Vietnam.

Både i det store perspektiv - i kampen mod socialimperialismen - og på det principielle plan kan Kinas handling forsvares. Krig er altid infam og ulykkelig. Men en tredje verdenskrig er en uoverskuelig katastrofe. Kinas aktion mod Vietnam har dæmmet op for dem, der er ved at bringe verden på randen til en tredje verdenskrig. Ofrene for krigen har således ikke været forgæves.

Red. Benito Scocozza.

Hænderne væk fra Vietnam

Land og Folk
2/12-79

Den trussel mod verdensfreden, som er følgen af Kinas aggression mod Vietnam, var genstand for en debat i Danmarks kommunistiske Partis forretningsudvalg tirsdag aften. Debatten afsluttedes med vedtagelse af denne udtalelse:

— Efter mere end 30 års uafbrudt krig — først mod de franske koloniherrer, så mod USA-imperialismen — er det tapre vietnamesiske folk igen offer for en ny aggression.

Efter månedlange grænsekrænkelser og trusler om at straffe Vietnam er Kina gået til åben aggressionskrig. Store styrker fra den kinesiske hær og luftvåben har angrebet Vietnam og forsøger at knuse dets tilkæmpede frihed og suverænitet. Kina har overtaget USAs skændige rolle.

Det er en forbrydelse imod den internationale sikkerhed og afspændingspolitikken. Det er en grov udfordring imod verdensfreden.

Danmarks kommunistiske Parti opfordrer i denne alvorlige situation den danske regering til at protestere imod Kinas aggression. Vi opfordrer den danske offentlighed til energisk at kræve, at Kina øjeblikkeligt standser sine krigshandlinger og trækker sig tilbage fra vietnamesisk territorium.

Vi udtrykker vores varme sympati og solidaritæt med Vietnams folk og opfordrer alle til at støtte dets kamp for frihed og national suverænitet.

Socialistisk Dagblad 21/2. - 79

Invasioner og hykleri

BLANDT DE MANGE folkeslag, for hvem de seneste årtier ikke har været præget af »fredelig sameksistens«, men derimod af krig, undertrykkelse og lidelser, er det vietnamesiske ganske givet et af dem, der er hårdest ramt. I uafbrudt rækkefølge har vietnamesernes kamp for national selvstændighed været rettet imod japanerne, franskmændene og amerikanerne. En bemærkelsesværdig udholdenhed, der efterhånden blev understøttet af en udbredt international solidaritet, som strakte sig langt ind i det amerikanske folk, førte efter to årtiers kamp imod USA og dets lydregering til sejr.

Alligevel er der nu nogle — også her i landet — der vil bilde os ind, at det genforenede Vietnam, der i alt har omkring 50 millioner indbyggere, er i besiddelse af aggressive hensigter over for den nærmeste stormagt, Kina, med omkring 800 mill. indbyggere. Disse »nogle« er først og fremmest den organisation, der kalder sig Kommunistisk Arbejderparti (KAP). Da vietnameserne omkring nytår sendte tropper ind i Kampuchea for at bidrage til Pol Pot-regimets fald, arbejdede KAP meget hektisk for at samle støtte til en fordømmelse af denne vietnamesiske krænkelse af et andet lands suverænitet.

Mange andre på venstrefløjten tøvede på grund af Pol Pot-regimets karakter, men efterhånden var det dog en ganske bred kreds af danske socialister, der tog afstand fra vietnamesernes væbnede intervention i Kampuchea. Det skete ud fra en principiel forkastelse af militær magtanvendelse som acceptabelt middel i internationale konflikter.

NETOP PÅ DETTE principielle plan førte KAP sig stærkt frem. Til trods for, at dette partis ugeblad havde bragt begejstrede artikler om de nye forhold i Kampuchea under Pol Pot-styret, argumenterede KAP-medlemmer over for andre partier og grupper på venstrefløjten, for at der i den vietnamesisk-kam-

pucheanske strid ikke burde tages stilling ud fra en vurdering af de to regimers karakter. Konflikten burde vurderes-rent principielt — og ud fra den målestok måtte en krænkelse af den nationale suverænitet naturlig fordømmes.

Havde man nu taget KAP'erne alvorligt, kunne man med en vis spænding have afventet deres kommentar til Kinas invasion i Vietnam. Men selvfølgelig afleverede de den lektie, de har lært: Kineserne handlede i selvforsvar!

Man forestiller sig, hvorledes den kinesiske supermagt har følt sig truet af den krigshærgede mellemstore nation imod syd!

I det omfang, at KAP'erne måtte have været forlenet med en form for troværdighed, må den nu være forduftet.

FOR KAP's MODSTYKKE her i landet, Danmarks Kommunistiske Parti, var det selvsagt en triumfens stund, da kineserne rykkede ind i Vietnam. Nu kunne enhver jo se, at disse magthavere i Peking er rene gangstere — at sammenligne med nazisterne, således som det blev gjort i Land og Folks leder tirsdag.

Men i triumfens stund kunne Land og Folk ikke begrænse sin begejstring. »I den fare for verdensfreden, Peking har skabt med sin aggression, retter lande og folk atter blikket mod Moskva i tillid til de sovjetiske leders dømmekraft og fredsvilje«, skrev DKP-organet.

DKP kan takke KAP for, at det ikke i den aktuelle situation kan betegnes som den værste hykler. Men det er tæt på. For hvad er den kinesiske invasion andet end en tro kopi af de foranstaltninger, som netop Moskva har anvendt, hvis der i Sovjetunionens nabolande er sket noget uønsket? Trods det iskolde forhold har de nye kinesiske ledere afsløret, at Bresjnevs doktrin ikke er et sovjetisk monopol.

tok

VS fordømmer Kinas invasion i Vietnam

Venstresocialisternes forretningsudvalg fordømmer i en udtalelse på det skarpeste Kinas invasion i Vietnam, som man finder ligger i god forlængelse af den reaktionære udvikling i Kinas udenrigspolitik gennem de senere år.

»Den kinesiske ledelse har selv betegnet den som en straffekspedition på grund af grænsestridigheder og Vietnams behandling af Kinesiske flygtninge«, hedder det i udtalelsen.

»Disse forskellige påskud

er kun en tynd fernis over Kinas stormagtsinteresser i Sydøstasien. Den kinesiske invasion er en reaktionær aktion mod det vietnamesiske folk. Og den kan kun obstruere forsøgene på en socialistisk opbygning af Vietnam.

Invasionen ligger i god forlængelse af den reaktionære udvikling i Kinas Udenrigspolitik gennem de senere år. Og Kinas alliance med USA-imperialismen blev da også cementeret med dens besøg hos Carter for nylig.

(SoDa)

21/2. - 79

Kronik:

KAMPUCHEA — VENSTREFLØJEN OG KAMPEN FOR NATIONAL SELVSTÆNDIGHED

I det følgende vil vi se nærmere på, hvordan partier og organisationer på venstrefløjen har reageret på Vietnams invasion i Kampuchea. Vi vil undersøge, hvilke principper eller argumenter, de vurderer ud fra, når de skal tage stilling til, om de skal fordømme, støtte eller forholde sig afventende over for den vietnamesiske invasion. Vi ser den vietnamesiske aggression som endnu en oplagt anledning for venstrefløjen til at klargøre sin stilling til socialimperialismen, til at indse, at der ikke kun er en imperialistisk supermagt: USA, men at Sovjetunionen også har udviklet sig til en imperialistisk supermagt, og til en imperialistisk supermagt i offensiven.

Vietnam og Vietnambevægelsen.

For venstreorienterede i bred almindelighed for især unge, for hvem Vietnambevægelsen og kampen for at få drevet USA-imperialismen ud af Indokina betød en radikalisering af bevidstheden, kan det være noget af et chock at erfare, at det Vietnam, som de satte deres lid til, er blevet til noget helt andet, end de havde drømt om. Hvem havde forestillet sig, at det genforenede Vietnam skulle blive Sovjetunionens satellit?

Befrielsen af Vietnam, Cambodja og Laos var en sejr for hele den antiimperialistiske bevægelse. Denne bevægelse var meget vidtfavnende, og modsætningerne inden for den var store. Det fælles var en erkendelse af USA-imperialismen og den neokoloniale undertrykkelse af folkene i Sydostasien.

Vietnam havde under befrielseskrigen ført en balanceakt mellem Sovjetunionen og Kina og havde ladet de ideologiske uenigheder ligge for at gøre den materielle og moralske støtte så omfattende og bred som muligt. Det kan meget vel være, at Vietnam allerede dengang havde valgt side, nemlig Sovjetunionen men at det afstod fra at proklamere sit ideologiske ståsted for at få den optimale støtte fra Kina. Den manglende direkte stillingtagen til den ideologiske strid kan også tages som et udtryk for, at Vietnam ville samle revl og krat mod den altoverskyg-

gende fjende: USA. Derfor var det uhensigtsmæssigt for Vietnam åbent at vælge side og derved lægge op til en ideologisk konfrontation med Kina. Det kunne Vietnam ikke vinde noget ved.

Vietnam agerede da også, som om det ikke var kommet til noget brud i den kommunistiske verdensbevægelse i begyndelsen af 60'erne og forsøgte at fremstille det udadtil, som om der eksisterede en enhed i den kommunistiske verdensbevægelse. At det kun var et skin, var Vietnams Arbejderparti selvfølgelig klar over, men det så ikke desto mindre sin fordel i at ignorere splittelsen. At Vietnam blev fanget i sin egen argumentation, viser deres støtte til USSR's invasion i Tjekkoslavakiet i 1968. Denne fandt angiveligt sted for at bevare enheden i den socialistiske lejr, og derfor kunne en selvstændig kurs i forhold til Sovjetunionen ikke accepteres. Sovjetunionen har tiltaget sig ret til

at invadere et andet land for at bevare »enheden i den socialistiske lejr«. Dette er siden blevet kaldt Bresnev-doktrinen.

Vietnam postulerede også enhed og var også parat til at acceptere krænkelse af et andet lands suverænitet, afsættelse af den siddende regering og indsættelse af en marionetregering for at bevare »enheden«.

Vietnams billigelse af invasionen sandsynliggør også, at Vietnams præference var Sovjetunionen.

I 1968 var mange villige til at undskylde dette skridt fra Vietnams side med, at Vietnam ikke kunne risikere at miste Sovjetunionens opbakning. Det er sikkert en rigtig vurdering, at vietnamesernes kamp i høj grad ville blive vanskeliggjort uden denne støtte. Men det berettiger ikke til den næsegruse og hjertelige opslutning bag Sovjetunionen.

Udviklingen siden da har da også vist, at støtten til Sovjetunionen

Vietnam smed den ene imperialistiske supermagt USA ud af fordøren og lukkede den anden imperialistiske supermagt ind af bagdøren USSR.

aggressioner og til det, der udviklede sig til socialimperialistisk optræden som sådan, ikke var et tilfældigt opportunistisk træk ved Vietnam. Det var udtryk for en bevidst orientering mod russerne. Det er selvfølgelig et stort krav at stille til de antiimperialistiske kræfter som sådan, at de dengang skulle være kommet frem til den erkendelse, at Vietnam var ved at blive Sovjetunionens lydige redskab. Erkendelsen omkring Sovjetunionen som socialimperialistisk var i Vietnambevægelsens tidsalder meget lidt udbredt, der var heller ikke det samme empiriske belæg for det som nu.

Vietnambevægelsen betød for mange, at de begyndte at opfatte sig selv som socialister, som venstreorienterede, at deres engagement i klassekampen på verdensplan: forening af de antiimperialistiske kræfter mod USA-imperialismen, kanaliseredes over på de hjemlige forhold. I det små betød det en erkendelse af udbytningen og undertrykkelsen af dem selv og af den danske arbejderklasse. Og det er det positive i denne sammenhæng.

Det negative er, at de fik den opfattelse, at der kun var en imperialism, der truede verdens folk: den amerikanske. Forståelse for, at Sovjetunionen stod parat til at benytte sig af USA's svækkelse, specielt i Sydøstasien, men også i verden som sådan, den fik kun de færreste. Derfor fik Sovjetunionen af de antiimperialistiske kræfter ret frie tøjler, og Kinas efterhånden vedholdende advarsler mod Sovjetunionens hegemonistiske planer, vandt ikke gehør blandt de venstreorienterede. I Danmark var de kræfter, der advarede mod Sovjetunionen, heller ikke stærke nok til at trænge igennem.

Det nye venstre (Vietnambevægelsen, studenterbevægelsen, kvindebevægelsen og den antiautoritære bevægelse) er rekrutteringsbasis for den række af venstrefløjsorganisationer, der skyder op i slutningen af 60'erne og i begyndelsen af 70'erne. Det nye venstres forståelse for internationale forhold er i høj grad erhvervet gennem

Vietnambevægelsen. Det forklarer hvorfor erkendelsen omkring Sovjetunionens imperialistiske væsen er så lidt udviklet. Men det undskylder ikke, at partier som VS og SF (selv om det ikke på samme måde er en del af det nye venstre) endnu ikke kan eller vil erkende Sovjetunionens imperialistiske handlinger og planer.

VS's stillingtagen til Sovjetunionen.

Venstrefløjens diskussioner op til 21. august (10 års dagen for den sovjetiske besættelse af Tjekkoslovakiet) demonstrerede med al tydelighed, at hverken VS eller SF ville ligestille USA's redskab, NATO og Sovjetunionens redskab, Warszawaopagten.

VS siger direkte, at Sovjetunionens eksistens hindrer forsøgene på at stabilisere og ekspandere det kapitalistiske verdenssystem og styrke imperialismen gennem militære, økonomiske og politiske aktioner på globalt plan, at Sovjets tilstedeværelse reelt har forhindret at imperialismen har kunnet herske suverænt på globalt plan. Det har iflg. VS betydet en udvidelse af spillerummet for antiimperialistiske og socialistiske kræfter. VS mener også, at der er en fundamental modsætning mellem Sovjetunionen og imperialismen, og at en svækkelse af Sovjetunionen over for imperialismen vil indsnævre de antiimperialistiske kræfters muligheder. Altså en hel klar fornægtelse af Sovjetunionen som værende socialimperialistisk, men derimod en forventning om, at Sovjetunionen fremmer den antiimperialistiske kamp, selv om Sovjetunionen ikke altid optræder konsekvent progressivt!

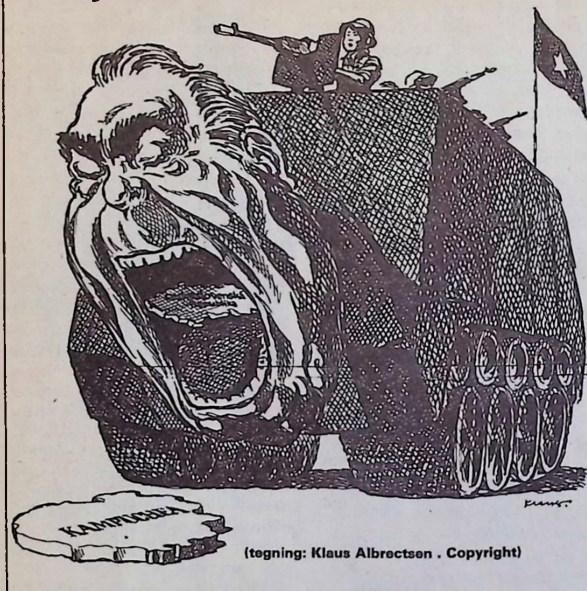
Vi ved, at der er nogen i VS, der er uenig i denne vurdering. Vi ved, at der er nogen i VS, der ikke tøver med at ligestille NATO og Warszawaopagten og ser begge som imperialistiske redskaber for hver sin supermagt. Nogen af dem støttede »Komiteen mod den sovjetiske besættelse af Tjekkoslovakie«, som vi også var med i.

De der benægter at Sovjetunionen er en socialimperialistisk magt, glemmer helt, at se på f.eks. den rolle Sovjet spiller i Ethiopien. På billedet en partisan fra Eritrea, der kæmper for national selvstændighed i en ulig kamp bl.a. mod sovjetisk indblanding.

Men der er i VS og for den sags skyld på hele den danske venstrefløj - med nogle få undtagelser - ingen forståelse for, at Sovjetunionen er socialimperialistisk, ingen frygt for at Sovjetunionen vil tage over, der hvor USA er blevet tvunget til at slippe taget, ikke mindst i Sydøstasien. Der er nok en vis frygt for, at Vietnam skal læne sig for meget op ad Sovjetunionen - bortset fra DKP er der ingen andre, der opfatter Sovjetunionen som et forbillede. Der er en vis bekymring for den vietnamesiske udvikling, men ingen klar opfattelse af, at Vietnam snart er 100% underlagt Sovjetunionen. Vietnam kom sidste år med i Comecon (Warszawapagtlandenes EF) og afsluttede desuden en venskabs- og samarbejdstale med Sovjetunionen, den indeholder også militært samarbejde. Pga. rumænsk veto er Vietnam ikke blevet optaget i Warszawaopagten. Hvad enten den danske venstrefløj synes om det eller ej, så er Vietnam en del af den sovjetdominerede blok.

Bresjnev-doktrinen. . .

(tegning: Klaus Albrechtsen . Copyright)

Tegning af Klaus Albrechtsen, første gang offentliggjort i Socialistisk Dagblad under titlen Bresjnev-doktrinen.

Vietnameserne - Asiens cubanere.

Når Vietnam først gør krav på kampucheanisk territorium og følger dette krav op militært for senere at invadere og besætte hele landet ved hjælp af regulære tropper, kampvogne og fly, så kan dette skridt ikke ses isoleret fra Vietnams forhold til socialimperialismen. Vi har tidligere kaldt vietnameserne for Asiens cubanere, fordi de ligesom cubanerne udfører det beskidte arbejde for Sovjetunionen. Vietnams invasion og besættelse af Kampuchea betyder, at hele Indokina (vietnameserne dominerer i forvejen Laos) er under vietnamesisk og dermed sovjetisk dominans. For USA, nu Sovjetunionen.

Men kampene mod de vietnamesiske aggressorer fortsætter og Khmer Rouge vinder frem igen i Kampuchea, men også i Laos og i

selve Sydvietnam kæmper de, der før kæmpede mod den amerikanske imperialismes nu mod de vietnamesiske herrer og de egentlige bagmænd, russerne.

I dette lys ser vi Vietnams besættelse af Kampuchea og dermed krænkelse af kampucheanisk suverænitet. Men denne vurdering af baggrunden for den vietnamesiske invasion står vi ret alene med.

Venstrefløjen og Kampuchea.

Kampuchekomiteen blev stiftet et stykke tid før Vietnams invasion og besættelse af Kampuchea for at støtte Kampuchebas ret til uafhængighed og national selvbestemmelse over for de vedholdende vietnamesiske angreb i grænseområderne.

Hvordan har venstrefløjen stillet sig til denne komites arbejde?

Ja, som man kunne vente, har den gamle sympati over for Viet-

nam også vist sig her. Den fredhellighed, der hviler over Vietnam, åbner ikke umiddelbart op for at se Vietnam som aggressor, og hetzen mod Pol Pots påståede rædselsregimente, har været alt for let at ride med på.

Vi er ikke enig i den udviklingsmodel, som det kampucheaniske kommunistparti har valgt, men synes at der er grund til at problematisere, at det har sprunget den nydemokratiske fase over. Men vi er af den opfattelse, at uenighed i et andet lands styreform ikke berettiger til invasion og indsættelse af en marionetregering, i dette tilfælde i Kampuchea. Det har ingen ret til, heller ikke Vietnam!

I Kampuchekomiteen har KAP'ere samarbejdet med andre antiimperialister om at samle bredt omkring Kampuchebas ret til selv at bestemme sin egen fremtid. Kampuchekomiteen har forsøgt at få et samarbejde igang med partier og organisationer på den danske venstrefløj, men også med borgerlige partier og organisationer som Radikal Ungdom, Retsforbundet og Aldrig Mere Krig. Det umiddelbare formål var en demonstration, der fordømte den vietnamesiske invasion og støttede Kampuchebas kamp for national selvbestemmelsesret.

Vi vil her koncentrere os om venstrefløjens argumentation for ikke at støtte et sådant enhedsarbejde og specielt se på VS's argumentation, fordi VS's holdning er en form for fællesnævner for venstrefløjens stillingtagen.

VS tøvede længe med at tage stilling til invasionen, som var fuldbyrdet med Phnom Penhs fald d. 7. jan.. Først den 18. jan. barslede VS's forretningsudvalg i Socialistisk Dagblad med en udtalelse. Den tog ikke direkte stilling for Vietnam, men den konkluderede, at man måtte se tiden an og se om KNUFNS (den såkaldte oprørsbevægelse) fik en folkelig opbakning i Kampuchea. Det må med andre ord betyde, at hvis KNUFNS fortsat havde greb om udviklingen i Kampuchea, og der ikke rejste sig en bred folkelig modstand, så kunne invasionen støttes direkte.

VS tager afstand fra »... en militær indgriben, der ikke udspringer af et lokalt folkeligt krav» som f.eks. i tilfældet den sovjetiske invasion i Tjekkosllovakiet. Men denne gang vil VS vente og se, om der ikke er et sådant »folkeligt krav.» Nu 2 mdr. efter Phnom Penhs fald, er det helt klart, at modstanden mod KNUFNS er stor, at Khmer Rouge har tilbageerobret 1/3 af landet.

Hvad siger VS til det! Foreløbig ingenting. Hvis ikke det er et udtryk for en omfattende folkelig modstand, hvad er det så?

VS kan acceptere militærindgriben, også hvis den betyder besættelse v.h.a. vietnamesiske tropper og indsættelse af en marionetregiering. KAP accepterer ikke militærindgriben, hvis den betyder krænkelse af den nationale suverænitet, men vi accepterer støtte, som f.eks. da de kinesiske frivillige under koreakrigen stillede sig til rådighed for koreanernes kamp mod amerikanerne. Men her er der tale om en militær indgriben i form af en invasion, der fratager et andet land dets selvbestemmelsesret. Det må vi tage afstand fra.

KAP accepterer ikke militærindgriben i et land fra et andet, hvis det betyder krænkelse af den nationale suverænitet. Men vi accepterer en støtte, som den Kina ydede Korea under dets krig mod USA. På billedet er kinesiske frivillige under Korea-krigen ved at drive amerikanske soldater ud fra deres skjulested.

Uanset et styres karakter, så vil vi vende os imod at et land krænker et andet lands suverænitet og underlægger sig det. Hvis man ikke accepterer landenes ret til

selvbestemmelse, så åbner det mulighed for, at stærke lande opkaster sig til dommere over svagere lande og påtvinger dem en anden styreform.

Proletarisk internationalisme.

VS og andre med dem vil i realiteten støtte overgreb på et andet land, hvis der er et »folkeligt krav» herom - i den proletariske internationalismes navn.

Eller som KF udtrykker sig principielt herom i sit svar til Kampucheam Komiteen om deltagelse i en bred manifestation mod den vietnamesiske invasion i Kampuchea:

»En generel afstandtagen fra indblanding i andre landes indre anliggender, kan vi naturligvis ikke støtte. Den proletariske internationalisme, som er et fundamentalt grundprincip for enhver kommunistisk organisation, er systematisk indblanding i alle landes indre anliggender».

Proletarisk internationalisme er for dem ret til indblanding. For os er proletarisk internationalisme for det første støtte til folkenes befrielseskampe, og det er støtte på de pågældende folks betingelser. Prole-

nalisme og kampen for national selvbestemmelse ikke uforenelige størrelser, men tværtimod er de enkelte landes kamp for national selvbestemmelse en kamp i den proletariske internationalismes ånd og støtte til denne kamp udefra er en proletarisk internationalistisk handling. Arbejderklassens og folkenes kamp mod imperialistisk undertrykkelse, mod borgerskabets undertrykkelse i et enkelt land styrker den proletariske internationalisme, fordi den styrker arbejderklassen og folkene i hele verden.

De indokinesiske folks sejr over den amerikanske imperialisme var også en sejr for arbejderklassen og folkene på verdensplan. Enhver svækkelse af imperialismen er en sejr for arbejderklassen og folkene. Kampen for national selvbestemmelse og kampen mod borgerskabet i et enkelt land er et konkret udtryk for proletarisk internationalisme. Derfor bliver støtte til denne kamp det vigtigste udtryk for proletarisk internationalisme.

Vi er uenig med venstrefløjens partier og organisationer, når de mener, at kampen for national selvbestemmelse ikke har noget med klassekamp at gøre, fordi klassekamp i følge samme opfattelse er en kamp på tværs af landene mellem det internationale borgerskab og arbejderklassen.

Denne uenighed hænger også sammen med deres fornægtelse af socialisme i et land. De tror kun på socialisme i en række lande eller i hele verden på een gang, og derfor har kampen for national selvbestemmelse for dem intet perspektiv. For os er kampen for national selvbestemmelse udeløseligt forbundet med kampen for socialismen.

Den tøvede vent-og-se-holdning har været karakteristisk for venstrefløjen: VS, SF, KF og KAML. Vil den kampuchianske befolkning støtte KNUFNS eller ej?

Det har været den »principielle» baggrund for stillingtagen. Ingen af dem har taget principiel afstand fra krænkelse af et andet lands suverænitet.

KF og VS i Århus har dog senere

tarisk internationalisme er uforeneligt med påtvingelse af et fremmed styre og dermed krænkelse af det pågældende lands suverænitet. For det andet er proletarisk internatio-

For KAP er kampen for national selvbestemmelse uløseligt forbundet med kampen for socialismen.

besindet sig, idet de begge d. 27. jan i Århus støttede Kampuchea-komiteens demonstration mod Vietnams besættelse af Kampuchea. Demonstrationen fandt sted under parolerne: »Fordøm den vietnamesiske besættelse af Kampuchea» - »Alle vietnamesiske tropper ud af Kampuchea» - »Forsvar Kampuchea selvstændighed».

Denne fordømmelse af Vietnam er sket, fordi VS og KF i Århus har erfaret, at vietnameserne og KNUFNS ikke blev modtaget med kyshånd af den kampucheanke befolkning, men tværtimod hurtigt befandt sig i krig med guerillastykkerne, der blev støttet af lokalbefolkningen. Da den vietnamesiske krigsmaskine rullede ind over Kampuchea, blev den kampucheanke hær løbet over ende. Men det var kun en stakket frist. Efter hurtig omstilling til folkekrig kunne det ikke længere tolkes som om, der ikke var megen modstand mod vietnameserne, at de faktisk kom som befriere og mere i den dur, vietnameserne blev og bliver mødt med massiv modstand.

Kan vi støtte Pol Pot?

Forbundet Socialisterne (FS) har i modstået til den øvrige venstrefløj - når vi ser bort fra DKP og

Dansk Vietnamesisk Forening - utvetydigt udtrykt sin støtte til vietnameserne.

I FS's organ »Socialisten» febr. 1979 stiller FS under overskriften »Leve sejren over Pol Pot-styret» flg. spørgsmål:

»Kan vi støtte Pol Pot-styret? Det er det fundamentale spørgsmål i en stillingtagen til den konflikt mellem Pol-Pot styret på den ene side og KNUFNS og Vietnam på den anden, som nu er afgjort med Pol Pot-styrets fald. Det er dette, der er afgørende for, hvorvidt den vietnamesiske militære deltagelse i konflikten skal støttes eller fordømmes.»

Klar tale: Kan man lide eller ikke lide Pol Pot! Hvis ikke, så har vietnameserne lov til at gøre, hvad de gør.

Så simpelt stiller ingen andre problemet op! Heldigvis da, for perspektiverne i en sådan holdning er dystre. Hvad synes I om styret i Thailand eller Indonesien? Nå, ikke! Så værsgod vietnamesere!

De andre gør sig da i det mindste overvejelser over skylden i grænsestridighederne, den folkelige opbakning omkring Pol Pot og omkring KNUFNS, hvad KNUFNS ville være uden vietnameserne. Men FS reducerer problemstillingen

til det rent provokatoriske spørgsmål: »Kan vi støtte Pol Pot-styret?»

Kan vi støtte SV-regeringen? Nej, men det lægger vel ikke landet åbent for enhver aggression med accept fra FS, selv om de betoner, at klassekampen er overordnet nationernes grænse. Det bliver netop lige så absurd, som FS's problemstilling over for Vietnam og Kampuchea er det!

DKP - Dansk Vietnamesisk Forening.

Når vi taler om venstrefløjens stillingtagen til Vietnam/Kampuchea, så falder DKP, Dansk Vietnamesisk Forening og andre DKP-proselytter lidt ved siden af, fordi de påstår, at Pol Pots fald er resultat af et rent internt opgør i Kampuchea. Uden tvøen støttede de Sovjetunionens og Vietnams udlægning: KNUFNS er en kampuchean oprørsbevægelse, der har besejret tyrannen Pol Pot. Såvel umiddelbart efter Phnom Penhs fald som nu forsøger de at benægte tilstedeværelsen af vietnamesiske tropper i Kampuchea. Det troede og tror ingen andre på. Men det er selvfølgelig et (slet skjult) forsøg på at give KNUFNS legalitet, et forsøg på at få det til at se ud som om det nye regime udspringer af en intern kamp i Kampuchea. Vietnamesere skulle ifølge de samme kun have været involveret i grænsestridigheder, fremprovokeret af kampucheanerne.

Venstrefløjens reaktion på Kinas aktion mod Vietnam

Hvordan reagerede venstrefløjen så, da Kina rykkede ind over den vietnamesiske grænse?

Her var der ingen tvøen: en klar fordømmelse af det, der blev opfattet som en aggression fra kinesisk side og et led i Kinas imperialistiske stormagtsplaner, med andre ord det endegyldige bevis for, at Kina ikke længere er et socialistisk land, men et regulært imperialistisk land, der i ledtog med USA vil underlægge sig Sydøstasien.

Information, som havde indtaget en VS-holdning til den vietnamesis-

ke invasion i Kampuchea, var nu skråsikker i sin dom. Hele det antikinesiske skyts blev atter rullet frem.

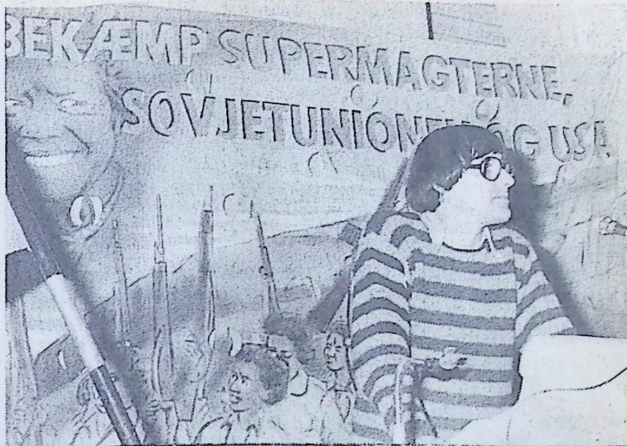
Kineserne overskred grænsen til Vietnam d. 17. februar og d. 21. februar var der demonstration mod Kina i København med Dansk Vietnamesisk Forening, VS, SF, FMI, DDV, FS, DKP og de DKP-dominerede fagforeninger og organisationer som arrangører.

KAP har forsvaret Kinas aktion mod Vietnam. Lakajer eller ambassadeparti har vores modstandere kaldt os. I tager ikke stilling selv, men overfører ukritisk kinesernes version.

Som det også er fremgået af Arbejderavisen og af de offentlige møder, forsvarer vi Kinas aktion, fordi vi for det første ser den som et gensvar på vietnamesernes grænseprovokationer og deres fordrivelse af næsten 200.000 kinesere fra Vietnam. For det andet (og det er det vigtigste) fordi vi som omtalt ser Vietnam som et redskab for den socialimperialisme, der er ved at æde sig ind på hele Sydostasien og på Kina. Vi sammenligner med de allerede *eftergivenhed* overfor Tyskland før 2. verdenskrig udtrykt i Munchen-aftalerne i 1938. De allierede havde tiltro til, at nu ville Tysklands ekspansion stoppe, nu ville Tyskland stille sig tilfreds. Det gjorde det som bekendt ikke.

Selv om vi ikke er tilhængere af krig, så mener vi, at det kinesiske skridt er nødvendigt.

Kineserne havde valget mellem at se på, at socialimperialismen via Vietnam bliver stærkere og stærkere og en større og større trussel mod verdens folk. Men det er jo ikke kun i Sydostasien, at socialimperialismen vinder frem, det gælder også i Afrika og i den øvrige del af Asien. Vi anser socialimperialismen for den alvorligste trussel mod verdens folk, og kun derfor mener vi, at et så kraftigt svar fra Kinas side skal forsvares. Kina er nødt til at vise, at det er parat til at slå fra sig, at det ikke passivt vil se til, at Sovjetunionen underkaster sig andre lande.

KAP har bl.a. på offentlige møder forsvaret Kinas aktion mod Vietnam, som en rigtig og vigtig handling til at dæmme op for socialimperialismens fremmarch i Sydostasien. På billedet KAP's formand Benito Scocozza ved et offentligt møde i København.

KAP er blevet bebrejdet inkonsekvens, fordi vi fordømmer den vietnamesiske invasion i Kampuchea, men ikke den kinesiske invasion i Vietnam.

Vi mener, at der lige præcis er den forskel, at Vietnam krænker Kampucheas suverænitet, fordi de besætter hele landet og indsætter en marionetregering, hvorimod Kinas aktion har et begrænset sigte: en »lærestreg«, der markerer en kinesisk forsvarsvilje og forsvarsevne over for socialimperialismen og derpå en tilbagebetrækning uden territoriale krav, således som det sker netop nu.

Hvis Kina havde stormagtsambitioner, hvorfor skulle Kina da i følge al sund fornuft besætte hele landet? Men det gør Kina ikke.

Så kan man påstå, at det ville Kina have gjort, hvis det havde kræfter til det, men det er og bliver et postulat. Realiteterne er, at Kina ikke erobrer Vietnam, og det er ud fra dets handlinger - og ikke påståede ønsker og ambitioner - Kina skal bedømmes.

Vi skelner altså på den ene side mellem grænseoverskridelser og grænsekrige med et begrænset formål på baggrund af modpartens

aggression og på den anden side besættelse af et andet land, der er en krænkelse af det pågældende lands suverænitet.

Når den præmis, der hedder: Sovjetunionen er socialimperialistisk og Vietnam dens tro tjener, ikke eksisterer for venstrefløjen, når venstrefløjen ikke er blot utryg ved Sovjetunionens internationale placering, så længe vil den hverken kunne forklare eller forsvare Kinas modoffensiv mod socialimperialismen.

Har KAP aldrig stået alene med et udenrigspolitisk standpunkt før, så gør vi det nu. Det er mange steder et meget upopulært standpunkt, vil mange have erfaret.

Vi skal selvfølgelig ikke forsvare Kina, fordi det netop er Kina, der angriber Vietnam. Vi skal kun forsvare det, fordi Kina accepterer Vietnams ret til national selvbestemmelse: det er en begrænset aktion, på baggrund af Vietnams aggression, Kina gør ikke territoriale krav. En krænkelse af Vietnams suverænitet, Vietnam som en kinesisk provins eller autonom region ville vi aldrig forsvare. Retten til national selvbestemmelse er et »heligt« princip for os. Men vi har hel-

ler ikke nogen grund til at tro, at vi skulle blive bragt i en situation, hvor vi skulle tage stilling til en kinesisk besættelse af Vietnam. I et sådant tænkt eksempel ville vi bestemt fordømme det.

Vi skal også forsvare Kina, fordi vi tager den socialimperialistiske trussel alvorligt og ikke vil være passive tilskuere til først Tjekkosllovakiet, så Angola, Eritrea, Kampuchea og så... Ja, hvem?

Vi skal forsvare Kina, selv om vi kommer i modvind herhjemme.

Vietnams invasion i Kampuchea og Kinas aktion mod Vietnam.

Da Vietnam invaderede Kampuchea sammenkædede KAP i sin propaganda denne invasion med Vietnams forhold til Sovjetunionen, formuleret i parolen: »Nej til sovjetimperialistisk fremtrængen i A-

sien».

Denne sammenkædning fandt ikke sted i Kampuchea-komiteens oplæg til enhedsarbejde med partier og organisationer eller i komiteens løbeseddel med opfordring til at fordømme den vietnamske besættelse af Kampuchea.

Lidt bagklogt ganske vist - under indtryk af Kina-Vietnam-konflikten - kunne man nok problematisere, om det har været rigtigt kun at fokusere på krænkelse af kampucheanisk suverænitet uden at se på, at det ikke bare er et tilfældigt land, Vietnam, der er aggressor, men den lokale repræsentant for Sovjetunionen i Sydøstasien. Man kan i hvert fald sige, at jorden var dårligt gødet med henblik på forståelse for socialimperialismen.

Ligesom 21. august - årsdagen for invasionen i Tjekkosllovakiet er en oplagt mulighed for at tage stilling til Sovjetunionens internatio-

nale rolle i dag, må den sovjetstøttede vietnamske invasion i Kampuchea også være det. Man kan ikke forstå eller forsvare Kinas aktion mod Vietnam uden at det sammenkædes med Vietnams invasion i Kampuchea. Begge har som underliggende lag: socialimperialismen.

Konklusionen er så: KAP må intensivere sin oplysning omkring socialimperialismen og konkretisere yderligere, hvorfor vi mener, at socialimperialismen i dag er den farligste supermagt. Under partioffensiven er det vigtigt, at vi ikke bøjer nakken over for den modstand, vi møder, når vi forsvare Kinas »lærestreg» overfor Vietnam og socialimperialismen, men også sætter en offensiv ind her og spredt bevidstheden omkring Sovjetunionens hegemonistiske handlinger og planer.

HC.

48050 R 111 F 1

-Beijing, den 5. marts (Xinhua). Xinhuanyhedsbureauet bemyndiget af den kinesiske regering til at udstede følgende erklæring i dag:

De kinesiske grænsetropper har opnået de mål, der var sat for dem, efter de var tvunget til at gå til modangreb i selvforsvar den 17. februar imod uopphærlige væbnede provokationer og indtrængen fra de vietnamske aggressorer imod Kina. Den kinesiske regering meddeler, at begyndende den 5. marts trækker alle kinesiske grænsetropper sig tilbage til kinesisk territorium.

Den kinesiske regering gentager, at vi ikke ønsker en eneste tomme vietnamsk territorium, men vi vil heller ikke tolerere indtrængen på kinesisk territorium, alt hvad vi ønsker er en fredelig og stabil grænse. Vi håber at dette retfærdige standpunkt fra den kinesiske regering vil blive respekteret af Vietnams regering og af andre regeringer i verden. Vi advarer de vietnamske myndigheder, at de ikke må foretage flere væbnede provokationer og indtrængen langs den kinesiske grænse efter tilbage-trækningen af de kinesiske

grænsetropper. Den kinesiske regering erklærer højtideligt, at den kinesiske side forbeholder sig retten til at slå tilbage igen i selvforsvar, i tilfælde af gentagelser af sådanne vietnamske handlinger.

Vi har altid fastholdt, at stridigheder mellem nationer må løses fredeligt gennem forhandlinger. Den kinesiske regering foreslår endnu engang, at de kinesiske og vietnamske sider hurtigt holder forhandlinger for at diskutere veje til at sikre fred og ro langs grænsen mellem de to lande og derefter går over til at løse stridighederne vedrørende grænse og territorium. Vi håber inderligt, at den vietnamske side vil reagere positivt på vort forslag. Den kinesiske regering er parat til nøje at overveje ethvert forslag, der vil bidrage til at sikre fred og ro i grænseområderne og løse de pågældende stridigheder.

Mellem de kinesiske og vietnamske folk eksisterer der et traditionelt venskab, som ikke alene er i vore to folks interesse, men også i

Sydøstasiens folk, hele Asiens folks og hele verdens folks interesse. Det kinesiske folk værdsætter dets venskab med det vietnamske folk højt. Selvom dette venskab til vor beklagelse i de sidste år er blevet ødelagt, håber vi virkelig at det kan genoprettes. Vi håber at de vietnamske myndigheder vil tage de to folks grundlæggende interesser til hjertet og standse gennemførelsen af deres fjendtlige anti-kinesiske politik, således at de kinesiske og vietnamske folk kan leve i venskab fra generation til generation.

Vi tror at vort positive og konstruktive standpunkt vil nyde udbredt international sympati og støtte. På samme tid håber vi, at alle lande og folk, der elsker fred og retfærdighed vil tage skridt til at opfordre de vietnamske myndigheder til øjeblikkeligt at standse sin aggression mod Kampuchea og trække alle sine invasionstyrker tilbage til deres eget territorium for at tjene fredens, sikkerhedens og stabilitetens interesse i Sydøstasien og i Asien som helhed.

Lant og Folk 2. 4. 77

Kampuchea efter sejren

AF JOHAN SUSZKIEWICZ

VIETNAMS ministerpræsident Pham Van Dong og Kampuchea's præsident Heng Samrin, undertegnede forrige weekend en freds-, venskabs- og samarbejdsaftale. Det skete under Pham Van Dong's besøg i Kampuchea's hovedstad Phnom Penh. Dermed er forbindelserne mellem Vietnam og Kampuchea normaliseret, og der kan også indledes konkret forhandlinger om grænseproblemer.

Traktaten bekræfter de to landes fælles holdning til de udenrigspolitiske hovedproblemer. Kampuchea og Vietnam vil styrke deres kampsolidaritet, udvikle alsidige forbindelser med de socialistiske lande, og over for Thailand og andre sydøstasiatiske lande føre en politik baseret på venskab og godt naboskab.

Aftalen er blevet fremhævet som en styrkelse af freden i området og i verden som helhed og et modstykke til Kinas aggressive politik og krigeriske overfald på Vietnam. Aftalen betegnes som en ny etape i solidaritets- og samarbejdsforholdene mellem de to lande, efter at Pol Pot regimet er jaget på porten. Et styre der på kinesisk foranledning foranstaltede omfattende grænsekrænkelser mod Vietnam og førte et rædselsregime mod Kampuchea's egen befolkning.

EFTER DEN FOLKELIGE sejr i Kampuchea over Pol Pot styret har de kinesiske ledere ikke længere kunnet betjene sig af kampucheanisk område til provokationer mod Vietnam, og har bl.a. derfor måttet træde åbent frem og selv begå aggression over Vietnams nordlige grænse. Det betyder imidlertid ikke at Kina har opgivet også at gribe forstyrrende ind over for opbygningen i Kampuchea.

Derfor meldes der også fortsat om Pol Pot »partisansk« aktivitet i Kampuchea. Det nye revolutionære styre i Kampuchea under Heng Samrin erklærer at have fuld kontrol over hele Kampuchea, og de tidligere meddelelser om omfattende »partisansk« aktivitet har vist sig at være falske. På et tidspunkt blev det af vestlige telegrafbureauer og »kilder« i Bangkok påstået at hovedstaden Phnom Penh var »omringet«. Det har vist sig at være uden hold i virkeligheden.

Dé mange påstande om Pol Pots aktiviteter stammede først og fremmest fra en radiosender der hævdedes at sende for Pol Pots styrker. Den er senere, også af vestlige kilder, blevet stadfæstet til at sende fra et sted i det sydlige Kina, og har med andre ord været en ren kinesisk propagandasender, beregnet på at holde myten om den vietnamesiske invasion i Kampuchea i live. »Peking« regeringen har opstillet en radiostation for at sprede løgne om revolutionen i Kampuchea, sagde Samay fra den kampucheaniske front bl.a. under et besøg i Berlin i begyndelsen af februar.

AT OPLYSNINGERNE om »partisankrig« er falsk, hindrer imidlertid ikke at de kinesiske ledere fortsat forsøger at sende provokationer og sabotører ind i Kampuchea via Thailand, og at der fortsat befinder sig smågrupper i Kampuchea. Et af de spørgsmål der kan stilles er f.eks. »hvad blev der af de kinesiske rådgivere ved sejren over Pol Pot?»

Angivelserne på antallet af kinesiske rådgivere under Pol Pot styret har svinget en del, men har ligget et sted mellem 10.000 og 20.000. Bladet Newsweek har fra en korrespondent ved den kampucheanisk-thailandske grænse bragt følgende om udrejsen af diplomater m.m.: »Omkring 1000 kinesiske »rådgivere« (i civilt tøj, på trods af at deres pasbilleder viste dem i kinesisk uniform) havde tilsluttet sig udtoget og efterlod sandsynligvis omkring 5000 af sine landsmænd i Kampuchea». Hvor disse, meget lavt regnet, 5000 er blevet af er der ingen oplysninger om.

Hvad de såkaldte Pol Pot »partisaner« står for afsløres for nylig, da Pol Pots »Peking-ambassadør«, Pich Cheang, der øjensynlig fungerer videre som om intet var sket, over for det franske nyhedsbureau AFP, opfordrede tilhængere af den tidligere kampucheaniske (da Cambodja's) præsident Lon Nol om støtte til »at smide vietnameserne ud«. Lon Nol var USAs marionet i Kampuchea og kom til magten ved et militærkup i 1970. Han varetog USAs interesser frem til USAs nederlag i april 1975. Han vil Pol Pot altså alliere sig med. En alliance mellem det reaktionære højre og maosismen. Det falder udmærket sammen med allianceerne på verdensplan.

DEN FOLKELIGE SEJR i Kampuchea kan stadig bruges, også internationalt, og det er også en af grundene til at Pol Pot myten er holdt i live. Inden for de seneste dage er »Vietnams invasion« blevet brugt til at hindre en fordømmelse af Kinas grove angreb mod Vietnam i FN. Den kinesiske aggression kædes sammen med »Vietnams aggression«. Kina vil overhovedet ikke snakke om sine egne handlinger, men kun om Vietnams, og flere lande med USA i spidsen sætter lighedstegn mellem angriberne og den angrebne, mellem Kina og Vietnam.

I det lange løb vil alt dette spillegteri imidlertid ikke kunne hindre en fordømmelse af de kinesiske leders aggression. De omfattende reaktioner i hele verden på Kinas aggression vil efterhånden også smitte af i FN. Tidligere Vietnam-bevægelser, rettet mod USAs krig, viste styrken i solidaritetsbevægelserne, og det vil Kina også opdage. Både Vietnam og Kampuchea står over for store problemer, men Kampuchea's folk har opnået deres frihed, og Vietnams folk vil til sidst smide kineserne ud, som de tidligere har smidt franskmænd og amerikanere ud.

socialisten februar 77

KAMPUCHEA/VIETNAM:

Leve sejren over Pol Pot-styret

Socialistisk Dagblad 18. 1. 79.

VS: Tag stilling ud fra bondebefolkningens interesser i Kampuchea

Den politiske situation i Kampuchea er for øjeblikket uafklaret. De kampucheanse oprørsstyrker synes idag, med vietnamesisk militærhjælp, at have sikret sig kontrollen over næsten hele landet. Imidlertid er det vanskeligt at udtale sig præcist om, såvel hvilken karakter og størrelsesorden den vietnamesiske støtte har haft, som hvilken folkelig opbakning der er bag den kampucheanse oprørsfront KNUFNS (Den Forenede Nationale Kampucheanse Front for Nationens Frelse).

VS har det principielle standpunkt, at en socialistisk revolution eller national befrielse skal bygge på en støtte fra de folkelige kræfter — dvs. fra arbejderklassen og de undertrykte folk. En opbakning fra disse kræfter betragter vi også som en forudsætning, når det gælder et opger med et styre, som har erklæret sig for en opbygning af socialismen. Vi ser ikke klassekampen som en kamp, der foregår mellem nationer, men mellem forskellige klasser og lag — og denne kamp er også international. Som følge heraf støtter vi helt og fuldt, at revolutionære og anti-imperialistiske organisationer, som befinder sig i en konkret kamp, søger og modtager hjælp fra andre landes regeringer og fra progressive og revolutionære partier og organisationer verden over. Og så hvis dette behov for hjælp i en alvorlig kampsituation udmøntes i at invitere regulære tropper udefra. Derimod må vi tage afstand fra en militær indgriben udefra, der ikke udspringer af et lokalt folkeligt krav. Som eksempel på dette vil vi nævne den sovjetiske indgriben i Tjechoslovakiet i august 1968.

Vi må imidlertid erkende, at der i den konkrete udvikling i Kampuchea er så mange usikkerhedsfaktorer, at det forhindrer en klar stillingtagen ud fra de ovenstående principper. Når vi udtrykker en tvivlrigthed med hensyn til den kampucheanse bondebefolkningens ønsker, skyldes det ikke greb har belget frem og tilbage mindst, at der i vores øjne kan sættes et stort spørgsmålstegn ved den folkelige opbakning placeret omkring Pol Pot-styrets politik. Vi mener således ikke, at der automatisk kan sættes politisk og her har Pol Pot-styret forpligtelse mellem den tidligere kampucheanse ledelse og det kampucheanse folk. Pol Pot-styret har ført en ultraradikal, forceret udviklingspolitik. En så forceret udvikling, der bl.a. har omfattet en tvangsrekruttering, kan umuligt have taget udgangspunkt i det eksisterende bevidsthedsniveau i den kampucheanse befolkning og kan derfor kun have virket groft undertrykkende.

Det har været sådan i Kampuchea under Pol Pot-styret, at der end ikke har eksisteret folkelige organer på lokalt niveau, hvorigennem befolkningen har kunnet være med til at tage beslutninger omkring deres egen arbejdsituation, samt andre sociale og lokale forhold. Erklæringer fra KNUFNS, den kampucheanse oprørsfront, indeholder derimod løfter om oprettelse af lokale selvstyrelser — uden at dette naturligvis udgør noget bevis for en folkelig støtte bag KNUFNS. Det vidner blot om, at det er forkert blot og bart at ansue denne front som »provietnamesisk«. Den må især ses som udtryk for en reaktion mod den politik, Pol Pot-styret har ført. En læsning af frontens 11-punkts-

program fra dens oprettelse den 3. dec. 1978 efterlader det samme indtryk, ligesom de ledende folk indenfor fronten er personer, som tidligere har været tilknyttet Pol Pot-styret og gjort oprør imod det. Frontens 11-punkts-program virker klart mere demokratisk end Pol Pot-styrets politik.

Et andet element i den udviklede situation er den delvise kristillstand, som Vietnam og Kampuchea har befundet sig i de sidste par år. Kampe og angringer har belget frem og tilbage over den fælles grænse, hvor det har været vanskeligt at ved den folkelige opbakning placere nogen skyld. Det har vist sig umuligt at få indledt forhandlinger om problemerne, tomatisk kan sættes politisk og her har Pol Pot-styret beholdt sig mest hårdnakket. Vietnam har flere gange inviteret til forhandlinger, som bl.a. har indeholdt et rimeligt forslag om at lade en international kontrolkommission overvåge grænsen, mens de to stridende parter trak deres styrker et bestemt antal km bort fra den.

Trods dette har Pol Pot-styret hver gang stillet sig afvisende overfor forhandlinger. Denne situation har i høj grad været uholdbar og kan have været medvirkende til, at Vietnam har fundet det nødvendigt at involvere sig så meget i de interne forhold i Kampuchea, som det synes at have gjort. For samtidig har Vietnam været ramt af store økonomiske problemer som følge af bruddet med Kina, de udeblevne investeringer fra mange af de vestlige lande og de store oversvømmelseskatastrofer sidste efterår, som tilintetgjorde store dele af den vietnamesiske rikest. Krigen langs grænsen til Kampuchea har gjort det umuligt at sætte mange opbygningsprojekter igang i Syd, og en væsentlig del af befolkningen i den produktive alder har været bundet af militærtjeneste. Disse forhold kan

forklare den vietnamesiske politik, men ikke undskyldte den, hvis den ikke i tilstrækkelig grad har respekteret det kampucheanse folks interesser og krav.

Der er heller ingen tvivl om, at de stormagtspolitiske interesser i hele det sydøstasiatiske område har været med til yderligere at optræppe og forlænge konflikten mellem Vietnam og Kampuchea. Begge lande har måttet se sig trukket ind i den stadigt mere bitre strid mellem Kina og USSR. I disse dage ser vi også USA vaske sine hænder efter sit eget indokinesiske eventyr og skarpt fordømme »den vietnamesiske aggression«. Og hykleriet stopper ikke her: Det tidligere af USA så kraftigt angrebne Pol Pot-styre har tilsyneladende pludseligt mistet al sin »grusomhed« og »umenneskelighed«.

En endelig stillingtagen til omvæltningen i Kampuchea vil efter alt at dømme først kunne finde sted engang i fremtiden, når en konkret udvikling i Kampuchea har vist, hvor befolkningen placerer sin støtte. VS opfordrer til, at det er en vurdering af den kampucheanse bondebefolkningens interesser og ønsker, som ligger til grund for en stillingtagen omkring spørgsmålet på den danske venstrefløj, og ikke reaktionære forestillinger om nationer, der bekæmper andre nationer. VS tager ligeledes klart afstand fra enhver tale om at standse den økonomiske hjælp til Vietnam — et krav der har været fremført af såvel højre- som venstrefløjens folk herhjemme. Denne hjælp er først og fremmest med til at sikre den vietnamesiske befolkning bedre levevilkår.

Solidaritet med det vietnamesiske og det kampucheanse folk.

Vedtaget på VS' forretningsudvalgsmøde 11.1.79.

OM UDVIKLINGEN I KAMPUCHEA

Vi bringer nedenfor et diskussionsoplæg om udviklingen i Demokratisk Kampuchea. Oplægget er udarbejdet af KAPs udenrigspolitiske sekretariat - og det skal præciseres, at det er et diskussionsoplæg og ikke en sammenfatning af en diskussion, der har fundet sted.

Oplægget er ret så kritisk over for væsentlige træk ved udviklingen i Demokratisk Kampuchea. Kritikken er udarbejdet på grundlag af Mao Zedongs teoretiske sammenfatning af erfaringerne fra revolutionens udviklingsvej i lande, der er halvfeudale og direkte eller indirekte undertrykt af imperialistiske kolonimagter.

Der har i partiet igennem længere tid været en vis diskussion om udviklingen i Kampuchea. Denne diskussion har været ret spredt og præget af en række usikkerhedsmomenter. Den har også været ført inden for en ret begrænset del af partiet. Med den vietnamesiske invasion i Kampuchea er spørgsmålet imidlertid blevet sat i fokus i den offentlige debat. Her diskuteres ikke alene selve invasionen, men præget af sovjetisk og vietnamesisk propaganda i voksende udstrækning den særlige indre udvikling, der har fundet sted i landet. Det er altafgørende for Kampuchearnes fjender at legitimere den militære besættelse ved at tilsværte regeringens politik, især fra 1975-79.

Der er overordentlig megen propaganda og hetz i denne diskussion. Det må KAP nu som før afvise. Men i denne afvisning må nødvendigvis indgå en kritisk, realistisk og nuanceret holdning. Først og fremmest skal afvisningen af anti-kampuchearsk propaganda være troværdig. Og den skal ikke blokere for en givtig og nødvendig diskussion af Kampuchearnes udviklingsvej.

Efter vor opfattelse er det tidspunkt kommet, hvor vi på mere planlagt vis må tage hul på denne diskussion. Udtil såvel som indtil. Dertil skal dette oplæg tjene.

Befrielseskampen 1970-75

Der havde længe før 1970, hvor de reaktionære kræfter i Cambodia - under CIAs medvirken - gennemførte et kup mod Sihanouk-styret, været social uro og revolutionær krig i Kampuchea. Udtil praktiserede landets statsoverhoved, Norodom Sihanouk, en streng neutralistisk politik, hvor USA-imperialismens fremfærd i nabolandene Vietnam og Laos i voksende grad blev fordømt. Men i selve Kampuchea var der indre kamp. Omverdenen havde længe hørt om »Khmer Rouge«-partisaner, der i junglen og bjergene kæmpede for en revolutionær omvæltning imod Sihanouk-styret, som ikke tilgodeså de sociale krav, der blev rejst.

Først for nylig er nogle af de nærmere omstændigheder ved denne kamp blevet klarlagt. I 1977 meddeltes det pludseligt, at der siden 1960 havde eksisteret et Kampuchearnes kommunistiske Parti, og at dette parti havde ledet den væbne-

de kamp igennem alle årene. Men selvom der således er kastet noget lys over den revolutionære bevægelses historie i Kampuchea, står mange spørgsmål tilbage. Dem skal vi ikke gøre noget forsøg på at be-

svare her.

Med det CIA-støttede kup i Phnom Penh i marts 1970 gik Kampuchea ind i en ny historisk fase. Sihanouk blev afsat og tog ophold i Beijing, og en militærklike

I marts 1973 var Sihanouk på en inspektionsrejse i de befriede områder i Kampuchea. Her er han i lejren et sted på ruten.

omkring Lon Nol tog magten i Phnom Penh. I løbet af ganske kort tid var Kampuchea kastet ind i krigshandlinger på linie med Vietnam og Laos.

Lon Nol (til venstre i uniform) og i forgrunden Sirik Matak.

Umiddelbart efter kuppet erklærede Sihanouk, at han nægtede at bøje sig for kupmagere, og at han ville danne en ny national enhedsregering. Der skulle skabes en national befrielseshær, befrielseskampen skulle ledes af en enhedsfront med navnet »Kampuchas Nationale Enhedsfront«. På en kongres i Beijing i foråret 1970 blev både regeringen og fronten dannet. Den kongelige enhedsregering fik Penn Nouth som premierminister, og han blev også formand for enhedsfrontens politiske bureau.

Enhedsfrontens opgaver var at forene hele folket i kampen for at styrte Lon Nol-klubben. Efter befrielsen skulle et uafhængigt, fredeligt, neutralt, demokratisk og velstående Kampuchea skabes. I enhedsfrontens program blev dette grundlag nærmere uddybet. Det arbejdende folk skulle have magten i de befriede områder, og der skulle ske en demokratisering af hele Kampuchea, efterhånden som de befriede områder blev udvidet. Alle indbyggere skulle have stemmeret, valgbarhed, talefrihed, presse-, menings-, forenings-, demonstrations- og bosættelsesfrihed, frihed til at rejse hjemme og til udlandet etc. Lighed mellem kønnene skulle garanteres. Buddhismen skulle nu og i fremtiden være statsreligion, og andre religioner skulle sikres frihed. En uafhængig national økonomi skulle opbygges. Umeneskelig udbytning af folket stoppes. Ejendomsretten til jord og ejendom

skulle beskyttes og garanteres i overensstemmelse med loven. Forrædernes jord og ejendom skulle konfiskeres og fordeles blandt bønderne. Bønderne skulle eje den jord, de dyrker, befries fra gældsbyrder og hjælpes til at udvikle kooperation og gensidig hjælp. Fagforeninger skulle dannes, industrialiseringen fremmes og det nationale bourgeoisie skulle opmuntres til at lede og oprette virksomheder til folkets gavn. Håndværkerne skulle hjælpes til at højne arbejdsproduktiviteten, kommunikation og transport skulle udvikles, skolernes, universiteternes, studenternes, de intellektuelles og funktionærernes interesser skulle beskyttes og arbejdsløshedsproblemet løses. Nationaliseringen af banker og udenrigshandel skulle fastholdes, eksporten fremmes og pengenes købekraft sikres. (Se også dokumenterne efter artiklen).

Med andre ord var enhedsfrontens program et program for en national demokratisk revolution i Kampuchea.

Men hvorledes var kommunisternes stilling i forbindelse med enhedsfronten? Dens program blev jo vedtaget i Beijing, mens kommunisternes hovedsagelig befandt sig i væbnet kamp hjemme i Kampuchea.

Umiddelbart efter Lon Nol-kuppet udsendte tre medlemmer af den kampucheanke folkeforsamling en erklæring. De tre medlemmer var Khieu Samphan, Hou Youn og Hu Nim - alle kommunister. De gav udtryk for fuld støtte til Sihanouk og enhedsregeringen og meddelte, at de var taget ud i junglen for at slutte op om folkets kamp mod kupmagere. Umiddelbart efter Beijing-kongressen afholdtes en kongres for »Det kampucheanke folks enhedsbevægelse for Modstand i et befriet område i Kampuchea. Kongressen blev ledet af Khieu Samphan og de to andre parlamentsmedlemmer, men omfattede et bredt politisk spektrum. Kongressen erklærede, at enhedsfrontens program var i overensstemmelse med det kampucheanke folks håb og de nuværende kampopgaver.

»Kun dette politiske program kan samle de folkelige kræfter i alle klasser, lag, politiske tendenser, religiøse retninger, mindretalsnationaliteter og progressive personligheder«, hed det.

Det skal her indføres, at Khieu Samphan og de to andre på Beijing-kongressen var blevet medlemmer af såvel den kongelige enhedsregering som af enhedsfrontens politiske bureau. Khieu Samphan var udnævnt til forsvarsminister og blev i sommeren 1970 øverstkommanderende for befrielseshæren og vice-premierminister. I løbet af befrielseskrisen 1970-75 blev det mere og mere ham, der tegnede den egentlige befrielseskrig, mens enhedsregeringen i Beijing var af mere og mere repræsentativ art. Flere og flere ministerier blev flyttet hjem til Kampuchea og i november 1973 sad hele regeringsapparatet i de befriede områder.

Betragtet udefra fik befrielseskampen en særdeles flyvende start. Allerede i august meddeltes det, at 2/3 af landet med 2,8 millioner mennesker var befriet. Vi ved i dag, at dette ikke var noget, der blot var sket siden kuppet i marts 1970. I 1968 havde kommunisterne i realiteten startet den væbnede kamp, og det var ikke mindst resultaterne af denne, der blev proklameret i august 1970.

I februar 1975 afholdtes den anden kongres i de befriede områder. Khieu Samphan ledede kongressen i sin egenskab af vice-premierminister, forsvarsminister og øverstkommanderende. Kongressen bekræftede enhedsfrontens program fra 1970. Man understregede enheden i hele nationen »på tværs af sociale klasser, politiske tendenser, religiøse retninger og fortiden«. Man opfordrede folket i Phnom Penh og i provinshovedstæderne til at rejse sig til modstand. Dette gjaldt munke og lægmænd, arbejdere og arbejdende mennesker af enhver art, skoleelever og studenter, lærere og professorer. Kongressen erklærede, at regeringsrjutan - rielen - fra og med kongressen ikke længere ville blive brugt, og at enhedsregerin-

gens og enhedsfrontens nye riel »snart vil blive sat i omløb«. Man meddelte, at man havde forladt rielen i midten af februar måned og sagde: »I fremtiden vil vi fortsætte med at anvende byttehandel, som vi har gjort det indtil nu. Enhedsregeringens og enhedsfrontens riel vil gradvist blive sat i omløb. På denne måde vil der blive skabt nye muligheder for udviklingen af vor økonomi og vore finanser til at tjene vort folk og vor nationale befrielseskrig».

På dette tidspunkt var hele landet - undtagen hovedstaden Phnom Penh - befriet. To måneder senere indtoges også Phnom Penh. Kampuchea's fuldstændige befrielse var en realitet.

Sihanouk sammen med Khieu Samphan (til venstre) og Nu Nim (til højre) under sin rejse i de befriede områder i 1973.

Situationen efter befrielsen 1975.

Kort tid efter befrielsen afholdtes (den 25.-27. april 1975) en »Særlig National Kongres« under Khieu Samphans formandsskab. Der deltog repræsentanter for masseorganisationerne, befrielseshæren, buddhister, enhedsfronten og den kongelige enhedsregering. Kongressen understregede den historiske sejr, som var blevet vundet under Kampuchea's Nationale Enhedsfronts ledelse. Især understregede man den rolle, arbejderne, fattigbønderne, de lavere middelbønder og andre arbejdende havde spillet. Disse klasser og lag udgør 95% af befolkningen, hed det.

Den særlige kongres erklærede sig for et uafhængigt, fredeligt, neutralt, suverænt og alliancefrit Kampuchea med territorial integritet. I Kampuchea ville der være virkelig lykke, lighed, retfærdighed og demokratisk styre, hvor fattige og rige, udbyttede og udbyttere ikke længere eksisterer. Det skulle være et samfund, hvor alle folk lever i fred og harmoni i en stor enhed i nationen, hvor alle indbyggere arbejder, deltager i produktionen og opbygger og forsvare fædrelandet.

Kongressen beskæftigede sig også med Sihanouks rolle. Han blev betegnet som en »fremtrædende pa-

triotisk personlighed», og derfor kræftede kongressen, at Sihanouk skulle fortsætte med at være statsoverhoved »i det nye historiske trin og i det nye samfund i Kampuchea«. Det samme var tilfældet med premierminister Penn Nouth. Han beholdt også sin post som regeringsleder.

Med denne beslutning havde man banet vejen for Sihanouks og Penn Nouths tilbagevenden fra eksilet i Beijing, det skete i september 1975.

Men der skete imidlertid andre ting i Kampuchea. Ting, der ikke afspejles i de officielle dokumenter. Umiddelbart efter Phnom Penhs befrielse evakueredes byen, og befolkningen blev sendt på landet for at deltage i landbrugsarbejde. Evakueringen er blevet begrundet med to ting. Dels skete den for at sikre fødevarerforsyningerne til de over 3 millioner, der havde klumpet sig sammen i byen. Og dels skete evakueringen af sikkerhedsmæssige grunde. Byen vrirlede med fjendtlige agenter, og man kunne begrænse deres undergravende virksomhed ved at sprede alle ud over hele landet.

Disse begrundelser kan meget vel have meget på sig. Givet er det,

at fødevareproblemet var kolossalt, og lige så givet er det, at Kampuchea's fjender lurede på en lejlighed til at omstyrte det nye styre. Men dermed er kun en del af problemet dækket. Uanset hvor vægtige begrundelser, der har været givet, må det stå klart, at evakueringen af Phnom Penh og andre store byer må have givet anledning til enorme vanskeligheder. Det gamle kampuchea'ske samfund blev i det store og hele omstyrtet på *meget kort tid*, og de klassealliancer, der under krigen blev bygget op som led i den national-demokratiske revolution og modstanden mod udenlandsk aggression, blev i vid udstrækning knust.

Et andet problem i forbindelse med den første tid efter Kampuchea's befrielse er hele opgøret med de amerikanske marionetter og deres agenter. Dette opgør har uden tvivl været både hårdt og omfattende. Som ved enhver revolutionær omvæltning blev der slået hårdt ned på det gamle regimes repræsentanter, og vi ved fra andre revolutioner, hvorledes hævnfølelser over for de forhenværende undertrykkere og udsugere meget vel kan udarte til regulært blodbad. I den kinesiske revolution har det kommu-

nistiske parti i flere situationer måttet skride ind for at forhindre en sådan udvikling. Vi har imidlertid ingen sikre underretninger om, hvorledes en sådan situation har været behandlet i Kampuchea.

Brydningerne i 1975/76

Året 1975 var i høj grad et brydningsår. Befrielsen er en realitet, Sihanouk vender tilbage som statsoverhoved, men samtidig sker der meget omfattende ændringer i det kampucheanke samfund. Disse brydninger har uden tvivl også omfattet situationen i det kommunistiske parti, der på det tidspunkt blev benævnt »den revolutionære organisation«, og som virkede i hemmelighed.

Sihanouk fungerede ikke længe som statsoverhoved. Efter han i december 1975 havde været på officiel rejse i udlandet, blev han fjernet fra det offentlige liv i Kampuchea. I dag ved vi, at han blev sat i husarrest i december 1975. Dette faldt sammen med en række vigtige beslutninger, der skulle få afgørende indflydelse på den videre udvikling i landet. Man afholdt den 3. Nationale Kongres i december 1975, og derefter meddeltes det, at den kongelige enhedsregering havde proklameret en ny forfatning for Kampuchea. Denne blev sat i kraft den 5. januar 1976.

Forfatningen erklærede Kampuchea for et uafhængigt, forenet, fredeligt, neutralt, alliancefrit, suverænt og demokratisk land, som opretholder sin territoriale integritet. Altså ganske i tråd med alle hidtidige erklæringer.

Men det blev også sagt i forfatningen, at »Kampuchea er en stat for Kampucheas arbejdere, bønder og andre arbejdende mennesker«. Den lovgivende myndighed lå hos »arbejdernes, bøndernes og andre arbejdende menneskers kongres«.

Med denne forfatning var der således slået en streg henover enhedsfrontens program fra 1970 og den alliance, der siden var blevet skabt mellem »de folkelige kræfter i alle klasser, lag, politiske tendenser, religiøse retninger, mindretals-

nationaliteter og progressive personligheder«.

Den brede patriotiske alliance var brudt. Den national-demokratiske revolution var afsluttet. Kampuchea befandt sig efter befrielsen i en situation, hvor man skulle fortsætte opgaverne »i løbet af det nye trin i vor revolution - det vil sige opgaverne med at forsvare revolutionens frugter, forsvare vort partis arbejder-bonde-magt, forsvare Demokratisk Kampuchea og opgaverne med at fortsætte den socialistiske revolution og socialistiske opbygning i Kampuchea« (Pol Pot, 28. september 1977).

Kampuchea stod altså midt i den socialistiske revolution.

Med udgangspunkt i forfatningen afholdtes der i marts 1976 valg til Folkekongressen. Valgene skete under »vor revolutionære organisations kloge ledelse« og resulterede i, at 50 arbejdere, 150 bønder,

og 50 fra befrielseshæren blev valgt som kongresmedlemmer.

Efter valget »anmodede« Sihanouk om at måtte træde tilbage, og dette blev »med beklagelse« bevilget af ministerrådet og senere bekræftet af Folkekongressens første møde i april 1976. Dermed trådte også den kongelige enhedsregering fra 1970 tilbage og nye ledere trådte frem. Blandt disse var Pol Pot, som ikke tidligere var trådt offentligt frem. Nu blev han premierminister, og det blev senere meddelt at han var sekretær (= formand) for Kampucheas kommunistiske Parti. Khieu Samphan blev præsident (=statschef) og Nuon Chea blev formand for Folkekongressens stående komite.

Det nye Kampuchea.

Når man vurderer udviklingen i Kampuchea efter brydningerne i

Pol Pot (til højre) hilser på Kim Il Sung.

1975/76, er det det altovervejende indtryk, at alt forandrede sig. Meget lidt »gammelt« blev tilbage. Hele Kampuchea blev med et slag forvandlet til en stor landbrugsproducerende kollektiv enhed med meget lille industri. 90% af befolkningen blev organiseret i kooperativer, hvor alt, undtagen nogle få personlige ejendele, var fælles-eje. Ingen kapitalisme, ingen privat småproduktion og ingen private jordlodder fandtes. Pengene var blevet afskaffet, så der fandtes heller ingen løn. Kernefamilien blev bevaret, men alle spiste kollektivt sammen. Ingen religionsudøvelse blev tilladt. Munkene blev indrulleret i kooperativerne. Arbejderklassen

blev anset for at være ikke-revolutionær og blev derfor sendt til kooperativerne for at blive revolutionær. I stedet for skabte man begyndelsen til en ny arbejderklasse, fortrinsvis bestående af meget unge mennesker - også børn. Der gennemførtes ingen egentlig jordreform. Ifølge Nuon Cheas oplysninger til Arbejderavisens delegation i sommeren 1978 flygtede alle godsejerne simpelthen, så det var en let sag at konfiskere al ejendom.

En sammenligning med disse realiteter med enhedsfrontens program fra 1970 viser, at der bestemt var reelt indhold i Pol Pots tale om et »nyt trin« i revolutionen. Man gennemførte simpelthen en samfundsform, hvor man fra den ene dag til den anden gik fra feudalisme til noget, der var tæt på et klasseløst kommunistisk samfund.

Det er ikke vanskeligt at forestille sig, hvilke modsætninger en sådan radikalistisk politik har medført i den kampuchanske befolkning. Et folk, der var blevet mobiliseret på et bredt national-demokratisk enhedsprogram, blev pludselig stillet over for et af de mest radikale forsøg på at ændre samfundsformen, som verden endnu har set. Hvor 1970-programmet havde stillet en lang række demokratiske friheder i udsigt blev resultatet, at kun ganske få demokratiske rettigheder blev levet. Hvor man havde erklæret at buddhismen også fortsat skulle være statsreligi-

Kampuchanske børn beskæftiget ved lettere industriarbejde.

on, blev al religionsudøvelse med et slag forbudt og munkene sendt i marken. Hvor den private ejendomsret til jord og ejendom blev garanteret i 1970, blev alt med et slag konfiskeret af staten. Bønderne fik ikke - som lovet - ret til at eje den jord, de dyrker. Det nationale bourgeoisie og småborgerskabet blev knust som klasse, ligeledes i modsætning til 1970-programmet. Undervisningssystemet blev reduceret til kun at omfatte den mest elementære undervisning.

Men er det ikke sådan, at en national-demokratisk revolution nødvendigvis må vokse over i en socialistisk, hvis ikke kapitalismen skal konsolidere sig. Jo, absolut. Spørgsmålet er blot, hvorledes man vurderer Kampuchreas situation efter 1975. Her står det klart, at selvom Kampuchea i 1975 var blevet en udenlandsk aggressor kvit, stod man over for en ny - Vietnam. Dette har Kampuchea selv uafslåeligt lagt vægt på. Det betyder med andre ord, at der stadigvæk skulle være et vitalt behov for at forene alle patriotiske kræfter uanset klassetilhørsforhold og religion imod truslen ude fra. Derudover er det også fra kampuchansk side fastslået, at Kampuchea var og er et tilbagestående landbrugsland uden industri af betydning. Dette

sætter også sine grænser for en egentlig socialistisk revolution.

Teorien om den nydemokratiske revolution som en særlig etape for halvfeudale lande, der er direkte eller indirekte undertrykt af imperialistiske kolonimagter, er udviklet af Mao Zedong. Den nydemokratiske - eller den national-demokratiske revolution, som artiklen også kalder den, løser modsætningen mellem på den ene side imperialisterne, og imperialisternes håndlangere og godsejerne og på den anden side arbejderklassen, bønderne og det nationale borgerskab. Efter at denne revolution er gennemført skabes betingelserne for, at den kan videreudvikles over i en næste etape, den socialistiske. Forudsætningen herfor er, at det kommunistiske parti har ledelsen af den nydemokratiske revolution og formår efter denne revolutions sejr at samle arbejderne og bønderne i opgøret med borgerskabet på land og i by.

Efter kinesiske erfaringer er overgangen fra enhedsfront mod en udenlandsk aggressor over den nydemokratiske revolution 1), til den socialistiske omformning uhyre langvarig. De første befriede områder blev i Kina etableret i 1927, men den dag i dag har man både statsejendom og kollektiv ejendom

i Kina, og bonderne har mindre private jordlodder.

I den kinesiske revolution har der været heftige stridigheder om netop dette spørgsmål. Faktisk har man i en periode ført en politik i de befriede områder i Kina, som kan minde en del om Kampucheas udvikling. I kinesisk partihistorie bliver denne linie kaldt Wang Ming-linien, og den dominerede det kommunistiske parti, indtil Mao Zedong blev valgt til formand i 1935. Ikke mindst Wang Ming-linien var årsag til, at de kinesiske kommunister måtte gennemføre den gigantiske manøvre, som bliver kaldt »Den lange March».

Der var to elementer i det sammenbrud, der var årsagen til Den

lange March. For det første pressede Kuomintang-styrkerne kraftigere og kraftigere mod kommunisternes vigtigste baseområde, Kiangsi. For det andet medførte den radikalistiske politik over for mellemkræfterne i de befriede områder, at kommunisterne afskar klassealliancer, isolerede sig og blev mere og mere presset indadtil. Det var ikke mindst en radikal landbrugs- og jordpolitik, der var årsag til, at man pressede mellemkræfterne over mod fjenden.

Wang Ming-linien var katastrofal. Kommunisterne måtte opgive alt, hvad de igennem årene havde bygget op og så at sige begynde på en frisk efter at være nået frem til Yenan ved Den lange March».

Den radikale såkaldte Wang-Ming linie førte til tilbageslag for den kinesiske revolution, og var bl.a. skyld i, at det var nødvendigt at begive sig ud på »Den lange march». Her ses medl. af den Røde Armes 25. Arme efter de var ankommet til det nordlige Shensi i november 1935.

afslutning.

Af dette lærte de kinesiske kommunister, at vejen frem til socialisme og kommunisme var og er særdeles langvarig og bugtet. Og de lærte at føre en smidig enhedstakt over for folket og at alliere sig med så mange som muligt. Ikke mindst da det blev klart, at Japan stod parat til at overfalde og besætte Kina blev der lagt stor vægt på en bred enhedslinie. I de befriede områder gik man adskillige skridt tilbage i den samfundsmæssige omformningsproces. For at samle så mange som muligt i kampen mod japanerne gik man endda så vidt, at man suspenderede store dele af jordreformen og gav konfiskeret jord tilbage til deres tidligere ejere. Og man forsøgte energisk at få arvefjenden Chiang Kai-shek til at danne en fælles front med kommunisterne i kampen mod Japan.

Der er naturligvis ikke en mekanisk analogi mellem Kina og Kampuchea i denne forbindelse, men alligevel findes der mange fælles træk.

Det er således kendt, at den kampucheanke regering uafbrudt har påpeget, at der eksisterede en latent fare for et vietnamesisk overfald. De har ventet det lige siden befrielsen i 1975, og de fik desværre ret. Vietnam besatte faktisk hele landet. Kampuchea havde også taget forholdsregler imod et sådant angreb. De lagde selv stor vægt på, at til trods for, at Kampucheaes kommunistiske Parti var »statsbærende», skulle det fortsat være illegalt og hemmeligt. Kun ganske få ledere var kendt, og selv i kooperativerne og på fabrikkerne, hvor der eksisterede partikomiteer, kendtes deres medlemmer ikke af masserne på stedet. I virksomheder, hvor der var så mange medlemmer, at man havde to eller flere komiteer, kendte medlemmer af disse ikke hinanden. Denne politik, som kun kunne være yderst skadelig for udførelsen af en masselinie, blev begrundet i frygten for en invasion. Derudover er det meget vel sandsynligt, at den radikalistiske politik kan have skabt så stor mod-

stand i folket, at det kan have været bekvemt ikke at være kendt offentligt som partimedlem.

Truslen fra en ydre fjende - en trussel, der viste sig nok så realistisk - kan selvfølgelig begrunde en del rigoristiske forholdsregler. Men den burde også kunne begrunde, at man indtil denne trussel er overvundet, må koncentrere kræfterne netop om forsvaret for landets nationale uafhængighed. Det har man ikke gjort. Man har i hovedsagen satset på en jordrystende revolution og forberedt sig mod en kommende invasion ved at holde partiet under jorden og træne befolkningen i guerillakrig.

Der kan ikke herske tvivl om, at hovedvægten på »den socialistiske revolution» må have svækket en bred enhed for national selvbestemmelse. Mellemkræfterne er blevet stødt bort, og internationalt har man i en temmelig lang periode isoleret sig fuldstændigt. Først på det sidste åbnede man for besøgende udefra og forsøgte en diplomatisk offensiv for at isolere Vietnam. Og først i 12. time søgte man at genoprette et skær af den nationale enhed, der eksisterede frem til 1975/76 ved at befri

Sihanouk og Penn Nouth fra deres husarrest og sende dem ud i verden som talsmænd.

At genoprette en national enhedsfront to dage før Phnom Penh faldt er naturligvis ikke muligt. 3-4 års radikalistisk politik lader sig ikke glemme på en stund. Sihanouks fremtræden har da også kun været en begrænset succes, idet Sihanouk knapt nok var rejst fra Phnom Penh før han i skarpe vendinger fordømte Pol Pots styre og siden vendte sig fra det fuldstændigt.

Sihanouks fremtræden kan på denne måde risikere at blive en boomerang, der rammer særdeles hårdt, når den vender tilbage til den, der kastede den.

Hvordan skal vi stille os?

Vi har i denne artikel rejst diskussionen om udviklingen i Demokratisk Kampuchea, som det ses, er artiklen ret så kritisk over for denne udvikling.

Vi har faktisk aldrig godkendt den kampuchianske udviklingsmodel. Allerede i april sidste år fastslog vi i Arbejderavisen (se AA nr. 17 (16), 1978, udenrigskommentaren) at Kampuchea har valgt en udvik-

lingsvej, hvor man har taget »meget radikale metoder i brug» og fulgt en vej, der »på mange måder (er) forskellig fra demokratiske revolutioner i andre lande med nogenlunde samme problemer». Vi skrev dengang, at dette »rummer mange problemer og mange nye erfaringer kan drages af Kampuchéas eksempel». Men vi fastslog, at »til trods for usikkerhed over, at man »går for vidt», »er for radikal» eller gennemfører en »bonde-kommunisme» må kommunister og progressive samles i forsvaret for Kampuchéas ret til selvstændigt at vælge sin vej og sin fremtid».

Også i artikel-serien i Arbejderavisen i efteråret lå kritik af en række fænomener i Kampuchea, selvom det vel nok fremstod som kritik af enkeltfejl ud fra en rimelig og rigtig linie som helhed.

Som det fremgår af ovenstående er det vor opfattelse, at kritikken må ske på basis af en vurdering af forholdet mellem Kampuchéas national-demokratiske revolution frem til 1975/76 og udviklingen siden. Vor hovedkonklusion er, at man burde have videreført den national-demokratiske revolution og

En delegation med diplomater fra mange lande på besøg i Kampuchea.

gradvist skabt grundlag for en egentlig socialistisk udvikling. Dette ville have skabt et langt mere solidt grundlag for en fremtidig kampucheanisk socialisme, og det ville have stillet det kampucheaniske folk langt stærkere over for den vietnamesiske invasion. Endelig ville videreførelsen af enhedsfronten og enhedsregeringen fra 1970 sandsynligvis have vanskeliggjort en vietnamesisk besættelse på nuværende tidspunkt. Vietnam har kunnet drage propagandistisk fordel af Kampuchéas relative isolation og på en afstandtagen fra den kampucheaniske udvikling.

Et særligt problem er de vedvarende påstande om folkedrab, massakrer o.l. Disse påstande har præget verdenspressen lige siden 1975 og forstærkes i denne tid af sovjetiske og vietnamesiske medier. Rædselshistorierne vil efter al sandsynlighed blive trappet voldsomt op i den kommende tid.

Vi har været i stand til at tilbagevise nogle af påstandene. Deres ægthed har kunnet drages i tvivl, modstridende udsagn er blevet fundet frem, og regulære svindelnumre er blevet afsløret. Det har imidlertid bestandigt været på basis af en slags »negativ bevisførelse«, dette er sket. Ingen, heller ikke vi, har positivt kunne bevise, at der ikke har fundet overgreb sted. Heller ikke vor journalistdelegations rejse er noget bevis.

Derfor bør vi være yderst påpasselige med slet og ret at afvise påstandene som hetz og afvise enhver tanke om overgreb mod den kampucheaniske befolkning.

Henrettelser, lynching etc. vil forekomme i en hvilken som helst revolution. Vi ved, at i Kampuchea har hadet og hævnfølelsen mod det gamle styre og dets repræsentanter været voldsom. Der er ingen tvivl om, at opgøret efter befrielsen har været overordentligt hårdt. Vi har ikke nogen som helst garanti for, at man i dette opgør korrekt har skelnet mellem modsigelser mellem folket og fjenden og inden for folket. Hvad vi derimod ved, er, at den radikalistiske politik efter 1975/76 har skabt overordentligt

store modsætninger også »blandt folket«. En radikalistisk politik kombineret med hårdhændede metoder til at sikre dens udførelse er faktisk ikke spor utænkelig. Dette maner efter vor opfattelse også til forsigtighed med hensyn til totalt at afvise al hetz, der bliver kørt frem.

Vi vil fortsætte linien med ubetinget støtte Kampuchéas kamp mod Vietnams besættelse og for national uafhængighed, samtidig med at vi klart lægger frem, hvad vi mener om det kampucheaniske ekspe-

riment. En grundlæggende og kritisk diskussion af Kampuchéas udvikling kan vi lære meget af. Og den vil på ingen måde svække solidaritetsarbejde med det kampucheaniske folks fornyede befrielseskamp. Tværtimod. Vi vil stå ganske stærkt i argumentationen og kunne styrke solidariteten på samme måde, som vi står stærkt i solidariteten med det tjekkoslovakiske folks kamp for national uafhængighed til trods for vor dybtgående uenighed med Dubčekstyret.

UPS, 7. februar 1979.

Man ved ikke meget om den indre udvikling i Kampuchea efter 1975. Men landet var i stand til at brødføde sig selv og de mennesker som delegationen fra »Arbejderavisen« mødte så ikke ud til at lide nød.

Program for Cambodias Nationale Enhedsfront (FUNK)

Khmerfolket oprettede et organiseret samfund for mere end 2.000 år siden, og lyset fra Angkor-civilisationen skinnede over Sydøstasien i mange århundreder og bidrog dermed i væsentlig grad til verdens civilisation.

I den periode ærede khmersamfundet moralske og intellektuelle værdier, røgtede kamptraditioner og følelsen for ære og værdighed og betragtede statsmagten som et middel til at tjene folket og sætte de fælles interesser for individets. Folkets lykke og velfærd var hele statsmagts mål. Resterne af denne civilisation, mindesmærkerne over folkets opfattelse af statens ansvar og filosofiens ophøjethed, mærkes overalt, - på historiske monumenter og deres relikvier, på inskriptioner, på gravstene, på sygehusruiner, på diger, vejsten, broer o. s. v. ... og på alle detaljer i vort folks vaner og skikke.

Præcis som andre folkeslag gennemgik khmerfolket i løbet af sin historiske udvikling kriser, ulykker og uheld såvelsom perioder med fremskridt, sejrbragte kampe og storhed. I disse århundreder led khmerfolket ligesom de andre folk på den indokinesiske halvø under den franske imperialismes styre. Men i loyalitet overfor sin lange kamptradition og inspireret af Angkors storhed opførte khmerfolket aldrig - selv ikke i de mørkeste øjeblikke i dets historie - med at fortsætte en stadig kamp mod kolonial besættelse og at yde alvorlige ofre for at værne om landets nationale uafhængighed. Vor historie har mange ærefulde sider, og vore forfædres stamtavler er rige på helte. Vejledt af deres forfædres rige traditioner og inspireret af deres rige nationale arv vandt khmerfolket derfor tilsidst i fuldstændig forening deres heltemodige kamp mod de franske kolonialister - som allerede blev støttet af de amerikanske interventionister - fuldstændig national uafhængighed, som blev anerkendt og garanteret i Geneveaftalen i 1954.

Siden da har khmerfolket i overensstemmelse med sin natur og grundlæggende stræben valgt en vej bestående af national uafhængighed, fred og neutralitet; og i internationale forbindelser har det fulgt de fem principper for fredelig sameksistens, som blev vedtaget på konferencen i Bandung i 1955. Men erfaringen har vist, at USA-imperialisterne er vort folk og vor politiks farligste, mest uafsonlige og mest upålidelige fjender. I virkeligheden støttede de en række sammensværgelser, hvoraf den vigtigste var den i 1959. I den deltog den cambodianske general Dap Choun, Sam Sary og et medlem af De Forenede Staters ambassade i Phnom Penh. Efter dette komplot blev der sendt en tidsindstillet bombe til det kongelige palads. Komplotet i 1963, som blev organiseret af Kongsak, en bankier og CIA-agent, i samarbejde med Sirik Matak, havde til hensigt at sabotere vor økonomi og vor politik. I de forløbne 10 år har Saigon-regeringens væbnede styrker efter ordre fra USA og ofte støttet af amerikanske tropper og fly åbent og i stor udstrækning begået aggressioner mod vore grænsebyer og deres indbyggere. De har forårsaget store materielle tab og døden for hundredvis af vore landsmænd, som for største delens vedkommende er forsvarsløse civilpersoner: mænd, kvinder og børn. Men da de indsæe graden af den politiske enhed hos khmerfolket, som var i stand til at besejre alle sammensværgelser og angreb, manøvrerede USA-imperialisternes agenter og deres følgesvende, som består af en lille gruppe forrædere med Lon Nol og Sirik Matak i spidsen, for åbent at kunne undergrave den nationaliserede del af vor økonomi. De øgede mængder af arrestationer, vilkårlige anholdelser og snigmord på patrøler og betjante og forvrængede sandheden om de ærlige intellektuelle, munke og parlansere, som virkelig stod for neutralitet, og hindrede dem i at tjene staten. Højdepunktet i denne sammensværgelse var statskuppet den 18. marts 1970, som tillod USA-imperialisterne at ind-

sætte et fascistisk og racistisk regime i Phnom Penh ledet af forræderne Lon Nol og Sirik Matak. Og det er en kendsgerning, at hele verden i måned senere vidste, at politikken for national uafhængighed, fred og neutralitet var død, og at forræderne Lon Nol-Sirik Matak i stigende grad sluttede sig sammen med USA-imperialisternes lakajer i Indokina og Asien for at påtvinge khmerfolket et fascistisk og racistisk diktatur. Hele verden ved også, at Cambodia er blevet et nyt "Vietnam", hvor amerikanske styrker intervenserer åbent og brutalt for at undertrykke vort folk.

Som svar på statschef Samdech Norodom Sihanouks historiske appel den 23. marts 1970 har khmerfolket som en mand med entusiasme ført en politisk, væbnet og anden slags kamp både hjemme og i udlandet, i hovedstaden, i byerne, i landsbyerne og de mere afsidesliggende steder og rystet forrædernes moral og allerede tidligt usikre autoritet. Hensigten med FUNK's politiske program er, at virkeliggøre den bredeste mulige nationale enhed i kampen mod alle manøvrer og angreb fra USA-imperialisterne side, at styre deres lakajers diktatur, som ledes af Lon Nol-Sirik Matak, at forsvare landets nationale uafhængighed, fred og neutralitet, suverænitæt og territoriale integritæt indenfor dets nuværende grænser, og at opbygge folkets frie og demokratiske regime og fortsætte frem mod dannelsen af et lykkeligt Cambodia i overensstemmelse med vort folks grundlæggende interesser.

1. DEL

Foren hele folket om at kæmpe mod alle USA-imperialisternes manøvrer og angreb og om at styre deres lakajers diktatur, som ledes af Lon Nol-Sirik Matak, og opbyg et uafhængigt, fredeligt, neutralt, demokratisk og lykkeligt Cambodia.

I løbet af de seneste 15 år er det lykkedes khmerfolket at bevare et uafhængigt, fredeligt og neutralt Cambodia. Det har dermed besejret alle USA-imperialisternes forsøg på omringning, provokation, undergravende virksomhed og angreb og dermed tilintetgjort deres angrebsplaner. Planer, som har til hensigt at oprette et basesystem fra Sydvietnam til Thailand, inklusive Laos og Cambodia og gøre vort land til en ny slags koloni. Statskuppet den 18. marts 1970, som blev styret af USA-imperialisterne, forstyrrede brutalt vort lands uafhængighed, fred og neutralitet. Det er derfor khmerfolket - som svar på statschef Samdech Norodom Sihanouks historiske appel den 23. marts - har rejst sig ved dybt at tilslutte sig disse ideer og traditioner, - for at udføre politisk, væbnet og anden slags kamp mod USA-imperialisterne, deres satellitter - især dem i Syd Viet-Nam - og deres lakajer i Cambodia under ledelse af Lon Nol-Sirik Matak. Under disse omstændigheder og med et ønske om at udbygge de 5 punkter, som Samdech tidligere har lagt frem, foreslår FUNK følgende opgaver:

1. Foren og mobiliser alle klasser og grupper, alle politiske partier, alle professioner og religiøse grupper, alle patriotiske personligheder hjemme og i udlandet, uanset deres politiske meninger, køn eller tro, om at værne om Cambodias nationale uafhængighed, fred, neutralitet og territoriale integritæt indenfor de nuværende grænser, bekæmp USA-imperialisternes planer og angreb og styrt de USA-imperialistiske lakajers fascistiske og racistiske diktatur under Lon Nol-Sirik Matak ledelse.

2. Hils alle velkomne som brødre: alle funktionærer, politfolk, officerer, underofficerer og mænd i Lon Nol-Sirik Matak-klassens væbnede styrker, intellektuelle, studenter og andre personligheder, som har besluttet sig til at tilslutte sig FUNK. De, som endnu ikke kan gå med i FUNK af forskellige grunde, men som bekæmper USA-imperialisterne og deres lakajer, kan koordinere deres anstrengelser med FUNK, og de vil med forstærket blive hilst velkommen af FUNK.

3. Da USA's angreb på Cambodia er en del af den ekspansionsplan for den krig USA-imperialisterne er ved at tabe i Sydvietnam og Laos, koordinerer FUNK sin kamp med broderfolkenes kamp i Vietnam og Laos i overensstemmelse med det princip, at befrielsen og forsvaret af hvert land er en opgave for folket i det pågældende land og i overensstemmelse med det princip, at gensidig støtte mellem de tre folk skal baseres på gensidig respekt for hvert folks grundlæggende rettigheder.

4. Opret og forstærk den nationale befrielseshær (FAPLNUK), som omfatter guerillaenheder, partisaner, de elementer i den kongelige khmerhær, som nægter at adlyde Lon Nol-Sirik Matakts diktatur og de elementer blandt forrædderne Lon Nol og Sirik Matakts lejetropper, som har bestemt sig for i fremtiden at gå med i befrielseshæren.

5. Den nationale befrielseshærs opgave er i størst mulig udstrækning at ødelægge fjendens styrker og at forsvare og udvide de befrie områder, det faste udgangspunkt for vor kamp. Under kampen må befrielseshæren udvikle følelsen for patriotisme, højne den politiske bevidsthed og fremme hengivenheden for folkets sag.

6. De hærenheder, som nu tjener det reaktionære regime, og som af forskellige grunde ikke for øjeblikket kan slutte sig til befrielseshæren, men som bekæmper USA-imperialismen, kan koordinere deres aktioner med befrielseshæren i kampen mod USA-imperialisterne og deres lakajer.

7. Straf de reaktionære hårdt, som er skyldige i forbrudelser mod folket, men vis tolerance overfor de forbydere, som ærligt fortryder.

8. De sårede og krigsfangerne vil blive plejet og behandlet human.

2. DEL

Opbyg et demokratisk og lykkeligt Cambodia

Khmerfolket står helt enigt i beslutningen om at befri landet fra Lon Nol-Sirik Matakts diktatur og fra alle andre former for USA-imperialistisk dominans.

Det cambodianske samfund, som skal opbygges i de befrie områder og siden i hele landet, vil være fri for alle misforhold, som hindrer dets hurtige og fulde blomstring: lastefulde skatte vil forsvinde ligesom korruption, al slags ulovlig handel, smugleri og midler til at udage folket. FUNK erklærer, at "magten er og vil altid være i hænderne på de progressive, flittige og virkelig arbejdende mennesker, som skal sikre vort fædreland en lys fremtid grundet på social retfærdighed, lighed og broderskab mellem alle khmerer" (Statschef Samdechs højtidelige erklæring af 23. marts 1970). Folket er kilden til al magt.

Demokratiseringen af det cambodianske samfund gennemføres nu i de befrie områder og vil senere blive gennemført i hele landet på følgende måde:

1. Alle cambodiansere udtagen landsforrædere garanteres stemmeret, frihed til at opstille som kandidat ved valg, ytringsfrihed, presse-, opinions-, forsamlings- og demonstrationsfrihed, frihed til at bosætte sig hvor som helst og til at rejse indenfor og udenfor landet etc. . . Værn om individets, ejendommens, velfærdets og privatkorrespondancens ukrænkelighed.

2. Garanter en effektiv ligestilling mellem kønnene, strøb efter at udrydde konservativer traditioner, som medfører diskriminering af kvinder. Støt kvindernes kulturelle og professionelle udvikling på alle måder; for at få kvinderne til fuldt ud at deltage i kampen. Vær særlig opmærksom på at træne og uddanne kvindelige kadre på alle niveauer i det nationale liv. Afkaf polygami.

3. Buddismen er og bliver statsreligion. Men FUNK respekterer og garanterer frihed for alle andre religioner og trosopfattelser: islam, brahmanisme, troen hos Khmer Loeu, katolicisme, protestantisme, caodaisme, etc. . . hellige steder vil blive beskyttet.

4. Pas med den største årvågenhed på vore sårede soldaters og vore krigeres familiers behov, reserver privilegeret behandling til dem.

5. Garanter de udlændinge, som respekterer vore love og skikke og Cambodias uafhængighed og suverænitæt, deres lovlige rettigheder og interesser.

6. Spørg for at de nationale minoriteters interesser bliver respekteret på samme måde som cambodianske medborgeres interesser i udlandet bliver det. FUNK opbygger og udvikler en uafhængig national økonomi ved hovedsagelig at stole på Cambodias ressourcer og produktivkræfter.

Denne økonomiske politik kommer konkret til udtryk i følgende:

7. Frigør den nationale økonomi fra personer, som beskæftiger sig med at profitere, smugle, lave sortbørshandel og anden umenneskelig udugning af folket.

8. Beskyt og garanter besiddelsen af land og ejendom i overensstemmelse med landets love.

9. Konfisker land og ejendom fra de forrædere, som er aktive medskyldige i USA-imperialisternes tjeneste, og som har begået forbrudelser mod folket. Det land og den ejendom, som er blevet beslaglagt, vil blive delt ud til trængende bønder.

10. Garanter bøndernes ejendomsret til den jord, de dyrker. Skab et retfærdigt system med hensyn til leje af jord og renter på lån.

11. Hjælp bønderne med at øge produktionen og arbejdskapaciteten. Beskyt og udbyg samarbejde og gode traditioner for gensidig hjælp på landet.

12. Hjælp bønderne med at løse landbrugsproblemerne ved en retfærdig løsning på unaturlig højgæld.

13. Bevar sikre forhold og rationel pasning, og gør markedsføringen og de økonomiske transportforhold af produkter sikre.

14. Opmuntrer til dannelse af fagforeninger. Garanter trygge ansættelsesforhold og en rimelig erstæning til arbejderklassen. Gør arbejdsforholdene bedre. Skab et trykt system af socialforaikringer.

15. Udbyg industrialiseringen af landet og før en rationel industripolitik således at produktionen maksimalt modsvarer folkets interesser. Iagttag rimelige foranstaltninger for at kunne eliminere fejlene i statsejede eller frilsejede virksomheder.

16. Tilskynd det nationale borgerskab til omhyggeligt at forvalte og starte virksomheder, som er til nytte for folket og følger lovene vedrørende lønarbejdere. Stabiliser rationel og uafbrudt handel med varer.

17. Hjælp håndværkere til at øge deres produktivitet, variere deres produkter og sikre handelen med deres produkter på de bedste betingelser.

18. Udbyg kommunikationsnettet og transportmidlerne.

19. Værn om eleverne, studenterne, de intellektuelles og funktionærernes interesser; skaf arbejde til "dem, som ikke har et erhverv" og de arbejdsløse i overensstemmelse med deres evner og udvikl yderligere deres evne til at tjene fædrelandet.

20. Fasthold nationaliseringen af banker og udenrigshandel.

21. Vedrørende udenrigshandelen støt da og udbyg eksporten og begræns importen til udstyr og produkter, som er nødvendige for den nationale økonomi. Beskyt nationale produkter mod udenlandsk konkurrence.

22. Værn om riens købekraft og arbejd opmærksomt på at forbedre statens finanser.

Ved siden af demokratiseringen og gennemførelsen af ovenstående økonomiske forholdsregler arbejder FUNK opmærksomt på at uddanne personer, som på en rigtig måde kan virkeliggøre disse ting. FUNK's politik vedrørende uddannelse og kultur baseres sig på følgende ting:

1. Udvikl de gode traditioner, som stammer fra Angkor-civilisationen. Opbyg en national kultur med udgangspunkt i patriotisme og kærlighed til godt uløst arbejde og kærlighed til kunst. Beskyt historiske mindesmærker og monumenter.

2. "Khmeriser" gradvis undervisningsplanen for de forskellige stadier i uddannelsen inklusiv den højere uddannelse.

3. Antag det nationale sprog som det eneste officielle sprog for den offentlige sektor.

4. Tilpas uddannelsesprogrammet og metoderne til landets behov.

5. Tilskynd og bistå videnskabelig forskning og eksperimenteren og opmuntrer dem, som vil uddybe deres studier.

6. Støt forskning i vor nationale historie, som ofte bliver forvrænget af udenlandske forfattere, og giv vor nationale historie plads i uddannelsesprogrammet.

7. Stabiliser den fortsatte uddannelse ved hjælp af regelmæssige terminer eller praktisk træning.

8. Udbyg førskoleuddannelsen: børnehaver og børnehaveklasser.

9. Stabiliser fri uddannelse og giv stipendier til børn og unge, som behøver det.

10. Stabiliser og støt en omfattende politisk, civil og kulturel uddannelse blandt folket og de unge. Hjælp alle medborgere til at forstå deres pligter overfor dem selv, samfundet og folket. Indpøt aktivt idéen om fællesskabets interesser og kærlighed til at tjene samfundet og til at gøre sig brugbar for folket. Denne politiske, civile og kulturelle uddannelse bør udbrede sig til alle niveauer: i ministerierne, den offentlige forvaltning og administrationen, fabrikerne, forretningerne, kooperativerne i hovedstaden, i provinserne, distrikterne, byerne og familierne. Udbyg ideerne om moral, ære, national stolthed, patriotisme, gensidig hjælp, nytten af kollektivt arbejde, følelsen af ærlighed og af at ofre sig for folkets sag, følelsen for at arbejde bevidst og være økonomisk og af at have respekt for offentlig ejendom.

3. DEL

Udenrigspolitik

FUNK's udenrigspolitik bygger på national uafhængighed, fred, neutralitet, alliancefrihed, solidaritet og venskab med alle freds- og frihedelskende folk og regeringer. FUNK opretholder venskabelige forbindelser og samarbejder med alle lande i overensstemmelse med de fem principper for fredeligt sameksistens og i overensstemmelse med ånden i FN-deklarationen uanset landenes politiske system eller ideologi. Vi vil ikke deltage i nogen militæralliance og vil heller ikke tillade noget fremmed land at opføre militærbase eller at stationere tropper eller militærpersonale i Cambodia i den hensigt at angribe andre lande. FUNK accepterer ikke andre landes eller militæralliancens beskyttelse. I den fælles kamp mod USA-imperialismen følger FUNK en politik baseret på venskab, militant solidaritet og samarbejde med Laos og Vietnam i overensstemmelse med principperne om, at befrielsen og forsvaret af hvert land er det enkelte folks egen opgave, og at de tre folk lover at gøre deres bedste for at støtte hinanden i overensstemmelse med hver lands ønske og på grundlag af gensidig respekt. Cambodia er desuden røde til sammen med Laos og Viet-Nam at koordinere forsøg på at gøre Indokina til et område med ægte uafhængighed, fred og fremskridt, hvor hvert land bevarer sin selvstændighed med sympati og støtte fra folkene og regeringerne i de socialistiske lande, de ikke-allierede lande og verdens freds- og frihedelskende lande, inklusive det amerikanske folk.

FUNK udtrykker sin fulde støtte til verdens folk i deres kamp for fred, uafhængighed, demokrati og sociale fremskridt, mod de aggressive og krigselskende USA-imperialister, mod gammel og ny kolonialisme i alle dens former. Den erklærer sin fulde støtte til folkenes kamp i Afrika, Asien og Latinamerika for uafhængighed og frihed. For det kinesiske folks kamp for at erobre Taiwan tilbage, en del af Folkerepublikken Kina. For det koreanske folks kamp mod de amerikanske imperialistiske angribere og for befrielsen af de sydlige dele af deres land og for foreningen af Korea. For de arabiske folks kamp og især det pa-

læstinensiske folks kamp for deres grundlæggende nationale rettigheder, mod de israelske angribere, som bliver betalt af USA-imperialisterne. For det amerikanske folks kamp mod angrebskrigen, mod rasediskrimination, for fred.

Khmerfolket under FUNK's ledelse er parat til alle ofre for at vinde den totale sejr over USA-imperialisterne og deres lakajer Lon Nol-Sirik Matak-klanen. Thi den nuværende kamp er afgørende for kommende generationers frihed og værdighed og afgørende for uafhængigheden, friheden og fremskridtene for folkene i Indokina og resten af verden.

I denne ånd hilser FUNK de organisationer, de forskellige kulturelle og religiøse organisationer, patrioter og progressive, som har tilsluttet sig eller vil tilslutte sig Statschef Samdech's erklæring af 23. marts 1970, og som er gået med eller vil gå med i FUNK's organisationer eller stå udenfor disse for at bekæmpe USA-imperialisternes og deres lakajers angreb.

For sit vedkommende forstærker og udvikler FUNK de politiske aktiviteter i den hensigt at hæve det patriotiske niveau og khmerfolkets beslutsomhed i den nuværende kamp for nationens redning. Hele vort folk vil med sikkerhed rejse sig som én mand for at marchere til marcherne mod den endelige sejr over de amerikanske angribere og Lon Nol-Sirik Matak-klanen, som er i deres sold.

FUNK vil med sikkerhed vise sig værdig til den tillid og sympati, som alle khmerpatrioter og udenlandske venner i verden har vist.

Længe leve FUNK!

Længe leve det uafhængige, neutrale, demokratiske og fremgangsrige Cambodiz

Enstemmigt vedtaget af den kongres,
som blev afholdt i Peking den 3. maj 1970.
Mødets dirigent PENN NOUTH
Bureau-medlemmerne THIOUNN MUMM,
CHAN YOURAN og HAK SEANG LAYNY.

Programmet for Cambodias Nationale Enhedsfront blev første gang offentliggjort af Samdech Norodom Sihanouk, Cambodias statsleder og formand for den Nationale Enhedsfront, på en pressekonference i Peking den 5. maj 1970.

(Dette klip er taget fra pjecen »Cambodia» fra Forlaget Demos 1973).

Proklamation fra den Kongelige Enhedsregering under ledelse af Kampuchéas Nationale Enhedsfront.

På en pressekonference i Peking d. 5. maj 1970 offentliggjorde Samdech Norodom Sihanouk, stats- overhoved i Cambodia og formand for Kampuchéas Nationale Enhedsfront en proklamation fra den kongelige enhedsregering under ledelse af Kampuchéas Nationale Enhedsfront. Den fulde ordlyd var:

PROKLAMATION FRA DEN KONGELIGE ENHEDSREGERING UNDER LEDELSE AF KAMPUCHEAS NATIONALE ENHEDS- FRONT.

I et højtideligt budskab til Khmer Nationen fra d. 23. marts 1970 proklamerede Cambodias statsoverhoved, Samdech Norodom Sihanouk dannelsen af en ny kongelig enhedsregering under ledelse af N.U.F.K.

I dag, efter afholdelsen af den ekstraordinære kongres, der i Peking sammenbragte kvalificerede repræsentanter fra forskellige kredse i Khmersamfundet, dannes den nye kongelige enhedsregering under ledelse af N.U.F.K., i hvilken hr. Penn Nouth er premierminister.

Som det blev formuleret i førnævnte budskab fra statsoverhovedet er den nye regerings væsentligste opgave helt og fuldt at føre N.U.F.K.s politiske program ud i livet:

1. Foren hele folket i kampen mod de amerikanske imperialisters manøvrer og aggressioner og i kampen for at styrte deres lakajers diktatur, anført af Lon Nol-Sirik Matak.

2. Dan efter total sejr et uafhængigt, fredeligt, neutralt, demokratisk og blomstrende Cambodia.

Ved denne lejlighed bekræfter den nationale enhedsregering under ledelse af N.U.F.K. højtideligt sin status som den eneste legale og ægte regering i hele Khmer nationen, og udelukker dermed Phnom Penhs fascistiske og racistiske reaktionære regime.

Hvad dette angår proklamerer den højtideligt:

1. At Khmer folket fordømmer den forrædderiske Lon Nol-Sirik Matak klike, der har saboteret og ødelagt Cambodias uafhængighed, fred og neutralitet til gavn for den amerikanske imperialismes, hvis troppe- støttet af Saigons - i stor målestok og på trods af alle internationale bestemmelser har invaderet og besat nationale områder for at kunne undertrykke vort folk.

2. At Cambodias udenrigspolitik er og vil forblive: national uafhængighed, fred, neutralitet, og ikke-underordning og skal bygge på solidaritet og venskab med alle fredelskende og retfærdige folk og regeringer.

I denne ånd proklamerer den nye kongelige enhedsregering under N.U.F.K.s ledelse sin absolutte respekt for alle internationale traktater, aftaler og konventioner, som Cambodia har underskrevet før d. 18. marts 1970.

Det cambodianske folk kæmper for at genoprette sin hellige ret til uafhængighed og national suverænitet og imod undertrykkelsen fra de amerikanske imperialister og deres lakajer i Phnom Penh. Denne kamp er fælles for alle de folkeslag i Indokina, der er ofre for den amerikanske imperialisme.

Disse ting taget i betragtning og overbevist om det korrekte i den krig, der bliver ført mod den åbne og massive aggression fra de amerikanske imperialisters væbnede styrker, og ligeså overbeviste om den endelige sejr, er den kongelige enhedsregering under N.U.F.K.s ledelse i dag sikre på opmuntring, militant sympati og broderlig støtte fra alle de folk og regeringer i verden, som er uafhængige og har fred og retfærdighed.

Denne opmuntring, sympati og støtte kan tilkendegives ved at flere og flere venligtsindede folk og regeringer anerkender vor regering som den eneste lovlige og ægte regering i Cambodia.

Hvad angår Khmer folket, under ledelse af N.U.F.K. og formand Samdech Norodom Sihanouk, er det rede til at bringe store ofre for at sejre endeligt over de amerikanske imperialister og deres lakajer Lon Nol-Sirik Matak klike, eftersom den nuværende kamp vil være bestemmende for fremtidige generationers frihed og værdighed og er fundamental for uafhængighed, frihed og fremgang for de indokinesiske folk og for hele verdens folk.

Længe leve N.U.F.K.!

Længe leve Samdech Norodom Sihanouk, stats- overhoved og formand for N.U.F.K.!

Khmer folket vil sejre!

4. maj, 1970

(Fra »Peking Review« nr. 20, 1970).

GRÆNSESPØRGSMÅLET MELLEM KAMPUCHEA OG VIETNAM

Grænserne før kolonitiden (1)

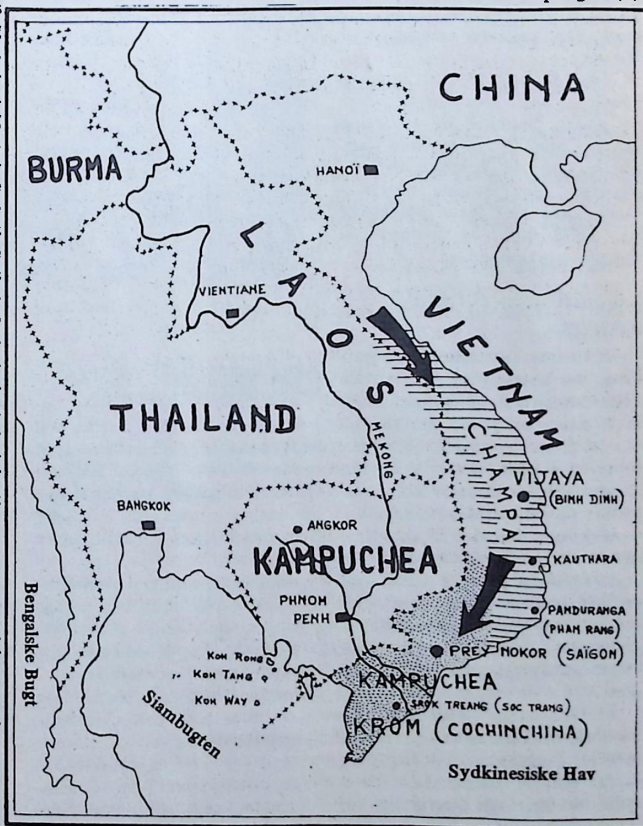
Omkring år 0 lå der en kmerstat ved navn FU Nan (kinesisk navn), med centrum i det sydøstlige Kampuchea. Den kontrollerede Mekongs nedre løb, dele af Mekongs delta og området omkring Tonle Sap søen. Omkring år 535 blev Fu Nan erobret af et andet Kmerrige Kambuja (2), som tidligere kun udstrakte sig omkring den nuværende grænse til Laos. I årene frem til Angkorktidens begyndelse år 802 erobrede Kambuja desuden de mellemste og nordligste dele af Laos, det vestlige Kampuchea og det sydlige Thailand. I Angkorktiden, landets storhedstid, udvidedes det til at omfatte området fra den Bengalske Bugt i vest til det Sydkinesiske hav i øst, fra det nordlige af det nuværende Laos og Burmas grænseområder til et stykke ned på Malaccahalvøen. Herved nåede landet op til vietnameserne, der dengang boede i den nordligste del af det nuværende Vietnam i området omkring den røde flod. Kambuja havde lagt Champariget under sig, det lå i det nuværende mellemste Vietnam.

Omkring år 860 begyndte Thai-folket sin indvandring fra det sydlige Kina, og erobrede dele af Laos og Nordthailand - og efterhånden hele det nuværende Thailand - og besejrede Kambuja ca. år 1430, hvilket betød afslutningen på Angkorktiden.

Vietnam (eller Tonkin) frigjorde sig fra Kineserne år 938. Dai Viet, som det dengang hed, ekspanderede sydpå til det mødte Champariget. Champariget havde genvundet sin suverænitæt ved Angkorrigets forfald, men måtte nu kæmpe mod Vietnam. Enden på kampen blev at Champariget atter mistede sin suverænitæt år 1471.

I 1600 tallet styredes Dai Viet af to mandariner, som efter indbyrdes stridigheder enedes om at dele landet mellem sig. Nguyen familien som herved fik overherre-

dømmet over det sydlige Dai Viet (som stort set svarede til Champariget), lovede i midten af det 17. århundrede at hjælpe kongen af Kampuchea mod Thailand. Det skete på betingelse af at få ret til at ekspandere sydpå, og de kom derved til at grænse op til det Kampucheanske område, Kampuchea Krom. Herved forsvandt de sidste rester af Champariget (3).

Champa: 15.-17. årh.

Kampuchea Krom: 17.-20. årh.

Nuværende grænser.

Kort over den vietnamesiske ekspansion fra det 15.-20. århundrede. Officielt Kampucheansk kort. (Livre noire)

Omkring år 1700 flyttede mange vietnamesere sydpå ind i Kampuchea Krom. Dels flyttede Nguyen familien ca. 40.000 familier til områder nord for Ho Chi Minh byen (Saigon), dels satte deres hær en forpost op i Ho Chi Minh byen, og sådanne blev opsat hvor de kunne, uanset om befolkningen var kmer eller viet. Nguyen blev fordrevet af et oprør, men blev genindsat af franskmændene i 1802, som samtidig indtog Hanoi, Hue og Saigon og forenede derved områderne til et land. Da Kampuchea Krom blev annekteret i 1841 opstod den moderne statsdannelse Vietnam.

Fra 1862 til 1883 okkuperede Frankrig hele Kampuchea Krom og gjorde området til en fransk koloni, mens det nuværende Kampuchea og de nordlige dele af Vietnam blev franske protektorer. Laos blev først protektorat fra 1893-1905, og hermed var Fransk Indokina samlet.

Kolonialisternes grænse-dragning.

Gennem den vietnamesiske indvandring, en indvandring der forstærkedes under kolonitiden pga. kolonialisternes brug for arbejdskraft bl.a. i gummiplantager, blev kmerne til en minoritet i store dele af det nedre Kampuchea, Kampuchea Krom. Inden franskmændene gjorde området til en koloni under navnet Cochinkina, var der ingen egentlige grænser. Både kmer og viet landsbyer var spredt over området, og de var underlagt den stærkeste mandarin, hvad angår en af de vigtigste ting, betaling af skat.

I årene efter 1870 besluttede Frankrig at fastsætte grænserne mellem Cochinkina (og Laos) og Kampuchea. Resultatet var at grænserne blev særdeles uretfærdige for Kampuchea.

Ved grænsetrækningen var der to hovedårsager til at den blev så ufordelagtig for Kampuchea.

»1. Cochinkina var en egentlig fransk koloni, mens Kampuchea kun var et protektorat. Cochinkina

blev derfor betragtet som bogstaveligt talt fransk territorium, mens Kampuchea stadigvæk havde en form for nominal uafhængighed. For at sikre den størst mulige skatteindkrævning og den størst mulige udstrækning af egenmægtigt, direkte kolonialt styre, var der en tendens til at skubbe Cochinkinas grænser mod nord og vest. 2. De kommercielle landbrugsinteresser som de franske kolonialister i Cochinkina havde, var meget stærkere og meget bedre organiseret end i Kampuchea. Derfor var den Cochinkinesiske »lobby« i Indokinesiske og parisiske kolonikontorer betydelig stærkere end den Kampucheeske. Denne lobby ønsker om at skaffe sig det størst mulige areal til kommerciel risdyrkning og til gummiplantager, forstærkede tendensen til at indlemme Kampucheesk territorium til kolonien Cochinkina« (4).

Fra grænsetrækningen i 1870-72 er der senere sket flere justeringer, alle til fordel for Cochinkina. (havgrænsen blev først trukket i 1939, herom senere).

Kampuchees holdning til kolonialisternes grænse.

I de foregående afsnit har jeg skitseret hvordan Kampuchees territorium er blevet mindre, ikke kun erobrede områder, men også dets oprindelige område, specielt Kampuchea Krom. Holdningen har været og er:

»Regelret bedrageri, overtrædelse af indre fransk lov, negliger af opfyldelsen af moralske og lovlige forpligtelser som fulgte med protektoratforholdet mellem Frankrig og Kampuchea, alt dette gør den oprindelige grænseinddragning og de efterfølgende justeringer, såvel i Tay Ninh (20) som i andre områder, ugyldige. På denne måde er grænserne blevet betragtet af alle Kampucheeske regeringer, ikke kun som uretfærdige, men direkte kriminelle.« (5)

Fra Kampucheesk side har der mange gange været fremsat krav

på de tabte områder, men:

»Imidlertid har det siden begyndelsen af 1960'erne været Kampuchees konsekvente udenrigspolitiske standpunkt, at det accepterer de endelige franske grænser, hvis dets naboer, specielt Vietnam, går ind på deres ukrænkelighed, uforanderlighed og urørlighed (dvs. at grænserne aldrig mere kan blive berørt af forhandlinger om nye justeringer)« (6).

Problemerne med grænsen.

Men hvad var og er problemet med grænsen, når nu franskmændene havde trukket den op? Det meste af grænsen var helt tydelig, men enkelte steder var der tvetydigheder i de franske optegninger. Disse kunne skyldes forskelle i beskrivelser af grænseleden, som var nedskrevet i traktater og administrative dekret, og deres afbildning i kort lavet af de koloniale autoriteter. Eller forskelle i de kort som franskmændene havde lavet af de pågældende områder (dette sker ofte ved sammenligninger af kort i forskellige målestoksforhold, eller ved omsætninger af kort udarbejdet fra traktater til administrative kort). Desuden er der ofte problemer ved at omsætte linier på et kort til linier i marken, specielt når linierne ikke følger vandløb eller lignende naturlig afgrænsning.

Sihanouks stilling til grænseespørgsmålet.

Sihanouks holdning til dette problem var, at hvis der i tvetydige områder var kmerbyer, traditionelt administreret fra Phnom Penh, så tilhørte området Kampuchea. Denne metode er anerkendt i international lov.

Den øvrige, højst uretfærdige grænse, ville Kampuchea ikke stille nogen krav på, på trods af de store områder, der var gået tabt, HVIS den eksisterende grænse blev ladet ABSOLUT urørt, og ikke blev genstand for nye forhandlinger.

Den politiske linie som Sihanouk stod for dengang (og som har været rådende siden) blev frem-

ført som et forsøg på definitivt at stoppe det som de anså som Vietnams (og Thailands) traditionelle salamtaktik, som gik ud på at stille en række tilsyneladende velbegrundede krav på mindre justeringer, men som tilsammen udgjorde væsentlige territoriale tab.

»De fleste udenlandske regeringer anser ikke Kampuchea som rigtig kloge, fordi det lægger sådan vægt på »flere små ubeboede øer, på nogle hektar skov og endog på nogle gamle sten (Preah Vihear (7)). Hvorfor ikke give disse til dem, som ønsker dem, eller i det mindste ikke indgå i en diskussion med dem, for er dette ikke prisen, et minimalt tab, for at etablere gode relationer med sine naboer? Thailænderne og vietnameserne... ophører aldrig med at for-sikre om deres gode intentioner overfor Kambodia, deres ønske om, engang for alle, at løse grænseproblemerne på en venskabelig måde.../andre/kan ikke forstå hvorfor Kambodia nægter at indtage dette storsindede standpunkt... Det som sagen drejer sig om er ikke værdien af

de områder, der bliver gjort krav på, men meget mere. Både Saigon og Bangkok ville/de/kun betragte det mindste fremskridt for disse krav, som tegn på at Kambodia begyndte at »give efter... det er sikkert, at selv det mindste tab af den nationale jord ville føre til et alvorligt psykologisk chok for kmererne, såvel som et tegn på svaghed overfor naboernes ekspansionistiske mål. Omvendt ville siameserne og vietnamserne konkludere, at Kambodia er den »syge mand« i Sydøstasien, og at de er udpeget til at overtage dets arv... De aktuelle krav er »beskedne og begrundede... men vi ved af erfaring, at metoder, der begynder på denne måde, uundgåeligt leder til annekktion af områder, så hele provinser, og eventuelt hele området vest for Mekong... Men Kambodia... har ikke til hensigt at falde i dets naboers fælde, vi vil heller ikke lade os narre af diplomatisk sidespring. Den nuværende grænse er kmerernes sidste modstandslinie. At acceptere forslag om at forhandle... ville være en

stiltiende tilkendegivelse af et eventuelt nederlag.» (8)

Nordvietnam og FNL støttede Kampuchea mod Sydvietnam.

Hvad var Sydvietnams holdning til dette? De ville ikke lade de eksisterende grænser urørte, og heller ikke afgøre tvetydighederne på samme måde som Sihanouk. USA og dets junta i Saigon stillede som sagt krav på kampucheanisk territorium, f.eks. i 1959 stillede Saigon krav på nogle øer udfør byen Kep, på den Kampucheaniske side af Brevie' linien (se afsnit om havgrænsen). I 1964 foreslog USA, at der blev dannet en kommission for igen at fastsætte Kampuchean grænser, som de påstod ikke var helt klare. Grænseoverskridelser var daglige hændelser gennem 60'erne, og deciderede forsøg på at ændre grænserne ved at flytte pælene forekom. (9)

På grund af den trussel, som der var mod kampucheanisk territorium fra Sydvietnam (og Thailand), blev det Sihanouk-regeringens krav, at andre lande anerkendte de eksisterende grænser, før der blev oprettet diplomatiske forbindelser. I 1965 blev forbindelserne med USA brudt, og det diplomatiske samkvem blev først genoprettet i 1969 efter USA havde anerkendt grænserne. I 1969 havde over 40 stater anerkendt Kampuchean grænser, men det lykkedes ikke for Sihanouk at få en international konference istand, som skulle garantere landets neutralitet, og grænsernes ukrænkelighed (10).

Overfor disse angreb på Kampuchea kom FNL og Den Demokratiske Republik Vietnam (Nordvietnam) med flere udtalelser. De modsatte sig Saigons krav på øerne (11). Pham Van Dong bekræftede igen i en regeringsrapport til den Vietnamesiske nationalforsamling i Hanoi i 1964, at regeringen og det vietnamesiske folk anerkendte og respekterede »den eksisterende grænse mellem Vietnam og Kambodia« (12). 31/5 1967 erklærede FNL, at dens stilling var:

- »1. At det er frontens urokkelige standpunkt at anerkende, og forpligtige sig til at respektere Kambodias territoriale integritet indenfor de eksisterende grænser.
2. At anerkende og forpligtige sig til at respektere de eksisterende grænser mellem Sydvietnam og Kambodia.
3. At kraftigt fordømme intrigerne og aggressionshandlingerne fra USA imperialisterne og deres håndlangere i Sydvietnam og Thailand mod kongedømmet Kambodia, og resolut protestere mod alle deres intriger for at ændre kongedømmet Kambodias eksisterende grænser.» (13)

Denne erklæring fra FNL blev en uge efter efterfulgt af en erklæring fra Nordvietnam, der sagde:

1. det anerkender og forpligtiger sig til at respektere Kambodias territoriale integritet indenfor dets nuværende grænser.
2. Det støtter fuldstændigt den deklaration fra Sydvietsnams Nationale Befrielsesfronts centralkomite om disses anerkendelse af de eksisterende grænser mellem Kambodia og Sydvietnam fra den 31. maj 1967. (14)

I en kommentar til kommunikæet karakteriserede vietnameserne det som en »skamlos løgn«, når Saigonregeringen erklærede, at grænserne ikke var klart definerede. (15)

De vietnamesiske erklæringer fra denne tid støttede Sihanouks fortolkninger i de tilfælde hvor der var tvetydigheder i den franske grænseoptrækning. (16). Desuden citerede Nordvietnam de tal over sydvietsnemesiske og amerikanske grænsekrænkelinger, som Kampuchea regering kom med. Dette indicerer, at de støttede ALLE kampucheanse krav overfor Saigon (16), og dermed sammenholdt med det ovenstående, betød det faktisk, at FNL og DRV anså kommunikæet som afslutning på enhver forhandling om grænsen. Dette var Sihanouk også hurtigt til at fremhæve: »De anerkendte *de jure* (retslig min anm. DA) vores grænser. Ikke engang i fremtiden efter

deres sejr, kan de ændre Kambodias grænser.» (17).

Dette blev bekræftet på de Indokinesiske folks topkonference i 1970, hvor der i erklæringen stod:

»Hvad forbindelserne mellem de tre lande angår, er parterne enige om at følge de fem principper for fredelig sameksistens: gensidig respekt for hinandens suverænitet og territoriale integritet, ikke aggression, gensidig respekt for hinandens politiske regimer og ikke indblanding i hinandens indre anliggender, . . . Parterne. . . Anerkender og lover at respektere Kambodias territoriale integritet indenfor de nuværende grænser. . . » (18).

I 1970 blev Sihanouk styrtet, og USAs marionet Lon Nol indsat. Den væbnede nationale befrielseskamp startede. I programmet for den Kampucheanse enhedsfront var nævnt Sihanouks linie på spørgsmålet om grænser (19).

Hvad skete der før og under befrielseskampen.

»Det må bemærkes, at der i slutningen af 60erne var et stort antal vietnamesiske flygtninge, der krydsede grænserne i dette område (20) ind i Kampuchea, til hvilket franskmændene allerede have bragt et stort antal vietnamesere til at arbejde i gummiplantagerne. Dette åbnede op for muligheden for udviklingen af en vietnamesisk befolkningsmajoritet i de østre områder af Kompong Cham, som er et nøgleled i Kampucheas økonomi på grund af gummiplantagerne.

Denne flygtningebevægelse, plus fortsatte ukontrollerede befolkningsforflyttelser af vietnamesiske ikke-flygtninge ind på kampucheanse område, betragtede Sihanouk som en forståelig fejl, på grund af krigsomstændighederne, fra FN's side, i effektivt at tillæmpe respekten for Kampucheas grænser. Imidlertid gjorde Sihanouks talsmand det klart, at det var i de vietnamesiske-kampucheanse relations bedste interesse, at FNL efterstræbte at afbryde den illegale indvandring i Kampuchea fuldstændigt. Dette ville betyde, at Kampuchea ikke ville blive nødt til at standse og returnere immigranterne, hvilket nødvendigvis ville resultere i »uundgåelig og beklagelig forbitelse« (21).

Efter befrielsen i 75 blev det nødvendigt for kampucheanerne at returnere de tilbageblivende vietnamesiske flygtninge og tropper, fordi de, iflg. Kampuchea, ikke frivilligt ville forlade områderne, på trods af opfordringer til dette. (22)

Under marionettiden var der et utal af grænseoverskridelser, og regulære invasioner fra Sydvietsnemesisk side til støtte for Lon Nol, disse overskridelser og gentagelsen af tidligere krav på Kampucheanse territorium, både på land og til havs, fortsatte under hele befrielseskampen (23).

Efter befrielsen.

Allerede lige efter befrielsen i 1975 begyndte de vietnamesiske provokationer mod kampucheanse territorium bl.a. med besættelsen af øen

Wai. (24) På trods af denne besættelse af deres territorium, tog en delegation, ledet af Pol Pot, til Hanoi i juni 1975 for at forhandle med vietnamserne, bl.a. om en venskabs og ikke-angrebstraktat. Desuden rejste de grænseproblemerne på basis af erklæringerne fra 1967, som jo anerkender de eksisterende grænser, og binder dem til at respektere dem, men der kom ikke noget ud af det (25). Efter disse forhandlinger trak vietnameserne sig væk (blev smidt væk) fra Wai øen. Fremover fortsatte stridighederne langs grænsen. På trods af dette inviterede regeringen i Kampuchea den vietnamesiske regering til Phnom Penh i maj 76, for der at løse grænseproblemet på en venskabelig måde. Det vietnamesiske svar under forhandlingerne var, at de ville revidere grænsedragningen. Det betyder, at de i modsætning til, hvad de tidligere havde sagt, ville til at genforhandle grænse-
sedragningen, og ikke grænsens konkrete tillæmpning. Dette er tydeligst, hvad angår grænsen i havet, men også landgrænsen stiller Vietnam i hverttilfælde nu krav på. Dette må Kampuchea have opfattet som et direkte forræderi, og som konsekvens af deres politik på dette område (der er den samme som Sihanouks), har de ikke villet deltage i yderligere forhandlinger på det-

te grundlag, men først når der var oprettet en atmosfære af gensidig tillid, ville de igen forhandle om den konkrete grænse-
sedragning. (26)

Havgrænsen.

De krav som Vietnam stillede, og stiller, drejer sig først og fremmest om Havgrænsen. I 1939 blev der trukket den såkaldte Breviëlinie. Den blev trukket, fordi det var nødvendigt med en afgørelse af hvem der skulle administrere øerne og stå for politimyndigheden. I dokumentet fra den franske generalguvernør over fransk indokina, gør han opmærksom på at den ikke er ment til at bestemme øernes territoriale tilhørsforhold. (27). Dette blev præciseret pga., at Kampuchea havde indvendinger mod en sådan grænse-
dragning, da de gjorde krav på øer på den vietnamesiske side af linien (28), krav som de i dag ikke fremsætter mer. I denne sammenhæng må man også se på, at nogen (28) mener, at alle grænser var administrative, ikke fastsat i internationale aftaler, men interne aftaler indenfor fransk indokina. I 1966 var der hemmelige forhandlinger mellem Sihanouk og FNL hvor vietnamserne havde accepteret at bruge Breviëlinien som statsgrænse, hvilket de nægter i dag. Men deres benægtelse indeholder faktisk

en udtalelse om, at de tidligere har anerkendt Breviëlinien som statsgrænse (radio Hanoi 6/1-78). I erklæringerne fra 1967 og 70, hvor de anerkender » de nuværende grænser », tages der ikke noget forbehold overfor havgrænsen, den nævnes overhovedet ikke. Det Vietnam nu bruger som begrundelse for at ville forhandle om en del af Kampuchéas territorium i havet, er at:

I US marionetternes tid brugte Saigon og Lon Nol marionetternes administration ved havpatruljering en demarkationslinie, der var forskellig fra Breviëlinien. Derfor, set med vietnamesiske øjne, kan Breviëlinien ikke tages som den aktuelle grænse i havet. (29).

Desuden påstår de at Sihanouks regering aldrig trak havgrænsen, svarende til Breviëlinien. (30)

Vietnam er også begyndt at trække Breviëlinien på en åbenlys forkert måde (se kort nr. 2 og 3).

At Sydvietnam har fremstillet patruljeringslinierne på denne måde, kan ikke berettige at Vietnam nu kræver området. Sydvietnam lavede mange løgne og forfalskninger, når disse tjente deres interesser, noget som ihvertilfælde Nordvietnam burde vise. Det er kedeligt at se, at det genoptager dem. Selv hvis fremstillingen er rigtig, beviser det ikke, at Kampuchea eller andre skulle have anerkendt disse linier som værende grænser.

Det er direkte løgn, når Vietnam påstår, at havgrænsen ikke er blevet trukket som Breviëlinien i Sihanouks tid (se kort nr. 4). Men det er jo klart at de er nødt til at komme med den løgn, for hvis den var blevet trukket sådan, har de jo anerkendt den i udtalelserne fra 1967 og 70.

Det er flere gange blevet indrømmet fra vietnamesisk side, at man tidligere har anerkendt Breviëlinien:

»På den tid/1966/vi blev enige om Breviëlinien, var vi ikke klar over problemer med territorialvand, kontinentalsokkel osv. - det er nye fænomener. (31)

Pol Pot-styret førte flere forhandlinger med Vietnam bl.a. om grænse-
spørgsmålene. Her er en kampuchéansk delegation i Hanoi i 1975.

Kort over Kampuchéas havgrænse, udgivet i Phnom Penh 1966.

det burde være fremgået, ville være komplet uacceptabelt for Kampuchéa (se afsnittet om Siha-nouks stilling til grænsespørgsmålet). Denne praksis havde Siha-nouk også benyttet sig af overfor Sydvietsnams forskellige provokationer. Mens Nordvietnam tidligere forsvarede dette, har de nu genoptaget kravene og handlingerne efter USAs marionetter i Sydvietnam.

Vietnams mange »Forhandlingsforslag».

Siden har Vietnam fremsat adskillige forslag, tilsyneladende for at løse grænsekonflikten, men som de samtidig vidste var uacceptable for Kampuchéa, og de blev derfor kun fremsat for at opnå en propagandistisk gevinst. F.eks. foreslog Vietnam d. 5/2-78, at begge parter skulle trække deres styrker tilbage til 5 km. fra grænsen, dette på et tidspunkt, hvor deres invasionsstyrker lige var blevet smidt ud af Kampuchéa. Et sådant forslag ville jo betyde at Kampuchéa ville forære Vietnam en stribe af deres land, for de havde jo lige bevist, at de ikke lod sig holde tilbage af grænser eller tidligere aftaler om territorial integritet (respekten for det sidste, fortsætter de selvfølgelig med at udtale). Den 31/12-77, da Vietnams angreb endnu ikke var slået tilbage, men stod langt inde i Kampuchéa, foreslog Vietnam, at landene skulle mødes så snart som muligt for at bilægge grænsespørgsmålet. Kampuchéas svar var: »Af hvilken grund skal Kampuchéa forhandle? Skal Kampuchéa forhandle om tilbagestrækning af den vietnamske hær?» (35)

Vietnam siger, de er for gode forbindelser og forhandlinger mellem de to lande, men på trods af

dette havde Vietnam gennem hele 1977 ikke nogen ambassadør i Phnom Penh, mens Kampuchéa havde en i Hanoi frem til d. 31/12-77 hvor forbindelserne blev afbrudt. (36)

Hvorfor blev krigen optrappet i 1977?

Som den Vietnamsiske besættelse af Kampuchéa har vist, har hele konflikten drejet sig om andet end grænsespørgsmålet. Vietnams politik har nu ført til, at det har været nødvendigt at indtage landet, indsatte nogen der som staten Kampuchéas »repræsentanter» er villige til at underlægge sig Vietnam, og foretage den suverænitetsafgivelse, som Vietnam har ønsket (herom senere). Men allerede før besættelsen har det været tydeligt, at det var dette Vietnam har haft som grund for sin aggression.

I sin erklæring udsendt 31/12-77, samme dag som Demokratisk Kampuchéa offentliggjorde grænsekræmpene mellem de to lande, siger den vietnamsiske regering tydeligt at for dem drejede det sig ikke kun om at fastlægge grænsen i enkeltheder, men at løsningen hængte sammen med udviklingen af forbindelserne mellem de to lande:

»Hvad angår grænse og territorialsørgsmålet mellem Vietnam og Kampuchéa, fastholder den socialistiske Republik Vietnam en løsning med det Demokratiske Kampuchéa på basis af gensidig respekt for hindandens suverænitet, SIDELEBENDE med en styrkelse og udvikling af solidariteten og det broderlige samarbejdes forbindelser mellem de to lande, med det mål, at etablere en varig venskabsgrænse mellem Vietnam og Kampuchéa efter lighedsprincippet og i logikkens ånd» (37). (min fremhævn. BA)

Desuden, hvad er en »varig venskabsgrænse», »i logikkens ånd»?

Senere tydeliggjordes hvad de ønskede:

Den ufravigelige politik fra Viet-

nams Kommunistiske Parti, den Socialistiske Republik Vietnam og det vietnamsiske folks side, med hensyn til de to broder- og nabolande Laos og Kampuchéa, er blevet stadfæstet i resolutionen fra Vietnams Kommunistiske Partis 4. kongres og lyder som følger: At bevare og ud-

Kort A: Udtaget af Vietnam i 1978. Viser påståede kampuchéanske grænseprovokationer 1975-77. Næsten hele den kampuchéanske provins Svay Rieng er angivet som vietnamsisk territorium. (Kampuchéa Dossier Hanoi 1978).

Kort B: Udtaget af Vietnam i 1978. Viser »grænseprovokationerne» i perioden januar-december 1977. Her er grænsen flyttet og de angivne provokationer tilsvarende. (Facts and Documents. . . Hanoi 1978).

Kort C: Grænsen ifølge alle atlas og internationale kort. Kort A's grænsedragning er til sammenligning angivet stiplede.

vikle det særlige forhold mellem det vietnamesiske folk og folket i Laos og Kampuchea, forstærke den militante solidaritet, den gensidige tillid, den langsigtede og gensidige assistance på alle områder i henhold til principperne om fuldstændig lighed, respekt for hinandens uafhængighed, suverænitet og territoriale integritet og respekt for hinandens lovlige rettigheder, således at de tre lande, som har været associeret i kampen for national befrielse, fremover vil være

Vort parti og folk har altid ment at det at bevare det særlige forhold til kommunistpartiet og folket i Kampuchea udgør en hel- lig opgave. . . (39).

Under det nye stadie i hvert lands revolution, at forsvare og bygge vores fædrelande til rige lande, for vores folks lykke, har vi intet andet alternativ end at bevare og styrke denne store solidaritet og venskab. . . Vi kan bestemt ikke tillade at nogen som helst kraft splitter vore to

derligt solidariske forhold. . . »(42).

Dvs. at vurdere hvilket forhold Vietnam ønsker så meget, at de vil besætte landet for at opnå det, er det relevant at se på forholdet til Laos.

Vietnam og Laos. (43)

Først og fremmest er det vigtigt at fremhæve at den vietnamesiske militærstyrke, der er stationeret i Laos, er på 40.000-60.000 mand, mens Laos egen hær er på 48.500. Da den Laoistiske hær er sparsomt udrustet, hvilket man ikke kan sige om den vietnamesiske, er det tydeligt at Vietnam mindst sidder på halvdelen af magtapparatet i landet. Hertil skal så lægges den sovjetiske tilstedeværelse af bl.a. piloter til at flyve i hverttilfælde en del af maskinerne. Konklusionen på dette må være, at Laos ved en eventuel uenighed med Vietnam/Sovjet, kan blive udsat for et særdeles stærkt pres. Det er der også adskiligt der tyder på, f.eks. forsøgte Laos først at holde sig neutral i striden mellem Vietnam og Kampuchea, siden er de sluttet op bag Vietnam. Dette gælder også forholdet til ASEAN-landene, hvor Laos fulgte lige efter, da Vietnam officielt skiftede politik fra at mene at ASEAN var en militærorganisation, til nu at mene, at den er ren økonomisk organisation. De gik så langt, som til at søge medlemskab i sommeren 78. Desuden er Laos observatør i COMECON, Laos' treårsplan udløber i 1980, og det forventes at den kommende plan for Laos, skal sammenkædes med COMECONS når denne fornys i netop 1980.

Indenfor det sidste årstid har der været adskillige delegationsmøder, hvis formål har været at styrke det økonomiske samarbejde. Efter dette blev der bl.a. indgået handelsaftaler mellem vietnamesiske og laotiske provinser, der grænser op til hinanden. Dette vurderes som farligt, fordi det åbner op for en økonomisk integration med Vietnam, på en sådan måde at grænsen kan begynde at »smuldre», hvilket på længere sigt vil betyde at de pågældende laotiske provin-

associeret i opbygningen og forsvaret af deres respektive lande, med det formål at sikre de enkelte landes uafhængighed og fremgang» (38) (min fremhævn. BA).

Dette fremlægges som »den korrekte vej til en bilæggelse af det vietnamesiske-kampucheanke grænseproblem», altså en måned efter at Kampuchea har smidt Vietnams tropper ud af sit land, er den korrekte vej at forene sig med Vietnam i forsvaret og opbygningen af Kampuchea. De havde lige set hvad Vietnam mente med »respekt for uafhængighed, suverænitet» osv. . .

Det er vigtigt at fremhæve at dette, fra vietnamesisk side, ikke kun betragtes, som noget de gerne så eksisterede, men derimod:

partier og folk. (40) (min fremhævn. BA)

Hvad er disse »særlige forbindelser».

Det som Vietnam har beklaget ved Kampuchear holdning til Vietnam, er at de ikke har villet oprette »specielle forbindelser», ligesom Laos. At Laos og Vietnam har særlige »forbindelser» fremhæves ofte af dem selv:

»Vi har nu specielle relationer med Laos» (41).

Op dette bekræftiges af den laotiske ambassadør for bl.a. Danmark:

»Forholdet til den Socialistiske Republik Vietnam er selvfølgelig et helt specielt forhold, et bro-

ser faktisk bliver en del af Vietnam.

Hvilke specielle interesser har Vietnam i Kampuchea?

For Vietnam er Kampuchea, og dets store landbrugsproduktion, et attraktivt område. Vietnam selv har stadig større problemer med at sørge for, at dets egne indbyggere ikke sultar. Landets rismangel, der i fjor øgedes til skønsmæssigt 4,5 mill. tons ris, kan forklares ud fra det ringe opdyrkede areal, der betyder at i Vietnam er der 10 mennesker, der skal leve af en hektar jord, mens der i Kampuchea er 3-4 pr. HA. (44). Dette, set i forhold til at afkastningen i Kampuchea er betydelig større end i Vietnam, gør, at Vietnam kan nære ønske om, at bruge Kampuchea som spisekammer. Allerede ved invasionen i 77/78 fremkom Kampuchea med beskyldninger om plyndringer af rismarkerne, og fortalte at risen blev kørt til Vietnam. (45).

Desuden er Kampuchea i stand til at producere et overskud af frugt, fisk o.l., udover dets eksport af bl.a. naturgummi og andet.

Desuden har Vietnam genoplivet verdensbankens gamle Mekongprojekt, der inddrager et område på størrelse med det halve Europa, og som kun er muligt gennem store internationale selskaber og udenlandsk kapital. Det er betinget af de berørte landes »fulde indsats og objektive deltagelse« (46), og »de der først og fremmest vil nyde godt af projektet er, for en dels vedkommende, ikke de lande, hvor projektet udføres« (46). Det kræver, at store områder i Kampuchea affolkes og sættes under vand. Projektet har Kampuchea nægtet at deltage i, landets udvikling går jo netop ud på at undgå udenlandsk kapital, efter parolen om at stole på egne kræfter. Vietnam, sammen med Thailand og Laos startede projektet op igen med et møde d. 31/12 77. Denne dato er bemærkelsesværdig, fordi at det netop er på et tidspunkt, hvor Vietnam havde invaderet Kampuchea og stod langt inde i landet. Det vil sige at man i

Vietnam og de andre lande, mente at projektet var værd at mødes om, på trods af Demokratisk Kampuchea's modstand, en modstand som de må have ment kunne »overvindes«. Som sagt var og er Demokratisk Kampuchea imod dette projekt, hvilket Vietnam har været forbitret over og betegnet Kampuchea's holdning som: »de . . . anvender en lukket dørs politik, udover snæver nationalisme og afviser internationalt og regionalt samarbejde (som for eksempel samarbejde om Mekong projektet)« (47).

Projektets vigtighed for Vietnam gælder bl.a. landbrugsproduktionen, som ville få bedre kår pga. den mulige overrisling, og i kraft af den elkræft, som også ville blive frembragt. Projektets svaghed er, ud over de anførte, at det som

sagt kræver en stor grad af regional enighed, som alle vist kan se ikke eksisterer eller eksisterede.

Dette er naturligvis ikke de eneste årsager til, at Vietnam åbenbart mener, at det er vigtigt, at kunne bestemme over og i Kampuchea, men deres betydning er stor, specielt set i forhold til Vietnams særdeles vanskelige, økonomiske situation.

Sovjet. (48)

Men der er også andre grunde til, at Vietnam har besat Kampuchea. Nemlig Sovjets imperialism. Sovjets rolle i forhold til Kampuchea er lang - og beskidt. Under hele befrielseskrigen mod den amerikanske imperialism opretholdt Sovjet de diplomatiske forbindelser med Lon Nol juntaen, på

I visse områder kom Kampuchea op på at høste ris tre gange om året, noget der hidtil var ukendt i områderne. Derved opnåede man at undgå hungerekatastrofer efter befrielsen i 1975.

trods af adskillige opfordringer til at bryde disse og oprette forbindelser med Sihanouks enhedsfrontsregering. I de første par måneder af 1975, opfordrede befrielsesfronten alle lande til at trække deres diplomater tilbage fra Phnom Penh. Da byen blev erobret den 17/4-75, blev alle diplomater evakueret, deriblandt fire sovjetiske. Da var ambassaden godt nok blevet mindsket fra de 50 personer, der betjente den et par år tidligere. Under befrielseskampen havde Lon Nol ambassader i Sovjet, DDR, Tjekkoslovakiet og Polen. Der var en tjekkisk våbenfabrik, som producerede våben til Lon Nol, Bulgarien lavede handelsaftaler, og DDR udelte stipendier til studerende fra Lon Nol juntaen. Efter befrielsen ville Sovjet hurtigt oprette diplomatiske forbindelser med Demokratisk Kampuchea, og de lovede eksperter og bistand til genopbygningen. Kampuchea svarede, at de der først havde anerkendt enhedsfronten, også først skulle have lov til at åbne ambassader, og afslog alle

forslag om eksperter. Dette passede ikke Sovjet, da denne holdning umuliggjorde at Sovjet kunne trænge ind i landet, og gennem »hjælp» o.l. knytte landet til sig, ligesom det er lykkedes i Laos og Vietnam. Desuden stod Kampuchea i vejen for Sovjets planer om en »kollektiv asiatisk sikkerhedspagt» bestående af ASEAN, Indokina og Burma. (Det er også i lyset af denne pagt, at Vietnams tilnærmelser til ASEAN skal ses.)

Pagten formål er at trænge USA ud af området, og i stedet oprette et område der ligger åbent for sovjetisk indtrængning, vha. bl.a. Vietnam. Desuden har Sovjet hele tiden støttet Vietnam gennem dets medier o.l. . . .

Aktuelt i forhold til Vietnams forsøg på at lægge pres på Kampuchea, og i forhold til invasionen, er der sket flere bemærkelsesværdige ting. En er, at der var militærdelegation fra Vietnam i Sovjet i februar 78, dvs. lige efter invasionsforsøget var slået tilbage. Denne delegation, der var på et højt niveau, blev ledet af komman-

danten over den 7. militærzone i Vietnam, denne zone som var og er involveret i kampene i Kampuchea, samtidig med at en sovjetisk delegation var i Hanoi og lovede »fuld støtte» til Vietnam. En anden ting er også de massive sovjetiske våbenleverancer til Vietnam, bl.a. bestående af flyene Mig-23, nogle som Vietnam ikke fik under krigen mod USA.

Vi har set, at der er grund til, at Vietnam med Sovjets hjælp, har besat Kampuchea. De prøver, som andre før dem, at bruge magt til at gennemføre projekter o.l., som skal tjene opbygningen af deres egne lande, og til at øge deres indflydelse i området.

Vi har set, at de benytter løgne, fordejlser, hetz og meget mere for at legitimere, at de handler på samme måde, som Sydvietnam og USA gjorde for 10 år siden. Dengang vidste alle hvad de ville kalde det for. Sådanne handlinger plejer at blive kaldt IMPERIALISME.

Det vil gå dem som deres forgængere.

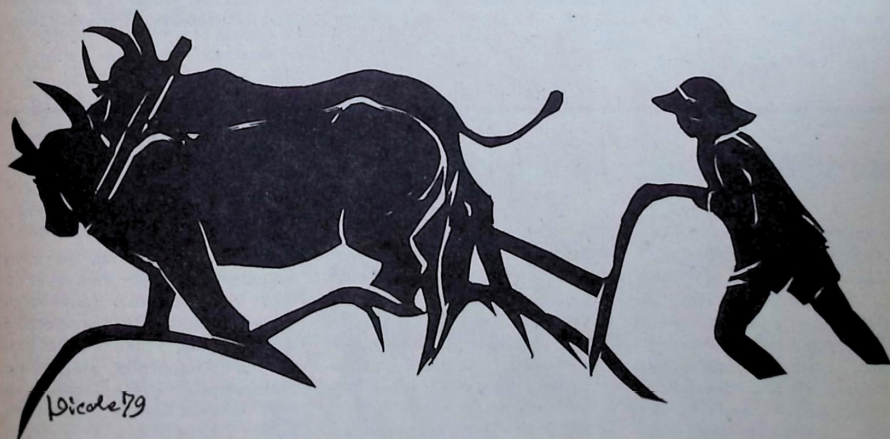
BA.

NOTER:

- (1) Dette afsnit bygger på: 1) »Cambodias historie før kolonisationen» i pjecen Cambodia Demos 1973, og 2) på det historiske afsnit i »KRIGET mellem Kampuchea og Vietnam, III Grænsfrågor, Vietnam & Laos Förbundet, november 1978 (svensk).
- (2) Kambuja, Kambodia eller Kampuchea er forskellige måder at transkribere kmer til latinsk alfabet.
- (3) Dets befolkning lever i dag som et af de mange minoritetsfolk i Kampuchea og Vietnam.
- (4) Sarin Chhak: Les Frontières du Cambodge, Tome I, Paris, Librairie Dalloz 1966, citeret i Steve Heder se note 5.
- (5) Steve Heder: The Conflict between Kampuchea and Vietnam, side 2, bragt i »The revolution in Kampuchea», The Swedish and Norwegian - Kampuchean friendship associations, 1978.
- (6) Se note 5, s. 2.
- (7) Et område Thailand gjorde krav på.
- (8) Kambuja, Phnom Penh 15/6 1969, citeret i Steve Heder, s. 2-3, note 5.
- (9) Steve Heder, s. 4, note 5, og Malcolm Caldwell og Lek Tan: »Cambodia in the Southeast Asian War», 1973, s. 101-102, 104, 108, 123 og 130.
- (10) På trods af anerkendelsen fortsatte overflyvningen og de øvrige grænsekrænkelser fra USAs side. Den internationale konference blev ikke til noget pga. USA, England og andre, se Radio Hanoi 5/2-78, BBCs summary of World Broadcast.
- (11) Kambuja, Phnom Penh 15/7-1966, refereret i Steve Heder, s. 4, og M. Caldwell s. 130, de angiver at dette skete i 1963, se note 9.
- (12) Radio Hanoi 13/6-1967, refererende en leder i Nhan Dan, Heins Kotte, Der Konflikt zwischen Kampuchea und Vietnam, Befreiung nr. 13, maj 1978, Berlin, s. 41.
- (13) Citeret i Steve Heder, s. 4, se også M. Caldwell s. 133 og H. Kotte (12) s. 41.
- (14) Udtalelse af DRV's regering om anerkendelsen af Kambodias nuværende grænser, bragt i »Kriget», se note 1.
- (15) H. Kotte, se (12), s. 41.
- (16) Se f.eks. Radio Hanoi 12/6-1967, og 5/1-1968 refererende en leder i Nhan Dan, desuden Vietnamese Studies nr. 28, 1970, s. 104. Refereret i Steve Heder.
- (17) W. Burchett: »Den Andre Indokinakriget», s. 81, Sihanouk til Burchett.
- (18) Cambodia, Demos, se note 1, s. 43.
- (19) Cambodia, Demos, se note 1, s. 36.

- (20) Området er grænsen mellem den vietnamesiske provins Tay Ninh og det kampucheanke område fra Papegojenæbbet (Svay Rieng) til Fiskekrogsområdet (Kompong Cham). I dette område har de fleste postulerede grænseepisoder forekommet i flg. vietnameserne.
- (21) Citeret efter Steve Heder (5), s. 5.
- (22) Black Paper, note 24, s. 77.
- (23) Returneringen af ihvertifælde en del af vietnamerne blev foretaget i 1975, og på trods af baggrunden, er dette blevet brugt i den vietnamesiske propaganda mod Kampuchea, se f.eks. Kampuchea Dossier 1, Hanoi.
- (24) Ang. Wai øen, den vietnamesiske udlægning se f.eks. Kampuchea Dossier 1, s. 126. Den kampucheanke, se f.eks. »Black Paper, fact and evidences of the aggression and ennextion of Vietnam against Kampuchea, Phnom Penh, september 1978, s. 79-80. Pgs. pladshensyn vil jeg ikke her gå ind i denne sag her.
- (25) Se Black Paper, s. 79-80, Kampuchea Dossier s. 127-128.
- (26) Udtalelse fra Informations og Propagandaministeriet i Kampuchea, 3/1-78, Det Nye Kampuchea 1/78, Oslo, s. 16.
- (27) Dokumentet er bragt i sin helhed i flere skrifter, se f.eks. Kampuchea 2/78, Stockholm, s. 21.
- (28) Sarin Chhak, note 4.
- (29) Kampuchea Dossier 1, s. 128.
- (30) Kampuchea Dossier 1, s. 133.
- (31) Far Eastern, Economic Review 19/8-77, udtalelse fra en højtstående vietnamesisk embedsmand til bladet.
- (32) Udtalelse fra Dansk Vietnamesisk Forenings forretningsudvalg d. 10/1-78, (37)
- (33) De nye økonomiske zoner i Vietnam indbefatter flytningen af omkring 10 mill. mennesker, heraf ca. 100.000 til grænseområderne i Tay Ninh provinsen, Kampuchea 3-4/78, Stockholm, s. 21, se desuden (20).
- (34) Steve Heder, s. 6.
- (35) Udtalelse fra Informations og Propagandaministeriet i Kampuchea 3/1-78 (26).
- (36) Det Nye Kampuchea 2/78, Oslo, s. 19.
- (37) Dokumenter om grænsestriden mellem Vietnam og Kampuchea, Dansk Vietnamesisk Forening 1978, s. 11.
- (38) Dokumenter, se (37), s. 29.
- (39) Dokumenter, se (37), s. 30.
- (40) Radio Hanoi, VNA, 6/1-78, citeret i Kampuchea 2/78, Stockholm, s. 2.
- (41) Folket i Bild, 1979, s. 5.
- (42) Vietnam, 1/78, Dansk Vietnamesisk Forening s. 9.
- (43) Dette afsnit bygger på Far Eastern Economic Review, og deres årbog, Asia Yearbook 1979.
- (44) Asani Shimbum, 3/12-78, refereret i Gnistan d. 23/3-79. Stockholm.
- (45) Erklæring fra regeringen i Demokratisk Kampuchea d. 31/12-77, Det Nye Kampuchea 1/78, Oslo, s. 6-7.
- (46) Dette om Mekongprojektet er fra H. Kotte (12), s. 45, citaterne er verdensbankens egne udtalelser om projektet.
- (47) Kampuchea Dossier, 1, s. 117.
- (48) Dette afsnit bygger på Kampuchea 2/78, s. 10-11, Fritt Kambodsja nr. 1/75, Oslo, s. 15-16, Kampuchea 1/79, s. 6-9, og Asia Yearbook 1979.

Alle oversættelser fra udenlandske bøger og tidsskrifter er foretaget af forfatteren.

CAMBODIA – UDVIKLING OG FREMTIDSUDSIGTER 1975-78

De følgende kapitler er et uddrag af en bog, skrevet af den skotske videnskabsmand og økonom Malcolm Caldwell, der var tilknyttet afdelingen for historie ved »School of Oriental and African Studies» under Londons Universitet. Han har rejst i de fleste sydøstasiatiske lande og boet der i lange perioder. Han var redaktør af tidsskriftet »Journal of Contemporary Asia», og forfatter til bl.a. bogen »Cambodia in the Southeast Asian War» (Monthly Review Press, 1973).

I december 78 fik han lejlighed til at gense Kampuchea på invitation fra regeringen. Det skete sammen med de to amerikanske journalister Richard Dudman og Elizabeth Becker, hvis artikelserie fra rejsen herhjemme har været bragt i henholdsvis Politiken og Jyllandsposten.

Om morgenen juleaftensdag blev han imidlertid snigmyrdet i et gæstehus i Phnom Penh, et mord, der formentlig blev begået af fjender af Demokratisk Kampuchreas regering og ikke, som den australske journalist Burchett har hævdet, af regeringen selv. Invertfald var Caldwell på venskabsbesøg i landet, og han var - skønt langt fra ukritisk - grundlæggende sympatisk indstillet over for Pol Pot's indenrigspolitik, som det fremgår af følgende kapitler. Imidlertid delte han ikke regeringens syn på de internationale forhold og havde ikke nogen klar forståelse af modsætningsforholdet mellem Vietnam og Kampuchea. Dette er så meget desto mere ironisk, eftersom netop Vietnam og Heng Samrin-quislingene er blandt dem, der kan have haft et motiv til mordet.

Demokratisk Kampuchreas regering tog skarp afstand fra mordet, betegnede Malcolm Caldwell som en »progressiv personlighed» og citerede ham for under sit besøg at have udtalt:

»Jeg har i årevis forsøgt at skabe mere sympati og en klarere forståelse for jeres land i Storbritanien, og jeg ved, at jeg vil være i stand til at fortsætte dette arbejde med meget større succes som resultat af, at jeg har haft muligheden for at besøge jeres land.»

De kapitler, vi bringer her, stammer fra et oplæg »Cambodia - Rationale for a Rural Policy» (Kampuchea - en logisk begrundelse for landbrugspolitik), som Caldwell fremstillede til et seminar om »Underdevelopment and Subsistence Reproduction in South-east Asia» (Underudvikling og reproduktion på sultegrænsen i Sydøstasien) 21.-23. april 1978 på Bielefeld Universitetet i Vesttyskland.

Caldwell arbejdede på at udgive oplægget i bogform med et tilføjet kapitel med hans rejseindtryk fra Kampuchea. Det fik han som bekendt ikke mulighed for. Vi bringer imidlertid uddrag af hans bog med hans egen tilladelse, som vi fik inden han rejste til Kampuchea.

Caldwells sprog er ofte tungt og meget akademisk hvorfor der kan have indsneget sig oversætterfejl, ligesom oversættelsen visse steder bærer præg af, at en svær tekst er blevet oversat hurtigt.

Vi gør desuden opmærksom på, at vi af læsevenlige grunde har indføjet mellemoverskrifter i de enkelte kapitler.

red.

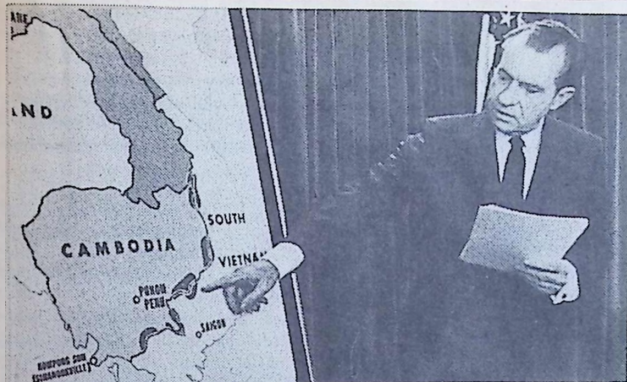
Naturlige ressourcer og den koloniale arv

Demokratisk Kampuchea består i dag af et væsentligt mindre område, end det, der blev administreret af de store Khmer-kejserriger i det 10., 11., og 12. århundrede. 1) Dets nuværende grænser er hverken i overensstemmelse med udbredelsen af Khmer-talende og identificerbare Khmer-folk, eller med den store kambodianske slettes naturlige region, hvis centrum er Tonle Sap (Den store Sø). Den store Søes omskiftelser med årti-

derne, spiller en stor rolle i reguleringen af de regionale vandløb og derfor også for fødeproduktionen. Indokinas sletter og deltaer, herunder lavlandet ved Tonle Sap, er sunde og beboelige, når - og kun når - der drives organiseret, stabilt landbrug: når landbruget må opgives (normalt som en konsekvens af krigens ødelæggelser - på det sidste dem, der er blevet påført området af USA) bliver området hurtigt usundt og

ubeboeligt igen.

Hvis der dyrkes våd ris, bliver der kun en høst om året, hvis der ikke er systematisk vandkontrol og overrisling. Det omstændige overrislingsnet i den tidlige periode af Kampuchreas storhedstid, hensmuldrede og blev ødelagt, da riget bukkede under. Alligevel forholder det sig sådan, at under rimelige normale omstændigheder, kan ris, suppleret med forskellige frugter og grøntsager og med fisk

Men vi må nok lidt mere skeptisk undersøge, hvad der ligger bag denne antydning, hvis vigtige kilde, når alt kommer til alt ikke er andet end tilstedeværelsen af en simpel statistik. Den stigende eksport - ligesåvel som støtten fra alle dem i den »nye« tertiære sektor - fandt sted på bekostning af en ned-sættelse af de kampucheanske ris- og majsdyrkeres forbrug. Ris og majsudbyttet viser ingen tegn på at være steget - og hvis de bedre dokumenterede erfaringer, vi har fra nabolandene, kan bruges som en stømpel, faldt det måske ovenikøbet. 8) Det skyldes, at franskmændene kun nølende og dilettantisk interesserede sig for overvilling, kunstgodning og forbedrede kornsorter. Men befolkningstallet

Som andre kolonier måtte Kampuchea føde den franske kolonimagt, med en ekstrem forarmelse til følge. På billedet må en indfødt fra Laos aflægge troskabsd til den franske generalkommissær, ved at give ham et troskabsarmbånd og stænke bloddråber på hans sko.

steg. I 30'erne var der et unormalt stort antal af usædvanlig dårlige høstresultater. Og man er tvunget til at konkludere at eksporten blev opretholdt på bekostning af kampucheanernes kost, og således blev selv den mest uvæsentlige støtte til »udviklingen» (også den af særlig karakter) ødelagt.

Den grove sandhed er, at bøndernes masser led forfærdeligt under denne kolonialistiske »udvikling». Dette var selvfølgelig selvindlysende for dem, ligegyldig hvor dunkle og uklare forklaringer fremmede eksperter fremtryllede af de selvsamme realiteter (eksperter, hvis billeder af tingene ikke unaturligt tenderede til at være vendt på hovedet). Men på den anden side blomstrede og trivedes hovedstaden Phnom Penh utvivlsomt under fransk (og senere amerikansk) imperialistisk beskyttelse. Det var måske nok at bede om meget - for meget! - af disse hårdt undertrykte bønder, hvis man forventede, at de skulle værdsætte Phnom Penhs opblomstring, som kompensation for deres egne ufrivillige ofre. Den slags sjøfælheder, og mere sindige udgaver af samme opfattelse, synes i alt væsentlighed at have været forbeholdt de mere velstillede. Tværtimod var det med bitter had, at de udbyttede masser af landarbejdere betrag-

tede det blomstrende Phnom Pehn, med dets muntret oplyste hoteller og restauranter, succesfulde forretninger, med speciale i luksusvarer, fede embedsmænd, købmænd og smækre barpiger, og hvad der ellers var af bytingeltangel og tosserier. Folk på landet omtalte faktisk »deres» hovedstad som »den store hore» på Mekon - en stærk og betydningsfuld metafor, der rammer plet. 9) (Almindelige franskmænd må have kunne sammenlignet med deres egne følelser overfor det tyskbesatte Paris).

Kampuchea før 1970.

Det traditionelle billede af Kampuchea før 1970, bagatelliserer sociale interessekonflikter, ikke blot ved at forudsætte at det 19. og det 20. århundredes udvikling medførte fordele for alle, men også ved at prise livet på landet. Vi er blevet opmuntret til at tro at, hvad der end var tilfældet andre steder i Sydøstasien, var bondesektoren i Kampuchea præget af en tilfredsstillende grad af lighed, velstand og tilfredshed. 10) Ifølge den hævdevundne fremstilling, havde bønderne tilstrækkeligt med mad og tøj, og de opnåede endvidere tryghed ved det kendte symbol: kongefamilien, og fra værdierne i, og den daglige ud-

øvelse af Buddhismen. 11) Dette er den beroligende myte, som - selvom den for størstedelens vedkommende var deres egen opfindelse - hjalp med til at lulle byboerne og de koloniale reaktionære ind i selvtilfredshed: »det kan aldrig ske her».

Men i virkeligheden var livet langt fra idyllisk for de 85% eller mere, af befolkningen, som boede på, eller stammede fra landet. Næsten 86% af bondefamilierne ejede små ejendomme (og det var ikke dem alle sammen, der var sikre gårde) på op til 5 hektarer. Disse småejendomme udgjorde tilsammen 54% af det opdyrkede areal. De øverste 4%, som ejede store ejendomme på over 100 hektarer, tegnede sig for 21% af arealet. Den almindelige produktionsmetode, som var baseret på »ko, okse, plov, rive, spade, hakke, oksekærre, kurv og spand», havde ikke ændret sig i tusinder af år. Mange bønder ejede mindre end en hektar - og det var utilstrækkeligt til at brødføde en familie. Store herremænd foretrak at opdele deres marker i jordstykker, som det var let at leje ud eller have delvist beplantet. I modsætning til hvad der er generelt accepteret, var der også mange jordløse bønder - helt op til 40% i visse områder - og disse udgjorde sammen med fattigbønderne, som ejede jordstykker »på størrelse med ens håndflade», ca. 35% af arbejdsstyrken på landet i det pre-revolutionære Kampuchea.

Den lidt udviklede teknologi, udbredelsen af småbrug, den manglende ansporing af den fattigste halvdel af bønderne, og fraværet af store statslige eller kooperative arbejder for at modvirke den ufuldsomme naturs luner, medførte lavt udbytte. Tag risen for eksempel, her lå udbyttet under selv Indiens og Indonesiens, og det var kun en fjerdedel af det socialistiske Nordkoreas. 12) Og desuden tillod utilstrækkelig og defekt overrisling kun en høst om året. Lav produktivitet, høje renter og udmarvede åger, var ensbetydende med fattigdom, ligegyldighed og svaghed blandt bønderne: ligegyld-

digt hvor hårdt de arbejdede, var de, hvis de var heldige, blot og bart sikret ren overlevelse. Problemerne intensiveredes og blev mere generelle op gennem 60'erne, da magtfulde funktionærer fra militæret, politiet, kompradorerne og de store herremænd (anført og ledet af Lon Nol, Sirik Matak, og Son Ngoc Thanh) uden skam begyndte at bemægtige sig jord og at behandle bønderne hånligt, som livegne eller lavere stående menneskelignende væsener.

USA's indflydelse i Kampuchea

Efter 2. verdenskrig, da Kampuchea var blevet selvstændigt undgik det naturligvis ikke at blive inficeret af ideologien om »modernisering«, og heller ikke at få opmærksomhed fra dem der agtede - med gode eller dårlige hensigter - at præke »moderniseringerne« på landet. Endnu et eller to lag af ikke-produktive forsøgte, at mæske sig på det økonomiske »overskud« fra landarealerne. Men hertil kom nu den amerikanske »hjælp« - »hjælp« som skabte en hel klasse af »dollar-narkomaner«. Da Sihanouk i 1963 undsagde sig den amerikanske hjælp, kunne denne klasses smertefulde abstinenser kun modvirkes ved at kalde amerikanerne tilbage, styrte den lovlige regering, og slippe helvede løs over landbefolkningen. 13) Dollar»hjælpen« gjorde det muligt for den gamle hore på Mekongfloden, at hengive sig til mere og mere sindsyge udskjelser og pralerier, som spottede folkets afsavn. Eliten ændrede økonomien til et system, der var beregnet til at tilfredsstille deres umættelige appetit på det mest prangende »luksuriøse« flitterstads fra den vestlige »civilisation«, mens masserne manglede de allermest nødvendige ting for at kunne opretholde livet og arbejde. Endog det begrænsede velfærdsprogram, genspejlede med hvilken håbløs og foragtelig irrelevans Vesten gjorde sine ideer og sin indflydelse gældende: et amerikansk projekt havde til hensigt at opbygge et behov for mælkpulver! 14) (Andre satte Spejderkorps og Forældre-Lærer Sammen-

Den hjælp USA ydede til Kampuchea var først og fremmest af militær karakter foruden luksusvarer til den Kampucheanse overklasse. Her er en amerikansk militærrådgiver i samtale med Lon Nol officerer.

slutninger igang).

Og endog da belejringen strammede sig sammen om det dømte Phnom Penh, efter kuppet i 1970, snød kyniske amerikanske og europæiske interesser sig til at få en aftale om etableringen af en national luftrute (sic.). Det var lykkedes dem at få kredsen omkring Lon Nol, Amerikas håndlanger (som det påstås stak 1 million dollars om året (fra det amerikanske flåde-hjælpeprogram) til side til sit personlige forbrug, til at indse »nødvendigheden« af en sådan rute. Og det var jo dem, der havde hånden på den hane, hvorfra dollarne så ødselt strømmede. 15) Helt til det sidste, mens bølger af Khmer Rouge tropper, formeligen slog op mod byens grænser, fortsatte de rige og de privilegerede deres liv i

ødsel løssluppenhed. De importerede tyske biler og franske vine, mens sultende genfærd strejfede om i gaderne og ledte efter madrester og lidt korn i almisser: »... i sultens mørkeste dage i Phnom Penh, var elitens dyre livsstil ikke synlig berørt. Mens regeringens »spare« program holdt fattigkvartererne i mørke, fordi elektriciteten var slået fra, vedblev de formuendes airconditionerede huse med at få elektricitet, og projektorer vedblev at oplyse Cercle Sportif af hensyn til dem, der ønskede at spille tennis om aftenen. »For den lille privilegerede elite, »skrev en amerikansk korrespondent i april 1975, »fortsatte det gode liv med tennis, natklubber, dyre franske måltider og overdådige cognac-gennemvædede middagsselskaber næsten til det sid-

ste, mens størstedelen af byens opsvulmede befolkning sank dybere og dybere ned i elendigheden.» 16)

»Hjælp«, således som det blev opfattet af Washington, bestod først og fremmest af militært materiel, og for det andet af pengemidler, der kunne forsyne eliten med en livsstil, der var farvestrålende nok til at motivere dem til at bruge militærmaterialet, således at krigen blev forlænget. Ansvaret for at tage sig af størstedelen af befolkningen i hovedstaden, som i høj grad svulmede op p.g.a. den stadige strøm af flygtninge, der blev tvunget væk fra landarealerne af bomber, bombardementer og anden militær aktivitet, frasagde amerikanerne sig åbenlyst, under dække af besnærende undskyldninger og bønner. Repræsentanter fra de få frivillige sammenslutninger, som heroisk - men håbløst - bestræbte sig på at forbedre denne hårde svigten, er enstemmige i deres erklæringer på følgende to punkter: For det første at utallige tusinder af kampucheanere døde af sult i Phnom Penh (og andre amerikansk besatte og administrerede enklaver) som en direkte konsekvens af disse med fuldt overlæg valgte og tilstræbte officielle prioriteringer, og

for det andet, at en stor del af den humanitære hjælp, som kom fra hele verden, som et forsøg på at mildne den underernæring og sult, der var resultatet, selv blev offer for, og i betydelig grad undergravet af, den åbenlyse og officielt accepterede korruption og spekulation. 17)

De kampucheaniske revolutionæres og den store masse af den kampucheaniske befolknings holdning til »hjælp«, og det at støtte sig på hjælp, der er det modsatte af politikken om at støtte sig på egne kræfter (*Kloun opatham kloun*), kan således næppe være nogen overraskelse. »Hjælp« medfører på den ene side elendighed og forarmelse for folket (for slet ikke at tale om sult og fysisk destruktion), og betyder på den anden side personlige formuer på millioner - og i de øverste lederes tilfælde f.eks. Lon Non (den øverste håndlangers forhadte broder) snese eller hundreder - af dollars akkumuleret af quislige og lejesvende, der i ly af de overdådige festmåltider overvågede massakrerne på deres ydmyge medborgere. Der er altså ingen grund til at undre sig over at patrioter afviste hjælp med foragt, og at der tværtimod blev lagt vægt på at gøre på egne kræfter. 18) Så stærkt har

denne holdning præget folket, ud fra hvad deres egne erfaringer havde vist, at de kampucheaniske repræsentanter på de alliancefri landes konference i Columbo, Sri Lanka, i 1976, fjernede deres land fra en liste over nationer, der behøvede assistance til genopbygning. 19)

Vi kan konkludere på denne oversigt over geografiske og imperialistisk arv, ved at gentage de to vigtigste punkter. *For det første* er det kampucheaniske landbrug udsat for forstyrrelser, men det kan køre rundt, hvis der er et tilstrækkeligt overskud til dem, der dyrker jorden, og der er gode muligheder for planlægning, inklusiv styring af vandet. Hidtil i historien har der ikke været et vedvarende regime, hvor alle de tre forhold, der skal være opfyldt, for at sætte landet istand til at opnå generel velstand, har været fulgt. (Dvs. indre fred, en garanteret ret til hele arbejdsproduktet, og social accept af ansvaret for en fortsat opretholdelse og fornyelse af overrislingssystemet og andre væsentlige investeringer, der bidrager til udvikling af udbyttet og forandring af høsten og kreaturbesætningen). *For det andet* bidrog først de franske kolonialisters indtrængen, og senere de amerikanske neokolonialisters, til,

Kampuchea ville udvikle sig ved at stole på egne kræfter. Således afviste Kampuchear repræsentanter på de alliancefri landes konference i Columbo, Sri Lanka, i 1976, at modtage hjælp til genopbygningen. Billedet forestiller konferencedeltagerne.

forsåvidt som de ikke satte noget igang, en accelererende forværring af den producerende bondes status, sikkerhed og udkomme, og i sammenhæng hermed nedbrydning af livskraften og moralen i samfundet. Processen kulminerede med at Phnom Penh og andre byenklaver,

som blev holdt oppe af USA, de genererede totalt hen mod krigens slutning i 1975 - fødevareproduktionen var mere eller mindre opgivet, destruktion af landbruget i de befriede områder havde regeringens højeste prioritet, og den ulykkelige befolkning var, indespærret i de ok-

kuperede byer og uden mulighed for redning, overgivet til sulten.

Vi skal nu se på, hvilke konklusioner kampucheanke patrioter og revolutionære drog af deres betragtninger over disse bitre erfaringer.

Dannelse af socialrevolutionær tankegang før 1975

Traditionernes betydning.

Eftersom 11 størstedelen af Cambodias historie, var de fleste indbyggere slaver» (21), og samtidig usikre på hostudbyttet, der var afhængigt af vejrforhold og krig, er det næppe overraskende, at bondeoprør har været regelmæssigt tilbagevendende gennem århundreder. (22) Et andet afgørende forhold var monarkens traditionelle rolle: der var ingen lighed med den vestlige verdens »kongernes guddommelige rettighed», herskeren måtte derimod konstant bevise sin berettigelse ved at »arrangere» mennesket og naturen til det bedste for sine undersåtter. Ved manglende overholdelse af denne forpligtigelse, mistede monarken retten til lydighed fra sine undersåtter og frigjorde dem derved til at rejse et oprør under en hvilken som helst passende kvalificeret leder (kvalifikationer var traditionelt enten medlemsskab af kongefamilien eller bevis på et helligt kald eller overnaturlige kræfter - Lon Nol styrede uformelt fyrst Sihanouk, idet han gav sidstnævnte årsag som påskud).

Gentagne bondeopstande betød, at en fast tradition for, hvordan sådan et foretagende skulle ledes, blev holdt i live, idet dets særegenhed blev formidlet via mundtlig overlevering og via eksempel fra generation til generation. Under høsten spredte bondeguerillastyrkerne sig for at arbejde i markerne sammen med folket, i overensstemmelse med den klassiske guerilla grund-sætning (for dem, uledt af deres egne gentagne erfaringer) at »vægte den væbnede kamp og kampen for produktionen ligeligt». (23) Bonden

videregav til sin søn livsvigtige information om de bedste skjulesteder i bjergene og, om de bedste lokaliteter til at lægge bagholdsangreb for nysgerrige »anti-oprør»-styrker, og om en mængde andre afgørende ting, som var nødvendige for at overleve og vinde. At ikke alle disse bondeguerillaoprør var dømt til at mislykkes på forhånd, er

klart, udfra den kendsgerning: at som Pol Pot siger: »Nogle af disse opstande blev knust, mens bønderne sejrede over den feudale gods-ejer og krigsherre klasse i andre. Desværre havde disse få vellykkede opstande ingen korrekt politisk linie, så de kunne tjene den undertrykte bondekasse og befri dem fra undertrykkelse. I stedet, ud-

Disse buddistmunkene der demonstrerer, under Lon Nols diktaturperiode, til fordel for Sihanouk, viste et ikke ringe mod, idet den slags demonstrationer oftest blev mejet ned med våben.

nævnte de bønder der havde bekæmpet de feudale godsejere altid sig selv til medlemmer af godsejer og krigsherreklassen og blev på den måde efter tur bondeklassens undertrykkere. Da bønderne nægtede at acceptere disse nye godsejere og krigsherrer, gjorde de oprør imod dem, som de havde gjort mod deres forgængere». (24) Det væsentlige for os her er at bemærke, at der er særlig tradition for integration af væbnet kamp og fødevarereproduktion - i modsætning til at føre væbnet kamp og »leve af landet« (dvs. plyndring). Denne tradition var et solidt grundlag at bygge videre på for Kampucheanes revolutionære.

Det er korrekt, at der også var andre mindre effektive og mere patetiske traditioner: groft undertrykte bønder plejede, når lejlighed bød sig at marchere til hovedstaden, eller der hvor monarken opholdt sig for tiden, og deres antal forøgedes alt imens folkevandringerne skred frem, med det formål at bede om oprejsning for klage.

Sådanne demonstrationer varede ved ind i det 20. århundrede - faktisk kan det siges, at nogle af de allerførste og helt spontane pro-Sihanouk manifestationer, som fulgte umiddelbart efter hans fald i 1970 var levn fra denne tradition, idet bønder begav sig mod Phnom Pen eller en provinshovedstad for at forelægge myndighederne deres krav om fyrstens (Sihanouks) tilbagekomst og genindsættelse. 25) Kuglerne og den brutalitet, som Lon Nols notabiliteter mødte disse demonstrerende bønder med, satte en brat og afgørende stopper for denne tradition: mange af de overlevende drog deres egne slutninger og gik ind i modstandsbevægelsen. Det er værdifuldt at gøre denne iagttagelse, fordi vi i vestlig samfundshistorie har en parallel hertil i perioden omkring den industrielle revolution inden fagforeningernes dannelse, hvor nødlidende arbejdere bad kongen om lindring i deres kval. 26) Ineffektiviteten i sådanne appeller gjorde udviklingen og antagelsen af et revolutionært,

socialistisk perspektiv uundgåeligt. (Præcis som i vesten et århundrede før, hvor det forældede genskin af frygtsonhed og manglende slagkraft gjorde dannelsen af en magtfuld og uafhængig arbejderbevægelse uundgåelig).

»Udviklings«- og »moderniserings«-teorier.

Her beskæftiger jeg mig ikke med detaljerne og kronologien i den kampucheanes venstrefløjs opkomst og heller ikke med Kampucheanes kommunistiske Parti. (KKP eller på en anden måde: Pak Kommunist Kampuchea (PKK)). Ny litteratur dukker jævnligt op og bliver samlet for at belyse netop dette emne. 27) I stedet søger jeg at se på, hvorledes forskellige eksperter såvel uden- som indenlandske, teoretisk har tolket den kampucheanes virkelighed, ligesom jeg søger at påvise hvad der har præget disse eksperter og hvilken betydning sådanne prægninger får på deres indsigt og forståelse.

Det er nyttigt først at skaffe sig af med de opreklamerede teorier om »udvikling« og »modernisering«, som vestlige eksperter, rådgivere og undervisere anser for passende for Kampuchea, og som også støttedes af de kampucheanere, som enten foregav at være betaget af dem og overbevist om deres relevans, eller - mere sandsynligt - forstod, at een gang vedtaget, ville sådanne teorier garantere et »åbenlyst uligt samfund, hvor eliten af »udviklere« og »modernisatorer« ville få frie hænder til at beslægtede og nyde (under en form, som de bestemte) den rigdom, der blev skabt på den måde. 28) (Den sidstnævnte kategori behøvede ikke at være genial for at forstå dette. Snarere undrer man sig over dumheden hos de udviklingseksperter, der fastholder at bekende sig til en teori, som allerede beviseligt har forarmet de asiatiske folk, men som de ikke desto mindre tror på magisk vis kan lette på tingenes tilstand, hvis den stædigt fastholdes og intensiveres. Et kompendie med sådanne teorier kan nemt sammen-

drages fra et utal af vestlige tekster om Kampuchea og fra tidligere kampucheanes embedsmænd og funktionærer, som det kommer til udtryk i deres programmer og politik og, vigtigere, i deres handlinger, da lejlighed bød sig. De førstnævnte var naturligvis mere diskrete og kamouflerede end de sidstnævnte. Hvor »The Human Relations Area File« taler om »nødvendigheden« af udenlandsk investering, om mere vestlig orienteret undervisning, om opmuntring af kampucheanisk forretningsliv side om side med (eller på bekostning af) det kinesiske, om kapitaliseringen af landbruget og lignende, så kastede de i den kampucheanes elite, som var optændt af den mission at bevise deres herredømme over den moderne, vestlige økonomis mysterier sig ud i øvelserne med en iver, der - logisk nok - kulminerede med fuldstændig udplyndring og ruiner af landet, i 1970-75. Det skal indrømmes, at der var noget godt i en sådan fremstilling af den grundlæggende drivkraft i ortodoks vestlig udviklingsmentalitet, for det er helt sikkert, at dens læresætninger for evigt er udryddet i kampucheanisk tænkemåde. Der er ingen tvivl om at iveren (hos de eksisterende eller kommende kampucheanes kompradorer) efter at opfylde deres udviklingsmål var en af de faktorer, der ledte tanken hen på mere ansvarlige kampucheanere, der ikke lå under for den åbenlyst tillokkende konklusion at, hvad der var godt for dem, var også godt for landet.

En anden faktor må bestemt have været den særdeles åbenbare - næsten pralende - ubrugelighed i det bureaukratiske afsnit af den tertiære (service)sektor i det koloniale og neokoloniale Kampuchea: det var alt for stort, dovent og korrupt, og, for så vidt som det røgte på sig, var det for at tage vare på sit eget velbehag og advancement. Selv efter uafhængigheden og med al Sihanouks - og nogle af de personer, der var i hans tjeneste - gode vilje, blev traditionerne fra den gamle, franske kolonialadministration

dvaskt og forkælet - fortsat, samtidig med at et rygskjold af amerikansk inspireret fremdrift, kynisme og skånselsløs akkumulation blev tilføjet.

Teorier om selvforsyning og national uafhængighed.

Men vi må begynde med landbrugssektoren, som i Kampuchea er vigtigere end alt andet. Og længe før intellektuelle og kadrer havde udtalt det, havde landets bønder fornemmet befrielsen fra de udefra kommende økonomiske fremstød, som truede med at udrydde og ruinere dem i deres tilflugt til en eksistens, hvor de så at sige klyngede sig til jorden for at undgå udslættelse. For at slippe for at betale skatter og pådraget gæld, som uundgåeligt ville føre til katastrofe, levede bønderne en anden form for økonomisk tilværelse, der bestod i grøntsagsdyrkning, frugtavl, småværksteder, fiskeri, jagt og i det hele taget selvforsyning. Selvfølgelig betød en utæmmet natur omskiftelser, som endnu var uohæmmet af utilstrækkelige offentlige arbejder, og de ligeledes lunefulde, urimelige krav fra koloniindbyggere, fremmede forhandlere og lokale funktionærer at selv denne overlevelsesstrategi var sårbar. Handelens fangarme, byen, lokale og centrale embedsmænd og notabiliteter blev ved at overvåge den landlige bikage og sugede al næring, som fandtes der. Uafhængigheden udvidede blot de mere magtfulde kampucheanse lags spillerum til at optrappe udbytningen, deres energi flerdobledes ved forøget magt.

Ikke desto mindre var der andre, som stod på bøndernes side og talte for deres synspunkter og forhåbninger. En sådan var Khieu Samphan, nu præsident i Demokratisk Kampuchea. Han blev født i 1931 i en bondefamilie, og det lykkedes ham at nå op ad den akademiske stige ved hjælp af en evne til at få stipendier helt op til universitetsniveau i Frankrig. 29) Selv om hans politiske løbebane er af stor interesse, vil jeg alligevel her kun se på den økonomiske analyse, som hans egne erfaringer og iagttagelser

af livet på landet i Kampuchea har ført ham til.

Han udarbejdede først sine synspunkter i en doktordisputats i økonomi, for hvilken han blev tildelt sin filosofiske doktorgrad i 1959 fra Paris' universitet. Det er værd at bemærke, at han var samtidig med den kendte egyptiske marxistiske økonom Samir Amin, hvis skifter er et vigtigt bidrag til de sidste to årtiers debat om moderne imperialismen og national befrielse. 30) Khieu Samphan konkluderede ud fra sine studier, at kun ved at »stole på egne kræfter» og gennem løsrivelse fra international (kapitalistisk-imperialistisk) økonomi kunne et tilbagestående landbrugsland som Kampuchea undslippe den pinefulde vej til yderligere »underudvikling» og således indlade sig på en alternativ bane med selvstændig national udvikling. Naturligvis ville dette medføre nedlæggelse af den tertiære (»by») sektor, som fra det kampucheanse samfunds synspunkt som helhed var fuldstændig uproduktiv og kun tjente udenlandske interessers begær efter at udbytte landet ved at akkumulere og eksportere det økonomiske overskud. Det er vigtigt at citere hans konklusioner i deres helhed:

»Opgaven med at industrialisere Kampuchea vil vise sig at være den vigtigste, mest fundamentale beslutning: skal udviklingen indenfor rammerne af internatio-

nal integration, d.v.s. indenfor rammerne af en fri udenrigshandel, eller skal man vælge en autonom udvikling? International integration har tilsyneladende skabt snævre restriktioner for landets økonomiske udvikling. Under de forhold, hvor man vælger at fortsætte udviklingen indenfor rammerne af international integration betyder det at underkaste sig den mekanisme, som fik håndværk til at smuldre, som forstærkede den for-kapitalistiske struktur og som ensidigt indrettede det økonomiske liv på export og overaktiv mellemhandel. Sagt på en anden måde: at gå ind på international integration betyder at acceptere strukturel tilpasning af det nu underudviklede land til dominerende, udviklede økonomiers krav. At acceptere international integration er ensbetydende med at acceptere den mekanisme, der forstærker den strukturelle uligevægt og skaber ustabilitet, som kunne føre til voldelig omvæltning, hvis den blev uudholdelig for en stadig større del af befolkningen. Faktisk er der allerede en bevidsthed om de modsætninger, der er indeholdt i verdensmarkedets integration af økonomien. En selvbevidst autonom udvikling er derfor objektivt nødvendigt. (min fremhævnning).

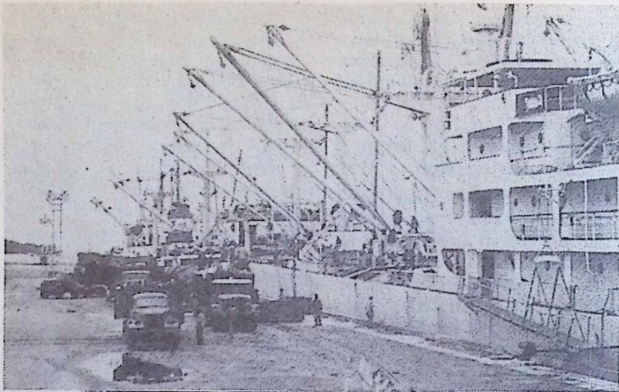

Kun ved at stole på egne kræfter kunne Kampuchea holde sig uden for den kapitalistiske/imperialistiske økonomi med alle sine indbyggede modsætninger.

Kort efter at Khieu Samphan var vendt tilbage til Frankrig grundlagde og redigerede han en ugeavis »L'Observateur«, som, indtil den blev forbudt, *støttede en selvforsynende udvikling og økonomisk og kulturel nationalism*. Det er vigtigt at bemærke sig, at dette var i 1950'erne, hvor der var rig mulighed for de revolutionære for at udarbejde deres teoretiske grundlag og for at overveje dets anvendelse på de faktiske forhold i et befriet Kampuchea.

Khieu Samphan var blot en blandt mange unge intellektuelle, som på den ene eller anden måde afviste lokketonerne fra konventionelle økonomiske analyser og lofterne om en »god«, (d.v.s. indbringende og ikke alt for besværlig) karriere. I øvrigt var mange af disse af bondeoprindelse, eftersom en af de opnåede goder under Sihanoukperioden havde været udvidede uddannelsesmuligheder langt ud over de kredse, som havde haft adgang til dem i kolonitiden. At der var for få stillinger til de færdiguddannede, især af typen, hvor de kunne bruge deres uddannelse, er en faktor, der fik mange til at tage afstand fra eller afholde sig fra at søge optagelse i klierne i de højere kredse. (Skønt det for andre forstærkede deres fastklæben til en klike, såsom den ledet af Lon Nol, der kunne love ledige stillinger ved at fjerne de besværlige elementer). Andre kendte marxistiske videnskabsmænd og politikere, både Hu Nim og Han YOUN, var tilknyttet Khieu Samphan: alle tre beholdt deres pladser i folkeforsamlingen efter højrevinden ved de korrupte valg i 1966, alle tre repræsenterede valgkredse på landet, som de kendte og tog hånd om, og alle tre forsvandt i den revolutionære gurilla i 1967. 32) I sin økonomiske disputats (antaget ved Paris' Universitet i 1955) konkluderer Hou YOUN (redigeret af Laura Summers) således: ledes:

»Franskstøttede landkreditkontorer, oprettet som direkte hjælp til bønderne, finansierer rent faktisk lokale ågerkarle, køb-

Havnen i Kompong Som tidligere Sihanoukville, hvorigennem det meste af Kampucheas eksport og import går.

mænd, store jordbesiddere og mellemhandlere, som så til gengæld genudlåner penge til bønderne til en meget højere rente. Embedsmænd, der drev disse kontorer, omdannede disse offentlige institutioner til mere eller mindre private ågerforretninger. Hou YOUN afslører også fordelingen af profitterne fra salg af ris eksporteret fra Saigon (hele Kampucheas eksport gik over Saigon, indtil havnen i Sihanoukville blev åbnet i 1960) 26% gik til producenten (d.v.s. mindre end produktionsprisen), 33,6 til mellemhandlere (ofte kinesere), 21% til vognmænd, 5% til forarbejdningsprocessen og 14,4% til regeringen som afgifter. Disse forhold . . . påpeger nødvendigheden af en national kreditbank, som vil finansiere lån direkte til små- og middelstore producenter og tilskynde udviklingen af bondestyrede kooperativer.»

Forholdet mellem land og by.

Men det er en af hans senere undersøgelser, som jeg her vil komme nærmere ind på.

Det er hans bog: »Kampucheas bønder og landbrugsøkonomien« (Phnom Penh, 1964) 34) I bogen udvikler han teorier, som er analoge til Khieu Samphans, på grund-

lag af detaljerede analyser af samspillet mellem »by« og landområderne i landet. Man kan få en fornemmelse af argumentationen gennem følgende uddrag:

»Hvis vi forestiller os bønderne og forbrugerne som fluer eller moskitoer fanget i et spindelvæv og købmændene som edderkopper, ser vi, at bønderne og forbrugerne er et let bytte for købmændene. Det kommercielle system, salg og udveksling af landbrugsprodukter i vort land, har følgende karakteristika: *det hæmmer produktionen, udpiner landdistrikterne og holder dem fast i deres fattigdom*. Det, vi normalt kalder »byen« eller købstæder hindrer landbrugsområderne i en dynamisk udvikling. De goder, som byerne og købstæderne forsyner landbrugsområderne med, er kun løkkemad. De store landbrugsområder brødføder byerne og købstæderne. Byerne og købstæderne med deres smarte, mondæne ydre lever på bekostning af de usle landbrugsområder - de undertrykker dem.« (originalens fremhævelse)

En fodnote til dette afsnit lyder:

»Ordene »by« og »landbrugsområder« angiver regioner. Byerne er een region, indeholdende alle former for kommerciel virksom-

hed i større målestok. Landområderne er bøndernes region. De er kernepunktet for bøndernes aktiviteter. Handel i landbrugsområderne er kun en del af handelsaktiviteten i byerne. Det er på den måde, at man kan sige, at byerne »undertrykker« landet. Det betyder imidlertid ikke, at arbejderne i byen undertrykker fattigbønderne på landet, eller at de hårde kapitalister i byerne og de jordbesiddende bønder på landet ikke undertrykker arbejderne og fattigbønderne.

Han konkluderer, at »... kapitalismen i vort land har følgende vigtige karakteristika: (1) Bønderne sælger billigt og køber dyrt. (2) Køb og bytte er faktisk tyveri og giver

enorme profitter. (3) Byer og købstæder undertrykker landbrugsområderne (»Træerne står i landdistrikterne, men frugten transporteres ind til byerne«.) Disse fakta gavner ikke produktionen, de er hindringer for nationalekonomiske fremskridt. Han argumenterer for, at man for at forstå situationen helt, især skal lægge mærke til to aspekter: det teknologiske og velfærdsaspektet. Selvom produktivkræfterne skal opbygges, er det meningsløst at gøre dette, hvis det kun gør nogle storbønder rigere og fordriver middel og fattigbønder til de besiddelsesløse »slavers« rækker. Landbrugsproblemerne skal løses i bøndernes interesse, fordi »... at løse dem uden at tilgodese bønderne ville ikke løse noget i det hele

tage«. Han Youn anbefaler, at problemerne løses vha. landbrugsskollektiver, som kan rejse kapital og købe moderne maskiner og andet udstyr uden at opdele producenterne i »moderne« landmænd og jordløse arbejdere. Han beskriver forskellige mulige typer af kooperativer, som alle ser bonden som »nøglen« til organiseringen af produktionen: »Hvis bønderne ikke er organiserede, har de ingen magt og ingen reel mulighed for at forsvare deres levestandard. Med en organisation har bønderne magt, evner og mulighed for at forsvare og opbygge en lykkelig og værdig levestandard.« 35) (originalens fremhævnning). Visse kooperativer kan producere produktionsmidler (traktorer, værktøj, gødning osv.) til de andre kooperativer. På det tidspunkt, han skrev dette, skulle alle den slags ting importeres, hvilket gjorde dem dyre og uden for rækkevidde for alle andre end de rigeste bønder, og desuden gav de store indtægter til usproduktive mellemænd, som handlede med disse produkter. De kooperativer, som forhandlede produktionsmidler billigt til de bønder, der var organiseret i kooperativer, efter disses bestilling og behov, kunne også forhandle produkter fra andre kooperativer, som ønskede at sælge. Mellemanden blev på denne måde overflødig, og producenten blev garanteret en rimelig betaling. Sådan kunne bonden købe billigt og sælge dyrt, og »tyverierne« i handelsleddet ville blive afskaffet.

Ejendomskoncentration.

Hu Nim og Phouk Chhay 36) støtter de øvrige i påvisningen af uligheden i forholdet mellem forpagtningen og koncentration af ejendomsret:

»Deres undersøgelse afslører, at bønderne (der ejer mindre end 2 ha jord eller 53% af landbrugshusholdningerne) kun ejer 15,83% af al dyrket jord, mens de rigeste 4% af de jordbesiddende familier (dem, der ejer 10ha eller mere) ejer 21,45% af al opdyrket land. Statistik over jordløse er umulig at frem-

skaffe, men Hu Nim viser, at jorden er blevet koncentreret i større brug siden 1930'erne og antyder dermed en stigende jordløshed og forpagtning.

EJET JORD	
mindre end 5 ha	
1930	1962
93,70%	86,60%
Mellem 5 og 10 ha	
5,12%	10,40%
mere end 10 ha	
1,18%	4,00%

Delvise og indirekte bevismaterialer støtter Hu Nim og Phouk Chhay's teser. En undersøgelse i 1962 af Battambangprovinsen viser, at 25% af landbrugshusholdningerne i provinsen er forpagterbrug (25% af landbrugshusholdningernes familieoverhoveder er fæstebønder). . . . Undersøgelser blandt indvandrere fra landet til Phnom Penh, der ar-

bejdede som cykeldrocheførere, og havnearbejdere, viste, at mange var bønder, som havde mistet deres jord. Andre var bønder, som havde en blindkomst for at kunne beholde deres jord på landet. Risbøndernes andel af både jord og udbytte er faldet støt i de sidste årtier og afspejler dermed både problemet med befolkningstilvæksten. . . og uretfærdighederne i landkreditstrukturen, når produktions- og leveomkostningerne er stadig stigende. Disse forhold er en forklaring på, hvorfor Khmer-bønderne synes at have forøget forbruget af erstatningsprodukter for ris og kød, for at kunne sælge risen. . . efter 1965.

Det skal understreges at »de radikale« som Khieu Samphan og andre ikke var »skrivebordsmarxister«.

Tværtimod understregede de ikke alene vigtigheden af, at kadrer tager del i fysisk arbejde sammen med bønderne, men viste også selv et personligt eksempel. De foragtede materielle belønninger og bekvemmeligheder og delte fult ud de fattiges liv. Phnom Penh havde ingen tiltrækning på dem, og efter befrielsen har de beholdt deres arbejdskontorer langt ude på landet, samtidig med at de tager deres tårn i markarbejdet. Derfor forstod og forstår de bøndernes problemer uendeligt meget bedre end vestlige teoretikere, som nu opfører sig selv til at dømme fra sidelinjen, uden nogensinde at kunne rose sig af at have arbejdet een eneste dag i marken i hele deres liv (og uden den passende beskedenhed som deres uvidenhed og mangel på erfaring måtte fordr i klogere hoveder og varmere hjerter).

De befriede områder og planlægningen af den nationale befrielses fødevarekrise

Jeg vil ikke gå nærmere ind på forhistorien og de dybere årsager til den krig, som fulgte af Sihanouks fald i marts 1970, alt, hvad jeg senere har læst og erfaret, tjener til at bekræfte hovedtrækkene i den fremstilling, vi dengang gav - der rettedes ganske vist noget hist og her i detaljerne, men i almindelighed forstærkedes og dokumenteredes den generelle formodning om amerikansk meddelagtighed. 37) Det, der angår os her, er, hvad der skete efter Washington havde installeret Lon Nol, og i særdeleshed, hvad der skete i de områder, som uddvidedes hastigt, indtil de meget hurtigt udgjorde det meste af de opdyrkede og ikke-bymæssige afsnit af landet. Disse områder blev befriet af de såkaldte Khmer Rouge guerillastykker. 38)

Jeg vil heller ikke her gentage, hvad der er kendt om omfanget af de amerikanske og amerikansk-tilskyndede seriebombardementer af Kampuchas landdistrikter og om

Khmer Rouge-partisaner overmander en af marionetregeringens artilleristillinger.

krigens ødelæggelser i almindelighed, 39) man bør tænke tilbage på, hvad der blev sagt ovenfor om tilstrækkelig dyrkning af landet - og om »sunde og beboelige« betingelser - der kun er mulige, når der kan drives organiseret, stabilt land-

brug. Det er ikke desto mindre værd at notere, at *alene mellem marts og august 1973* oversteget mængden af amerikanske bomber, der var nedkastet over Kampuchea med 50% mængden af konventionelle sprængstoffer nedkastet

over Japan under 2. verdenskrig». 40) Øjenvidner har givet malende beskrivelser af de fysiske ødelæggelser anrettet af bombningen - ødelæggelser beregnet til at besværliggøre landbrugsproduktionen og til at ødelægge de nye vandingsanlæg, som bønderne møjsommeligt havde konstrueret. 41) Tabene var høje: fra februar til august 1973 blev alene 200.000 mennesker dræbt og såret i de befriede områder under en byge på 300.000 tons bomber. 42) Der kræves ingen veltalenhed fra min side for at understrege, hvad alt dette medførte fra kadrene og folket fastlåst i kamp ikke alene for at overleve og sejre rent militært, men også for at vriste et forbedret udkomme fra den ødelagte jord.

Selvstændighed og traditioner.

Før jeg gør forsøg på at bestemme størrelsen af den revolutionære be-
drift i de befriede områder fra 1970 til 1975, ville det være nok så godt at gentage, at, hvad der hændte i

disse år repræsenterede en fremskyndet aktivitet fra kræfter, der længe havde været virksomme i landet, selv om de ikke havde været synlige for den uindviede iagttagere, snarere end et hastigt improviseret svar på *kuppet*. Charles Meyer (en franskmænd, der rådgav prins Sihanouk i mange år indtil 1970) bemærkede i 1975: »I mere end 20 år spirede (den cambodianske revolution) i landsbyerne i risdykningsområderne, hvor vi var blevet fortalt, at bønderne for altid var bundet til deres buddistiske traditioner og deres vane for lydighed mod kongen og hans mandariner. Fra et maoistisk synspunkt er den sejrige kampucheanke revolution eksemplarisk. Længe før de marxistiske intellektuelle trådte i aktion, var de i færd med at lære af bønderne. En politisk linie blev tålmodigt udarbejdet, rettet når omstændighederne krævede det, og anvendt med et minimum af kompromis. Dette skete alt sammen i sammenhæng med bøndernes erfaringer og

med deres deltagelse». 43) Hvor herremændene, mellemhandlerne og funktionærerne fra det traditionelle hieraki (der blev begrænset af kolonialisme og ny-kolonialisme) »plantede ris på bøndernes rygge», da levede kadrene og de idealistiske unge folk, som sluttede sig til dem i den ene bølge efter den anden fra den anti-franske krig og frem». . . meget tæt på folket. Deres første politiske pligt er at hjælpe folket, når det konstruerer diger, graver dæmninger, bygger veje eller huse. Khmer Rouge i landsbyerne skiftes almindeligvis til at hjælpe regelmæssigt og med opofrelse. Også ved såning, omplantning, høstning og tærskning tager Khmer Rouge regelmæssigt en tårn. De bønder der er fattigst modtager den største hjælp.» 44)

Ønsket om selvstændighed, om stop for udenlandsk dominans og genetablering af den kampucheanke identitet er andre vigtige punkter der eksisterede længe før befrielsen. Her var de forsvundne

verdier, der så brændende trængte sig på, ikke begrænset til den revolutionære lejr og til masserne, thi Sihanouk var, for han gik over på den folkelige side, og i et vist omfang i det mindste *nogle* af de mennesker, der var forenet med ham i denne periode (og i særdeleshed de personer, der fulgte ham i og efter 1970) modtagelige for den samme længsel. Afvisningen af amerikansk hjælp i 1963, opfordringen til Kampuchea om at stole på egne kræfter og den nidkære ængstelse for nationens territoriale integritet, (rettet både mod Thailand og Vietnam) 5) kan anføres som eksempler. 45) Betegnelserne nok blev Sihanouks håb slået i stykker af elitens grådighed - den elite hvis iøjnefaldende forbrug i Phnom Penh spottede de fattiges fattigdom og ofre, og samtidig gjorde nar af Khmer-kulturen i dens slaviske underdanighed til alt forlorent i den vestlige materielle »kultur«. (Det er værd at tilføje dette sidste punkt, eftersom fjendtlige vestlige kommentarer om Kampuchea efter befrielsen uafbrudt tærsker langhalm på de revolutionæres påståede ønske om at »udslette en civilisation«, alle rapporter lader i midlertid formode, at en af de stærkeste drivende kræfter bag revolutionen tværtimod var folkets lidenskabelige ønske om at genoprette den traditionelle Khmer-kultur og redde landet fra den sump af fransk og amerikansk påvirkning, som det var blevet suget ned i, og som i den grad havde tilsolet det. 46)

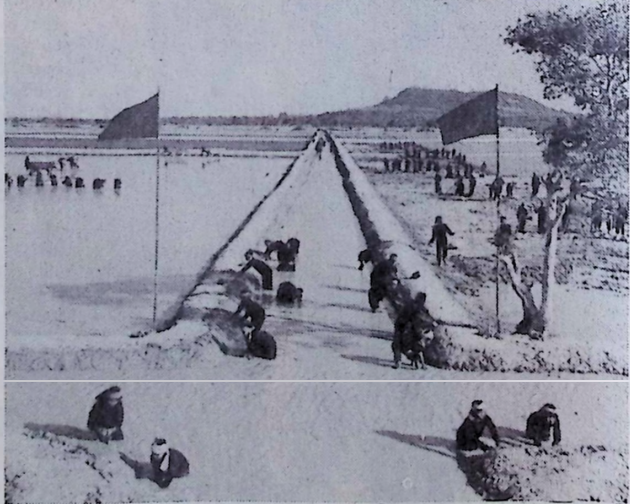
Et sidste indledende punkt: Jeg vil ikke give en oversigt over og forsøge at tilføje noget til den viden, vi har om Kampuchearnes kommunistiske Partis tilblivelse og udvikling og om andre revolutionære venstregrupperinger og organisationer, der eksisterede samtidigt, og som samarbejdede og forenede sig, dannede front med partiet eller handlede som dets agent i en eller anden del af befolkningen. 47) Sådanne oplysninger er naturligvis af meget stor betydning, interesse og relevans, men jeg må for nærværende overlade det til andre

at indsamle dem, for at skynde mig med målet for dette papir: en undersøgelse af den bredere betydning af den kampuchearne revolution i historisk perspektiv og i lyset af den nuværende internationale krise.

Bondeoprør.

Ben Kiernan bemærker, da han diskuterede udbruddet af bondeoprøret i den sydlige provins Battambang i 1967, med den erfarne venstreorienterede ledelse, at »... selv en præriebrand skal have en enkelt gnist i starten, hvilket *hårdheden* og *særegenheden* ved de lokale betingelser. . . synes at have tilvejebragt. Den første Samlaue-topstand fra april til august 1967 gav det revolutionære venstre et stærkt fodfæste i landdistrikterne fra hvilket de kunne arbejde, og værdifulde erfaringer med bønderne, hvilke de snart kunne drage nytte af. Og deltagelsen af over 4.000 landsbyboere i opstanden overbeviste mange venstreorienterede i byerne om, at »folket« var på vej. I stadigt stigende tal sluttede de sig til dem i makien, medbringende deres talenter og begavelse«. 48) Kadrer, der således havde meldt sig frivilligt, blev ven-

streorienterede uden illusioner eller misforståelser overfor størrelsen af den opgave, de stod overfor, thi - som Kiernan gør det klart - problemerne med lav produktivitet, gæld og jordløshed var af en række geografiske og historiske årsager særligt akutte der. Efterhånden som antallet af bønder under våben og venstreorienterede fra byerne, der kom over i deres rækker, svulmede op og udstrækningen af de områder, der i realiteten var i oprørernes hænder, voksede, øgedes problemet med fødevareforsyninger. Tidligt i 1968 var myndighederne opskræmte til at afsløre beviser for, at oprørerne var i stand til at samle og opmagasinere mere end tilstrækkelige fødevarer til deres brug. 49) I februar 1968 havde den væbnede opstand spredt sig til langt fra Battambang - til områder, hvor folkets klagepunkter var de samme som for alle landets arbejdere og bønder. 50) Foruden at optrappe den voldelige undertrykkelse tyede regeringen til at bevæbne bybånd og opmuntre dem til at tage ud i landdistrikterne og jage bønderne - et træk, som Kiernan anfører, hvis »... slutresultatet blot var at forøge isolationen af og harmen mod eliten, der grundlæg-

Kampucheanerne har bygget et omfattende overrislingssystem. Det er af afgørende betydning for risdyrkningen.

gende var den politiske byadministration, et had som allerede nævnedes af mange i landområderne». 51)

Da oprør blev almindeligt i 1970, var der følgerigt blevet gjort nogle erfaringer om fødevarerforsyning og forsyningstjeneste. Bønderne og kadrerne forstod i samme grad, at risen var alt. Bønderne for deres del manglede hverken intelligens eller initiativ, og de var på det rene med, at risspørgsmålet inderst inde var et spørgsmål om forbedret vanding. Hidtil havde samfunds vilkårene imidlertid været sådanne, at bønderne ikke alene havde haft en spore til at iværksætte langvarige forbedringer i deres jordbrug, men heller ikke et institutionelt apparat til mobilisering af samfundsarbejde og dets fælles spredning over et teknisk passende område havde eksisteret. 52) Endelig vidste bønderne kun alt for godt, at der ingen ide var i at håbe på, at regeringen trådte ind på deres side, ligegyldigt hvor foruroliget den måtte være over den opdagelse, at oprørsånden fra landet nu var almindelig, og at den oprørsånd opstod nøjagtigt fra de klagepunkter, den højreorienterede elite i Phnom Penh på det tidspunkt var i færd med at undertrykke. Vi kan spekulere over, om ikke deres beslutning i 1968 om at erstatte valgte landsbyoverhoveder med direkte regeringsudnævnte markeredede det punkt, hvor der ikke var nogen vej tilbage for forholdet mellem Phnom Penh og bønderne. Fra da af havde bonden kun - og han vidste, han kun havde - sin riffel og sine egne kræfter.

I det mindste så tidligt som 1971 organiserede Khmer Rouge bønderne i de befriede zoner til at bygge vandingsanlæg. 54) Et par år senere var de fleste af Kampuchéas landdistrikter i Khmer Rouges hænder. Overalt, hvor deres ordre blev sendt, opmuntrede og overvågede de revolutionære ledere omfattende vandingsprojekter. Til dette formål mobiliserede de i de stille perioder alle raske mænd, kvinder og unge. Vandingen gjorde det muligt at få dobbelthøst og selv med ame-

rikansk bombing og krigens andre forstyrrelser og kritiske situationer, havde bønderne i de befriede zoner haft rigelige muligheder for selv i god tid før 1975 at se og erfare udbyttet af fødevarer, belønningen for det store arbejde de havde lagt i at grave kanaler og bygge dæmnninger. (Byboere udflyttet fra Phnom Penh i 1975 kunne umuligt straks have delt dette syn, og det behøver ikke overraske os, at de til at begynde med kræver nøje overvågning, når de er sat til at arbejde med at fjerne jord og samle kampesten, vi bør have dette i baghovedet, når vi vurderer flygtningehistorier, især dem, der henviser til perioden umiddelbart efter befrielsen. 55)

Opbygning af landbruget.

Der er flere måder at skaffe sig et billede af landbrugsaktiviteterne i de befriede områder før 1975 på. Gennem hele perioden udgav »Mission du Gouvernement Royal d'Union Nationale du Cambodge» (GRUNC) i Paris en regelmæssig og detaljeret *Bulletin d'Information*, som hyppigt bragte nyheder om fremskridt indenfor fødevareproduktionen. Siden har radioudsendelser fra Phnom Penh og taler af og interviews med Det demokratiske Kampuchéas ledere kastet yderligere lys på den intensive landbrugsrevolution, der indvarsledes og delvist iværksattes i disse heroiske år. Der er få rene vestlige kilder, der ikke er onskabsfuldt fjendtlige og så tendentiøse, at de er ubrugelige, og der er langt imellem dem. Men heldigvis har vi en fortræffelig kilde - Hildebrand og Porters bog *Cambodia: Sult og revolution* (Monthly Review Press, New York and London, 1976) - som i nogen grad kompenserer for forsømmelsen fra det store flertal af vestlige videnskabsmænd, »eksperter» og journalister, der formodes at have eller selv erklærer at have en interesse for Kampuchea (dvs. en interesse ud over at blive betalt for at læse om det og kommentere det). I hvad der følger i dette afsnit trækker jeg kraftigt på Hildebrand og Porter. Men jeg

vil gerne understrege, at deres bog er uundværlig og bør læses af alle.

Som Hildebrand og Porter understreger, startede de revolutionære med en række fordele, som kan opstilles her som 1: patriotisk indrullering af alle de samfundselementer, der var blevet øvet vold mod efter USA-Lon Nol statskuppet, 2: det faktum at forestillingen om den vestlige mode med privat ejendomsret var en fremmed og meget ny (1888) opfindelse, 3: en levende tradition for kooperativt landarbejde i sådanne anliggender som etablering og vedligeholdelse af kunstvandingen og fælles såning og høstning, og endelig og paradoksalt nok omfanget af landdistrikternes ødelæggelse og forstyrrelsen af befolkningen, forårsaget af selve krigen. 56)

De første skridt var at nedsætte renter og gældsposter drastisk, at bemægtige sig og omfordele den jord, der ejedes af personligheder tro mod Lon Nol, at forbedre dårlig jord ved at opmuntre til brug af animalsk og vegetabilsk gødning, og begynde at gøre brug af den hidtil u- eller underbenyttede arbejdskraft i landdistrikterne ved at organisere kooperativt arbejde og gensidige hjælpehold. I 1972 var »solidaritetsgrupper til foregelse af produktionen» ved at blive dannet, dette blev grundenheden i landbrugsarbejdet (som erstatning for familien). Da tiden var inde blev disse solidaritetsgrupper til produktionen organiseret i 30.000 landbrugskooperativer, som bebudet af en række guerillaledere i de undersøgelser og skrifter, der gik forud for udbruddet af revolutionen. Der blev gjort alle mulige anstrengelser for at afpasse opgaverne til den disponible arbejdskraft, således at ingen gruppe af mennesker blev ladet tilbage uden funktion, og ingen opgave blev forsomt på grund af mangel på arbejdskraft. En sådan organisering fik sin belønning i højere udbytte, end der nogensinde før var opnået, som selv en udenrigsministeriel rapport fra 1974 indrømmede: »Som følge deraf har produktionen distanceret tidligere individuelle anstrengelser». 57)

Centralt for denne præstation var omfanget af den effektive kontrol med vandet: »Det samlede mål var intet mindre end den totale omdannelse af den traditionelle landbrugsøkyklus, ved at opmagasiner vand og frigive det i mangelperioder ville det blive muligt med to og endog tre afgrøder om året». 58) Delvist som en reaktion på de succeer, der allerede var opnået i vandingskonstruktionerne i 1972, slap Washington sit bombeoverfald løs for fuld kraft (i 1973), og det fortsatte med uformindsket styrke. Der blev anvendt alle de mest djævelske påfund i det amerikanske arsenal inklusive klasebomber og rystelsesbomber, indtil det blev standset ved Kongressens indgriben i august. Dette var tidspunktet hvor de største tab, den maksimale skade og de yderste lidelser for folket (og for de væbnede styrker til folkets nationale befrielse) PNLAf fandt sted. Da bombeinfernoet holdt op, blev arbejdet genoptaget i endog hastigere tempo, og i 1974 var Khieu Samphan i stand til at hævde at »...to risafgrøder er blevet det almindelige og antallet af regioner, der er i stand til at få tre afgrøder om året, er i stigning.» 59) 1974-høsten giver os en lejlighed til at bestemme effektiviteten af Khmer Rouges

landbrugspolitik, for mens tørken skar høsten i de få risområder, der stadig blev holdt af Lon Nols styrker, ned til en brøkdel af normalen, overgik risområderne i de befriede områder forventningerne, med to - og nogle steder endog tre - afgrøder vel bragt i hus. 60)

Phnom Penh's befrielse.

Men en meget større prøve skulle komme: Phnom Penhs befrielse. Vi har set, hvorledes de tre millioner mennesker, der var fanget i en fælde i den belejrede by, var hengivet til deres egne desperate påfund for at hutle sig igennem tilværelsen, i mangel af nogen som helst bekymring for dem og endnu mindre nogen energisk plan til at ernære dem fra USA- Lon Nol-regimets side. Khmer Rouge lederne kunne ikke tillade sig at være så hjerteløse og affejende i deres behandling af folket. Men det var en fantastisk afskrækkende udfordring. De krigshærgede befriede områder ernærede allerede fire millioner plus familiemedlemmer - et antal, som stadigt stød forøgedes trods omstændighederne og i et stigende tempo fra august 1973 og frem. Dette skete både som et resultat af, at yderligere områder blev befriet, og (mere betegnende) af at folk fra Lon Nol enklaverne

Desuden skulle PNLAf direkte forsynes med fødevarer og med våben og ammunition, købt ved riseksport (disse forsyninger var udover materiellet erobret fra de Kampucheaniske marionettrupper). Og oven i alt dette skulle så en betydelig del af hver høst lægges til side med henblik på den umiddelbart forestående opgave at skulle mætte 3 millioner nye munde, når hovedstaden først var befriet. Det var ikke overraskende under disse omstændigheder, at kadrerne »samlede alt og anbragte det i et fælles lagen» - således at »Fødevarerforsyningen blev...behandlet som et politisk ansvar, og fødevarerne blev fordelt i overensstemmelse med rationelle principper». 61)

Da alle eksisterende behov var blevet dækket, blev overskuddet tildelt med henblik på den forestående befrielse af Phnom Penh. Hver landsby blev påbudt at oprette sit kollektive kornmagasin, og rislagre blev sendt derhen, hvor de ville blive nødvendige. Det var fra disse lagre, at folk fra Phnom Penh fik mad, da de spredtes fra den sultende by på deres vej til rismarkerne, som kunne ernære dem ved deres egen arbejdskraft i de bedre tider, som lå forude. Desuden var der rent faktisk blevet høstet en betydningsfuld tørkesæsonaf-

Befrielsen af Phnom Penh i 1975.

grøde, da evakueringen og genbosættelsen fandt sted, på trods af det amerikanske udenrigsministeriums benægtelser af, at en sådan ting kunne ske. 62) På samme tid var der blevet sørget for at plante let eller hurtigt voksende ris såvel som tung eller langsomtvoksende ris, således at den førstnævnte ville fungere som en »klaren sig igennem« i august og september, og sikre tilstrækkelige fødevarer indtil den egentlige høst blev disponibel senere på året. 63) Resultatet var en triumf for de revolutionære styrker, og en inspiration og model for alle guerillaer i landdistrikterne - og ikke kun for dem, for eksemplet henvender sig i lige grad til alle, der er inddraget i og ansvarlige for at brodføde en befolkning afhængig af bøndernes landbrug: »Motsat officielle amerikanske forudsigelser led Kampuchea ikke af massehungersnød i 1975, men i slutningen af året høstede det oven i købet landets største risafgrøde nogensinde, og dette var hovedsageligt på grund af vandkontrolprojekternes effektivitet. Uden dem ville Kampuchea have været i en position, hvor det skulle tigge om hjælp fra udlandet eller lide af fødevaremangel. Med dem var Kampuchea i stand til at føde de ekstra tre millioner mennesker fra Phnom Penh på trods af standsningen af de amerikanske risleverancer. Dette - og ikke sult - er den sande kampuchearske historie fra 1975.« 64)

Hildebrand og Porter fremhæver, at bedriften bemærkelsesværdigt nok ikke var begrænset til at skaffe tilstrækkeligt af det basale korn, thi mangfoldigheden og kvaliteten af kosten var samtidig blevet forbedret. Der blev lagt stor vægt på korn (majs), grønne bønner og bananer, der dyrkedes således, at de ikke forstyrrede produktionen af »folkets vigtigste strategiske afgrøde« (ris). Griseopdræt og ande- og hønsehold blev ligeledes opmuntret. Kampuchears enestående fiskeressourcer blev fuldt udnyttet, nogle fisk blev spist friske, resten konserveret som *prahoo* (gæret fiskemasse). Abningen af hoved-

Det har været svært at få et nuanceret billede af forholdene i Kampuchea både pga. hetzen og pga. landets egen isolering. Det billede Arbejderavisens delegation fik, med de begrænsninger dens korte ophold gav, var, at vist måtte folk arbejde, men direkte nød mødte den ikke.

vej 3 fra Kampot sikrede saltforsyninger. Sukker blev produceret af sukkerpalmetræer. Chilli og citronella (citrongræs) blev dyrket langs vejene. I august 1975 var præsident Khieu Samphan i stand til med sikker forvisning at hævde: »Vi stod ansigt til ansigt med tusinder af komplicerede problemer, som vi skulle løse straks. . . Vi har i bund og grund løst tusinder af problemer. Vi har formået at skaffe fødevarer til både de tidligere befriede og de nyligt befriede mennesker overalt. Fødevarerne er selvfølgelig ikke i overflod, men de er tilstrækkelige.« 65)

Befrielsesstyrkernes fremsyn, genialitet, hengivenhed og endelige triumf stillet lige over for den ekstreme modgang og næsten altomfattende udenlandske skepsis, afsondrethed, fjendtlighed og endog direkte sabotage burde have været årsag til en verdensomfattende hjælp og lykønskning snarere end til den mistro og forbandelse med hvilken de i virkeligheden blev mødt. Men vi skal forstå, at hvad det kampuchearske folk fuldendte, tændte frygt i hjerterne på alle dem, der i øjeblikket kontrollerer den »frie« verdens fødevarerproduktion for deres egen uhyrlige

vindings skyld og det er til dem vore »frie« medier skal stå til regnskab snarere end til kravet om sandhed. Men hvis manipulatorerne har god grund til at forvrænge og tilslore sandheden, så har vi det ikke. I virkeligheden har vi en klar forpligtelse til at fastslå og sprede den med ethvert til rådighed stående middel.

Cambodia — udvikling og fremtidsudsigter 1975-78

Hetzen mod Kampuchea.

»Phnom Penh ligner en spøgelsesby. . . Sedler i den gamle cambodianske mønt, rielen, flød i gaderne, værdiløse, de var landet der, efter at myndighederne havde sprængt statsbanken i luften. . . Stenportalen var alt, der var tilbage af banken. . . Der var hverken busser, postvæsen eller telegraffjeneste, og kun hovedgaderne var åbne. . . Sidegader og fortove var afskærmede, beplantede med grøntsager. . . Phnom Penh var i det mindste selvforsynende med mad. . . der var kun en butik, i byen, der holdt åbent. . . » 66) Sådan lyder en sammentykket beretning fra hovedstaden i Demokratisk Kampuchea, set fra Svenske, finske og danske ambassadørers synsvinkel under et kort visit i januar 1978. Tilsyneladende bestyrker deres indtryk indstillingen til det nye regime, som de fleste vestlige kommentatorer besidder (inclusive de fra den sovjetiske blok), og som de uophørligt spreder gennem de mere end taknemmelige og samarbejdsvillige massemedier, spændende helt fra »Det Bedste« (oplag mere end 18 mill.) til Pravda (oplag 1 mill.), nemlig den indstilling, at det revolutionære styre er atavistisk, anakronistisk, barbarisk, bondsk, asketisk, anarkistisk, brutalt, irrationelt, et styre hvis hensigt det er, at beordre en forceret march tilbage til middelalderen. Jeg håber, at der allerede er sagt nok, til at udrydde en sådan konklusion, men i dette og i næste kapital (og i noterne) har jeg tænkt mig, at fuldbyrde den endelige gendrivelse af disse synspunkter.

Jeg deler det følgende ind i to perioder: Den første fra april 1975 til rundt regnet slutningen af 1976, den anden fra 1976 op til i dag, med en kommentar til fremtidsudsigterne, sådan som vi kan vurdere dem, ud fra det fordelagtige overblik, som vi har idag.

Det tidlige Kampuchea:

1. Fødevareproduktionen.

På trods af de triumferende forudsigelser om at hungersnød og sult skulle være følgen af det påståede befrielsens »blodbad«, var de første tal for den primære høstsæson fortræffelige, visende udbytter på over 2 tons per ha, op til to gange førkrigs-gennemsnittet, samt eksperimentelle høstudbytter på 7 tons opregnet i områder, hvor nye, intensiverede anstrengelser for at højne høstudbyttet allerede var igang. 67) Den totale afgrøde kom op på 3.25 mill. tons uafskallet ris (2.2 mill. tons tærsket, poleret ris), hvilket gav en 250 grams ration pr. måltid pr. voksen (350 g. til arbejdere i produktionsstyrken) - en genoprettelse væk fra de sene 60'eres og krigens mørke dage til det niveau, der var i 50'erne. 68) Allerede på dette tidspunkt var der nok ris til at bevilege eksport til den nyligt deklarerede Laos' Demokratiske Folkerepublik for at lette fødevaremanglen der, og i marts 1976 udtrykte den thailandske nationale økonomiske og sociale kommission bekymring

over for den Kampucheanse ris-eksports mulige indflydelse på den thailandske økonomi. 69)

Den politik, der blev tilstræbt fra Khmer Rouge-ledernes side, mens de stadig fungerede som guerille, bar også frugt i form af en større variation i kosten. Spisning af kød blev støttet ved at bekæmpe buddhistiske fordomme mod at tage liv og ved at opmuntre til etablering og slagtning af kreaturer, specielt grise (». . . svinekød bliver fordelt på basis af, at hver produktions-solidaritets-gruppe (på hver 10 personer), skal have en gris hver anden uge). 70)

Tidlige besøgende i det befriede Kampuchea er i stand til at bekræfte de oplysninger, vi kan samle sammen fra officielle erklæringer. Hamad Abdul Aziz al Aiydi, en PLO repræsentant i Peking, besøgte landet i februar 1976, og rejste vidt omkring ledsaget af ledende kampucheanse skikkelser bl.a. Ieng Sary (Viceministerpræsident; i ledelsen af udenrigsanliggender). I en rapport, han skrev bagefter, giver han udtryk for følgende: »De revolutionære ledere tog initiativ til at evakuere bybefolkningen

Soldaterne fra befrielseshæren deltog, både under og efter i opbygningen af landet. Her graver en deling en overrislingskanal.

ud på landet efter at have fordelt de resterende risrationer iblandt dem. Så ingen døde af sult inden oktoberhøsten var i hus på trods af den enorme mængde akutte problemer. . . På samme tid blev Folkets Befrielses Hær mobiliseret til at deltage i produktionen. . . i slutningen af 1975, og i begyndelsen af 1976 var Kampucheaes regering i stand til at sikre fødevareforsyningen til hver eneste indbygger og endda have et overskud. (i februar 1976 udbød regeringen 50.000 tons ris til salg og eksport). Som følge af den heldige høst i oktober, steg entusiasmen og tilliden hos både de »gamle« og »nye« bønder til at øge produktionen, og de håber på at kunne øge udbyttet til et afkast på 3 tons pr. ha. til næste høst.» 71) Tidligere rige byboere, som knurrer over det uvante, strenge arbejde, får at vide, at de kan tage tilbage til de store palæer og villaer, som de boede i før. . . men i så fald kunne de ikke få noget ris, og ville dø af sultb.

I februar-marts 1976 aflagde den svenske Peking-ambassadør, Kaj Björk et 15-dages besøg. Han fandt den Kampucheaanske revolution »mere radikal og mere vidtrækkende end både den kinesiske og den russiske revolution«, og sagde, at private lodder, som de kendes fra Rusland, Kina og Nord-Korea, ikke fandtes. 72) Han tilføjede, at han ikke kunne finde nogen støtte for flygtningeanklager gående på, at der stadig var fødevareunderskud i dele af landet. Björk, og repræsentanter for Zambia, Egypten, Tunesien, Afghanistan og PLO, som rejste sammen med ham, havde møder med Ieng Sary, Khieu Samphan, Fyrr Shihanouk og Penn Nouth (en støtter af Sihanouk fra langt tilbage).

I den følgende måned, april, blev en japansk journalist, Naoki Mabuchi tilbageholdt af myndighederne efter at have krydset grænsen fra Thailand. Hans syn på folket var, at de »alle så ud til at være velnærede og ved godt helbred«. 73) Han konkluderede, at fotos i Bangkok-aviser som viste kampucheanere lænkede til plove ikke afspejlede den virkelighed han så,

hvor mange traktorer og køer i markerne prægede billedet. Han fik rigeligt med mad under sit fangenskab - og trivedes på en kost, der, såvidt han kunne skønne, var nøjagtig den samme som kampucheanerne, han mødte, selv fik. En vietnamesisk flygtning, som krydsede Kampuchea i løbet af februar, marts og april 1976, tog under sin 350 miles lange vandring jobs i rismarkerne. På denne måde tjente han til føden, ved at arbejde 2-3 dage, før han drog videre. Han hørte ikke en eneste rædselshistorie før end han nåede til Thailand: »Jeg kunne ikke tro det. I de 2 måneder, det tog mig at krydse landet, så jeg ingen tegn på myrderier eller masseudryddelse, og ingen jeg talte med, berettede noget lignende. Jeg tror stadig ikke på, at det er sket.« 74) Denne mand talte flydende Khmer og blev overalt taget for og accepteret som Kampucheaner.

Den laotiske avis Khaosan Pathet Lao rapporterede d. 25. maj 1976, at Kampuchea havde leveret det sidste parti på 3.000 tons, af en fødevaregave bestående af ris - dette var forårsaget af en fjendtlig Thailands handling, som tidligere på året havde lukket grænsen til deres nordlige nabo. En sådan erkendtlighed er endnu en stadfæstende bekræftelse på det, Demokratisk Kampuchea har opnået.

En anden type bekræftelser stammer fra flygtningeberetninger. Den overvejende del stammer fra velhavende flygtninge, og det er altid dem, der får publicity i vesten. Det er befriende, at de beretninger, vi har fra flygtninge med arbejder- eller bonde baggrund, adskiller sig væsentligt både hvad angår fakta og fortolkning. En arbejder, Peang Sophi, der har videregivet sine synspunkter i exil, roser Khmer Rouge for stor dygtighed i spørgsmålet om effektiv reorganisering af produktionen i kooperativer og rekruttering af overordnet personel. 75) Han fandt, at arbejdsbetingelserne i markerne »ikke var specielt hårde« og at fødevarerarterne »normalt var tilstrækkelige«, endda at der til tider var for meget. Alt i alt var han overbevist om, at

»(Khmer Rouge) teorien er god«. Han gør det helt klart, at det revolutionære styre søger at rense samfundet for fremmed indflydelse (sådan som fx. fremmedord) samt at genskabe stoltheden i Khmers historie - det modsatte af, hvad de vestlige massemedier systematisk har påduttet deres besnærede (vestlige) tilhørere.

2. Udenrigshandelen.

På trods af at Demokratisk Kampuchea koncentrerede sig om fødevareproduktion og om at trives i stolt uafhængighed, har de sørget for nogen handel, selv i den tidligste periode. (også udover at handle med broderlande, som Laos).

PLO-repræsentanten, som er citeret ovenfor, beskriver hvordan dette fungerer: »Det er staten, der tager det fulde og direkte ansvar for udenrigshandelen. Både indtægter i form af varer fra statsforetagender, samt hvad der modtages fra kooperativerne (kommunerne bytter overskudsproduktion med staten), er kilder, som forsyner Kampuchea udenrigshandel. Ud fra den del af den totale produktion, som er under regeringens varetagelse, bliver der reserveret en vis procentdel til akutte behov, såsom naturkatastrofer. Resten bliver eksporteret i bytte for hårdt tiltrængte brugsvarer samt tilegnelse af udenlandsk hård valuta, hvilket også er vitalt for den nye stats udvikling. Kampucheaes vigtigste eksportbrugsvarer er ris, gummi, træ, fisk, vin og cigaretter. Landets egne behov ligger indenfor teknologi og olie. Selvom Kampuchea er ivrig efter at højne levestandarden for sit folk, går landet aldrig på akkord overfor at eliminere rester fra det gamle økonomiske system. Staten gør sit yderste for at opnå selvforsyning på forskellige områder af økonomien. Importen er yderst begrænset og intet vil få lov til at forrykke princippet om at stole på egne kræfter.«

Det blev i august 1967 oplyst, at Japan og Kampuchea var blevet enige om at genoptage diplomatiske forbindelser - en klar hentydning til kommende handelsforbindelser.

Ligeledes, også i 1976, blev der åbnet et kampuchean sk handelskontor i Hong Kong - på markedet var reservedele til maskiner samt tungt industrielt materiel, og for pharmaceutiske kemiske produkter. DDT til en værdi af \$ 450.000 blev solgt via Stauffer Chemicals Co. med Washingtons billigelse samme år, malaria var en af de største sundhedsproblemer for det nye Kampuchea. Gummieksport fra Kampuchea blev udskibet til Singapore via Thailand. 76)

3. Industri og indenrigshandel.

Indenrigshandelen mellem kooperative og staten og kooperativerne imellem - har ikke omfattet handel med ris mod penge: »Som en sikkerhed for gennemførelsen af Demokratisk Kampuchea's planer inden for social- og økonomisk udvikling er det en nødvendighed med total udelukkelse af lokal mønt». . . Derfor bliver der hverken brugt national eller udenlandsk mønt indenfor landets grænser. Dette er sandelig enestående i verden i dag, selv indenfor de socialistiske stater. Det lyder utroligt, men hvad mig angår, er jeg tilfreds, når jeg sammenligner med de utallige sygdomstilfælde, der rammer verdens stater idag, som et resultat af feberjagten på pengesedler. . . Jeg var impopulær over det pengeløse liv, jeg nød

Vævning.

og delte med det kampuchean sk folk under mit besøg. . . » 77)

Igen, i modsætning til nogle af de vestlige voyeurs mere lystne fantasier, fik de industrielle koncerner, som nemt kunne reorganiseres til at tjene landbruget og folket, meget hurtigt genbestillinger. Der blev sørget for, at de blev bemandet og gjort operationelle selv i Pnom Penh - hvor gummidæk, tekstilvarer, batterier og papir var en del af de områder, hvor produktionen straks blev genoptaget. Fabrikker i hovedstaden og andre steder, som blev genoplivet, fremstillede hakkejern, segl, tærskemaskiner og pumper til fremme af den agrare produktion i et

stort og stadig voksende antal. 78) På dette tidspunkt var der i følge Pol Pot, statsministeren, ingen planer om at bygge nye fabrikker, i stedet». . . understøtter vi produktion med håndkraft, og fag, der berører folkets daglige liv, såsom tekstilvævning, håndklæder, moskitonet, tæpper samt produktion af soya- og fiskesoyas. » 79)

Hvad angår 1976 har forskellige kampuchean sk talsmænd opsummeret situationen således: »Folkets masser lever nu langt bedre end nogensinde før, på trods af krigens ødelæggelser. Vi påstår ikke, at der er overflod, men ingen går sultne omkring. Hvorom alt er, er det første gang vort folk føler, at de helt er herrer over deres egen skæbne. Dette er hemmeligheden bag de betydelige fremskridt der er opnået i løbet af det første år efter befrielsen. » 80) »Der er mere terrorisme i New Yorks gader end der er i Cambodia. Ingen er siden befrielsen døde af sult i Pnom Penh. . . Der er ris nok, til at dække alles behov. Den gennemsnitlige ration er ca. 1/2 kg ris om dagen » 81) Da høsten kom (1975) opnåede vi den nødvendige mængde fødevarer, som uden at være overrigelige, skabte gunstige vilkår for os til at kunne starte 1976-planen. » 82)

Selvom landbruget havde absolut første prioritet, fandtes der dog industri i Kampuchea. Billedet er fra vandpumpefabrikken D-6 i Pnom Penh.

Det senere Kampuchea: 1. Fødevarerproduktionen

Her til sidst, før jeg går i lag med

en teoretisk vurdering af den kampucheanke »model« 83), så lad mig kort (i den udstrækning det lader sig gøre) føre den historiske udvikling op, til dato. I mellemtiden er adskillige tegn på økonomisk fremskridt kommet frem i lyset, og besøgende, der har mydt det privilegium at komme tilbage på et andet besøg efter befrielsen, som f.eks. den svenske ambassadør Kaj Björk, har været i stand til at rapportere om »synlige fremskridt« (»...der var mere dyrket land end tidligt i 1976...«) »...arene efter krigen...« stadig betydelige, men var formindsket...», skulle han have sagt, efter sit besøg i 1978). 84) De kampucheanke myndigheder har selv offentliggjort yderligere information. Jeg har monteret dette sammensatte billede. De kooperativer, som oprindeligt blev formet under det kritiske krigsår, 1973, i de da befriede områder, dækker nu hele landet og er de grundlæggende økonomiske, sociale og politiske enheder. De fleste har nu udviklet sig fra at være landsbykooperativer (sahakor phum) til at være kommune-kooperativer (sahakor khum), 20% af disse består af 700 til 1000 husholdninger, 30% af 400 til 600, og 20% af 100 til 300 husholdninger. 85) Ifølge 4 jugoslaviske journalister, der besøgte landet i marts 1978, er livet i kooperativerne præget af totalt fællesskab »Ejendom, såsom cykler, symaskiner, husdyr ejes i fællesskab... Alt gøres i fællesskab - lige fra spising (i store fælles spisesale) til opdragelsen af børnene«, 86) »Medlemmerne i kooperativerne modtager ingen penge, de bliver betalt rundt regnet et kilo (2.2 pund) ris om dagen, og et sæt tøj om året. Der bliver bygget nye træhuse i landsbyerne. Journalisterne fandt ingen fødevarerunderskud i de kooperativer, de besøgte. 86) Som forudset, ud fra tidligere udtalelser, er størrelsen og regelmæssigheden af markerne blevet forøget. Alle spor af tidligere kaotiske puslespil på 3 mill. stykker er dermed fjernet. Overalt er der gjort et enormt stykke arbejde

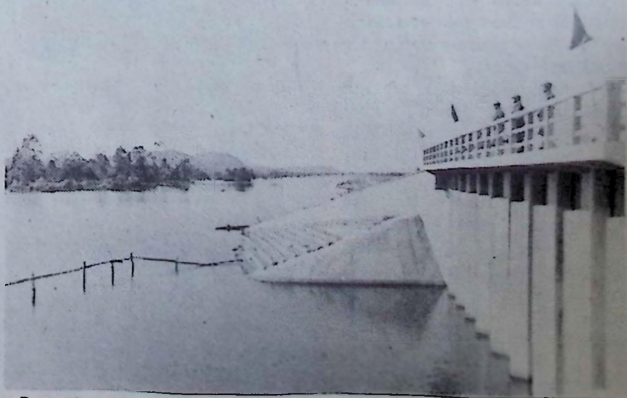
for at kontrollere vandressourcerne: »Når der er vand, er naturen frisk og grøn, livet er behageligt, humøret er højt, avlen er grøn«. 87) I hver region, såvel stor, mellem, som lille, er der blevet bygget reservoirer, i forbindelse med adskillige hundrede kilometer kanaler, og i passende områder er der blevet bygget dæmninger, til at hæmme flodvandet. Som en følge af den tørre sæson i 1977, stillede Pol Pot i tilføjelsen til sin tale fra 27.9.1977 i udsigt, at 400.000 ha. landbrugsjord kunne overrisles helt på alle årstider. Sammenlignet med den før-befriede periode, hvor kun een høst om året havde været mulig, fordi vandingsystemet enten var defekt eller ikke eksisterede (og selv hvor det var overrisling, var det afhængig af vejrliget) var det nu almindeligt med 2 afgrøder om året, og nogle steder var endda 3 afgrøder blevet høstet. Sammenlignet med et udkomme før befrielsen på rundt regnet et ton pr. ha., kalkulerer planen for 1978 med et gennemsnit på 3.5, og med at enkelte dele af landet ville komme væsentligt højere end dette. 89)

Det under, som er opnået i opbygningen, hviler først og fremmest på en maksimal mobilisering af menneskelig arbejdskraft. Vigtigt i denne sammenhæng er de mobile brigader, som eksisterer over og ud-

over kooperativerne: »De mobile brigader er sammensat væsentligst af unge mennesker, som arbejder i hold op til 20.000 personer. Brigaderne rejser fra et projekt til et andet, og bliver kun på et sted en regntid ad gangen.« 90)

Udover en intens opmærksomhed og kraftanstrengelse rettet mod overrisling, vandreservoirer og kontrol, er produktiviteten indenfor landbruget blevet opmuntrret på en del andre måder, og dets førsteplads er blevet forstærket gennem en underordning af andre sektorer af økonomien for at opnå disse mål. Med hensyn til denne prioritering må vi bemærke, at før revolutionen blev kun ca. 10% af jorden i Cambodia gødet, mens hvert kooperativ i dag fremstiller og tilsætter deres egen gødning (åle, dyregødning, kompost, slam osv.). Tilskudet pr. ha. er stigende. Effektive skadedyrs-bekæmpelsesmidler Der blevet fremstillet af giftige planter og bliver spredt med simple flasker hængt på ryggen, forsynet med spredere, der holdes i hånden.

Såsåden bliver omhyggeligt sorteret, for at forbedre udbyttet. Kooperativerne har også skabt fornyelser i det værktøj og udstyr, som er vitalt for arbejdet, ved at opfinde nyt og forbedre allerede eksisterende, så de »bliver bedre egnet til de behov, der er for udviklingen af produktionen«, kort sagt

Dæmninger er af afgørende betydning for Kampuchéas landbrug. Her er en ved vandreservoiret Kamping Peouy i Phnom Sampeou distriktet.

Man sprøjter mod malariamyg.

ud fra beretningerne om deres fremskridt: »Demokratisk Kampuchea er på vej fremad». Men selvom mekanisk udstyr blev tilgængeligt pointerede præsident Khieu Samp-han i sin nytårstale i 1977, at »kvæg og bøfler er vor - nærmeste arbejdskraft-reserve i opbygningen af nationen. Hvis vort kvæg og vore bøfler arbejder hårdt, kan vi opbygge vort land hurtigt». 92)

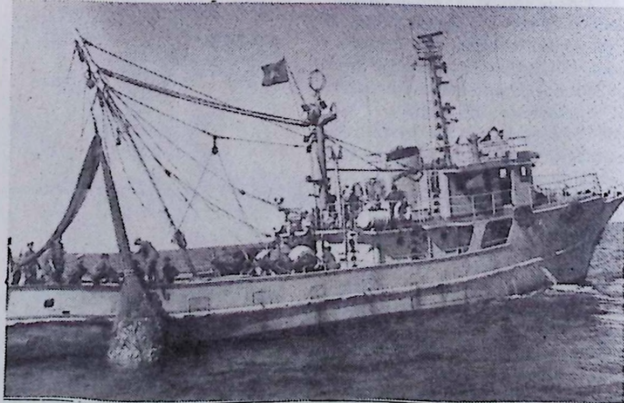
Som følge af den Herkules agtige brug af menneskelig arbejdskraft (med samt deres trækdyr), blev den disponible ris-mængde pr. indbygger opregnet til 312 kg for året 1977 93). Oven i dette blev der tilsat til rådighed for eksport: tidligt i 1977 havde leng Sary under et besøg til Malaysia og Singapore tilbudt de 2 lande 100.000 tons ris. 94) Det synes sikkert, at eksporten vil fortsætte og stige væsentligt i mængde, og, med Pol Pots ord, vil tillade landet ». . . at ophobe kapital til at financiere vort nationale forsvar og bestræbelserne på at rekonstruere landet».

De næst-prioriterede afgrøder indbefatter: majs, gummi, sukker-rør, bomuld, jute, sukkerpalmer, tobak, kapok, morbær (til silke-orme) samt græssletter. Udbyttet af majs er på 4 tons pr. ha. Arealet beplantet med gummitræer er blevet øget til 100.000 acres, afgrøderne heraf siges at skulle høre til blandt de største i verden (13.000 tons gummi blev eksporteret til Kina og Nord Korea i 1976). Bomulden forsyner de hjemlige tekstilindustrier, mens juten forsyner en fabrik, der fremstiller rissække. Der bliver dyrket

frugt af mange varianter (mangoer, bananer, mangoustaner, durianer, jacktræsfrugter, ramboutaner, long-gans, letcis, papayaer, sapodilla, vandmeloner, citrusfrugter, ananas, grapefrugter) og lige så mange forskellige grøntsager (maniok, soya-bønner, søde kartofler, bønner, græskar, turnips, agurker, tomater, grønne pebbere, salat, løg, auberginer, kål, spinat, avocadoer) og »under parolen: dyrk dyrk dyrk, overalt, og lad ikke en eneste plet land ligge øde», dyrker bønderne fra den agarare produktions kooperativer og arbejderne fra fagforeningerne, den revolutionære hærs enheder, samt de forskellige struktur- og serviceorganer frugttræer og grøntsager. Denne bevægelse strækker sig ud over hele landet. Der bliver dyrket i markerne, i landsbyerne, langs vejene, på flodbæn-

kene, dammene og reservoierne, på grøfterne og digerne, omkring boligerne, fabrikkerne og arbejdsstederne, på landet såvel som i byerne, er den mindste lod jord og de gamle tomme arealer blevet forvandlet til haver med frugt-træer og grøntsager». 95) De gamle palæer og villaer, der tidligere tilhørte de rige i Phnom Penh var nu beboelseskvarterer for bønder og soldater, hvor lokaliteterne også gav plads til hønseavl og andet husdyrhold. 96)

Husdyravlen bliver forøget til brug i transport og slæbearbejde (okser, bøfler, heste og elefanter), til mad (svin, høns og ænder) og affaldsprodukter til gødning. Fiske-riet bliver ledet kollektivt, i mod-sætning til tidligere. Over 200 forskellige fiskearter flyder i Kampuchea friske vande, udover rejer og store krebsdyr. »Fra fiskeriet tilvirker kooperativerne saltet, tørret fisk, røget fisk, fiskepasta kaldet »Prahoc og Phaa» og fiske-sovs kaldet »Tuk Tre». Fiskeaf-faldet bliver brugt til gødning af grøntsager eller forarbejdes som fiskemel til dyrefoder. Kooperativerne fremstiller selv forskelligt udstyr såsom afskærmninger. til floder, vod, fejenet, buenet, og endda både og udstyr til konservering og transport af fangsten. For øvrigt lægger de stor vægt på beskyttelse og forøgelse af fiskebestanden, og

Fiskeri er af afgørende betydning for Kampuchea's økonomi, både ved kysterne og i søerne, som er de fiskerigeste i verden.

som beskyttelse mod flodbølger og oversvømmelse, er der plantet træer omkring de Store Søer, der i højvandsæsonen er et yndet ynglested. Ydermere bruger kooperativerne vandreservoirerne og overrislingskanalerne, de har bygget, til dambrug. Mange forskellige fiskearter, hummer, rejer, kæmperejer, krabber og andre krebsdyr samt forskellige skaldyr (østers, muslinger) ligger skjult ud for den kampucheanke kyst. »... Sammen med ris, er fisk en af folkets hovedernæringsmidler. . . Men på trods af et væsentligt forbrug selv, er produktionen så stor, at den tillader eksport af store mængder frisk vandfisk og saltvandfisk, friske som tørrede.» 97)

2. Industrien.

Den sekundære sektor består af værkstedsindustri og egentlig industri. Den første type blev ret godt udviklet før den franske kolonialisme satte ind, men herefter indtrådte en brat tilbagegang, som er typisk for den præ-kolonialistiske industri overalt i sydøstasien, når den underlægges voldsomme materielle restriktioner og ubegrænset import af vestlige produkter. 98) Idag spænder den lokale industri og kooperativerne over en vifte af behov - værktøjsfremstilling plove, harver, kærre, spande, kæder og lignende, og er på vej ind i produktionen af renseblæsere (til korn), forbedrede hydrauliske hjul, tærskemaskiner, automatiske gødningshakkere, elektriske væve, og efterhånden mere ambitiøse emner, man bemærker den gradvise forvandling af værkstederne til industrier eller mindre fabrikker.

Værkstedsindustrien frembringer også tråd, tekstiler, fiske- og soyaauce, sæbe, lertøj og kar, mur- og tagsten, samt andre daglige fornødenheder.

Den kampucheanke holdning til industrien kan bedst sammenfattes med de ord Ieng Sary brugte i sin tale til de Forenede Nationers forsamling, så tidligt som d. 5.9.75: »Efter vor totale sejr, udbredte vi den økonomiske politik til hele Kampuchea, som vi

allerede havde gennemført i de befrieede områder. Den økonomiske politik består i at anse landbruget som basis og industrien som den dominerende faktor. Landbruget forsyner industrien med råmaterialer, som på sin side tjener til at opbygge landbruget. Vores mål er at gøre vort land til et moderne industri- og landbrugsland.» Som vi har set, koncentrerer det sejrende Khmer Rouge sig i begyndelsen om, at genoplive eksisterende fabrikker. I sin tale fra 27.9.77 opsummerede Pol Pot følgende senere udvikling: »Indenfor industrien tager vort parti udgangspunkt i landets konkrete betingelser. Det tager speciel hensyn til de fabrikker, som tjener landbruget og folkets levebrød. Ud fra denne regel har vi bygget mange nye fabrikker. Vi har genopbygget og reorganiseret eksisterende fabrikker, som hovedsageligt var afhængige af udefrakommende råmaterialer, så de nu grundlæggende støtter sig på lokale råmaterialer. . . Vort mål er at opbygge, konsolidere og udbygge store, mellem og små industrier og håndværksnet i Phnom Penh såvel som i regionerne, sektorerne, distrikterne og kooperativerne, samt fortløbende styrke og forøge denne industri».

En ide om udstrækningen af de foretagender, der er blevet opbygget, kan findes i opregninger og beskrivelser fra »Demokratisk Kampuchea er på vej fremad». Industriel reparation, konstruktion og produktion er blevet overladt til »en ny generation af mandlige og kvindelige arbejdere», udlækket i »landbefolkningen fra de fattige- og lavere middel-lag», via den Revolutionære Hær, og organiseret i fagforeninger. Den gamle afhængighed af importerede reservedele og afhængigheden af fremmede eksperter til rådgivning, til forbedringer og til egentligt arbejde med de mere komplekse maskiner er blevet overvundet. Gennem et tæt samarbejde med bønderne i nyindrettede og helt nye fabrikker, frembringer fagforeningerne nyt og forbedret udstyr indenfor hydraulik, motorpumper af alle slags, risud-

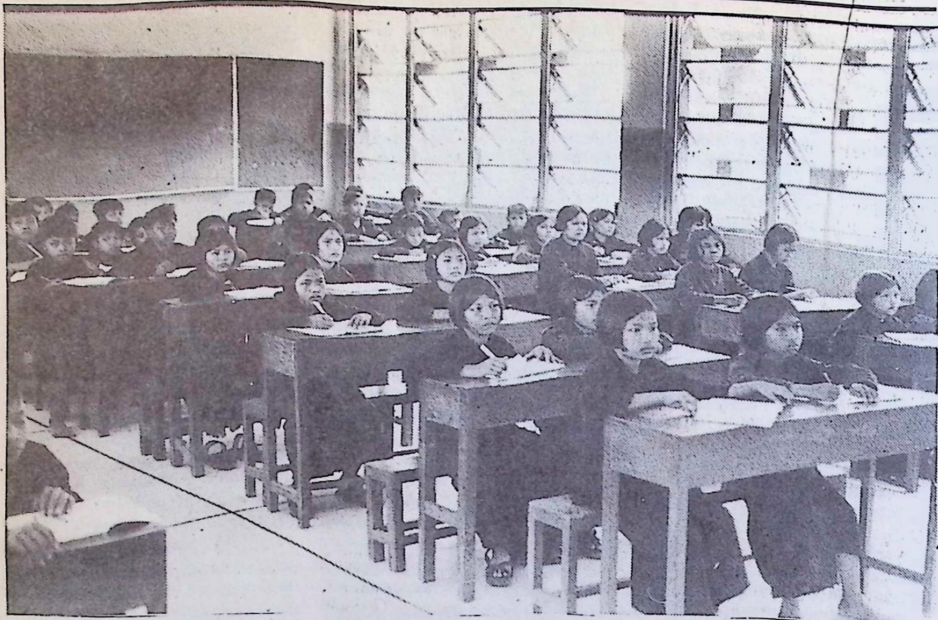
stykningsmaskiner, motorkultivatører, såmaskiner, høstmaskiner, tærskværk, avnsigtemaskiner, renseblæsere, og kværne til naturlig gødning. Oven i dette produceres der: rågummi, gummivarer (lastbil og cykeldæk, sandaler, vandslanger), jutesække, klidolie, vævestole, metervarer, tekstil og sengetøj, konstruktionsmaterialer (cement, mur- og tagsten) samt ting til husholdningen (køkkenredskaber, lertøj, stentøj)).

3. Servicesektoren.

Den lille tertiære (service) sektor tjener ligeledes landbruget og er tæt forbundet med det. (i den betydning, at hvor det er muligt, er servicearbejderne selv engageret i fødevarerproduktionen og andre agrare gøremål). Veje og jernbaner, der blev ødelagt under krigen er blevet repareret og genåbnet. Pochentong Lufthavn (Phnom Penh) og havnen ved Kompong Son (det tidligere Sihanoukville) er igen i aktivitet. Alle transportmidler bliver taget i brug, fra elefanter til flyvemaskiner, men naturligt, bliver der lagt speciel vægt på transport ad søvejen, lige fra træpomme til lokalafstemte stål-skibe på op til 500 tons. Informationer bliver spredt til folket via Radio Phnom Penh, Avisen »Revolution», der kommer 3 gange om ugen og gennem et mindre regelmæssigt tidsskrift.

4. Uddannelse.

Uddannelse, som bliver givet højest prioritet, bliver ledet i forbindelse med produktionen, i kooperativerne og i fabrikkerne. Forbefrielsens analfabetisme er blevet formindsket. Bornene begynder i underskolen i 5-årsalderen og undervises i 2-3 timer dagligt, resten af tiden »morer de sig med at jage spurvene væk fra afgrøderne, vogte kvæg og bofler, samle naturlig gødning, og ved at hjælpe til med at bygge dæmninger og diger, samt grave reservoarer og grofter», som Khieu Samphan udtrykker det. 99) Som uddannelsen skrider frem, i mellemskolen på distrikts-

I Kampuchea indgik børnene i stor udstrækning i produktionen inden Vietnams besættelse, men der var også tid til undervisning.

plan, fortsætter studier og arbejde med at være kædet sammen, hvor studierne indbefatter en stor del teknisk instruktion (teori og teknologi- »specielt teknologi på landbrugsområdet, i dyrkningen af ris og gummitræer, i forskellige industriell teknologi og hydraulik«), der er endnu ikke et universitetsniveau, med undtagelse af den medicinske uddannelse der foregår på byernes hospitaler, samt i kooperativernes sundhedscentre». 100)

5. Lægevidenskab.

Lægevidenskab er blevet støttet intenst lige fra befrielsens dage. Ud over de sundhedsproblemer, der stammede fra den neokoloniale og koloniale periode (incl. narkomani og kønssygdomme) stod den nye regering overfor et alarmerende levn fra selve krigen - 240.000 hårdt sårede, og blandt dem 40.000 totalt forkørblede. 101) Den ustandselige bombing og kampene på land havde tilsammen knækket den

modstand mod malaria, der normalt var til stede, og malariaen havde spredt sig vældigt, specielt den ondartede type, der var dukket op i forbindelse med amerikanernes tilstedeværelse i Indokina. »Revolutionære doktorene og »grundtrænede medicinske teknikere« kørte en række medicinske institutioner, lige fra by-hospitaler til klinikker, og brugte både traditionelle og moderne medicinske metoder: »For at bevare folkets sundhed, har vort parti grundlagt det revolutionære medicinske korps, sammensat af folk, der har en usvækket kærlighed til masserne og en stor offervilje. Medicinen bliver produceret ud fra egne ingredienser som findes i hobetal i form af planter og urter. Vort revolutionære medicinske personale uddyber deres viden gennem det praktiske arbejde. Der er et net af hospitaler og pharmaceutiske centre i Phnom Penh, i regionerne, i sektorerne i distrikterne og i kooperativerne over hele

landet. Som gennemsnit er der en klinik med 20 senge pr. 100, husholdninger, med 3 grundtrænede medicinske teknikere og et værksted til fremstilling af urtemedicin med 3 pharmaceuter. Vort folks helbred er strålende. Forskellige sygdomme, specielt de sygdomme, som det gamle samfund overlod os, og narkotikasygdomme, er praktisk talt udryddet. Vi koncentrerer os nu om udryddelsen af malaria. I 1976, det første år af 4-års planen for bekæmpelse af malaria, har vi allerede gennemført 70 til 80% af vore mål. Vi fortsætter med at kæmpe for at forbedre sundheds- og livsbetingelserne for vort folk, fordi vi håber på at kunne øge befolkningstallet til 15-20 mill. i løbet af de næste 10 år eller mere.» 102) Ud over dette, bliver der lagt speciel vægt på den præventive medicin og hygiejnen. Vaccinationer mod de smitsomme sygdomme (kolera, kopper, . . .) er generelt gennemført og periodiske. Målene for hygiejne er blevet ført ud i

livet straks. Alle mudrede steder er blevet drænet. Staldene og kvægdyr bliver bygget langt fra beboelse og bliver holdt konstant rene.» 103)

Fremtidens smukke Anghor land.

Det overudviklede lande i verden (anser) som uvurderlige nødvendigheden, er man her simpelthen blevet fritaget for: fjernsyn, telefoner og biler (»udkanten af byen er som en automobilkegæld. . . På Phnom Penhs lufthavn ligger resterne af Lon Nols amerikanske flyvemaskiner. Idet de rustes op, bliver de et bevis . . . på en forandring i holdningen til fortiden og traditionelle værdier.» 107)

I stedet. . . synes det, at cambodianerne nu følger en stærk nationalistisk linie, som har rødder i det gamle Khmer kongedømme . . . » 108)

Irrationelt? Perverteret? Det er op til en at se det. . . Men lad os slutte dette afsnit med en sikker vurdering:

»I løbet af kampene siden 1970, har Cambodia udviklet den politiske bevidsthed hos folket, har påbegyndt en af de mest gennemgribende agrare revolutioner i historien, har genopbygget det meste af hovedinfrastrukturen, som er nødvendig for en økonomi i udvikling, og de har hurtigt genoptaget den industrielle produktion. Idag analyserer landet omhyggeligt uden-

landske markeder til fremtidig eksport-indtjening, hvor en rimelig grundeksport er betinget af landets naturlige rigdom. Derudover er det første gang Cambodia har haft en sammenhængende national udviklingsplan, og den organisatoriske mulighed for at gennemføre den. Landet synes at have tillid til - i overensstemmelse med dets (leders) mål, at et nyt Cambodia vil blive opbygget, et land, der er uafhængigt, fredeligt, neutralt, ikke-allieret, forhåbningsfuldt, hvor der hverken er rige eller fattige og tillid til at der i nær fremtid vil være et smukt Anghor-land.

NOTER:

- 1) Se appendix II nederst, angående en diskussion af Kampuchas historiske og »naturlige« grænser, og om baggrunden for det nuværende grænseproblem.
- 2) Khieu Samphan afsluttede sin doktor-disputats om Kampuchas økonomi og industrialiseringsproblemer i Paris i 1959. Det er meningen, at den skal udkomme i engelsk oversættelse, redigeret af Laura Summers, på forlaget »Cornell University Press«. Udvalgte afsnit fra denne disputats udkom under titlen »Underdevelopment in Cambodia« i et nummer af *Indochina Chronicle* i september-november 1976.
- 3) Se f.eks. Leonid Sedov: »La Societe Angkorienne et la Probleme du mode de production Asiatique«, pp.327-43, in C.E.R.M.: *Sur la »mode de production asiatique«*, Editions Sociale, 1969.
- 4) Se David L. Elliott: *Thailand- Origins and Military Rule*, Zed Press, London 1978. Et sammenfattet resume af hans argumentation findes i artiklen »The Socio-economic Formation of Modern Thailand« i *Journal of Contemporary Asia*, Vol VIII, nr. 1, 1978.
- 5) Der havde selvfølgelig altid været en vis handel. Angående detaljeret omtale, se: C.W. Wolters: *Early Indonesian Commerce*, Cornell U.P., N.Y., 1967, pp. 126-27 og 137, C. Coedes: *The Making of South East Asia*, Routledge and Keagan Paul, London, 1967 p. 103. Det er imidlertid interessant, at . . . »tilgængelige kilder faktisk ikke giver nogen information om landets kommercielle aktiviteter. . . » (Coedes ibid), og at det var . . . intensivt landbrug, muliggjort af velplanlagte vandingssystemer. . . » der garanterede vækst, og som var tæt forbundet med landets traditioner.
- 6) Standardværket - D.H. Criss *Rice* (Longman,

London, 5. udg. 1975, p. 488) siger følgende om risudbyttet i kg. pr. ha.:

Cambodia: 930
Thailand: 1.240
Philippinerne: 1.130
Indonesien: 1.500
Vest Malaysia: 1.970
Republikken Korea: 3.300
Japan: 3.680
Spanien: 4.060
Australien: 4.800

- 7) Jævnfør: . . . der var i 1937 ansat tre gange så mange franskmænd til at styre Indokina med en befolkning på 30 millioner, som der var englændere til at styre Indien, der befolkningsmæssigt var ti gange større. Det så derfor ud som om Frankrigs politik i højere grad var dikteret af et ønske om at finde arbejde til sin egen middelklasses sønner end af et klogt politisk forsøg på at fremme kolonien og moderlandets fælles interesser. (D.J. Duncanson: *Government and Revolution in Vietnam*, CUP, London, 1968, p.103). Nguyen Khac Vien fortæller, at. . . »En fransk dervogter på Indokinas Universitet tjener tre gange så meget som en vietnamesisk professor. (The *Long Resistance*, 1838-1975), Poshian Languages Publishing House, Hanoi, p. 49). Metatøren »uengøers socianjæip« er selvfølgelig Marx's.
- 8) For yderligere oplysninger se: A.H. Fenichel og W.G. Huff: *The Impact of Colonialism On Burmese Economic Development*, Mc Gill University, Montreal, 1971, p.45, og J. C. Ingram: *Economic Change in Thailand 1850-1970*, Stanford U.P., Stanford, 1971, p. 45, og Cheng Sick Hwa: *The Rice Industry of Burma*, University of Malaya Press, Singapore, 1968, p. 209. Angående Vietnam: . . . så vigtigt var eksportmarkedet for Frankrig, at - ifølge franske kilder - det totale antal kilo af upoleret ris, der blev

- tilbage i landet til konsumering faldt fra 262 kg i 1900 til 226 kg i 1913 til 182 kg i 1937». (Ngo Vinh Long: *Before the Revolution*, M.I.T. Press, London 1973, p. 124). Vietnams trængsler kulminerede i en frygtelig hungersnød under hvilken to millioner døde *alene i Tonkin* i løbet af nogle få måneder fra slutningen af 1944 til først i 1945 (Ngo Vinh Long: op.cit., p.130).
- 9) »Bønderne havde aldrig brudt sig om den by, der havde været sæde for den franske kolonimagt. Og de blev endnu mere fjendtlig indstillet overfor den da. . . den blev hovedkvarter for de nye mandariner, der adopterede en vestlig livsstil i stor luksus og i skarp kontrast til den skrækelige fattigdom hos bønderne på landet». (Charles Meyer: »Rebuilding Cambodia: A daring Gamble», New York Times, 16/5-75).
 - 10) Vi har forsøgt andetsteds at give et lille indtryk af forskellen på mvte og virkelighed i det førrevolutionære Kampuchea. Se: M. Caldwell og Lek Tan: *Cambodia in the Southeast Asian War*, Monthly Review Press, New York, 1973, kapitler I og III.
 - 11) Dette synspunkt er loyalt gengivet i værket *Human Relations Area Files* i bindet *Cambodia*, HRAF Press, New Haven, 1959. - det er muligvis uretfærdigt overfor forfatterne at konfrontere dem med værkets vægtige pointeringer nu på et tidspunkt hvor man har fordelene af at være bagklog. Ikke desto mindre er det gavnligt at se hvor fantastisk vilddede vestlige eksperter er, når de dømmer et land, som de kun kan have det mest overfladiske kendskab til, når de spejder ind i det *de haut en bas*. Det er et meget bemærkelsesværdigt karakteristika hos de fleste vestlige eksperter på Sydøstasienspørgsmålet, at de, bortset fra at de er udlændinge, også lider af, at de ikke har den ringeste fornemmelse for holdninger, værdier og forhåbninger hos klassen på (for dem) den anden side *selv i deres egne samfund*. Deres manglende evne til at opfatte, forstå og formulere holdninger, værdier og forhåbninger hos de fattige i Sydøstasien er derfor under omstændighederne yderst forståelig. Men det undskylder naturligvis ikke deres opblæsthed og selvsikkerhed, ej heller mindsker det deres meddelagtighed - bevidsthed eller ubevidst - i bevarelsen af *status quo* i området.
 - 12) De landbrugsmæssige fremskridt i Nord Korea (Den Demokratiske Folkerepublik Korea - DDFK) er dårligt tjent af den eksisterende litteratur. To nyudkomne bøger kan tjene som introduktion til emnet: Ellen Brun og Jacques Hersh: *Socialist Korea*, Monthly Review Press, New York, 1976, og J. Gittings og G. Mc Cormack (red.): *Crisis in Korea*, Spokesman Books, Nottingham, 1977. Under et besøg i DDFK i sommeren 1977 oplevede jeg selv det fremskredne landbrug og landbrugsområderne, og jeg agter at nedskrive mine indtryk til sin tid. Påfaldende nok har Kampuchea og Nordkorea nære forbindelser, og Nordkorea menes at yde nogen hjælp til Kampuchea.
 - 13) Den fordærvede indflydelse fra USAs »hjælp» til det cambodianske samfund og den cambodianske økonomi kan vurderes ud fra følgende: W. Burchett: *Mekong Upstream*, Foreign Languages Publishing House, Hanoi, 1975, og W. Burchett: *Second Indochina War*, Lorrimer Publishing, London, 1970, og Cheryl Payer: *The Debt Trap*, Monthly Review Press, New York, 1974, og essays af M.L. Burstein og W.F. Beazer in M. Allingham og M.L. Burstein (red.): *Resource Allocation & Economic Policy*, Macmillan, London, 1976.
 - 14) HRAF: op.cit., p. 243.
 - 15) G.C. Hildebrand og G. Porter: *Cambodia: Starvation and Revolution*, Monthly Review Press, New York, 1976, p. 31, M. Caldwell & Lek Tan: op.cit., pp. 296-97.
 - 16) Hildebrand og Porter: op.cit., pp. 31-32.
 - 17) Hildebrand og Porter: Chapter one.
 - 18) Hildebrand and Porter, op.cit., p.111, fn.16.
 - 19) *US/Indochina Report*, 16/9/76, p.3.
 - 20) For yderligere læsning se Bibliografien i HRAF: op.cit., p.295-7., for en oversigt over bibliografier se M. Caldwell & Lek Tan: op.cit., p. 52, note 1. Se også: David P. Chandler: *The Land and People of Cambodia*, J.P. Lippincott Coy., N.Y., 1972, Tan Kim Huon: *Geographie du Cambodge*, Imprimerie Ramsey, Phnom Penh, 1961.
 - 21) David P. Chandlers vidneudsagn til Kongressens høring om »Menneskerettighederne i Cambodia», 13/5/77, U.S. Printing Office, Washington, 1977, p. 13.
 - 22) Se M. Caldwell & Lek Tan: op.cit., kap. I, se også den engelske udgave af premierminister Pol Pots tale 27/9/77 i anledning af 17-årsdagen for Kampuchas Kommunistiske Parti (SWB, 1/10/77) for hans karakteristik af tidligere bondeoprør.
 - 23) Charles Meyer: »Insurrection Nationale de 1885-86», *Etudes Cambodgiennes*, nr. 10, april-juni 1967, s. 26, jvf. Ieng Sary, tale ved Kongeriget Cambodias 18. nationaldag: »Vor parole for økonomien er: »geværer i den ene hånd for at dræbe fjenden, hakken i den anden for at producere». (*Journal of Contemporary Asia*, vol.2, nr. 1, 1972).
 - 24) Engelsk udgave af 27/9/77-talen, p. 5.
 - 25) M. Caldwell & Lek Tan: op.cit., p.25-26 og 285-7.
 - 26) G.D.H. Coles arbejder er fortsat, som de længe har været, uvurderlige indgange til arbejderbevægelsens historie. Se f.eks., hans *Short History of the British Working-class Movement 1789-1947*, Allen & Unwin, London, 1948, se også E.P. Thompson: *The Making of the English Working Class*, Penguin, London, forskellige udgaver.
 - 27) Meget af det tilgængelige materiale findes i en oversigt i T.M. Carney: *Communist Party Power*

- in *Kampuchea (Cambodia): Documents and Discussion*, Cornell University Southeast Asia Program, Data Paper, nr. 106, januar 1977, se også den engelske udgave af Pol Pots tale 27/11/77.
- 28) Vi diskuterer dette i *Cambodia in the Southeast Asian War*, passim, for overbevisende, kortfattede og up-to-date analyser af konsekvenserne ved anvendelsen af vestlige »udviklings«-ideer se R. Johnson: »The nature of the New Asian Powers - and the US Stake in »Stability«, *Peace-work*, december 1977, Kim Yong Bock & P.J. Harvey: *People Toiling under Pharaoh*, CCA/ URM, Tokyo, 1976, og AMPO: *Free Trade Zones & Industrialization of Asia*, PARC, Tokyo 1977.
- 29) Se Ben Kiernan: »Khieu Samphan: Cambodia's Revolutionary Leader», *Dyason House Papers*, Vol. I, nr. 5 juni 1975.
- 30) Samir Amin er måske bedst kendt i den engelsktalende verden for hans bøger *Accumulation on a World Scale*, to bd., Monthly Review Presse, New York, 1974, og *Unequal Development*, Monthly Review Press, New York, 1976. I bogen *L'Imperialisme et le Développement Inegal*, Editions de Minuit, Paris 1976, har han et interessant kapitel, om Cambodia, det er blevet oversat til engelsk og bragt i *News from Kampuchea*, Vol. I, nr. 5, december 1977. Khieu Samphan refererer i sin egen afhandling til Amins analyse fra 1957 »The Structural Effects of International Integration on Pre-capitalist Economies».
- 31) Se *Indochina Chronicle*, sept.-nov. 1976, p.25.
- 32) Både Hou Youn og Hu Nim blev Ph.D. (dr. phil.): førstnævnte for en afhandling om landbrugs kredit, sidstnævnte for afhandlingen om »Les Services Publics Economiques au Cambodge» ved Phnom Penhs Kongelige Universitet.
- 33) Laura Summers: »The Cambodian Liberation Forces», *Indochina Chronicle*, 1.juli, 1972, p.5.
- 34) Oversat fra den originale Khmer af Boun Chantou, ikke-publiceret.
- 35) Det skal huskes, at umiddelbart efter befrielsen af Phnom Penh erfarede omverdenen at den kampucheanke revolution var under ledelse af det mystiske Angkor.
- 36) Phouk Chhay var præsident for Fællesrådet for Khmer Studenter fra 1967, tilsluttet sig Kampuchean Nationale Enheds Front (FUNC/ FUNK) (under ledelse af Sihanouk) i 1970, han havde doktorgrad i statsvidenskab fra Phnom Penhs Universitet. Hu Nim blev informationsminister i Sihanouks Kongelige Nationale Enheds Regering (GRUNC), Hou Tuon blev minister for indre anliggender, kommunale reformer og kooperativer. Siden befrielsen i 1975 har der været vedholdende rygter om deres forsvinden eller død, men de er altid, indtil nu, blevet tilbagevist i sidste instans på en eller anden måde (se f.eks., *News from Kampuchea*, vol. 1, nr. 2, 1977, p. 27, Patrice de Beer: »Cambodia's radical secrecy», *Le Monde* engelsk udg., *Guardian Weekly*, 4/12/77). Citatet i teksten er fra Laura Summers: op.cit., p.5.
- 37) Se M. Caldwell & Lek Tan op. cit.
- 38) Jeg benytter ikke tillægsordet »såkaldt« i nogen nedsættende betydning, men simpelthen for at antyde at beskrivelsen »Khmer Rouge« (røde cambodianere) først brugtes om dem af især Sihanouk, da han stadig var hersker i Phnom Penh og derfor bekæmpede dem. Det blev senere den almindeligt brugte benævnelse i krigsrapporterne 1970-75 og i krigens umiddelbare efterdønninger. Sihanouk brugte den selv lejlighedsvis efter at have forenet sine kræfter med guerillaen. Men i Cambodia selv var de revolutionære almindeligvis kendt som Angkar Padevat (»Den revolutionære Organisation») eller blot Angkar. (Med til kendsgerningerne bør det også henregnes, at Sihanouk for sin afsættelse også plejede at omtale dem »Khmer Viet-Minh« - og dermed antyde både en lydlighed mod Hanoi og en fortsat eksistens, der daterede sig tilbage til den anti-franske væbnede kamp. Andre benævnelser, der er værd at opstille her, er Khmer, Issarak, Khmer Serei, Khmer Krom, Khmer Khieu og Khmer Sar. I den præsenterede rækkefølge er den første den nationalistiske bevægelse fra den anti-franske periode - en bevægelse, som selv havde mindst tre floje (se M. Caldwell & L. Tan op. cit.), den anden den amerikanske lejehær af højreorienterede cambodianere anført af Bon Ngo Thanh, som spillede en ledende rolle i 1970-kuppet (og som stadig er aktiv fra baser i Thailand), den tredje etniske cambodianere, der boede i Vietnam, at hvilke nogle blev organiseret i en højreorienteret væbnet bevægelse af USA, den fjerde og femte banditgrupper ofte forklædt med henblik på at skjule deres bedrifter under Khmer Rouge. De opererede henholdsvis syd for Phnom Penh (nær Takeo) og på grænsen til Vietnam i de afsluttende faser af borgerkrigen. Ben Kiernan beretter at: »I løbet af 1960'erne var Cambodias kommunistiske Parti i dagligtale kendt som *Kanapak Nongkol* eller »Plovenes parti», (»Den sociale sammenhæng i det revolutionære Cambodia», *Australian Outlook*, bind 30, nr. 3, dec. 1976, p. 378).
- 39) Mellem 1969 og 1973 blev der nedkastet mere end 500.000 tons bomber over de cambodianiske landdistrikter.
- 40) Ben Kiernan: »Den sociale sammenhæng i det revolutionære Cambodia», *Australian Outlook*, bind 30, nr. 3, dec. 1976, p. 373. Det skal bemærkes, at Japans areal er 369.881 km², mens Cambodias er 181.035, og at Japan havde nogle anti-luftskytskanoner og andre forsvarsvåben (såsom jagere).
- 41) Se f.eks. Hamad Abdul Asis al Aiyi: »Det moderne Kampuchea», *News from Kampuchea*, bind 1, nr. 4, 1977, Chou Neng Tarr & Shane Tarr: »Vore erfaringer under befrielsen af Phnom Penh, april 1973 - 2. del», *News from Kampuchea*, bind 1, nr. 2, 1977, Jerome & Joselyne Steinback, *Phnom Penh Liberee*, Editions Sociales, Paris 1976.

- 42) De samlede tab fra kampene er svære at beregne. Et forsøg på at nå til en nøjagtig beregning er umuliggjort af alle de komplikationer og fordrejninger, der formår de »blodige« skribentstridigheder (se appendix I ovenfor). De officielle kampucheanske beregninger blev givet af informationsministeren Hu Nin i et communiqué af 31/3-76 og er som følger:
- i de befriede zoner ca. 400.000 dræbte, indbefattende mænd, kvinder, børn, gamle, babyer og
 - i de zoner, der midlertidigt blev holdt af fjenden, et tilnærmelsesvist lignende antal (400.000).
 - 240.000 sårede af hvilke 40.000 fuldstændigt invalideret
 - i alt er der derfor et samlet antal på mere end 1.000.000 dræbte og sårede.
- Krigen i Kampuchea var derfor lige så blodig som den i Korea 20 år før, når befolkningsforskellen i de to lande på de respektive tidspunkter tages i betragtning.
- 43) N.Y.T. 16/5-75.
- 44) Citatet er fra en opponent af Khmer Rouge, som efter at have besøgt deres områder, forlod deres rækker for at advare dem i Phnom Penh om den udfordring de rejste mod den etablerede orden, se Ith Sarin: *Khmer Souls beklagelser*, Phnom Penh, 1973, citeret fra B. Kiernan, op. cit., p. 379.
- 45) Se m. Vickery: »Seende tilbage på Cambodia«, *Westerly*, nr. 4, dec. 1976.
- 46) Jon Svain (Sunday Times 18/4-76) er blandt de mest hysteriske i denne retning i sin artikel »Cambodia rystes efterhånden som Khmer Rouge udrydder en civilisation«. Det er svært lige netop at forstå den skrigende tone i dette rædselsfulde stykke tendentios reportage. Det er klart, at de revolutionære stræber efter at eliminere en påvirkning, der i sandhed var fjendtlig overfor det de kaldte »den fascistiske og korrupte amerikanske stil«. »Efter vor sejr har vor revolutionære hær, som er meget stærk både fysisk og moralsk, udryddet dette dårlige minde fra vor ungdoms tanker og erstattet det med vor sande kultur, civilisation og skikke, som er arven fra vore forfædre fra Angkar-epoken.« (Phnom Penh radio 14/5 1976, citeret fra B. Kiernan op.cit., p.378). En ung pige fra de befriede områder fortalte Chou Meng & Shane Tarr: (*News from Kampuchea*, bind 1, nr. 1, 1977): »... revolutionen sigter på at bibeholde de aspekter af traditionel kultur, som er gode...« og gjorde det klart, at Khmer-kulturen var vigtig. Så meget ville man have troet var selvindlysende selv fra den ringe strøm af informationer, som slap igennem til vesten gennem de tætte forhæng af nyhedsundertrykkelse, fordrejning, omstillen og perversion, og som er blevet lagt i bunke efter befrielsen af de vestlige medier, de vestlige myndigheder og de vestlige »eksperter«, netop det flag, Det demokratiske Kampuchea har valgt, er et tydeligt vidnesbyrd om dette, Radio Phnom Penh sender uafbrudt... sange og folkemelodier kendt af generationer af cambodianere. Sangene syn- ges til akkompagnement af røroboer, træ- xylofoner, tostrengede orientalske violiner og andre traditionelle instrumenter... Sangene prototætter uværligt et idealiseret bondestyret samfund... Et lyrisk digt lyder: Der er et gammelt ordspil: Vi dyrker med vand, Vi laver krig med ris. Det passer perfekt på den nuværende epoke, Vi bør stræbe efter at beplante hver tomme jord.« (International Herald Tribune 13. - 14./11.-76).
- 47) Se note 27 ovenfor, Se også B. Kiernan: »Sam- laut-opstanden og dens eftervirkninger 1967-70: Cambodias befrielsesbevægelses oprindelse«. 1. del, Working Paper nr. 4 fra Centre of South-east Asian Studies, Monash University, Mel- bourne 1975.
- 48) B. Kiernan: op.cit. p. 44.
- 49) B. Kiernan: »Samlaut-opstanden og dens efter- virkninger 1967-70: Cambodias befrielsesbe- vægelses oprindelse«, 2. del, Working Paper nr. 5 fra Centre of Southeast Asian Studies, Mo- nash University, Melbourne 1976, pp.1, 7 og 12.
- 50) B. Kiernan: op. cit. p. 21.
- 51) B. Kiernan: op.cit., p. 26.
- 52) Om de latterlige franske bestræbelser se G. Por- ter & G. Hildebrand: op.cit., p. 60 og om de næsten lige så inkonsekvente amerikanske for- søg de samme forfattere pp. 61-2.
- 53) B. Kiernan: op.cit., p. 13.
- 54) B. Kiernan: »Den sociale sammenhæng i det revolutionære Cambodia«, *Australian Outlook*, dec. 1976, bind 30, nr. 3, p. 382.
- 55) B. Kiernan: op.cit. pp. 383-3. Så tidligt som et år efter Phnom Penhs befrielse var en vietname- sisk flygtning i stand til at krydse Cambodia fra øst til vest til fods, idet han arbejdede, efter- hånden som han kom frem, uden at se tegn på tvang (se Financial Times 30/1-78).
- 56) »Vi kunne udvikle produktionen, fordi land- brugsstrukturen - hele den gamle landbrugs- struktur - var ødelagt i krigen.« (Cambodiansk diplomat, citeret efter G. Hildebrand & G. Por- ter: op.cit. pp. 70-71. Se også B. Kiernan: op.cit.pp.382-3).
- 57) Citeret fra G. Hildebrand & G. Porter. op.cit. p. 73.
- 58) Ibid.
- 59) G. Hildebrand & G. Porter: op.cit.p. 75. De kommenterer: »Dette var den første omfattende risproduktion i den tørre sæson i Cambodia i mere end 600 år idet de i en note tilføjer føl- gende betydningsfulde information: »Da den ki- nesiske rejsende Chou Ta-kuan besøgte Angkor i 1296, fandt han, at bønderne dyrkede to eller tre afgrøder om året, hvilket var muligt på grund af et veludviklet vandledningssystem. Disse risafgrøder var så igen grundlaget for mag-

ten og velstanden i det gamle cambodianske imperium, som dengang indbefattede Syd-Vietnam og meget af Thailand og Laos. I det følgende århundrede bragte krigen med thaierne forømmelser og ødelæggelser til det hydrauliske system.»

- 60) G. Hildebrand & G. Porter: op.cit. pp. 75-76.
- 61) G. Hildebrand & G. Porter: op.cit. p. 77.
- 62) G. Hildebrand & G. Porter: op.cit. p. 79.
- 63) G. Hildebrand & G. Porter: op.cit. p. 81.
- 64) G. Hildebrand & G. Porter: op.cit. p. 78-79.
- 65) B. Kiernan: op.cit. p. 385.
- 66) *New York Times*, 23/1-78.
- 67) Hildebrand & Porter: op.cit. p. 85.
- 68) Hildebrand & Porter: op.cit. pp. 85-86.
- 69) *Financial Times*, 12/3-76.
- 70) Hildebrand og Porter: op.cit., p. 86.
- 71) Ikke-publiceret manuskript, dele af dette findes i *News from Kampuchea*, Vol. 1, nr. 4, pp. 32-39.
- 72) *International Herald Tribune*, 8/3-76.
- 73) *Guardian* (London), 29/4-76.
- 74) *Financial Times*, 30/1-78.
- 75) Se D.P. Chandler (sammen med B. Kiernan & Muy Hong Lim): *The Early Phases of Liberation in North Western Cambodia: Conversations with Peang Sophi*, arbejdspapir nr. 10, Centre of South East Asian Studies, Monash University, Melbourne.
- 76) *Indochina News Chronicle*, vol. 1., nr. 10, Dec. 1976.
- 77) Se note 71.
- 78) Harish Chandola: »Cambodia begins new life», *Holiday*, 27/6-76.
- 79) *Vietnam Courier*, 52, sept. 1976, p. 6.
- 80) En talsmand fra Demokratisk Kampuchea i Paris, citeret fra *Guardian*, 28/4-76.
- 81) Thiounn Prasith, Kampucheanisk ambassadør i de Forenede Nationer, *International Herald Tribune*, 26/4-76, et pound = 454 gram.
- 82) Pol Pot, in *Vietnam Courier*, 52, Sept. 1976, p. 5. G. Hildebrand og G. Porter, op.cit. p. 88. Hraf: op.cit., p. 198.
- 83) Eftersom det, der er sket i Kampuchea utvivlsomt vil blive studeret og diskuteret af ledere og kadre i andre bondebevægelser, er det muligt at tale om en »kampucheanisk model». Men vi bør tænke på, at de kampucheaniske ledere u-

trætteligt fastslår, at (for at citere en nylig formulering) »... sejren kan kun vindes, når arbejder og kommunistpartier laver vejledende teorier og politikker, der kan tilpasses de specifikke vilkår i deres egne lande, og når de gennemfører revolution uafhængigt og i sammenhæng med deres eget folks styrke. (Fælleskommunikation fra DPRK og Kampuchea under Pol Pots besøg til Byongyang, 8/10-77).

- 84) *New York Times*, 23/1-78.
- 85) Tal fra Pol Pots tale af 27/9-77 i Phnom Penh, hvor man fejrede det Kampucheaniske Kommunistpartis 17 års jubilæum.
- 86) *International Herald Tribune*, 24/3-78.
- 87) Se: *Democratic Kampuchea is Moving Forward*, Phnom Penh, 1977, p. 12.
- 88) I 1974 var kun 3% af Kampuchearnes opdyrkede jord overrislet. I dag overrisles alt, med undtagelse af den mest ubrugelige jord, og der sker hele tiden forbedringer. Se Hildebrand & Porter, op.cit., p. 62, *TA Kung Pao*, 20/1-77 og 29/12-77.
- 89) I sin tale af 17/1-78 i Phnom Penh i anledning af 10 års dagen for dannelsen af Kampuchear Revolutionshær, opfordrede Pol Pot folket til »flittigt at opfylde 1977 planen om 3 tons og 6 tons pr. ha og 1978 planen om 3,5 tons og 7 tons pr. ha». Da der mangler nærmere forklaring, er det svært at vide, hvad dette skal betyde. Det er blevet foreslået at det første tal i hver plan gælder udbytte pr. såning, det andet, der er højere, skulle være det totale udbytte fra et års, måske to eller endog tre års afgrøde. En kampucheanisk ven har imidlertid foreslået, at det første tal er gennemsnitsudbyttet og det andet gælder for de bedste distrikter og tjener samtidig det formål at virke som mål og ideal for andre områder.
- 90) *International Herald Tribune*, 24/3-78.
- 91) Hildebrand & Porter, op.cit., p. 62.
- 92) *International Herald Tribune*, 19/4-77.
- 93) Tallet er blevet offentliggjort i flere taler, f.eks. Ieng Sarys tale i de Forenede Nationer, 11/10-77.
- 94) *Le Monde*, 21-22/8-77.
- 95) *Democratic Kampuchea is Moving Forward*, p. 22.
- 96) *International Herald Tribune*, 24/3-78.
- 97) *Dem. Kamp. is Mov. Forward*, p. 29.
- 98) Se S. Resnick: »Decline of Rural Industry under Export Expansion», *Journal of Economic History*, vol. XXX, nr. 1., 1970.
- 99) *International Herald Tribune*, 19/4-77.
- 100) Ieng Sary, F.N. d. 11/10-77, Ieng Sary, *Der Spiegel*, maj 1977.

- 101) Beretning fra informations- og propagandaminister Hu Nim d. 31/3-76.
- 102) Pol Pot, 27/9-77.
- 103) *Democratic Kampuchea is Moving Forward*, p. 49.
- 104) *New York Times*, 23/1-78, *International Herald Tribune*, 24/3-78.
- 105) *New York Times*, 23/1-78. Selv landets ledere er øjensynlig »godt gemt væk fra al menneskelig beboelse» (*Le Monde*, 21-22-77).
- 106) *New York Times*, 23/1-78.
- 107) *International Herald Tribune*, 24/3-78.
- 108) *New York Times*, 23/1-78.
- 109) Hildebrand & Porter, op.cit., pp.93-94.

HETZ-KAMPAGNEN MOD DEMOKRATISK KAMPUCHEA

Anmeldelse af »Kampuchea og den vestlige presse« af Torben Retbøll

Hetz-kampagnen mod demokratisk Kampuchea.

»Baggrunden for nogle af de mere ekstreme sider af kommunisternes politik kan tænkes at ligge i den impotente ideolog Khieu Samphans personlighed. Forbigående impotens kan skyldes mange forskellige mere jordnære ting, men talrige psykiatere anser kronisk impotens, der ikke har rent fysisk årsag, for at være et udslag af dybtliggende menneskefjendske følelser...

En del af den grusomme fjendtlighed, som Angka Loeu (dvs. den øverste organisation, kommunistpartiet) udviste overfor det cambodianske folk... var måske et produkt af den ikke-elskede og ikke-elskende Khieu's fjendtlighed.

Citatet er fra »Det Bedste«-redaktørerne Barron og Paul's bog, »Peace with horror«, der har placeret disse to forfattere på en fremtrædende plads blandt de såkaldte »Cambodia-specialister«. Det angiver meget godt, hvad det er, man er oppe imod, hvis man idag

dels vil finde ud af, hvordan forholdene rent faktisk har været »under Pol Pot«, dels vil diskutere hvorfor og hvordan det skal vurderes og dels vil oplyse den brede befolkning om disse ting.

Torben Retbøll (TR) har i sin bog, »Kampuchea og den vestlige presse«, gennem det fantastisk store kilde-detektivarbejde, som han og andre har udført, givet en samlet gennemgang af verdenspressens dækning af de indre politiske forhold i Kampuchea siden befrielsen 1975.

Bogen beviser, at der er foregået en storstilet, bevidst løgne- og bagvaskelseskampagne verden over gennem de mest dominerende pressebureauer og aviser, kongreshøringer i USA, FN-undersøgelser m.m. Bogen beviser også, at alle de oplysninger, der kan efterprøves og kontrolleres, er falske, forredede eller tvivlsomme.

De oplysninger, der ikke kan kontrolleres, er udelukkende flygtningeberetninger - mens mange

flygtninge-beretninger, der kan kontrolleres, har vist sig uholdbare.

Endelig henviser bogen til en række oplysninger og beretninger om Kampuchea, der står i skarp modsætning til løgnkampagnens påstande om folkemord, massehenrettelser, udryddelse af 2-3 millioner mennesker osv. - oplysninger, som det har været umuligt at bringe frem i verdenspressen.

Det første indtryk, man lades tilbage med, når man har læst bogen, er - som Noam Chomsky et sted udtrykte det - at løbet er kort, når det drejer sig om at give en saglig og nuanceret oplysning om forholdene i Kampuchea over for verdensoffentligheden. Det er en næsten umulig opgave at få fortalt verden, hvad man ved og hvad man ikke ved om Kampuchea - først og fremmest fordi verdenspressen direkte nægter at bringe tilbagevisninger og modgående oplysninger. Skulle man rette op på det der er sket, måtte

man så at sige vaske hele tavlen - dvs. forestillingerne hos det amerikanske, det europæiske, det sovjetiske, det vietnamesiske m.fl. folk - ren. Og en tre- til fireårig kildekritisk kampagne på de samme mediers forsider er jo selvfølgelig utænkkelig.

Er man en af dem, der arbejder for, at få de sande oplysninger om Kampuchea ud til den brede befolkning, føler man sig ret magtesløs, efter at have læst Torben Retbøll's bog.

Man tør godt forudsige, at alene den måde, som Torben Retbøll's bog vil blive behandlet på i den danske presse, i sig selv vil blive endnu et bevis på den uvederhæftighed, som har været grundlaget for Kampuchea-dækningen. For der er graverende afsløringer af så godt som alle danske aviser i bogen - Arbejderavisen naturligvis undtaget.

Kilderne.

Resultatet af sin kildekritiske undersøgelse sammenfatter TR sådan: »Det viser sig for det første, at massemediernes anklager i mange tilfælde er baseret på yderst tvivlsomme kilder, der ikke kan stå for en nærmere undersøgelse, og for det andet at disse kilder, bliver ved med at dukke op i medierne, også selv når deres tvivlsomme karakter allerede er blevet afsløret i en eller

flere mindre publikationer, og for det tredje og sidste at medierne stort set ignorerer de øjenvidneskildringer og analyser, som ikke stemmer overens med deres egne forestillinger om folkemord og folkebad.»

For at vise det, deler TR sin gennemgang op i følgende emner: 1) Jean Lacouture og Francois Ponchaud, og John Barron og Anthony Paul, 2) Fotografier, 3) Flygtningeberebninger og 4) Fortielser.

Lacouture, Ponchaud, Barron og Paul

Disse tre forfattere - Ponchaud er

missionær og præst, Lacouture er journalist, og har først og fremmest gjort sig bemærket ved at anmelde Ponchauds bog »Cambodge annee zero», og Barron og Paul er som sagt redaktører på »Det Bedste», hvorved de har lejlighed til at få deres skriverier ud på 13 sprog i 32 lande - disse fire anses for at være blandt de allernærmest vidende »eksperter» på Kampuchea-spørgsmålet. Således sad de alle 4 i ekspertpanelet på Oslo-høringen om Kampuchea 21. til 23. april 1978 - panelet bestod af 5 personer, hvor den femte var en tidligere person lig rådgiver for fyrst Sihanouk!

Af det, disse fire har fremlagt i deres bøger og skrifter, som det er muligt at kontrollere, kan Torben Retbøll tilbagevise *alt*, som løgn, forvrængning eller tvivlsomt! Ingen af dem er i *stænd*-til at fremlægge et eneste skudsikkert bevis for deres påstande om folkekræb på millioner - og hvis det virkelig skulle have fundet sted i et sådant omfang, og man tillader sig at være så skråsikker på det, er det egentlig utroligt, at ikke et bevis holder!

Det som står tilbage er som sagt ukontrollerbare flygtningeberebninger.

Men det mest fantastiske er, at de alle - og andre af deres slags - faktisk er blevet forelagt modbeviserne på deres påstande, de ved det er løgn, det de har skrevet. Men det har intet ændret i deres hetz.

Der er kun allerhøjest lavet nødvendige undvigelsesmanøvrer, som f.eks. Ponchauds udgivelse af den samme bog i to forskellige udgaver: en i USA, hvor Chomsky havde påvist visse fejl, og en anden i andre lande.

Som Lacouture siger det: »Når vi står over for et foretagende, der er så uhyrligt som den nye cambodianske regering, bør vi da gøre det til vores hovedproblem nøjagtigt at afgøre, hvilken person, der fremsatte en umenneskelig udtalelse, og om regimet har myrdet tusinder eller hundrede tusinder af elendiges? — da han blev tilbagevist på et af sine hovedbeviser for påstandene!

Det er Torben Retbøll's påstand, at der i meget høj grad er blevet ført en bevidst løgnekampagne, med disse fire herrer som hovedaktører, og hans bog beviser det faktisk.

Flygtningeberetningerne

Det næste element TR gennemgår er forskellige »massakre«-fotografier og brugen af dem, på trods af, at redaktionerne ved de er falske.

Det tredje er så flygtningeberetningerne. Såvel Ponchaud som Barron og Paul bygger hovedsageligt deres bøger på beretninger fra flygtede kampucheanere, der opholder sig i flygtningelejre i Thailand. Og her er vi som sagt ved det mere u-kontrollerbare ved oplysningerne. Når f.eks. Barron og Paul's bog er blevet kaldt »uasteligt dokumenteret«, og når de er blevet rost for deres »udtømmende og grundige efterforskning«, kan det - ud over det som blev nævnt ovenfor, som er tilbagevist - udelukkende henføres til side efter side med henvisninger til, hvad den og den kampuchean-ske flygtning har udtalt.

Over for dette kommer TR dels med nogle betragtninger over, i hvor høj grad man alment kan fæste lid til flygtninge, og dels undersøge han, hvad det er for flygtninge, der er blevet interviewet, og karakterer af deres udtalelser.

Hvad det første angår, flygtningeberetningers pålidelighed i almindelighed, er det klart, at de, som

TR også siger det, må betragtes med en vis skepsis, al den stund de jo er flygtet og derfor må være uenige med de herskende forhold. Derfor har de ingen grund til at lægge fingre imellem - især ikke de flygtninge, som tidligere var kapitalister, jordbesiddere o.l. og som har mistet deres ejendom efter kollektiviseringen.

På den anden side vil det være meget forkert at afvise enhver flygtningeberetning. I andre sammenhænge er flygtningeberetninger jo nogle af vore vigtigste kilder til oplysning: fra Chile, Sovjet, Tjekkosllovakiet, Vietnam osv.

Når vi så går til de konkrete flygtningeberetninger, som den vestlige presse har bygget på, bliver »ulasteligheden« og »grundigheden« unægteligt sat noget i relief.

F.eks. viser det sig, ifølge TR, at »af de 94 navngivne eller identificerbare vidner, som Ponchaud anfører i sin bog, er der kun fem der påstår, at de selv har set en henrettelse! Og: »Hvis man f.eks. tager Barron og Paul's bog og ser på de ca. 110 flygtninge, hvis sociale baggrund, de opgiver, finder man kun 7 arbejdere og 8 bønder! - fra en befolkning hvor omkring 80% er bønder. Ud af Ponchauds 94 vidner er der 4 arbejdere og ikke en bonde.

Disse forhold, samt TRs betragtninger over hvor de fleste kommer fra - nemlig de områder, som kommunisterne sidst fik kontrol over og hvor Lon Nol og USA havde ført en omfattende antikommunistisk hetz - gør at de beretninger, der findes, skal tages med et meget stort forbehold.

Går vi endelig til måden, som interviewene af flygtningene er foregået på, er det - ihvertfald for en stor del af KT's læsere - en kendt sag, at de mest grusomme beretninger er blevet betalt godt, at vidnerne ofte er blevet udvalgt af lejrledelsen, der er i hænderne på det stærkt anti-kommunistiske thailandske politi, at det påstås, at Ponchauds vidner er blevet interviewet af folk med tilknytning til det thailandske efterretningsvæsen osv. osv.

Følgende citat fra et interview som australieren Ben Kiernan lavede med en kampuchean flygtning, er ligeledes et bevis for, hvor kritisk og energisk intervieweren bør være - noget som deltagerne i hetz-kampagnen med sikkerhed ikke har levet op til:

»SP: Hvad skete der med Lon Nolsoldaterne, da khmer rouge evakuerede Battambang?

SV: De blev allesammen dræbt, efter at de var blevet kørt til Thmar Kuol.

SP: Hvor mange var de?

SV: Omkring tre eller fire tusind.

SP: Så du selv, de var dræbt.

SV: Ja.

SP: Med dine egne øjne?

SV: Nej, jeg hørte skuddene.

SP: Tog du til Thmar Kuol, så snart du forlod Battambang?

SV: Nej, jeg tog til O Prasath, og en af mine venner der fortalte mig, at soldaterne var blevet skudt i Thmar Kuol. Det var faktisk ham, der hørte skuddene.»

En sådan beretning - som folk som Lacouture, Ponchaud, Barron eller Paul aldrig ville komme frem til - kan nok få den, som ønsker at undersøge forholdene i Kampuchea kritisk, til at betragte flygtningehistorierne, som de er blevet lanceret i massemedierne, med et stort gran salt.

Metoden.

Det sidste element, som TR behandler, er fortællelserne. Det er alle de historier, der står i modsætning til massakre- og folkemordhistorierne, som aldrig er nået frem til massemediernes forsider, eller for den sags skyld til overhovedet at blive nævnt. Dette skal jeg ikke komme nærmere ind på her, ud over at nævne, at der rent faktisk findes mange positive, neutrale og nuancerede beretninger fra Kampuchea. Og undertegnede, der var med på Arbejderavisens delegation til Kampuchea i august 1978, kender til fulde besværet med at få beretninger som ikke fortalte om grusomheder, i massemedierne.

Men spørgsmålet er nu, hvad fortæller hele denne fantastisk grundige og kritiske analyse, som TR

har lavet?

For det første har han bevist, at der er blevet lavet en bevidst løgnekampagne, og at ingen massemedier har været imødekommende overfor at rette de fejl, som de har begået.

For det andet har han vist, at der findes mange ucterede beretninger, der *ikke* beskriver Kampuchea som et blodbad.

Men hverken det ene eller det andet kan fortælle sandheden om forholdene i Kampuchea. At man kan tilbagevise påstande om grusomheder, beviser *ikke*, at der ikke er foregået grusomheder. Positive beretninger fra landet beviser ligeledes intet.

Det er TR's synspunkt, at *der er klar dokumentation* for, at der har forekommet grusomheder under denne regering (Pol Potsm). Dette bygger han på, at der findes flygtningeberetninger - og overensstemmelse mellem uafhængige sådanne - som man må fæstne lid til. Som nævnt ovenfor vil det være forkert at forkaste enhver flygtningeberetning, selv om vi altså må regne med, at alle flygtninge er modstandere af det styre, som de er flygtet fra, og derfor vil ønske at sværte det mest muligt til.

Men T.R. selv bygger denne påstand på et meget begrænset bevismateriale. Og T.R.'s egen grundige efterforskning viser jo, at selv om

man har nogle oplysninger, som ser troværdige ud, kan det senere gennem en endnu nøjere granskning vise sig, at de må drages i tvivl.

Konklusionen må derfor - især på baggrund af TR's arbejde - være, at der ikke idag er fremlagt et skudsikkert empirisk materiale om forholdene i Kampuchea fra 75 til 79, der kan give os svar på, *om* der er foregået grusomheder, *om i hvilket omfang* sådanne har fundet sted. Derfor kan man ikke ud fra det foreliggende materiale med TRs metode sige noget sikkert om hverken hvilke enkeltbegivenheder, der er foregået, eller noget om det samlede billede af Kampuchea i disse år.

Vil man finde sandheden om Kampuchea - og det vil sige: hvad er der sket, hvorfor er det sket og er det, der er sket, rigtigt eller forkert, - så må man foretage en samlet samfundsmæssig politisk analyse af de ændringer der er sket i løbet af disse år. Denne politiske analyse må bygge på et materialistisk historiesyn - på marxismen-leninismen-mao-zedong-tænkningen.

En sådan analyse - som der er bud på andetsteds i dette nr. af KT - kan på den anden side ikke sige noget om, præcis hvilke *konkrete* udtryk, f.eks. kommunisternes sekteriske enhedspolitik overfor det nationale borgerskab, små-

borgerskabet og mellembonderne har fået. Denne analyse kan bevise, at der *må* have fundet omfattende og skarpe opgør sted, hvor omfattende her betyder: indbefattende forholdsvis store befolkningsgrupper, og skarpe betyder at de *må* have fået antagonistisk karakter, som f.eks. fratagelse af lovet ejendom o.l.

Men den kan *ikke* bevise noget om metoderne, der er taget i anvendelse, om tal osv. Alligevel er det denne analysemetode, som vi må *tage udgangspunkt i*, når vi skal forholde os til forholdene i Kampuchea. Og det er på *baggrund af den*, at vi skal vurdere de sparsomme forskellige beretningers troværdighed, og i hvor høj grad der er tale om *enkelstående* hændelser eller om et mere *samlet* billede.

Og denne analyse, er en forudsætning for at sige noget brugbart i debatten om Kampuchea. For efter enhver befrielseskamp, som den kampucheanse, og en omvæltning hvor landsforræddere, jordbesiddere, kapitalister, bureaukrater, generaler o.s.v. mister magten og deres ejendom, *vil* der foregå henrettelser. Der *vil* være flygtninge. Og der *vil* også altid være nogle, som enten går over gevind i deres had mod forræddere, og nogle der benytter sig af situationen til personlige formål.

Der er heller ikke nogens tvivl om, uanset ledelsens politik, at fra befrielsesbevægelsens endelige offensiv for at befri landet fra januar 1975 og til evakueringen var gennemført og den fulde kontrol oprettet over hele landet, har beslutningsmyndigheden været meget *decentral*, og det som er foregået har med meget stor sandsynlighed været forskellig fra område til område.

Men den »vendelige sandhed«sm får vi først, når vi forbinder de empiriske *facts* om forfølgelserne med den politiske analyse. Og her er vi nok ikke længere idag end til at kunne sige, at den sekteriske enhedspolitik og den manglende nydemokratiske periode og den dermed forcerede kollektivering *har* medført overgreb i en udstrækning, som man må tage afstand fra.

Hvorfor lognene?

Men hvorfor har det været nødvendigt at lave en bevidst løgne- og hetzkampagne? Her må man bl.a. se på, hvem det er, der har været bagmænd for den. Ponchaud er som sagt missionær og præst, og var i Phnom Penh til 1975, så hans deltagelse giver sig selv.

Barron og Paul - »Det Bedste«-redaktorerne - kan nærmest betragtes som talsmænd for magthaverne i USA, og spørgsmålet om hvorfor USA i almindelighed ønsker at tilsvine Kampuchea er der heller ikke så mange ben i. Men hvorfor led Vietnam ikke samme skæbne?

Her er der en del faktorer, der spiller ind. For det første har det faktisk også i en vis udstrækning været tilfældet (TR nævner også eks. herpå). Men dette har været alt for let at kontrollere på grund af vietnamesernes langt, langt dygtigere brug af verdens massemedier - og fordi mange, mange fik lov til at rejse til Vietnam, selv amerikanske senatorer.

Kampuchearnes lukkede har i sig selv været et udmærket grundlag for en løgnkampagne. Der har kun været officielle regeringsudtalelser som modvægt til beretningen - og de har været meget få. Og officielle udtalelser, bør man aldrig tage som den endelige sandhed om forholdene i et land.

den i et land.

For det andet kan man gå ud fra, at selv om det var krigen mod Vietnam, der var den længste og mest »kendte« i og uden for USA, så var nederlaget i Kampuchea mere forsmædeligt for magthaverne i denne supermagt. Kampucheanerne nægtede at forhandle, og gik i stedet helt og aldeles på egen hånd over til en storoffensiv, som i løbet af utrolig kort tid ledte til USAs og Lon Nol's nederlag. USA fik på ingen måde en »peace with honor« i Kampuchea. Problemet med at acceptere nederlaget viste bl.a. Mayaguez-affæren den 12. maj 1975 - ligesom ønsket om »at vende tilbage« er blevet udtalt igen og igen af ledende kredse i USA.

Og her er vi ovre ved hetzens egentlige formål: Den har især skullet tjene som legalisering af et indgreb. Der har naturligvis også indgået - som TR påpeger det - hvad man kan kalde »almindelig« antikomunisme. Men - foruden de ovennævnte faktorer - så må den først og fremmest ses på baggrund af, at USA ønskede at intervenere. Og netop fordi Kampuchea i international sammenhæng stillede sig som et alliancefrit land, lukkede af for omverdenen og gjorde så stor en dyd ud af at være uafhængig af alt og alle - ja så stillede det sig, i en verden med imperialismen og

Mayaguez-episoden fandt sted mindre end en måned efter Kampuchearnes befrielse. Den 12. maj 1975 trængte det amerikanske handelskib Mayaguez ind i Kampuchearnes territorialfarvand. Det blev opbragt af kampuchearnes patruljebåde og Kampuchearnes regering betragtede skibets indtrængen i landets territorialfarvand som en provokation. Mayaguez var i virkeligheden et spionskib, hed det fra Kampuchearnes regering. Efter at have undersøgt skibet besluttede regeringen at frigive det og dets besætning, men tre og en halv time efter dette var sket, iværksatte amerikanske F-105-fly bombardementer af militære og civile mål i Kampuchea. En amerikansk flådeenhed gik i land på øen Tang og det blev hævdet at de amerikanske elitetropper havde befriet skibet og dets 45 mand store besætning.

Den amerikanske aktion gav anledning til kritik, også i USA. »Hvorfor benyttede præsident Gerald Ford ikke de afgørende minutter til at tilbagekalde ordren om bombningerne?«, spurgte New York Times. Thailands regering protesterede kraftigt imod USA's beslutning om at sende marineinfanterister til Utapao-luftbasen forud for aktionen uden den thailandske regerings tilladelse. Den amerikanske handling blev af Thailand betragtet som en »ren og skær fornærmelse mod Thailands suverænitet«.

Set på baggrund af USA's nylige nederlag i Kampuchea og Vietnam må Mayaguez-episoden vurderes som et amerikansk forsøg på at afstive sin kraftigt dalende internationale prestige. Dette gav sig bl.a. udslag på de europæiske valutamarkeder, hvor dollarkursen steg umiddelbart efter kommandoaktionen mod Kampuchea.

(Kilder: Information 14., 16. og 17.-18. maj 1975. Kampuchearnes regeringserklæring af 15. maj 1975 gengivet i Peking Review nr. 21, 23. maj 1975 side 10.)

USA fik bestemt ingen »værefuld fred« i Kampuchea. Her forlader, som en af de sidste, den amerikanske ambassadør Phnom Penh med flaget i en pladstikpose.

hegemonistræbende supermagter, »an» som et let bytte for intervention og aggression. Ifølge en kilde i Det Hvide Hus planlagde USA faktisk at bombe Phnom Penh under Mayagez-affæren - og der er ret stor sandsynlighed for, at det også var USA der i 1976 kastede 3 kæmpestore bomber over Siem Reap (selv om der også findes rygter om, at det var vietnameserne).

Hovedårsagen til løgnekampagnen findes således i USA's håb og ønske om, at vende tilbage. Men faren lurede, som vi så det, fra en anden kant!

Den sovjetisk/vietnamesiske kampagne.

Hvor man efter Vietnams invasion omkring nytår i Kampuchea har set en klar neddæmpning i den vestlige presse - og især i den amerikanske - af hetzkampagnen (selv om den ikke er forstummet), så har vi set

et lignende, men modsatrettet, skrift i den sovjetisk dominerede presse. Et skift, som dog kom i »god» tid før invasionen. Så sent som i oktober 1977 skrev det sovjetiske Novoe Vremia: »Sovjetunionens kommunistiske parti og regering har ufravigeligt støttet det kampucheanke folks kamp under kommunistisk ledelse for frihed, uafhængighed og territorial integritet.» - hvilket er direkte løgn. for Sovjet støttede Lon Nol frem til 1975.

Og videre: »eftersom der kun kommer få oplysninger fra (Kampuchea), påstår den vestlige presse uden nogen beviser, at de nye ledere benytter sig af »tyranniske metoder«, at de »forsømmer hvad der er nødvendigt for nationens udvikling» og så videre» - hvilket er rigtigt.

Men allerede fra januar 1978 - efter Vietnams første store inva-

sionsforsøg - ændredes billedet. Nu kom Sovjet med på kampagnen. Nu taler de om »tragedien i Kampuchea» (Novoe Vremia september '78) og de sovjetiske medier har bragt de forfalskede billeder fra Thailand, bl.a. som illustration til en artikel, der hed: »Socialisme efter Pekings opskrift». Og hvis man idag følger med i Sovjetiske tidsskrifter som »New Times» og »International affairs» vil man se, at den amerikanske kampagne er ved at blive gentaget ord til andet - og at den får en tand til.

De vietnamesiske myndigheder og marionetstyret i Phnom Penh er - naturligvis - blandt de mest aktive i kampagnen nu, og har bl.a. leveret det hidtil højeste antal påståede dræbte under Pol Pot: fire millioner! I de vietnamesiske myndigheders officielle rapport om forholdet mellem Vietnam og Kampuchea, »Kampuchea Dossier» brin-

«СОЦИАЛИЗМ»

ПО ПЕКИНСКОМУ РЕЦЕПТУ

Что происходит
в Кампучии

Dette billede som foruden at være bragt i »Novoe Vremia» også har været bragt i et andet sovjetisk tidsskrift nemlig »Literaturnaja Gazeta» d. 4. oktober 1978 skulle forestille en fange i Kampuchea, der er i færd med at blive slået ihjel med en hakke. Sovjetunionen har ikke holdt sig for god til at videregive propagandaen (sovjets billede stammede iøvrigt fra det konservative vesttyske blad »Stern») på trods af at det allerede i 1976 var blevet indrømmet, at det var et falsum. En thailandsk efterretningsofficer indrømmede, at billedet var optaget i Thailand i propagandaojemmede.

ges ligeledes de forfalskede billeder fra Thailand.

Der findes i rapporten desuden kort, der klart forfalsker grænse-dragningen mellem Vietnam og Kampuchea - det meste af Svay-Rieng-provinsen («Papegojenæbeb») er indlemmet i Vietnam. Ligesom der er klart dokumenterbare løgne om forhandlingerne mellem de to landes ledelser m.v. Det hævdes iøvrigt ifølge TR, at Radio Hanoi har bragt Barron og Paul's bog som føljeton, og at Paul omtales som en pålidelig autoritet om Kampuchea!

Det er fra den kant, vi idag finder en fantastisk løgne-propagandakampagne - såvel overfor Kina som overfor Kampuchea. Den største løgn er de vietnamesiske myndigheders benægtelse af at have tropper i Kampuchea. En anden fantastisk løgn er deres påstand om, at der ikke findes en kinesisk national minoritet med kinesisk statsborgerskab i Vietnam.

Det er den kampagne, der er værd at studere idag, og det er i den sammenhæng vi sort på hvidt finder baggrunden for hetz-kampagnen: Den skulle bruges til at få verdensopinionen til at acceptere, at Vietnam med militærmagt fjerne de Pol Pot-regeringen og indsætte en lydregering, der kan fungere som springbrædt for videre social-imperialistisk ekspansion.

Og den danske »venstre» fløj reagerede til fulde efter aggressorerens ønske!

Sammenfatning.

Som sagt siger TR's bog ikke noget om, hvad der er sket i Kampuchea 1975-79, og det er heller ikke dens intention.

Men med »Kampuchea og den vestlige presse» har vi - gennem TR's fantastisk omfattende, grundige og kritiske arbejde - fået et uomstødeligt bevis for, at der rent faktisk er foregået denne bevist løgne- og hetz-kampagne om Kampuchea. Det vil være af stor værdi for bl.a. Kampucheaakomiteens arbejde.

Det, som bogen mangler, er ana-

lysen af de sovjetisk dominerede massemedier, hvis metoder allerede overgår selv »Det Bedste».

Mange vil udlægge TR's bog som et forsvar for Pol Pot's politik, for det vil være den nemmeste løsning for journalister og redaktioner, der har deltaget i løgn-kampagnen - bl.a. Peter Wivel, der bygger sin journalistik på Lacoutures og Ponchaud, og Information. Men TR støtter ikke Pol Pot's politik, og rent faktisk tager han ikke stilling til den i bogen.

Peter Wivel fotograferet ved et møde i Århus.

Det er lidt uklart, hvilke politiske standpunkter Torben Retbøll egentlig har - især hvad angår den internationale klassekamp. Flere steder mere end antydes det, at han ikke er enig med Mao's teori om verdens deling i tre og udpegningen af Sovjetunionen som den farligste supermagt.

Flere afsnit i bogen afsluttes med en kommentar i stil med denne: »Journalistikken har så afgjort sine egne, ganske særlige regler». Og det er jo rigtigt. Men hvad og hvem er det, der fastlægger disse regler? TR's bud er bl.a.: antikommunisme og de vestlige regeringers ønske om at skjule de overgreb, som USAs krig i Kampuchea medførte og ønsker om at »vende tilbage». Og det er naturligvis også rigtigt.

Men det var ikke fra vest, den virkelige fare lurede, det var fra øst - fra Vietnam og Sovjetunionen. Og skiftet i den sovjetisk-vietnamesiske propaganda mod Kampuchea sammenholdt med den militære besættelse, viser hvilke reg-

ler det er, journalistikken følger. I dag er det Sovjet og Vietnam der står i spidsen for løgn-kampagnen mod Kampuchea.

Den mærkbare neddæmpning i hetz-kampagnen fra amerikansk side efter Vietnams invasion er blot en bekræftelse på, at USA er i defensiven. En kendsgerning, som ærke-reaktionære journalister som Barron og Paul har haft svært ved at indrette sig på. Men også her må den borgerlige journalistiske følge reglerne.

Selvom Torben Retbøll's bog ikke bygger på denne verdensanalyse, er den ikke desto mindre meget vigtig og brugbar. »Kampuchea og den vestlige presse» er et fantastisk vigtigt dokument i kampen mod bl.a. journalister af Peter Wivel-typen, der sammenligner de, som drager pressedækningen af Kampuchea i tvivl, med dem der ikke ville tro på rygterne om gas-kamre og udryddelser i Hitler-Tyskland.

Den kamp er især vigtig, fordi Peter Wivel og andre med deres demagogi idag er blandt de mest effektive, når det gælder om at lægge et røgslør ud over den sovjetiske ekspansion og dennes fare for verdensfreden.

Svend Aage Madsen.

PS. Alle citater i artiklen er taget fra »Kampuchea og den vestlige presse» af Torben Retbøll. Bogen udkommer på Corsarens forlag i løbet af foråret.

PRO-VIETNAMESENSK PROPAGANDA

Demos-debat 8: Sydøstasien?

Den 11. november sidste år afholdt Demos, DDVs Dokumentationsgruppe og Frit Danmark høringen »Sydøstasien 3 år efter sejren«. Med sammensætningen af deltagerne var tilstræbt en vis alsidighed af folk fra Burchett og Peggy Duff over Malcolm Caldwell og Ellen Brun, Kjeld A. Larsen og Torben Retbøll foruden Hedda Ekerwald fra Venskabsforeningen Sverige-Kampuchea (de eneste danske øjenvidner fra Kampuchea, nemlig KAPs delegation, havde arrangørerne undgået at indkalde). Høringen var også undersøgende, men ikke af den grund upartisk, der var en klar overvægt af pro-vietnamesiske kræfter. Den blev dog ikke så rentonet pro-vietnamesisk og pro-sovietisk, som man havde kunnet frygte. Man forsøgte afværgende at se den tilstundende krig mellem Vietnam og Kampuchea som »en ulykkelig grænsestrid mellem to socialistiske lande«. Denne »neutralistiske« stilling forplumrede dog en klar stilling til Vietnams aggressioner mod Kampuchea, og da høringen samtidig fastslog USA som hovedmodstanderen og var blind overfor Sovjet, blev den ialt et håndslag til Vietnam.

Om høringen.

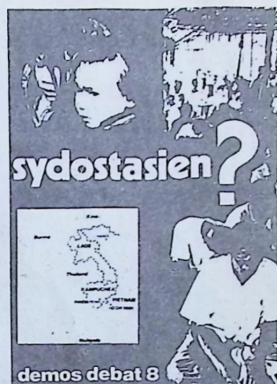
Det er et udpluk af høringens synspunkter, der nu foreligger i bogform. Den »neutralistiske« indfaldsvinkel kan fortsat spores, f.eks. i forordet: »Ufred mellem disse to socialistiske stater, mellem Vietnam og Kampuchea, blev noget så selvmodsigende som en »uantagelig realitet«. Men ellers har det været sværere og sværere at holde sig neutral, jo længere den vietnamesiske besættelsesmagt trængte sig frem. Desværre er afklaringen sket

i pro-vietnamesisk retning, og det spores i bogen.

Forordet har tilloeb til en fornuftig holdning, hvor det skriver: »men et socialistisk lands direkte indgriben i et andet lands indre forhold er pr. definition ikke acceptabel, men det undermineres af første halvdel af sætningen: »Rækkevidden af den politik Vietnam indledte ved at yde væbnet støtte til omstyrtningen af Pol Pot-styret kan vi ikke bedømme. » Denne dobbelthed gentages, hvor forordet inddrager de internationale aspekter: »Det er så rigtigt som det er sagt, at ethvert land har ret til selvstændigt at udvikle socialismen i overensstemmelse med egne historiske betingelser. Men friheden til selvbestemmelse begrænses i praksis af andre landes og magters interesser. . . hvordan undgår et lille socialistisk land at blive tvunget ind i en afhængighed af større socialistiske lande, som f.eks. Sovjetunionen og Kina?»

Man fristes til at spørge, hvad forordets forfattere egentlig mener om retten til selvbestemmelse, som jo ganske klart er blevet krænkert ved invasionen. Et svar antydes, hvor det afventende hedder: »1) Vil det ny kommunistiske styre være til gavn for befolkningen. . . 2) Forlader vietnameserne Kampuchea, så det er en uafhængig regering, der træffer afgørelsen om landets fremtid og om realiseringen af KNUFNS' otte punkts erklæring. ?»

Her blandes en kritisk holdning overfor krænkelsen af Kampuchees selvbestemmelsesret sammen med at retfærdiggøre det skete med en vurdering af KNUFNS officielle program i forhold til Pol Pots politik. Her løber man fra princippet

om selvbestemmelse og lukker øjnene for, at det reelle i situationen ikke er at vurdere KNUFNS pålydende i forhold til den begrænsede viden om Pol Pots indenrigs-politik, men at Kampuchea er besat. Ved helt uproblematisk at se KNUFNS som en selvstændig faktor undgår forordet at tage stilling til det egentlige spørgsmål: Er KNUFNS en vietnamesisk marionet?

Denne uklare afventende holdning modsiges af de oplysninger, der begynder at komme om guerilla-krigen i Kampuchea. En række vestlige analytikere har, bl.a. i det ellers ret pro-vietnamesiske Far Eastern Economic Review, vurderet guerillakrigen som meget omfattende, og den vietnamesiske besættelsesmagts problemer som meget store. Situationen mod vest sammenlignes med Lon Nols sidste dage, hvor guerillaen stod meget stærkt, og mod øst med situationen i Sydvietnam, hvor stillingen var mere »uafgjort«. Det vurderes, at 4/5 af Pol Pots hær er intakt og omgrupperet med vel fungerende indbyrdes kommunikation. Heroverfor skulle Heng Samrin praktisk talt ingen central administration have. Militært meldes der om angreb fra guerillaen alle steder i landet, også i hovedstaden. En fransk journalist har kunnet bevæge sig 200 km til fods rundt i Pol Pot-kon-

Det er ikke mindst herrer som disse to sovjetiske rådgivere i Vietnam, der står bag Vietnams aggressioner i det indokinesiske område.

trollerede områder, nye flygtninge har fortalt, at kun 1-2 etniske kampucheanere fra Sydvietnam fulgte med hver vietnamesisk hær-enhed. Da Vietnams Pham Van Dong skulle besøge Heng Samrin i Phnom Penh, måtte der lægges en ring på 30.000 vietnamesiske soldater rundt om byen, og da det omsider i propagandaøjemed lykkedes at lade KNUFNS-styrker erobre den lille by Poipet ved den thailandske grænse i begyndelsen af marts - to måneder efter at have erklæret fuld kontrol over landet - kunne Bangkok Post den 5. marts skrive at det ikke lykkedes for disse at tale med thailænderne i grænsebyen Aranyaprathet, for thailænderne havde ikke en vietnamesisk tolk, og KNUFNS-soldaterne kunne ikke tale khmer!

Alt dette bekræfter, at Heng Samrin ikke er frihedskæmper, ikke er nogen selvstændig opposition til Pol Pot, men en vietnamesisk marionet, der sidder i kraft af vietnamesiske bajonetter.

Med Pol Pots politik, som må have skabt sociale spændinger, må man regne med eksistensen af en opposition. Men man går galt i byen, hvis man forveksler oppositionen med den vietnamesiske besættelse og den vietnamesisk

indsatte marionet. Overfaldet skete ikke for kampucheanernes brune øjnes skyld, men for at skaffe sig kontrol over landet og gøre det til sit spisekammer. Og opposition eller ej, så kan det aldrig hjælpe det kampucheanse folk at blive frataget retten til selv at bestemme sin egen skæbne. Det er uforeneligt med at være fri.

Men her vurderer forordet altså KNUFNS som en selvstændig faktor, og bogen rummer udførligt to officielle udtalelser fra KNUFNS. Denne metode til at undersøge forholdene er i bedste fald uvidenskabelig.

Hvad angår den internationale sammenhæng, så antyder forordet forklaringen om en »stedfortræderkrig» mellem Sovjet og Kina. Hermed gøres den internationale sammenhæng abstrakt. Det konkrete er, at Vietnam med sin svage økonomi, aldrig alene kunne have klarer besættelsen. Sovjetunionen har ud fra sine egne interesser støttet Vietnam i at udvide sin interesse-sfære og hjulpet politisk, økonomisk og militært (Nyhedsbureauet AFP har bekræftet, at sovjetiske og cubanske tropper deltager i kampen), mens Kina har støttet Kampuchea i at modstå dette pres.

Men bogens alvorligste mangel

Sovjetunionen er en supermagt i offensiven, USA er en supermagt i langsom tilbagegang.

i sin internationale analyse er, at den lukker øjnene for Sovjets rolle og i forordet slår fast: »Vestrestføjen i Danmark skal ikke bruge alle kræfterne på at fordømme enten Vietnam eller Kampuchea. Vi skal fastholde, at hovedmodsatningen i Sydøstasien stadig er modsætningen mellem den amerikanske imperialismen og befrielsesbevægelserne.» Denne fundamentale opportunistiske blindhed over for de verdenspolitiske realiteter anno 1979 om Sovjets fremfærd over kloden sammen med det stædige billede af USA, som da det var i sin »imperialistiske guldalder«, reducerer i praksis den forholdsvis uafhængige stilling hos forordsforfatterne til at være halehæng til Sovjets fremfærd.

Vurdering af indholdet.

Går vi til selve bogens indhold, findes forordets reelle pro-vietnamesiske holdning i redigeringen. Den er bygget op med tre korte artikler af Caldwell, en kort artikel af Elizabeth Becker, fem lange artikler af Wilfred Burchett, en artikel af Torben Retbøll og endelig en lang artikel af Peggy Duff. Desuden findes en række tillæg med bl.a. de omtalte KNUFNS-dokumenter. Hermed er pro-kampucheanke fremstillinger meget dårligt repræsenteret, idet selv den Kampuchea-venlige Caldwell tjener til at understrege bogens grundlæggende tese om den fortsatte hovedmodsatning mellem USA-imperialismen og de sydostasiatiske befrielsesbevægelser, og idet den næsten rabiate pro-vietnamesiske Burchett fungerer som det politiske tyngdepunkt i bogen.

Caldwells bidrag.

Caldwells tre bidrag drejer sig for de to's vedkommende om den internationale sammenhæng og for det sidste vedkommende om et uddrag af Informations interview med ham sidste forår om hetzen mod Kampuchea. Og det er faktisk Caldwell, der formulerer tesen om, at hovedmodsatningen stadig går mellem USA-imperialismen og de sydostasiatiske befrielsesbevægelser.

Malcolm Caldwell.

Caldwells synspunkt er, at opgaven derfor for antiimperialister består i at bekæmpe USA-imperialismen i området, og han betragter i klar forlængelse heraf Kinas påstande om Sovjet som en supermagt som »vrøv«.

Det er denne katastrofale mangel på erkendelse af Sovjets rolle, selv om han på mange punkter var kritisk over for Sovjet, der bragte ham ud i en sådan fejlurdering af situationen. Den faktiske udvikling i Sydøstasien umiddelbart efter hans død synes om noget at bekræfte denne mangel i analysen af modsigelserne i Sydøstasien. Denne mangel får ham til i sit indlæg at erklære, hvad han selv betegner som sin *tro* på, at Vietnam fremover vil fastholde sin alliancefri og uafhængige stilling, og det får ham til at indtage et udglattende og undvigende synspunkt på det modsætningsforhold, der i praksis har vist sig at være det dominerende, hvor han skriver: »Jeg tror heller ikke, at det vil være til synderlig hjælp for befrielsesbevægelserne i Sydøstasien om vi delte os og valgte side i denne konflikt.»

Og det er også denne manglende erkendelse af Sovjets fremfærd, der får ham til at fejlurdere, hvad han kalder *USAs nye offensive politik* i Sydøstasien. Caldwell ser ikke, at verden har ændret sig, og vurderer denne politik, som bl.a. har fundet udtryk i fornyet amerikansk støtte til Thailands regering, som en umiddelbar forlængelse af USAs imperialistiske rolle i Sydøstasien og ikke også som en reaktion på Sovjets fremfærd. Uden at det på

nogen måde skal være en forskønnelse af USAs engagement i Sydøstasien, så er der her tale om en defensiv politik for at bevare de sidste positioner i Sydøstasien, mens Sovjet med sin brug af Vietnam som redskab har udvidet sit interesseområde til at omfatte alle tre indokinesiske lande Vietnam, Kampuchea og Laos. De verdenspolitiske kendsgerninger viser her som andre steder, at Sovjet er den offensive part.

Og Caldwell når ud i det selvmodsigende, hvor han taler om, at USA med en »*radikal, ond-sindet hensigt*» søger at isolere Vietnam og tvinge det ind i et snævert samarbejde med Sovjetunionen. Skulle USA handle med imperialistisk og verdensherredomme-logik, ville det ikke godvilligt tolerere, at Vietnam faldt i hænderne på Sovjet, det ville være at styrke sin rival på verdensplan.

Det er denne verdenspolitiske fejlurdering, der gør den pro-kampucheanke Caldwell let at bruge i et pro-vietnamesisk felttog. Men selvom han altså er den, der formulerer bogens hovedtese, så er billedet heller ikke entydigt. Han ser, at der findes reelle materielle modsætninger mellem Vietnam og Kampuchea på den måde, at Vietnam ville nyde godt af en militær sejr over Kampuchea, altså kort sagt ser han, at Vietnam kan have et selvstændigt imperialistisk motiv.

Endvidere slår han fast, at befrielsesbevægelserne i Sydøstasien, som han med rette lægger stor vægt på, i mange år har været allierede med Kina, og at de *sikke* deler de synspunkter der p.t. fremføres af Hanoi. Og det er en vigtig ende at have fat i. Også fra andre sider meldes der om f.eks. en splittelse inden for det thailandske kommunistparti. Skal det lykkes at befri Sydøstasien, er det nødvendigt for befrielsesbevægelserne at kunne gennemskue såvel USAs som Vietnams og dermed Sovjets rolle.

Elizabeth Becker.

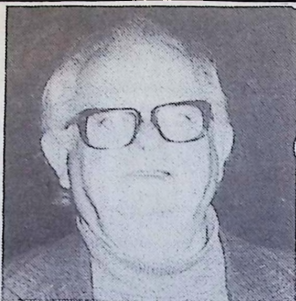
Bogens næste bidrag er af journalisten Elizabeth Becker fra Washing-

ton Post. Hun fulgtes sammen med journalisten Richard Dudman med Caldwell under besøget i Kampuchea i december sidste år og skrev, dels en beretning om mordet på Caldwell, dels en serie på seks artikler om Kampuchea, som bl.a. er blevet bragt i International Herald Tribune. Hendes indlæg er taget fra Newsweek, og selvom det ligner en direkte beretning, så svarer den ikke overens med de originale artikler, men er et kort sammenkog af mordberetningen og artikelserien. Ved sammenligning viser det sig, at der er visse tendentøse udeladelser, nemlig Beckers forklaringer, om at drabsmandens tøj adskilte sig fra, hvad der blev brugt i Kampuchea, samt visse positive beskrivelser af det kampucheanse samfund. Uddraget medtager således oplysningen om det kritisable forhold, at de kun fik det at se, som regeringen ønskede at vise dem, men udelader en af Beckers vigtige konklusioner: »Jeg var en smule forbavset over det generelle produktionsniveau i hele landet. . . jeg er tvunget til at måtte konkludere, at det økonomiske system ser ud til at fungere».

Burchetts vurdering.

Som nævnt er bogens politiske tyngdepunkt de fem artikler af Burchett. Med masser af detaljer og med stor pro-vietnamesisk konsekvens gennemgår han baggrunden for Vietnam-Kampuchea-konflikten. Det sker næsten fuldstændig uden dokumentation. Der er med andre ord tale om, at Burchett benytter hele sin autoritet erhvervet gennem en årelang skribentvirksomhed om Indokina til at sætte triumf på den vietnamesiske udlægning af forholdene. Han berører en lang række forhold, som der måske aldrig nogensinde vil blive kastet fuldt lys over, og det er umuligt i denne anmeldelse at behandle alle de spørgsmål, han får forvænget. Men lad os se på et par enkelte.

Således glorificerer han til det ukendelige Vietnams rolle over for Kampuchea på Geneve-konferencen

Wilfred Burchett i Saltlageret d. 11.11.1978.

i 1954 og siger, at Pham-Van Dong på konferencen »kæmpede som en tiger» for anerkendelse af uafhængighed og suverænitet for hver af de tre nationer. Nu er det blandt Sydøstasiensforskere en almindelig opfattelse, at Geneve-konferencen var noget af en bet for den kampucheanse modstandskamp. Den betød næsten fuldstændig udslettelse af de revolutionære kræfter, der dengang fandtes.

Den indiske journalist Nayan Chanda fra tidsskriftet Far, Eastern Economic Review skrev i 1977 om Geneve-konferencen, at de revolutionære blev opfordret til at nedlægge våbene og slutte op om Sihanouk: »Den vietnamesiske begrundelse for at ofre Kampuchea var, at det var et nødvendigt taktisk skridt for at konsolidere den kommunistiske position i Indokina». Og bag dette skulle ligge, at der fandtes aftaler mellem den vietnamesiske befrielsesbevægelse og Sihanouk om forsyningsveje, og at den vietnamesiske befrielsesbevægelse for at bevare et godt forhold til Sihanouk endog skulle have forrådt ledende kampucheanse revolutionære til Sihanouk. Det giver uægteligt et noget andet indtryk af Geneve-konferencen end Burchett's!

Burchett påstår, at Kampuchees Kommunistiske Parti blev grundlagt i 1951 under navnet *Pracheachon*. I den forbindelse oplyser han uden dokumentation, at man i 1976 fejrede partiets 25-års dag i september, mens man i december 1977 fejrede partiets 17-års dag. Af disse

oplysninger, som giver et grundlæggelsesår i henholdsvis 1951 og 1960 er ihvertfald det sidste fejlagtigt, idet 17-årsdagen blev fejret 30. september og ikke december.

Bag al denne fødselsdagsmystik ligger imidlertid en kamp inden for Kampuchees Kommunistiske Parti mellem en Vietnam-afhængig fløj og en fløj, der ønskede et selvstændigt og uafhængigt kommunistparti. Frem til 1951 fandtes et fælles indokinesisk kommunistparti for Vietnam, Kampuchea og Laos, dannet af Ho Chih Minh. Det var reelt et vietnamesisk parti, og det blev nedlagt i 1951. I stedet blev der, i følge Vietnam, oprettet nationale partier i de tre lande. Demokratisk Kampuchees regering hævder imidlertid, at der ingen organiseret kommunistisk bevægelse fandtes frem til 1960, hvor partiet skulle være blevet stiftet, og hvor Vietnam mener, at den anden kongres blev afholdt. Om disse forhold er det ihvertfald kendt, at Vietnams kommunister var meget dominerende inden for den kommunistiske fløj af den anti-franske front i 50'erne, *Khmer Issarak*. Det er kendt, at der i 1951 blev dannet et parti under navnet *Kampuchees Revolutionære Folkparti*, og at dette deltog i valgfrenten *Pracheachon*. Det er endvidere kendt, at dette partis navn og vedtægter i starten kun fandtes på vietnamesisk, ikke khmer. Navnet var således *Dang Nhan Dan Cach Mang Cao Min*. Oplysninger herom findes bl.a. i Tim Carneys bog »Communist Party Power in Cambodia» fra Cornell-universitetet i USA og i Venskabsforeningen Sverige Kampuchees blad.

Men om der er en direkte forbindelse mellem partiet fra 1951 og partiet fra 1960 eller ej, så er det væsentlige i denne sammenhæng, at der må være sket en sejr for en Vietnam-afhængig linie med kongressen i 1960. En sejr, som også på andre punkter gav sig udslag i uenigheder med Vietnam om den politiske linie, nemlig om analysen af den væbnede revolution og af hovedmodsigelsen i det kampucheanse samfund.

Disse forhold blev sidste sommer gengivet af næstformanden for Kampuchéas Kommunistiske Parti, Nuon Chea over for KAPs delegation.

Et andet væsentligt punkt hos Burchett er, hvor han klart vender sig imod, at kommunisterne startede den væbnede kamp i 1968. Han skriver: »Det var dømt til at mislykkes, fordi der dels ikke eksisterede et godsejersystem, og der ikke var generel undertrykkelse af bonderne, dels fordi det var Sihanouk, der havde det faste greb om den antiimperialistiske kamp. Der var ingen massebasis for væbnet kamp. . . » Og han konkluderer: »Objektivt hjalp den væbnede krigsførelse i den kritiske periode til at bane vejen for Lon Nols anti-Sihanouk kup i marts 1970.»

Det strider meget kraftigt mod andre fremstillinger af situationen, se f.eks. Malcolm Caldwells her i nummeret, som taler om kraftig forarmelse af bondebefolkningen. Australieren Michael Vickery fremstiller det sådan, at Sihanouk førte en hårdhændet politik med forfølgelse af de revolutionære og overgreb mod demokratiske rettigheder, ja, endog sådan, at Sihanouk på det tidspunkt *tilnærmede sig USA kraftigt*, og at kuppet, hvor Sihanouks nærmeste medarbejdere greb magten, nok så meget var en kamp mellem forskellige dele af den herskende klike i Kampuchea. Dette være ikke sagt for at forklejne Sihanouks uafhængige og alliancefri politik tidligere eller hans enhedsfrontpolitik med kommunisterne mod USA og Lon Nol fra 70-75, men blot for at rette op på det billede, som Burchett søger at tegne af situationen.

Det er karakteristisk, at Nuon Chea, som Burchett iøvrigt vurderer meget positivt, overfor KAPs delegation i sommer meget klart gav udtryk for, at grunden til, at de revolutionære allerede meget kort tid efter kuppet i 70 stod stærkt og kontrollerede store dele af landet, var, at de revolutionære netop havde startet den væbnede kamp to år tidligere.

Burchett søger at skabe det ind-

tryk, at det skyldtes vietnamesisk hjælp, at områderne hurtigt blev befriet. Han forsøger at tillægge den hjælpende vietnamesiske »stor-dåd« hele æren for den kampuchéanske revolution og siger f.eks. således, at det var vietnamesiske styrker, der spillede den afgørende rolle i befrielsen af Phnom Penh. Det siger sig selv, at kampucheanerne har en helt anden fremstilling af disse forhold, nemlig at vietnameserne forsøgte at *forhale* befrielsen af Phnom Penh for at kunne nå at få en finger med i spillet og dermed også få del i opbygningen af den ny statsmagt i Kampuchea. For nærmere detaljer om den kampuchéanske version af disse og andre historiske forhold kan henvises til det såkaldte »Sorte Papir«, som den kampuchéanske regering i 1978 udgav om udviklingen i modsætningsforholdet mellem Kampuchea og Vietnam. Der er under oversættelse af Kampuchea-komiteen og vil udkomme i bogform.

Hvor Burchett giver vietnameserne æren også for den kampuchéanske revolution, har det, Sorte Papir den omvendte tendens: At det var fordi Kampuchea gav de vietnamesiske partisaner tilholdssteder på kampuchéansk jord - og dermed pådrog Kampuchea en krig og meget koncentrerede og voldsomme bombardementer -, at Vietnam vandt krigen. Sandsynligvis ligger

virkeligheden et sted midt imellem. Hverken Kampuchea eller Vietnam gjorde det for hinandens brune øjnes skyld, men fordi begge parter havde en interesse i at samordne kampen. Især i starten var den kampuchéanske modstandsbevægelse meget ung, spæd og uerfaren og fik en nødvendig saltvandsindsprøjtning fra det mere erfarne vietnamesiske kommunistparti. Men vietnameserne havde på sin side også brug for forsyningsveje og tilholdssteder i Kampuchea, og der har været en biside ved hjælpen til Kampuchea, nemlig at Vietnam fik lejlighed til at forsøge at dominere Kampuchea og forfølge mindre pæne ambitioner om at optræde som storebror i området. Det har med andre ord været et forhold præget af såvel kamp som enhed. Og forståelsen af rækkevidden i kampen i dette forhold er kommet som et chock for store dele af »solidaritetsbevægelsen« med de indokinesiske folk.

Burchett - Kina

Udover disse forvrængninger i Burchetts fremstilling, så er hans hovedsigte at skabe et indtryk af en akse Vietnam-Sihanouk-Nuon Chea mod aksen Pol Pot - Kina.

Begge dele betragtes som reaktionært. Det kan næppe overraske, at han for at skabe dette indtryk fuldstændig forbigår Sovjetunionens eksistens og rolle. Burchett un-

Sihanouk modtages i Beijing lufthavn af Deng Xiaoping efter Vietnams overfald på Kampuchea.

derstøtter indtrykket af disse akser ved bl.a. at mistænkeliggøre Kina som kompromismagere ved Genevekonferencen og ved at indtolke en reservation i Kinas reaktion på Sihanouks enhedsfront fra 70 til 75. Også på dette punkt støtter Burchett sig på sin erhvervede autoritet som Indokina-kender og kører, uden at man har mulighed for at kontrollere ham, på friløb i sine politiske anekdoter om de forskellige lederes gøren og laden.

Hvad der har været nødvendige, og hvad der har været rådne kompromisser, kan det være svært at domme sikkert om. Men inddrages Kinas samlede indsats gennem årene med støtte til såvel Vietnams som Kampuchas og Laos' frigørelseskamp, så er der ikke meget at lade Kina høre. Iøvrigt er det, som det fremgår af debatindlægget fra KAPs udenrigspolitiske sekretariat andetsteds i dette nummer, ikke holdbart for en nærmere analyse at sætte lighedstegn mellem Pol Pots politiske linie og den »maoistiske«. Det er heller ikke holdbart at placere Sihanouk sammen med Vietnam ind Kina. Såvel begivenhederne tidligere som nu viser særdeles gode forbindelser til den kinesiske ledelse, og Sihanouk har som bekendt samtidig med en klar afstandtagen til Pol Pot helt utvetydigt vendt sig imod den vietnamesiske besættelse.

I forsoget på at sværte Kinas forhold til Vietnam trækker Burchett en historie frem, som fra tid til anden citeres af pro-vietnamesiske kredse. Den skal illustrere påstanden om, at Nixons besøg i Kina under Vietnamkrigen var et forræderi imod den vietnamesiske befrielseskamp. Historien drejer sig om en påstået samtale mellem Mao og Pham Van Dong, hvor Mao skulle have fortalt et gammelt kinesisk ordsprog om, at man ikke kan feje edderkopperne bort, hvis kostens håndtag er for kort. Den kinesiske kost kunne ikke nå Taiwan, sagde han, og den vietnamesiske kost var for kort til at nå Saigon. Hvertil Dong skulle have svaret, at den vietnamesiske kost var lang nok til at feje alle USAs

satelitter ud af Sydvietnam. Denne samtale, som måske er svindel, tolkes som en handel mellem Kina og USA om at sælge den vietnamesiske befrielseskamp. Maos ord kan dog også tolkes sådan, at han mente, at Sydvietnam skulle befri sig selv og ikke, som det skete, blive befriet af Nordvietnam, som satte sig godt fast i Sydvietnam og »genforenede» landet lynhurtigt med et skarpt modsætningsforhold nord-syd til følge. Og under alle omstændigheder har Burchett helt uret, hvor han skriver om den kinesiske ledelse, at den inden for en generelt reaktionær udenrigspolitik havde vendt sig imod den vietnamesiske revolution. Blot et eksempel blandt mange mod denne påstand: I det Shanghai-kommuniké, som blev underskrevet i forbindelse med Nixons besøg, udtrykker den kinesiske side sin faste støtte til det syvpunktsforslag, som Sydvietsnams provisoriske regering havde fremsat i protest mod et Nixon-forslag.

Peggy Duff

Til sidst beskæftiger Peggy Duff sig med den vestlige presse og Vietnam. Det interessante ved dette indlæg er, at skønt hun prøver at tale Vietnams sag og opstille forklaringer på de iagttagelser om et Vietnam i krise, som vestlige journalister er vendt hjem med, skønt hun deltager i tilsviningen af Kina og også bringer historien om kosten til torvs, så fungerer hendes artikel faktisk som en klar bekræftelse af, at der er en lang række forhold i Vietnam, som det står grueligt galt fat med: Fødevareknaphed, korruption, småsvindel og mangel på demokratiske rettigheder. Selv fra pro-vietnamesisk hold kan disse kendsgerninger ikke bortforklares.

Det er også tydeligt, at Vietnams stigende tilknytning til Sovjet bekymrer hende. Og det er positivt selvom hun samtidig søger at friken- de Vietnam ved at sige, at det var Vietnams eneste mulighed. Hun skriver: »Uden tvivl har Moskva forlangt en høj pris. . . »traktaten (dvs. den halvmilitære fra efteråret, anm.) var den pris, de måtte

betale». Og: »Vi kan kun håbe, at vietnamserne inden for de fordringer, dets nuværende situation stiller, og når der kommer bedre tider, vil forblive så uafhængige, de kan, og bevare den uafhængighed og frihed, Ho Chi Minh lagde så stor vægt på.»

Tilmærmelsen til Sovjet er et resultat af en længere udvikling, som hænger snævert sammen med den politiske linie, der er slået igennem i det vietnamesiske parti ikke mindst som resultat af Sovjetisk pres. Et udtryk herfor er, at Vietnam for snart 11 år siden bakkede op om Sovjets indmarch i Tjekkosllovakiet i 1968 og bekræftede denne holdning på 10-års-dagen i sommer. Det er også troligt, at denne politiske udvikling i det vietnamesiske parti har været ledsaget af hårde politiske kampe og udmensninger, og at det er disse modsætninger, som bl.a. gemmer sig bag de vietnamesiske lederes udtalelser om kamp mod korruption og bureaukrati inden for partiet. Se iøvrigt Arbejderavisens artikelserie »Vietnam i krise I-III».

Samlet er bogen udtryk for en skjult pro-vietnamesisk holdning, som det er blevet gennemgået i forbindelse med bogens forord. Bogens spørgsmålstegn i titlen er i virkeligheden besvaret på forhånd med en pro-vietnamesisk holdning, der ikke lader sig anfægte af, at det Vietnam, som Demos, DDV og Frit Danmark tidligere støttede, ikke er det Vietnam, som de støtter idag. Der kan ikke sættes lighedstegn mellem Ho Chi Minhs ord om, at intet er mere dyrebart end frihed og selvstændighed og så det Vietnam, der farer militært frem idag.

Hvad man end måtte mene om Pol Pot, og hvad man end måtte have af forklaringer om den indre udvikling i Vietnam, så er kendsgerningerne sort på hvidt, at det Vietnam, som engang kæmpede mod USA-imperialismen for frihed, idag selv har krænk et andet lands frihed og gjort sig selv til redskab for en anden supermagt, nemlig Sovjetunionen.

Bøger koster 38 kr.

-pb.

